ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΒΟΥΛΗΣ
Αριθμ. Πρωτ.: 8886
Ημερομ. 19/11/2026

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αθήνα, 19 Νοεμβρίου 2026
Αριθμ. πρωτ.: 54794

Προς
τον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων
κύριο Νικήτα Κακλαμάνη

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε

Έχω την τιμή να σας διαβιβάσω την Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του Απολογισμού για την εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού του οικονομικού έτους 2025 και επί του Ισολογισμού της Κεντρικής Διοίκησης της 31ης Δεκεμβρίου 2025 και των λοιπών χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συνοδευόμενες από την έκθεση δημοσιονομικής βιωσιμότητας, έτους 2025.

Με ιδιαίτερη τιμή
Η Πρόεδρος

Σωτηρία Ντούνη

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε, στις 18 Νοεμβρίου 2026, με την εξής σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ελένη Λυκεσά και Δημήτριος Πέππας, Αντιπρόεδροι, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Νικολέτα Ρένεση, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Δημήτριος Κοκοτσής, Ευφροσύνη Παπαδημητρίου, Χριστίνα Κούνα, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Βασιλόπουλος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά, Νικόλαος Βόγκας, Ευαγγελία Πασπάτη, Βιολέττα Τηνιακού, Ευθύμιος Καρβέλης, Χρυσούλα Μιχαλάκη, Ιωάννα Ευθυμιάδου, Ευπραξία Δημολιού, Αικατερίνη Σπηλιοπούλου, Ιουλία Παπαθεοδώρου, Μαρία Μωυσιάδου και Αριστοτέλης Σακελλαρίου, Σύμβουλοι. Οι Σύμβουλοι Γεωργία Τζομάκα, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αντιγόνη Στίνη, Κωνσταντίνα Σταμούλη, Ιωάννης Καλακίκος και Εριέττα Πίσχου απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Γεώργιος Βοΐλης, Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία.

Βάσει των άρθρων

(1) 98 παρ. 1 (ε) και 79 παρ. 7 του Συντάγματος,

(2) 31 και 167 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α΄ 143),

(3) 26 παρ. 1 (β), 53 και 99 του Οργανικού Νόμου του Ελεγκτικού Συνεδρίου - ν. 4820/2021 (Α΄ 130) και

Αφού έλαβε υπόψη

(α) Την Έκθεση της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου «Απολογισμός και Ισολογισμός του Κράτους» που απεστάλη, σύμφωνα με το άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους στις 28.9.2026 (με το διαβιβαστικό έγγραφο 45711/28.9.2026 της Υπηρεσίας Επιτρόπου «Απολογισμός και Ισολογισμός του Κράτους),

(β) την από 22.10.2026 Έκθεση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που απεστάλη στο Ελεγκτικό Συνέδριο ηλεκτρονικά στις 22.10.2026 (με το διαβιβαστικό έγγραφο 171517 ΕΞ 2026/22.10.2026) καθώς και την ορθή επανάληψη του σημείου 3.1.43 των ως άνω απόψεων του Υπουργού, που απεστάλη στις 3.11.2026 (με το έγγραφο 179146 ΕΞ 2026),

(γ) την 1/2026 Πράξη του Ενάτου Τμήματος (πρώην Τμήμα Ελέγχων ΙΙ) και

(δ) την ενώπιον της Ολομέλειας εισήγηση της Συμβούλου Νεκταρίας Δουλιανάκη, όπως διατυπώθηκε στη 10η συνεδρίαση αυτής της 18ης Νοεμβρίου 2026 (Θέμα Α΄).

Και άκουσε

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ενέκρινε

Τη συνημμένη Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του Απολογισμού των Εσόδων και Εξόδων του Κράτους έτους 2025 και του Ισολογισμού (Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης της 31ης Δεκεμβρίου 2025, που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο με το 104803 ΕΞ 2026/30.6.2026 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ **Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ**

Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας

STAVROULA TSALA
Σταυρούλα Τσάλα 20/11/2026 09:33

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΤΟΥΣ 2025 ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2025

Αθήνα, Νοέμβριος 2026

Σύνοψη

1. Ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του Απολογισμού και των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους για το οικονομικό έτος 2025 περιέλαβε την εξέταση της αξιοπιστίας των λογαριασμών, καθώς και της νομιμότητας και κανονικότητας των πράξεων που αποτυπώνονται στον Απολογισμό.

2. Η εκτέλεση του Προϋπολογισμού κατέληξε, ως προς τις μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, σε πλεόνασμα 170 εκατ. ευρώ, έναντι προϋπολογισμένου ελλείμματος 4,41 δισ. ευρώ, λόγω υψηλότερων εσόδων και χαμηλότερων πληρωμών. Ως προς τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, το πλεόνασμα διαμορφώθηκε σε 1,40 δισ. ευρώ, έναντι πρόβλεψης 1,33 δισ. ευρώ, με σημαντικές αποκλίσεις στις επιμέρους ροές, ιδίως λόγω των συναλλαγών repos.

3. Οι πληρωμές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ανήλθαν σε 14,61 δισ. ευρώ, με σχεδόν πλήρη εκτέλεση των διαμορφωμένων πιστώσεων. Οι εισροές ανήλθαν σε 7,01 δισ. ευρώ, διαμορφώνοντας χρηματοδοτικό έλλειμμα 7,60 δισ. ευρώ.

4. Οι οικονομικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσίασαν πλεόνασμα 4,45 δισ. ευρώ, το οποίο υπερκάλυψε το έλλειμμα 183,49 εκατ. ευρώ από τις συναλλαγές με λοιπούς φορείς του εξωτερικού.

5. Η αποτίμηση των απαιτήσεων επηρεάζεται από την παλαιότητα και τη χαμηλή εισπραξιμότητα σημαντικού μέρους τους. Ως προς τις υποχρεώσεις, εντοπίστηκαν περιπτώσεις μη πλήρους καταγραφής στα συγκεντρωτικά στοιχεία και στο Μητρώο Δεσμεύσεων.

6. Κατά τον έλεγχο της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών εντοπίστηκαν ζητήματα ως προς τον προγραμματισμό και την τεκμηρίωση δημοσίων συμβάσεων, καθώς και ως προς την τήρηση των διαδικασιών ανάληψης, εκκαθάρισης και πληρωμής δαπανών.

7. Η εκτέλεση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνεχίστηκε κατά το 2025 με πλήρη απορρόφηση των πιστώσεων του έτους. Μέρος, όμως, του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και υπολειπόμενα ορόσημα και στόχοι, μεταφέρονται στο 2026.

8. Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις δεν αποτυπώνουν ακόμη πλήρως τη χρηματοοικονομική θέση της Κεντρικής Διοίκησης, λόγω μη αναγνώρισης βασικών κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων και αποκλίσεων στην αναγνώριση και επιμέτρηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων. Παραμένουν επίσης ελλείψεις στην αναγνώριση προβλέψεων και στη γνωστοποίηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων και δημοσιονομικών κινδύνων.

9. Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης διαμορφώθηκε σε 406,18 δισ. ευρώ, ενώ ο λόγος του προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 162,65%. Η Καθαρή Θέση διαμορφώθηκε σε -371,85 δισ. ευρώ, με την επιδείνωσή της να οφείλεται κυρίως σε Διαφορές Απογραφής και λογιστικές αναμορφώσεις προηγούμενων χρήσεων. Οι ποσοτικοποιημένες ελεγκτικές αποκλίσεις υποδεικνύουν υποεκτίμησή της κατά περίπου 1,64 δισ. ευρώ.

10. Η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης εμφάνισε καθαρό έλλειμμα 1,52 δισ. ευρώ. Από τις ποσοτικοποιημένες ελεγκτικές διαφορές προκύπτει υπερεκτίμηση του ελλείμματος κατά περίπου 603,50 εκατ. ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζονται αποκλίσεις των οποίων η επίδραση δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί.

11. Οι λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες διαμόρφωσαν καθαρή εκροή 1,86 δισ. ευρώ, η οποία υπερκαλύφθηκε από καθαρή χρηματοδοτική εισροή 3,71 δισ. ευρώ. Τα ταμειακά διαθέσιμα ανήλθαν στο τέλος της χρήσης σε 21,85 δισ. ευρώ.

12. Η εφαρμογή του νέου Λογιστικού Πλαισίου και της λογιστικής της δεδουλευμένης βάσης δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Οι εκκρεμότητες στην καταγραφή της περιουσίας και των υποχρεώσεων,

στην ολοκλήρωση βασικών μητρώων και στις διαδικασίες συμφωνίας επηρεάζουν την πληρότητα και τη συγκρισιμότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Πίνακας Περιεχομένων

Ακρωνύμια 1
Εισαγωγή 2

Κεφάλαιο 1 - Απολογισμός Εσόδων 2
Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού 3
Μη προβλεφθέντα και μη καταχωρισμένα έσοδα 3
Έσοδα του Απολογισμού από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές 4
Αποκλίσεις εσόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών 5
Επιστραφέντα έσοδα 6
Διαχείριση απαιτήσεων από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές 7
Έσοδα του Απολογισμού από χρηματοοικονομικές συναλλαγές 10

Κεφάλαιο 2 - Απολογισμός Εξόδων 13
Έξοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού 13
Έξοδα εκτός Προϋπολογισμού και Απολογισμού 14
Έξοδα του Απολογισμού από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές 14
Αποκλίσεις εξόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών 16
Μεταβιβάσεις 17
Διαχείριση πιστώσεων 18
Πιστώσεις υπό κατανομή 18
Πιστώσεις Αποθεματικών 20
Έξοδα του Απολογισμού από χρηματοοικονομικές συναλλαγές 22

Κεφάλαιο 3 - Δημοσιονομικό αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού 25
Αποτέλεσμα εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού 25
Αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές 25
Αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές 26
Μη χρηματοοικονομικά έξοδα και τόκοι δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ 27

Κεφάλαιο 4 - Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων 28
Εκτέλεση Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων 28
Πόροι για τη χρηματοδότηση του ΠΔΕ 29
Πληρωμές ΠΔΕ 29

Κεφάλαιο 5 - Οικονομικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με φορείς του εξωτερικού 30
Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση 30
Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με φορείς του εξωτερικού 30

Κεφάλαιο 6 - Παρακολούθηση Δημοσιονομικών Υποχρεώσεων 32
Καταγραφή, εξέλιξη και διάρθρωση των υποχρεώσεων 32
Λοιπές υποχρεώσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων 33
Λειτουργικές και πληροφοριακές αδυναμίες του Μητρώου Δεσμεύσεων 34

Κεφάλαιο 7 - Έλεγχος Νομιμότητας και Κανονικότητας Δαπανών 35
Δημόσιες συμβάσεις 35
Νομιμότητα και κανονικότητα δημοσίων δαπανών 35

Κεφάλαιο 8 - Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 37
Χρηματοδοτικό πλαίσιο και εκτέλεση πιστώσεων 37
Πορεία υλοποίησης των έργων 38
Ολοκλήρωση του προγράμματος, ορόσημα και στόχοι 40

Κεφάλαιο 9 - Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Κράτους της 31ης Δεκεμβρίου 2025 42
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία 43
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα 43
Απαιτήσεις 45
Αποθέματα 47
Προκαταβολές 48
Λοιπά κυκλοφορούντα στοιχεία 49
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία 49
Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες 49
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία 50
Ενσώματα και Άυλα Πάγια 54
Υποχρεώσεις 54
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις 55
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις 58
Χρέος Κεντρικής Διοίκησης 59
Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις 64
Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου 65

Κεφάλαιο 10 - Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης 01.01.2025–31.12.2025 68
Παρατηρήσεις επί των εσόδων 70
Παρατηρήσεις επί των εξόδων 72
Παρατηρήσεις επί των λοιπών εσόδων και κερδών, εξόδων και ζημιών 73
Συνολική αποτίμηση των ελεγκτικών διαφορών 74

Κεφάλαιο 11 - Κατάσταση Ταμειακών Ροών 01.01.2025–31.12.2025 75
Λειτουργικές δραστηριότητες 76
Επενδυτικές δραστηριότητες 76
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες 76

Κεφάλαιο 12 - Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2025 78
Διαμόρφωση της μεταβολής της Καθαρής Θέσης 78

Κεφάλαιο 13 - Συμπέρασμα 82

Κεφάλαιο 14 - Συστάσεις 83

Ακρωνύμιο	Ονομασία
ΑΑΔΕ	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΕΕ	Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΚΑΓΕ	Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών
ΑΛΕ	Αναλυτικός Λογαριασμός Εσόδων/Εξόδων
ΑΤΒ	Αριθμός Τριπλότυπου Βεβαίωσης
ΓΛΚ	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
ΔΕΣΕΛ	Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕΣΥΠ	Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.
ΕΕΤΤ	Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΝΦΙΑ	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων
ΕΟΠΥΥ	Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας
ΕΣΑΑ	Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΕΥΣΤΑ	Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης
ΕΦΚ	Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης
e-ΕΦΚΑ	Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
ΚΔ	Κεντρική Διοίκηση
ΚΕΒΕΙΣ	Κέντρα Βεβαίωσης και Είσπραξης
ΚΕΜΕΦ	Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Φορολογουμένων
ΚΠ	Κρατικός Προϋπολογισμός
ΚΧΕ	Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης
ΚΧΘ	Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
ΛΠΓΚ	Λογιστικό Πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης
ΛΠΠΕ	Λογιστική Πολιτική για την Πρώτη Εφαρμογή
ΜΔ	Μητρώο Δεσμεύσεων
ΟΔΑΠ	Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων
ΟΔΔΗΧ	Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους
ΟΠΣΔΠ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΟΕ	Προηγούμενα Οικονομικά Έτη
ΣΛΘ	Σύστημα Λογαριασμών Θησαυροφυλακίου
ΤΑΑ	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΑ	Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας
ΦΚΑ	Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθεμένης Αξίας
EFSF	European Financial Stability Facility
ESM	European Stability Mechanism
GLF	Greek Loan Facility

Εισαγωγή

Ο έλεγχος του Απολογισμού, του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατ' άρθρο 98 παρ. 1 στοιχ. ε΄ του Συντάγματος και σύμφωνα με τα άρθρα 53 του ν. 4820/2021 και 167 του ν. 4270/2014. Με τη Διαδήλωση, η οποία συνοδεύει τους λογαριασμούς κατά την υποβολή τους στη Βουλή προς κύρωση, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί της ορθότητας και της αξιοπιστίας τους.

Ως προς τον Απολογισμό, ο έλεγχος αφορά την αξιοπιστία των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων, περιλαμβανομένων των αποκλίσεων από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού. Ως προς τον Ισολογισμό και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, αφορά την αξιοπιστία της απεικόνισης της χρηματοοικονομικής θέσης και επίδοσης της Κεντρικής Διοίκησης. Στο πλαίσιο του ελέγχου διατυπώνονται, όπου συντρέχει περίπτωση, παρατηρήσεις και μη δεσμευτικές συστάσεις.

Ο Απολογισμός καταρτίζεται σε ταμειακή βάση, κατά την οποία τα έσοδα και οι δαπάνες αναγνωρίζονται κατά τον χρόνο της είσπραξης και της πληρωμής τους, αντίστοιχα.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις καταρτίζονται σύμφωνα με τη Λογιστική Πολιτική για την Πρώτη Εφαρμογή του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης, στο πλαίσιο της εν εξελίξει μετάβασης στην πλήρη εφαρμογή της λογιστικής δεδουλευμένης βάσης.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης 2025 περιλαμβάνουν ως συγκριτικά στοιχεία τα αντίστοιχα ποσά της χρήσης 2024, χωρίς αυτά να έχουν αναδιατυπωθεί ώστε να αποτυπώνουν αναδρομικά τις μεταβολές λογιστικών χειρισμών και τις διορθώσεις προηγούμενων χρήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη χρήση 2025, κατά παρέκκλιση των προβλέψεων της λογιστικής πολιτικής «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη» της απόφασης 2/87749/ΔΛΓΚ/07.07.2021 (Β΄ 3082).
Αναδιατυπωμένα συγκριτικά ποσά της χρήσης 2024 παρατέθηκαν στην προβλεπόμενη από το άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014 Έκθεση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, με περίοδο αναφοράς 1.1.2025 έως 31.12.2025 (Παράρτημα Β στην ΥΠΕΘΟΟ, Α.Π. 171517 ΕΞ 2026/22.10.2026, όπως ορθώς επαναλήφθηκε με το Α.Π. 179146 ΕΞ 2026/03.11.2026). Σύμφωνα με την αναδιατύπωση αυτή, οι προσαρμογές που αφορούν τη χρήση 2024 αποδίδονται στο αποτέλεσμά της, ενώ εκείνες που ανάγονται σε προγενέστερες χρήσεις στα υπόλοιπα έναρξης της Καθαρής Θέσης της 1.1.2024.
Η αναδιατύπωση αυτή δεν ενσωματώθηκε στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης 2025 και για τον λόγο αυτό οι σχετικές προσαρμογές δεν επαληθεύθηκαν από την αρμόδια Υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ως εκ τούτου, τα αναδιατυπωμένα ποσά δεν αποτέλεσαν βάση για τον υπολογισμό και την αξιολόγηση των μεταβολών μεταξύ των χρήσεων 2024 και 2025 ούτε για τη θεμελίωση των συναφών διαπιστώσεων και συμπερασμάτων της Έκθεσης.

Κεφάλαιο 1
Απολογισμός Εσόδων

1. Η εξέταση των εσόδων αφορά τόσο τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού όσο και την εκτέλεσή τους, όπως αυτή αποτυπώνεται στον Απολογισμό. Εξετάζονται οι μη χρηματοοικονομικές και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές, καθώς και οι επιστροφές, οι διαγραφές και τα εισπρακτέα υπόλοιπα. Η σύγκριση των πραγματοποιηθέντων μεγεθών με τις προβλέψεις επιτρέπει την αξιολόγηση της ακρίβειας των εκτιμήσεων και της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού.

Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού

Η κατάρτιση ρεαλιστικού Προϋπολογισμού απαιτεί αξιόπιστες προβλέψεις εσόδων, με συνεκτίμηση της πορείας των εισπράξεων, των μακροοικονομικών προβλέψεων, των θεσμοθετημένων δημοσιονομικών παρεμβάσεων και κάθε άλλου διαθέσιμου στοιχείου που ενδέχεται να επηρεάσει τα έσοδα.

2. Ο ΚΠ οικονομικού έτους 2025 κυρώθηκε με τον ν. 5165/16.12.2024 (Α΄ 205) και περιλαμβάνει έσοδα συνολικού ποσού 1.304.827.000.000,00 ευρώ.

1| Διάρθρωση εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού (2025) [1]

Μη προβλεφθέντα και μη καταχωρισμένα έσοδα

Η μη πρόβλεψη και η μη καταχώριση εσόδων περιορίζουν την ακρίβεια του δημοσιονομικού προγραμματισμού και την πληρότητα της δημοσιονομικής αποτύπωσης.

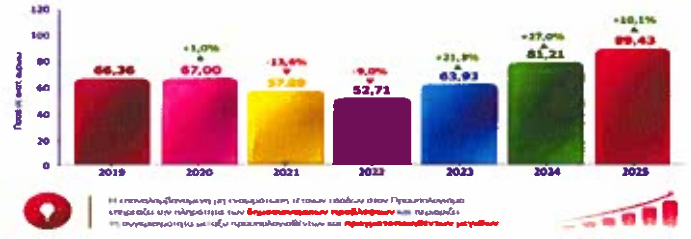
3. Στον Απολογισμό του 2025 καταχωρίστηκαν έσοδα συνολικού ύψους 387,74 εκατ. ευρώ χωρίς αντίστοιχη πρόβλεψη στον Κρατικό Προϋπολογισμό. Από αυτά, 89,43 εκατ. ευρώ προήλθαν από τον ΟΔΑΠ, 44,54 εκατ. ευρώ από την κράτηση στις συμβάσεις της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας, 17,20 εκατ. ευρώ από επιστροφές ιδίων πόρων της ΕΕ, 36,86 εκατ. ευρώ από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης[2], 50 εκατ. ευρώ από επιστροφές χρηματοδοτικών μέσων έργων επενδύσεων, 80,13 εκατ. ευρώ από την παροχή υπηρεσιών υγείας των Στρατιωτικών Νοσοκομείων σε ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ και λοιπών ΦΚΑ[3] και 69,58 εκατ. ευρώ από τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος. Η μη πρόβλεψη εσόδων από τον ΟΔΑΠ παρατηρήθηκε και κατά τα έτη 2019–2024, παρά τις επαναλαμβανόμενες εισπράξεις. Για τις επιστροφές ιδίων πόρων της ΕΕ, την ειδική εισφορά αλληλεγγύης και τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος υπήρχαν στοιχεία που μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την εκτίμηση των σχετικών εσόδων.

2| Έσοδα χωρίς πρόβλεψη (2025)

[1] Τυχόν αποκλίσεις μεταξύ επιμέρους ποσών ή ποσοστών και αντίστοιχων συνόλων, στο κείμενο και τα γραφήματα, οφείλονται κατά περίπτωση σε στρογγυλοποιήσεις ή στον υπολογισμό των συνόλων βάσει μη στρογγυλοποιημένων ποσών.

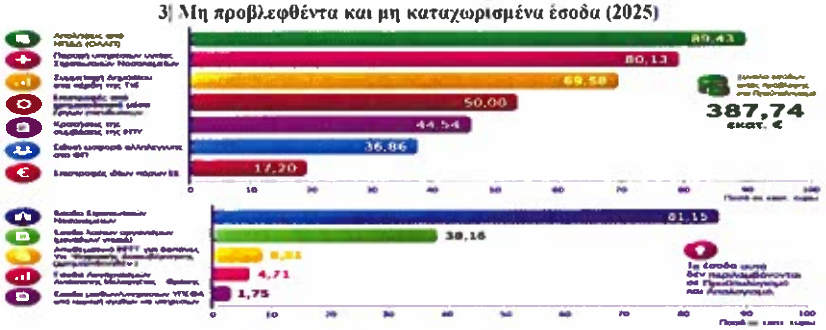
[2] Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης καταργήθηκε από 1.1.2023 και οι εισπράξεις του 2025 αφορούσαν κυρίως ρυθμίσεις οφειλών προηγούμενων ετών.

[3] Ο ΑΛΕ για τα έσοδα από υπηρεσίες υγείας των Στρατιωτικών Νοσοκομείων δημιουργήθηκε μετά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παρ. 2 του ν. 5173/2025.

4. Εκτός Προϋπολογισμού και Απολογισμού παρέμειναν έσοδα ύψους 81,15 εκατ. ευρώ των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, 38,16 εκατ. ευρώ λοιπών οργανικών μονάδων του ΥΠΕΘΑ από ίδια δραστηριότητα και 1,75 εκατ. ευρώ μονάδων και υπηρεσιών του ίδιου Υπουργείου από παροχή αγαθών και υπηρεσιών. Δεν περιλήφθηκαν επίσης έσοδα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων από την εγκατάσταση μη δημόσιων υπηρεσιών στους χερσαίους συνοριακούς σταθμούς, ενώ κατά τον χρόνο του ελέγχου δεν είχε εκδοθεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 10 παρ. 8 του ν. 5143/2024 κοινή υπουργική απόφαση για τη διαδικασία διαχείρισής τους. Ενδεικτικά, τα σχετικά έσοδα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας–Θράκης ανήλθαν σε 4,71 εκατ. ευρώ. Εκτός Προϋπολογισμού και Απολογισμού παρέμεινε, τέλος, και μέρος του αποθεματικού της ΕΕΤΤ, από το οποίο χρησιμοποιήθηκαν το 2025 ποσά ύψους 6,51 εκατ. ευρώ.

3| Μη προβλεφθέντα και μη καταχωρισμένα έσοδα (2025)

Η επανειλημμένη μη πρόβλεψη εσόδων, παρά τα διαθέσιμα στοιχεία, αναδεικνύει αδυναμίες στον δημοσιονομικό προγραμματισμό, ενώ η μη καταχώρισή τους στον Προϋπολογισμό και τον Απολογισμό περιορίζει την πληρότητα της δημοσιονομικής αποτύπωσης.

Έσοδα του Απολογισμού από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Τα έσοδα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές περιλαμβάνουν κυρίως φορολογικά έσοδα, μεταβιβάσεις και εισπράξεις από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

5. Το 2025 τα εισπραχθέντα έσοδα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, μετά την αφαίρεση των επιστροφών, ανήλθαν σε 77,14 δισ. ευρώ, έναντι 74,16 δισ. ευρώ το 2024. Αντιστοιχούσαν στο 30,89% του ΑΕΠ, το οποίο εκτιμάται σε 249,726 δισ. ευρώ[4]. Οι εισπράξεις υπερέβησαν κατά 1,67 δισ. ευρώ τα προϋπολογισθέντα έσοδα των 75,46 δισ. ευρώ και ήταν αυξημένες έναντι του 2024 κατά 2,98 δισ. ευρώ ή 4,01%.

[4] ΕΛΣΤΑΤ, «Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί 2025 (2η εκτίμηση)», Δελτίο Τύπου, 16.10.2026, σ. 3, Πίνακας 1.

4| Μη χρηματοοικονομικά έσοδα: πρόβλεψη και εκτέλεση

6. Η ετήσια αύξηση προήλθε κυρίως από την αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 2,70 δισ. ευρώ και των μεταβιβάσεων κατά 1,78 δισ. ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών και από λοιπά τρέχοντα έσοδα μειώθηκαν κατά 508,07 εκατ. και 981,10 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.

5| Μεταβολή εισπραχθέντων εσόδων (2025/2024)

7. Τα φορολογικά έσοδα ανήλθαν σε 63,61 δισ. ευρώ ή 82,46% των εισπράξεων, εκ των οποίων 24,41 δισ. ευρώ από φόρο εισοδήματος και 22,74 δισ. ευρώ από ΦΠΑ. Οι μεταβιβάσεις ανήλθαν σε 7,52 δισ. ευρώ ή 9,75%, κυρίως από επιχορηγήσεις επενδύσεων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων ύψους 6,90 δισ. ευρώ, στις οποίες περιλαμβάνονται 3,45 δισ. ευρώ του ΤΑΑ. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα ανήλθαν σε 2,95 δισ. ευρώ και οι πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών σε 2,98 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 1,83 δισ. ευρώ από μισθώματα.

6| Καθαρά μη χρηματοοικονομικά έσοδα ανά κατηγορία

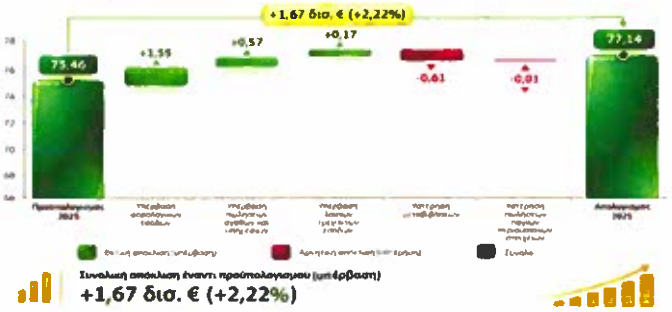

Τα φορολογικά έσοδα διαμορφώνουν το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εσόδων από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, ενώ μαζί με τις μεταβιβάσεις επηρεάζουν σημαντικά την ετήσια μεταβολή τους.

Αποκλίσεις εσόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Οι αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισθέντων και εισπραχθέντων εσόδων επιτρέπουν την αξιολόγηση της ακρίβειας των προβλέψεων και της συμβολής κάθε κατηγορίας στη συνολική απόκλιση των εσόδων από τον Προϋπολογισμό.

7| Αποκλίσεις εσόδων από τον Προϋπολογισμό (2025)

8. Οι σημαντικότερες θετικές αποκλίσεις καταγράφηκαν στον Φόρο Εισοδήματος κατά 692,23 εκατ. ευρώ, στον ΦΠΑ κατά 248,64 εκατ. ευρώ και στους ΕΦΚ κατά 186,91 εκατ. ευρώ. Οι υπερβάσεις ΦΠΑ και ΕΦΚ συνδέονται με τον επίμονο πληθωρισμό, τη μεγέθυνση της οικονομίας και την κατανάλωση, καθώς και με την επέκταση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και τις παρεμβάσεις κατά της φοροδιαφυγής και υπέρ της φορολογικής συμμόρφωσης. Υπέρβαση σημειώθηκε επίσης στα μισθώματα, κατά 412,85 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω μη προϋπολογισμένων εισπράξεων από την παραχώρηση της Αττικής Οδού και την αμοιβή παραχώρησης της Fraport, οι οποίες αντισταθμίστηκαν εν μέρει από την υστέρηση των εισπράξεων από την παραχώρηση της Εγνατίας Οδού.

8| Μεγαλύτερες υπερβάσεις εσόδων (2025[5])

9. Οι μεγαλύτερες υστερήσεις αφορούσαν τις επιχορηγήσεις επενδύσεων από την ΕΕ κατά 745,44 εκατ. ευρώ, τους λοιπούς τρέχοντες φόρους κατά 94,52 εκατ. ευρώ και το διανεμόμενο εισόδημα εταιρειών κατά 55,67 εκατ. ευρώ. Η πρώτη οφείλεται κυρίως σε μειωμένες απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, ενώ η δεύτερη κυρίως στα τέλη κυκλοφορίας, κατά 91,73 εκατ. ευρώ.

9| Μεγαλύτερες υστερήσεις εσόδων (2025)

Η συνολική υπέρβαση των εσόδων έναντι του Προϋπολογισμού δεν αποτελεί, από μόνη της, ένδειξη της ακρίβειας ή μη των αρχικών προβλέψεων, καθώς προκύπτει από τον συνδυασμό σημαντικών υπερβάσεων και υστερήσεων σε επιμέρους κατηγορίες, καθώς και από εισπράξεις που δεν είχαν περιληφθεί στις αρχικές εκτιμήσεις.

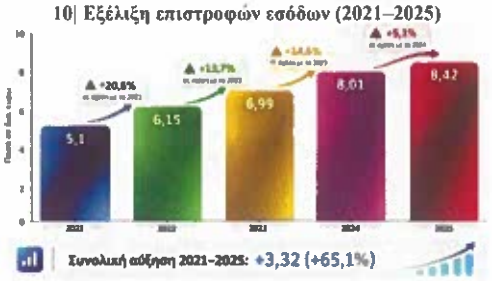
Επιστραφέντα έσοδα

Οι επιστροφές φόρων αποτελούν μειωτικό στοιχείο των φορολογικών εσόδων. Η ταμειακή καταγραφή τους στον Απολογισμό περιορίζεται στις επιστροφές που έχουν εκτελεστεί εντός της χρήσης.

[5] Το ποσό των 2.469,53 εκατ. ευρώ αποτελεί το άθροισμα μόνο των επτά απεικονιζόμενων υπερβάσεων.

10. Τα επιστραφέντα έσοδα ανήλθαν το 2025 σε 8,42 δισ. ευρώ, έναντι 8,01 δισ. ευρώ το 2024, και αφορούσαν κατά 98,61% φόρους. Αντιστοιχούσαν στο 9,84% των εισπραχθέντων μη χρηματοοικονομικών εσόδων προ επιστροφών, έναντι 9,75% το 2024.

10| Εξέλιξη επιστροφών εσόδων (2021–2025)

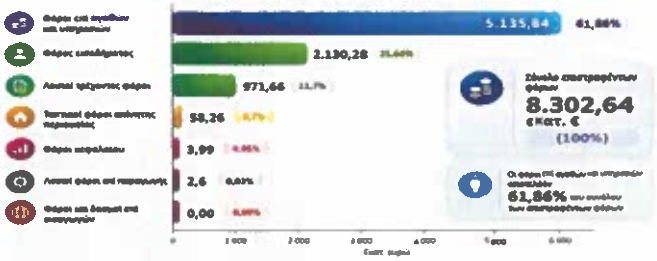

11| Επιστροφές εσόδων ανά κατηγορία (2025)

11. Στις 31.12.2025 οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων της ΑΑΔΕ ανέρχονταν σε 1,11 δισ. ευρώ. Στο ποσό αυτό δεν περιλαμβάνονται επιστροφές υπό νομική αντιδικία και εκκρεμείς επιστροφές των Τελωνείων, κυρίως για ΕΦΚ και ΦΠΑ.

12| Επιστροφές φόρων (R11) ανά κατηγορία

12. Οι επιστροφές εσόδων των Τελωνείων, ύψους έως 20,87 εκατ. ευρώ[6], δεν εμφανίζονται διακριτά στον Απολογισμό, καθώς τα σχετικά έσοδα καταχωρίζονται σε καθαρή βάση, μετά την αφαίρεση των επιστροφών.

13. Στις επιστροφές φόρων του 2025 περιλαμβάνεται ποσό 784,80 εκατ. ευρώ, που αφορά ΦΠΑ από την παραχώρηση της Αττικής Οδού, ο οποίος είχε εισπραχθεί και καταχωριστεί στα φορολογικά έσοδα του 2024 και επιστράφηκε τον Ιανουάριο του 2025.

Η ταμειακή αποτύπωση των επιστροφών στον Απολογισμό δεν παρέχει πλήρη εικόνα, καθώς δεν περιλαμβάνει τις εκκρεμείς υποχρεώσεις επιστροφής. Η συνεκτίμηση των υποχρεώσεων αυτών είναι αναγκαία για την πληρέστερη αποτύπωση της δημοσιονομικής τους επίπτωσης.

Διαχείριση απαιτήσεων από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Η ορθή βεβαίωση, η αξιόπιστη παρακολούθηση και η εισπραξιμότητα των απαιτήσεων αποτελούν βασικές παραμέτρους για την αξιολόγηση του εισπρακτέου υπολοίπου.

14. Το 2025 διαγράφηκαν έσοδα ύψους 4,53 δισ. ευρώ, έναντι 108,31 δισ. ευρώ το 2024. Η μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο ετών οφείλεται κυρίως στις εξαιρετικά υψηλές διαγραφές του 2024, οι οποίες συνδέονταν με εσφαλμένες βεβαιώσεις φόρων και προστίμων.

[6] Ενδέχεται να περιλαμβάνονται και επιστραφέντα έσοδα εκτός προϋπολογισμού.

13| Διαχρονική εξέλιξη διαγραφών εσόδων (2021–2025)

15. Οι μεγαλύτερες διαγραφές το 2025 αφορούσαν 2,40 δισ. ευρώ στο ΚΕΒΕΙΣ Αττικής, 1 δισ. ευρώ στο ΚΕΒΕΙΣ Σερρών, 100,21 εκατ. ευρώ στη ΔΟΥ Τρικάλων και 18 εκατ. ευρώ στο ΚΕΜΕΦ. Οι περιπτώσεις αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης των δικλίδων ελέγχου για την πρόληψη και τον έγκαιρο εντοπισμό εσφαλμένων βεβαιώσεων εσόδων. Η ΑΑΔΕ έχει ήδη δρομολογήσει, σε συνέχεια ελέγχου της Διεύθυνσης Εσωτερικών Ελέγχων, την εφαρμογή ηλεκτρονικών δικλίδων και ειδικής διαδικασίας για τον έγκαιρο εντοπισμό τους.

16. Ως προς τα έσοδα που παρέμεναν προς είσπραξη, το υπόλοιπο των μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθε την 31.12.2025 σε 122,94 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 1,23 δισ. ευρώ έναντι του 2024. Η διάρθρωσή του εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υψηλή συγκέντρωση σε απαιτήσεις από πρόστιμα, προσαυξήσεις και φόρους.

14| Εισπρακτέο υπόλοιπο ανά κατηγορία (31.12.2025)

15| Διαχρονική εξέλιξη εισπρακτέου υπολοίπου

17. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα ανήλθαν σε 75,64 δισ. ευρώ, κυρίως από πρόστιμα και προσαυξήσεις, και οι εισπρακτέοι φόροι σε 42,92 δισ. ευρώ, κυρίως από ΦΠΑ, Φόρο Εισοδήματος και ΕΝΦΙΑ. Οι εισπρακτέες μεταβιβάσεις ανήλθαν σε 3,73 δισ. ευρώ, κυρίως από καταπτώσεις εγγυήσεων και ανακτήσεις παράνομων κρατικών ενισχύσεων. Οι τελευταίες ανέρχονται σε 908,68 εκατ. ευρώ και το ύψος τους παραμένει σχεδόν αμετάβλητο από τις 31.12.2020.

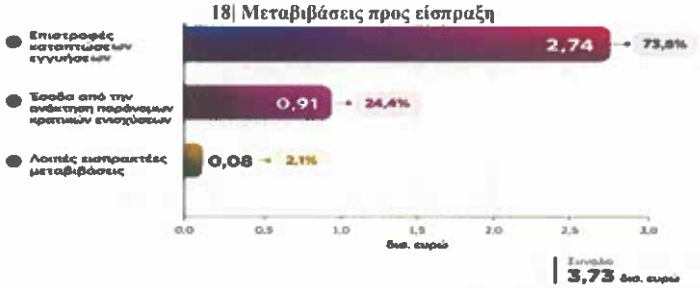
16| Λοιπά τρέχοντα έσοδα προς είσπραξη

17| Φόροι προς είσπραξη

18| Μεταβιβάσεις προς είσπραξη

18. Στο εισπρακτέο υπόλοιπο περιλαμβάνεται ποσό 173,64 εκατ. ευρώ του προϋφιστάμενου ΚΑΕ 3622, αμετάβλητο από προηγούμενα έτη, που χρήζει διερεύνησης ως προς την ύπαρξη, την ακρίβεια και την εισπραξιμότητά του. Αντιθέτως, δεν περιλαμβάνονται απαιτήσεις 107,72 εκατ. ευρώ των Στρατιωτικών Νοσοκομείων και 81,63 εκατ. ευρώ μονάδων του ΥΠΕΘΑ. Συνεπώς, το εμφανιζόμενο υπόλοιπο δεν αποτυπώνει πλήρως τις υφιστάμενες απαιτήσεις.

19. Στα Τελωνεία διαπιστώθηκε απόκλιση 199,10 εκατ. ευρώ μεταξύ του εισπρακτέου υπολοίπου του Απολογισμού (6,98 δισ. ευρώ) και των στοιχείων άλλης αρμόδιας διεύθυνσης (7,18 δισ. ευρώ). Αντίστοιχες αποκλίσεις είχαν καταγραφεί και τα έτη 2023–2024, ενώ εξακολουθεί να απουσιάζει συστημική διαδικασία ετήσιου κλεισίματος και επαναβεβαίωσης των υπολοίπων.

20. Η μεταφορά δεδομένων από το ΝΕΟΤΑΧΙS της ΑΑΔΕ στο ΟΠΣΔΠ SAP του ΓΛΚ δεν είναι άμεση και πλήρως αυτοματοποιημένη, αν και η διαφορά μεταξύ των δύο συστημάτων περιορίστηκε την 31.12.2025 σε 52,05 χιλ. ευρώ. Στην κατάσταση «Έσοδα κατά Υπηρεσία Είσπραξης» εξακολουθούν να εμφανίζονται συγχωνευμένες ΔΟΥ, ενώ οι επαναβεβαιώσεις καταχωρίζονται χειροκίνητα, χωρίς αυτόματη απόδοση ΑΤΒ, με κίνδυνο σφαλμάτων και μη αξιόπιστης απεικόνισής τους ανά ΑΛΕ εσόδων.

Το ονομαστικό εισπρακτέο υπόλοιπο δεν αποτυπώνει τις αναμενόμενες εισπράξεις, καθώς απαιτείται συνεκτίμηση της παλαιότητας, της εισπραξιμότητας και της απομείωσης των απαιτήσεων.

21. Την 1.1.2026 το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο του Κράτους από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές ανήλθε σε 111,31 δισ. ευρώ. Από αυτό, 35,02[7] δισ. ευρώ είχαν χαρακτηριστεί ανεπίδεκτα είσπραξης και 76,30 δισ. ευρώ παρέμεναν προς είσπραξη.

19| Ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο (1.1.2026)

22. Για την ανάλυση της παλαιότητας, το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο ανέρχεται σε 113,86 δισ. ευρώ[8], εκ των οποίων το 80% αφορά οφειλές που δημιουργήθηκαν έως την 31.12.2019 και το 66,4% οφειλές έως την 31.12.2016. Στα Τελωνεία, ποσό 1,73 δισ. ευρώ αφορά απαιτήσεις

[7] Η διαφορά μεταξύ των ποσών 35,02 και 35,46 δισ. ευρώ στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του 2025 οφείλεται σε διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα και χρόνους ενημέρωσης, καθώς και στη συμπερίληψη στο δεύτερο ποσό τελωνειακών και ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων που δεν καταγράφονται στο ΟΠΣΔΠ MIS.

[8] Περιλαμβάνονται 2,41 δισ. ευρω υπόλοιπα εκτός Προϋπολογισμού και 133,03 εκατ. ευρώ υπόλοιπο από χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

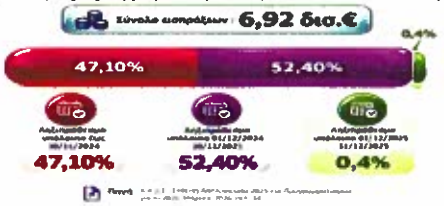
παλαιότητας άνω των είκοσι ετών. Η μεγάλη παλαιότητα καθιστά αναγκαία την περιοδική και τεκμηριωμένη αξιολόγηση της νομικής κατάστασης των απαιτήσεων, των ενεργειών διακοπής ή αναστολής της παραγραφής και των δυνατοτήτων είσπραξής τους.

20| Παλαιότητα συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της Φορολογικής Διοίκησης

23. Κατά το 2025 πραγματοποιήθηκαν εισπράξεις 6,92 δισ. ευρώ έναντι ληξιπρόθεσμων φορολογικών οφειλών.

21| Εισπράξεις ληξιπρόθεσμων οφειλών ανά παλαιότητα

Το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο χαρακτηρίζεται από μεγάλη παλαιότητα και σημαντικό ύψος ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων.

Έσοδα του Απολογισμού από χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Τα έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές προέρχονται από τη διαχείριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και την ανάληψη χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Κράτους.

24. Τα έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές ανήλθαν το 2025 σε 1.628,65 δισ. ευρώ, υπερβαίνοντας τον Προϋπολογισμό κατά 399,29 δισ. ευρώ ή 32,48%.

22| Χρηματοοικονομικά έσοδα: πρόβλεψη και εκτέλεση

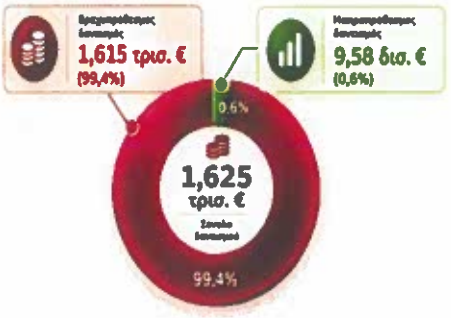

25. Το μεγαλύτερο μέρος των εισπράξεων προήλθε από την ανάληψη χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και, ιδίως, από βραχυπρόθεσμο δανεισμό μέσω repos.

23| Διάρθρωση χρηματοοικονομικών εσόδων

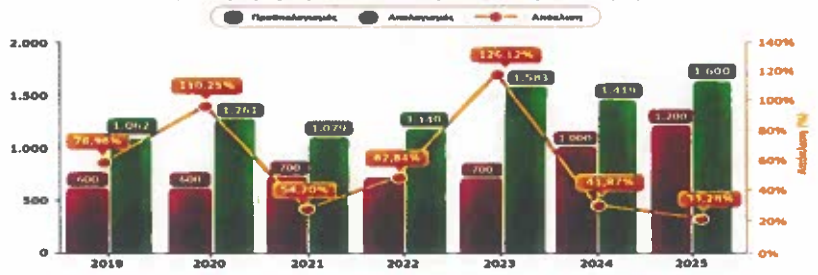

24| Χρηματοδότηση από δάνεια και τίτλους

26. Οι χρηματοοικονομικές εισπράξεις από δάνεια ανήλθαν συνολικά σε 1.601,13 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 1.599,34 δισ. ευρώ προήλθαν από συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos). Οι εισπράξεις από repos υπερέβησαν τις προϋπολογισθείσες κατά 399,34 δισ. ευρώ ή 33,28%. Κατά την τελευταία πενταετία, η μέση απόκλιση μεταξύ προϋπολογισθέντων και εισπραχθέντων ποσών από repos ανήλθε σε 63,68%.

25| Εισπράξεις repos: αποκλίσεις από τον Προϋπολογισμό

27. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός βασίστηκε σε διαθέσιμα φορέων της Γενικής Κυβέρνησης μέσω του «Κοινού Κεφαλαίου» και της «Ταμειακής Διαχείρισης» στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και σε κεφάλαια επενδυτών. Στις 31.12.2025, τα αντίστοιχα διαθέσιμα ανήλθαν σε 22,52 και 50,03 δισ. ευρώ, έναντι 20,54 και 45,71 δισ. ευρώ το 2024.

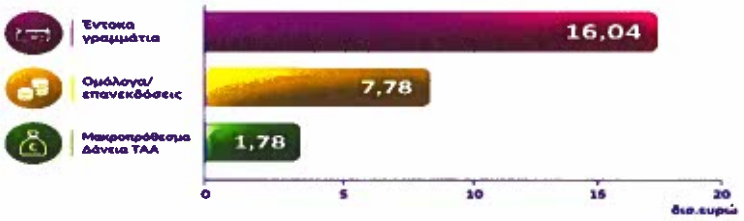
28. Το 2025, ο μέσος όρος των υπολοίπων των repos στο τέλος κάθε μήνα διαμορφώθηκε σε 55,50 δισ. ευρώ, έναντι 51,48 δισ. ευρώ το 2024, ενώ το αντίστοιχο των εντόκων γραμματίων ανήλθε σε 8,19 δισ. ευρώ. Η περιορισμένη χρήση των εντόκων γραμματίων συνδέεται κυρίως με την αυξημένη αξιοποίηση των repos για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας του Κρατικού Προϋπολογισμού.

26| Μηνιαία υπόλοιπα βραχυπρόθεσμου δανεισμού

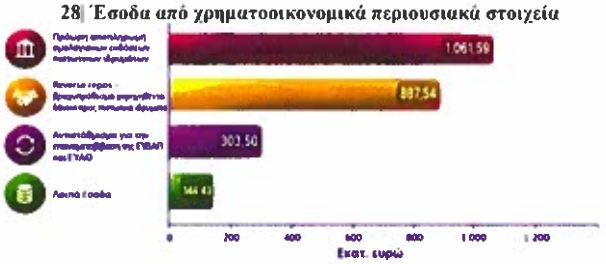
29. Η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του Δημοσίου προήλθε κυρίως από εκδόσεις και επανεκδόσεις ομολόγων, με ταμειακές εισπράξεις 7,78 δισ. ευρώ, και από δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ύψους 1,78 δισ. ευρώ, με μεσοσταθμικό επιτόκιο 3,17%. Στις περισσότερες επανεκδόσεις η απόδοση ήταν χαμηλότερη από εκείνη της αρχικής έκδοσης, ενώ ο δείκτης κάλυψης παρέμεινε υψηλός.

27| Πηγές χρηματοδότησης εκτός repos

30. Οι εισπράξεις από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία το 2025 περιλάμβαναν 1,06 δισ. ευρώ από την πρόωρη εξόφληση ομολογιακών τίτλων μειωμένης διασφάλισης κατηγορίας 2 (Tier 2), 303,50 εκατ. ευρώ που αντιστοιχούν στο 50% του αντισταθμίσματος για την επαναμεταβίβαση της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΑΘ από την ΕΕΣΥΠ στο Ελληνικό Δημόσιο, καθώς και 887,54 εκατ. ευρώ από συμφωνίες αντίστροφης επαναγοράς τίτλων (reverse repos) με πιστωτικά ιδρύματα. Για τις εισπράξεις από βραχυπρόθεσμα δάνεια που είχαν χορηγηθεί σε πιστωτικά ιδρύματα δεν είχε εγγραφεί σχετική πρόβλεψη στον Προϋπολογισμό.

28| Έσοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

31. Στις εισπράξεις χρεολυσίων δανείων που είχαν χορηγηθεί από πόρους του ΤΑΑ καταγράφηκε αρνητική απόκλιση 321,65%, η οποία συνδέεται με αδυναμίες στην παρακολούθηση των τοκοχρεολυτικών δόσεων.

32. Οι εισπράξεις από χρηματοοικονομικά παράγωγα ανήλθαν σε 1,21 δισ. ευρώ και αφορούσαν τόκους από συμφωνίες ανταλλαγής. Οι συμφωνίες αυτές εντάσσονται στη στρατηγική του ΟΔΔΗΧ για τη διαχείριση των συναλλαγματικών και επιτοκιακών κινδύνων του χαρτοφυλακίου χρέους. Οι σχετικές χρηματορροές επηρεάζονται από τις συνθήκες της αγοράς, ενώ στον Προϋπολογισμό αποτυπώνεται συμψηφιστικά η καθαρή τους θέση.

Τα χρηματοοικονομικά έσοδα προέρχονται κυρίως από βραχυπρόθεσμο δανεισμό μέσω repos, των οποίων η επαναλαμβανόμενη σύναψη και εξόφληση δημιουργεί υψηλές ακαθάριστες ροές, διακριτές από το υπόλοιπο του δανεισμού και τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του Δημοσίου.

33. Το εισπρακτέο υπόλοιπο χρηματοοικονομικών συναλλαγών διατηρήθηκε το 2025 σε 133,03 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 121,66 εκατ. ευρώ προέρχονται από τη μετάπτωση στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα το 2019 και παραμένουν έκτοτε αμετάβλητα. Απαιτείται διερεύνηση της ύπαρξης και της ακρίβειας των συγκεκριμένων απαιτήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

29| Εισπρακτέο υπόλοιπο χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Η προέλευση και η πολυετής διατήρηση του μεγαλύτερου μέρους του εισπρακτέου υπολοίπου στο ίδιο ύψος καθιστούν αναγκαία την επιβεβαίωση της ύπαρξης και της ακρίβειάς του.

Κεφάλαιο 2
Απολογισμός Εξόδων

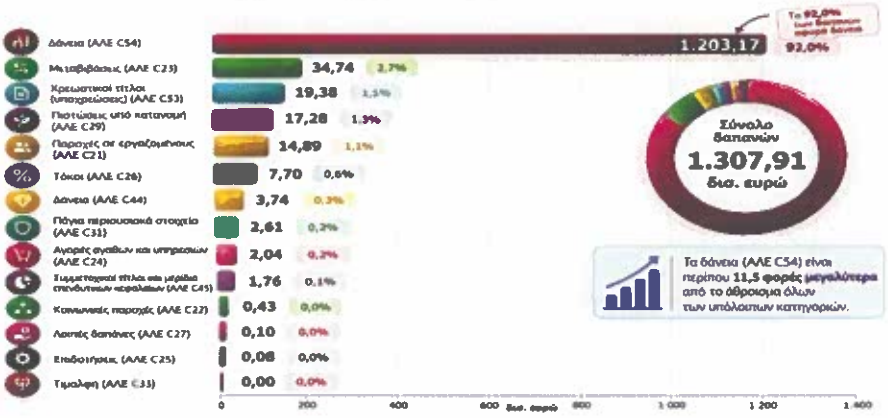
34. Η εξέταση των εξόδων αφορά τόσο τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού όσο και την εκτέλεσή τους, όπως αυτή αποτυπώνεται στον Απολογισμό. Εξετάζονται οι μη χρηματοοικονομικές και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές, οι μεταβολές των πιστώσεων, καθώς και η διαχείριση των πιστώσεων υπό κατανομή, των αποθεματικών και των μεταβιβάσεων. Η σύγκριση των προβλέψεων με τα πραγματοποιηθέντα μεγέθη επιτρέπει την αξιολόγηση της ακρίβειας των εκτιμήσεων και της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού.

Έξοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού

Η αξιόπιστη πρόβλεψη των δημοσίων εξόδων προϋποθέτει συνεκτίμηση των πραγματικών χρηματοδοτικών αναγκών, της πορείας εκτέλεσης των δαπανών, των θεσμοθετημένων δημοσιονομικών παρεμβάσεων και των λοιπών διαθέσιμων στοιχείων που ενδέχεται να επηρεάσουν την εξέλιξή τους.

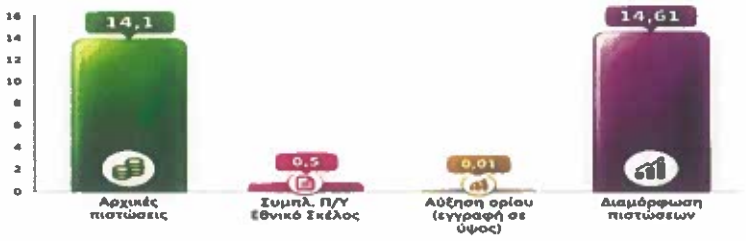
35. Ο ΚΠ οικονομικού έτους 2025 κυρώθηκε με τον ν. 5165/16.12.2024 (Α΄ 205) και περιλαμβάνει έξοδα συνολικού ποσού 1.307.907.506.000 ευρώ, από τα οποία 14.100.000.000 ευρώ αφορούν τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.

30| Διάρθρωση προϋπολογισμένων εξόδων (2025)

36. Κατά τη διάρκεια του έτους, οι πιστώσεις του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ αυξήθηκαν κατά 500 εκατ. ευρώ μέσω Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο 86 του ν. 5217/2025[9]. Επιπλέον, οι πιστώσεις του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους αυξήθηκαν κατά 11 εκατ. ευρώ λόγω εγγραφών σε ύψος εισπραττόμενων εσόδων. Οι πιστώσεις του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού εγγράφηκαν αρχικά στη μείζονα κατηγορία C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» και, κατά την εκτέλεση, μεταφέρθηκαν στους ΑΛΕ υλοποίησης των σχετικών δαπανών.

31| Διαμόρφωση πιστώσεων ΠΔΕ (2025)

[9] Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, Γνώμη επί του Α΄ Συμπληρωματικού Κρατικού Προϋπολογισμού 2025, 23.5.2025.

37. Οι μεταβιβάσεις αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία των προϋπολογισθέντων μη χρηματοοικονομικών εξόδων, με ποσοστό 43,5%, και ακολουθούν οι «Πιστώσεις υπό κατανομή (C29)», με ποσοστό 21,6%, οι παροχές σε εργαζομένους με 18,6%, οι τόκοι με 9,6% και οι αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων με 3,3%.

32| Προϋπολογισμένα μη χρηματοοικονομικά έξοδα ανά κατηγορία

Η συγκέντρωση σημαντικών πιστώσεων στην κατηγορία C29 περιορίζει τη διαφάνεια της αρχικής κατανομής των δαπανών, ενώ η μεταγενέστερη ανακατανομή τους επηρεάζει τη σύγκριση αρχικών πιστώσεων και πραγματοποιηθεισών πληρωμών ανά κατηγορία.

Έξοδα εκτός Προϋπολογισμού και Απολογισμού

Η αρχή της καθολικότητας επιβάλλει την εγγραφή των δαπανών της ΚΔ στον Προϋπολογισμό και την αποτύπωσή τους στον Απολογισμό, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους.

38. Κατά παράβαση της αρχής της καθολικότητας, στον Προϋπολογισμό και τον Απολογισμό του 2025 δεν περιλαμβάνονται δαπάνες 70,76 εκατ. ευρώ των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, που αποτελούν υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, και 16,16 εκατ. ευρώ λοιπών οργανικών μονάδων του με έσοδα από ίδια δραστηριότητα. Επίσης, δεν περιλαμβάνονται δαπάνες 6,51 εκατ. ευρώ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που καλύφθηκαν από το αποθεματικό της ΕΕΤΤ. Δεν περιλαμβάνονται επίσης δαπάνες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για τη βελτίωση εγκαταστάσεων και την κάλυψη λειτουργικών αναγκών χερσαίων συνοριακών σταθμών, ενδεικτικά 1,21 εκατ. ευρώ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης.

Η πραγματοποίηση δαπανών εκτός Προϋπολογισμού και Απολογισμού περιορίζει τη δυνατότητα ενιαίας παρακολούθησης και ελέγχου της διάθεσης των δημόσιων πόρων, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους.

Έξοδα του Απολογισμού από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Η αξιολόγηση των εξόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών επικεντρώνεται στις αποκλίσεις από τις αρχικές προβλέψεις, στις μεταβολές σε σχέση με την εκτέλεση του προηγούμενου έτους και στη διάρθρωσή τους ανά κατηγορία δαπάνης.

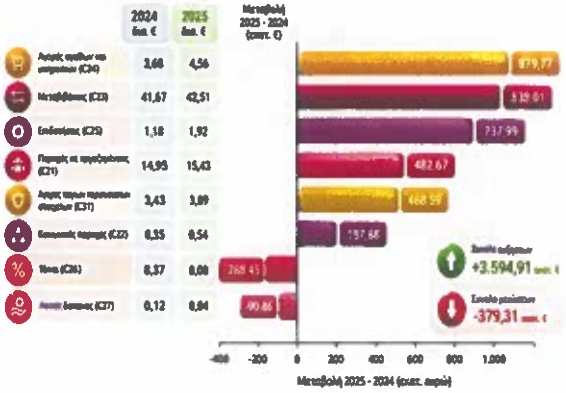
39. Το 2025 οι πληρωμές μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών διαμορφώθηκαν σε 76,97 δισ. ευρώ, έναντι αρχικής πρόβλεψης 79,87 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας υστέρηση 2,90 δισ. ευρώ ή 3,63%.

33| Μη χρηματοοικονομικά έξοδα: πιστώσεις και πληρωμές

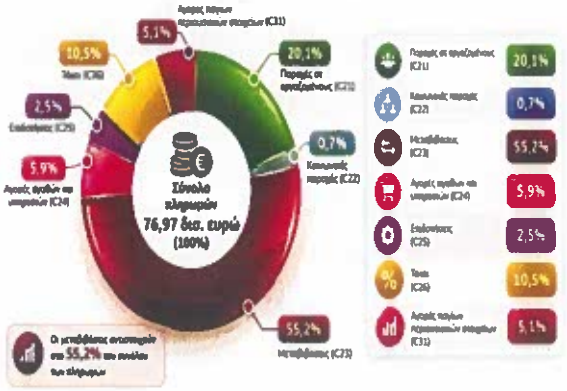

40. Σε σχέση με το 2024, οι πληρωμές αυξήθηκαν κατά 3,22 δισ. ευρώ ή 4,36%, κυρίως λόγω αυξήσεων στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, στις μεταβιβάσεις και στις επιδοτήσεις. Αντίθετα, μειώθηκαν οι δαπάνες για τόκους και οι λοιπές δαπάνες.

34| Ετήσια μεταβολή πληρωμών (2025/2024)

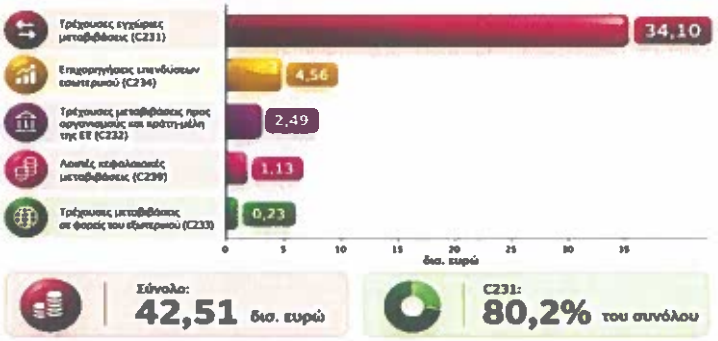

35| Διάρθρωση μη χρηματοοικονομικών πληρωμών[10]

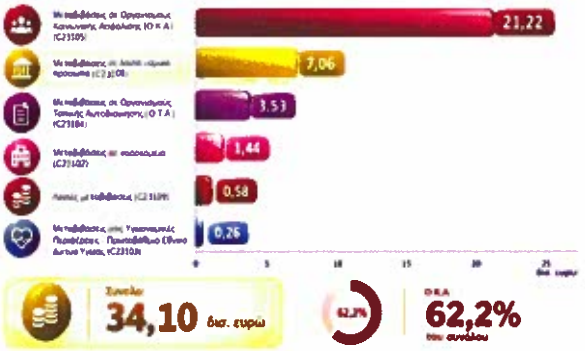
41. Το μεγαλύτερο μέρος των πληρωμών μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών αφορούσε μεταβιβάσεις, ύψους 42,51 δισ. ευρώ ή 55,23% του συνόλου. Οι παροχές σε εργαζομένους ανήλθαν σε 15,43 δισ. ευρώ, οι πληρωμές για τόκους σε 8,08 δισ. ευρώ, οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών σε 4,56 δισ. ευρώ και οι αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων σε 3,89 δισ. ευρώ. Οι λοιπές πληρωμές αφορούσαν κυρίως επιδοτήσεις και κοινωνικές παροχές.

36| Πληρωμές μεταβιβάσεων ανά κατηγορία

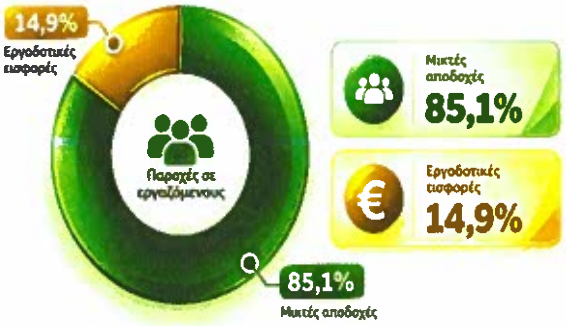

[10] Στο γράφημα παρουσιάζονται οι επτά κύριες κατηγορίες πληρωμών. Οι λοιπές δαπάνες (C27) δεν απεικονίζονται χωριστά λόγω της περιορισμένης συμμετοχής τους στο σύνολο.

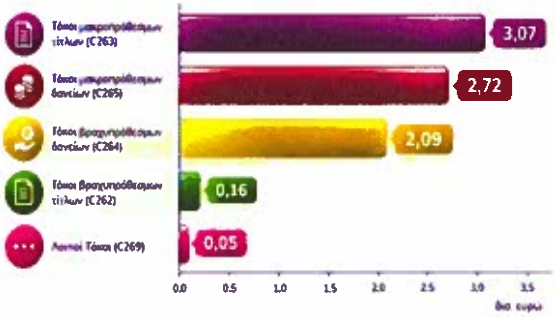
37| Κύριοι αποδέκτες τρεχουσών εγχώριων μεταβιβάσεων

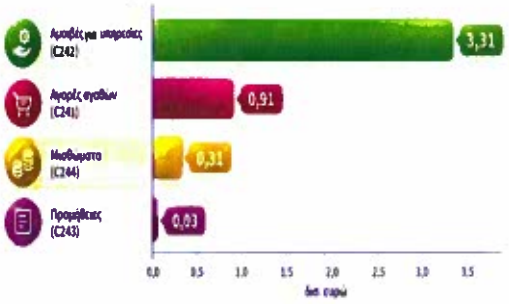
38| Παροχές σε εργαζομένους

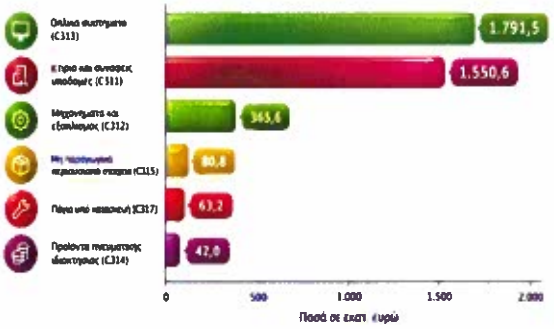
39| Πληρωμές τόκων ανά κατηγορία

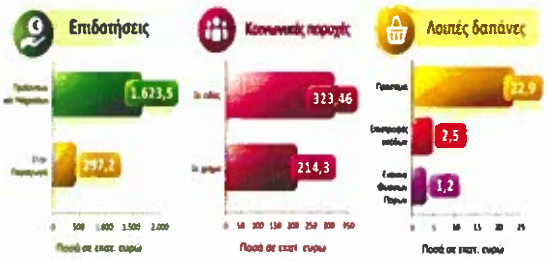
40| Αγορές αγαθών και υπηρεσιών

41| Αγορές παγίων ανά κατηγορία

42| Επιδοτήσεις, κοινωνικές παροχές και λοιπές δαπάνες

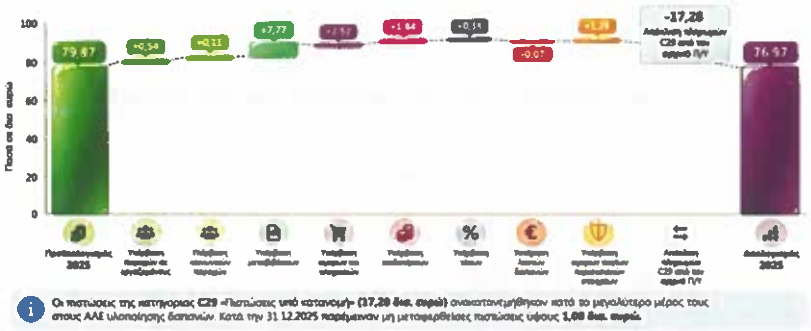
Οι μεταβιβάσεις αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία πληρωμών μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών και, μαζί με τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και τις επιδοτήσεις, συνέβαλαν κυρίως στην ετήσια αύξηση των εξόδων.

Αποκλίσεις εξόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Οι αποκλίσεις των πληρωμών από τις αρχικές προβλέψεις επηρεάζονται τόσο από την εξέλιξη των δαπανών όσο και από τις μεταβολές των πιστώσεων κατά την εκτέλεση του Προϋπολογισμού.

42. Κατά το 2025 καταγράφηκαν σημαντικές υπερβάσεις και υστερήσεις πληρωμών έναντι του αρχικού Προϋπολογισμού, οι οποίες επηρεάζονται από τη μεταφορά πιστώσεων του ΠΔΕ από την κατηγορία C29 στους ΑΛΕ υλοποίησης. Παράλληλα, οι πιστώσεις του αρχικού Τακτικού Προϋπολογισμού ενισχύθηκαν κατά 2,03 δισ. ευρώ, ενώ στο τέλος του έτους παρέμειναν αδιάθετες πιστώσεις 1,08 δισ. ευρώ στην C29 και 4,37 δισ. ευρώ στους ΑΛΕ υλοποίησης.

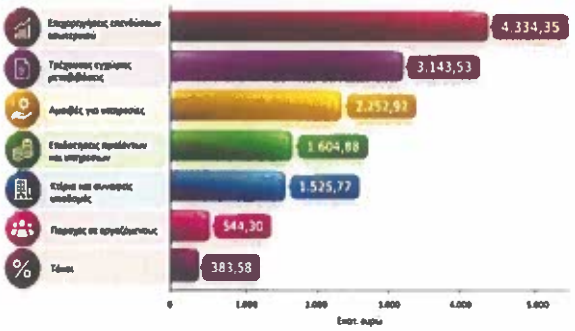
43| Μη χρηματοοικονομικές πληρωμές: αποκλίσεις από τον Προϋπολογισμό

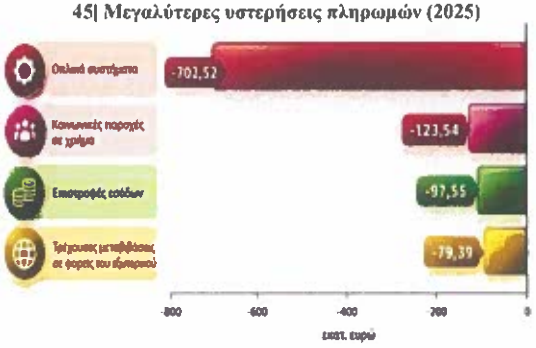
43. Οι μεγαλύτερες εμφανιζόμενες υπερβάσεις πληρωμών καταγράφηκαν στις επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού κατά 4,33 δισ. ευρώ, στις τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις κατά 3,14 δισ. ευρώ, στις αμοιβές για υπηρεσίες κατά 2,25 δισ. ευρώ, στις επιδοτήσεις προϊόντων και υπηρεσιών κατά 1,60 δισ. ευρώ και στα κτίρια και συναφείς υποδομές κατά 1,53 δισ. ευρώ. Οι υπερβάσεις αυτές αφορούσαν κυρίως δαπάνες του ΠΔΕ. Υπερβάσεις καταγράφηκαν επίσης στις παροχές σε εργαζομένους κατά 544,30 εκατ. ευρώ και στους τόκους κατά 383,58 εκατ. ευρώ. Σημαντική απόκλιση καταγράφηκε και στις αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες ανήλθαν το 2025 σε 226,46 εκατ. ευρώ, έναντι πρόβλεψης 2,06 εκατ. ευρώ, με τις διαχρονικά σημαντικές αποκλίσεις να καταδεικνύουν συστηματική υποεκτίμηση των σχετικών αναγκών.

44. Οι μεγαλύτερες εμφανιζόμενες υστερήσεις αφορούσαν κυρίως τις αγορές οπλικών συστημάτων, κατά 702,52 εκατ. ευρώ, τις κοινωνικές παροχές σε χρήμα, κατά 123,54 εκατ. ευρώ, και τις επιστροφές εσόδων, κατά 97,55 εκατ. ευρώ. Σημαντικές υστερήσεις καταγράφηκαν επίσης στις επιχορηγήσεις προς τον e-ΕΦΚΑ, κατά 1,36 δισ. ευρώ, προς τα νοσοκομεία, κατά 733,35 εκατ. ευρώ, και προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης για παροχές προνοιακού χαρακτήρα, κατά 572,67 εκατ. ευρώ.

44| Μεγαλύτερες εμφανιζόμενες υπερβάσεις (2025)

45| Μεγαλύτερες υστερήσεις πληρωμών (2025)

Οι αποκλίσεις από τον αρχικό Προϋπολογισμό επηρεάζονται από τον τρόπο εγγραφής και κατανομής των πιστώσεων, καθώς και από τις μεταγενέστερες ενισχύσεις τους. Η βελτίωση της ακρίβειας και της τεκμηρίωσης των αρχικών προβλέψεων είναι αναγκαία για την ενίσχυση της αξιοπιστίας του δημοσιονομικού σχεδιασμού.

Μεταβιβάσεις

Οι μεταβιβάσεις αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία μη χρηματοοικονομικών εξόδων. Το ύψος τους, ο αριθμός των δικαιούχων και το εύρος των χρηματοδοτούμενων δράσεων απαιτούν αξιολόγηση της δημοσιονομικής εκτέλεσης και των διαδικασιών έγκρισης, παρακολούθησης και απολογιστικής τεκμηρίωσης.

45. Οι αρχικές πιστώσεις για μεταβιβάσεις, ύψους 34,74 δισ. ευρώ, διαμορφώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους σε 44,91 δισ. ευρώ, ενώ οι πληρωμές ανήλθαν σε 42,51 δισ. ευρώ. Στο τέλος του οικονομικού έτους παρέμειναν αδιάθετες πιστώσεις ύψους 2,40 δισ. ευρώ.

46| Μεταβιβαστικές πληρωμές ανά υπουργείο[11]

46. Η διαδικασία διαχείρισης μεταβιβαστικών πληρωμών εξετάστηκε σε επτά επιλεγμένα Υπουργεία, με συνολικές μεταβιβάσεις 4,51 δισ. ευρώ, με έμφαση στην επιλογή των δικαιούχων, την τεκμηρίωση των αποφάσεων, την παρακολούθηση της χρήσης των επιχορηγήσεων και τον απολογιστικό έλεγχο.

47. Η επισκόπηση ανέδειξε οργανωτικές και λειτουργικές αδυναμίες στη διαχείριση των επιχορηγήσεων, οι οποίες αφορούν την ανεπαρκή τεκμηρίωση των αιτημάτων και των προς χρηματοδότηση δαπανών, τη μη υποβολή των προβλεπόμενων απολογιστικών καταστάσεων, την απουσία ενιαίας διαδικασίας παρακολούθησης και επιστροφής αδιάθετων υπολοίπων, καθώς και την ελλιπή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των επιχορηγήσεων. Παρότι υφίστανται επιμέρους μηχανισμοί παρακολούθησης των οικονομικών στοιχείων των επιχορηγούμενων φορέων, αυτοί επικεντρώνονται κυρίως στην τυπική συμμόρφωση και λιγότερο στην αξιολόγηση της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων. Παράλληλα, δεν υφίσταται ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα που να καλύπτει το σύνολο του κύκλου ζωής κάθε επιχορήγησης, από την υποβολή του αιτήματος έως την ολοκλήρωση της δράσης και τον τελικό απολογισμό.

Οι αδυναμίες στην τεκμηρίωση, την παρακολούθηση και τον απολογιστικό έλεγχο των μεταβιβάσεων περιορίζουν τη διαφάνεια και τη δυνατότητα αξιολόγησης της αποτελεσματικής χρήσης των διατιθέμενων πόρων.

Διαχείριση πιστώσεων

48. Η διαχείριση των πιστώσεων του ΚΠ περιλαμβάνει την κατανομή και προσαρμογή των εγκεκριμένων πόρων για την κάλυψη αναγκών κατά την εκτέλεση του Προϋπολογισμού, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Οι πιστώσεις υπό κατανομή εγγράφονται στον Προϋπολογισμό χωρίς πλήρη αρχική εξειδίκευση και μεταφέρονται κατά την εκτέλεσή του στους ΑΛΕ πραγματοποίησης των δαπανών.

49. Οι αρχικές πιστώσεις της μείζονος κατηγορίας C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» ανήλθαν σε 17,28 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 3,18 δισ. ευρώ αφορούσαν τον Τακτικό Προϋπολογισμό και 14,10 δισ. ευρώ το ΠΔΕ, συμπεριλαμβανομένων 4,90 δισ. ευρώ για το ΤΑΑ.

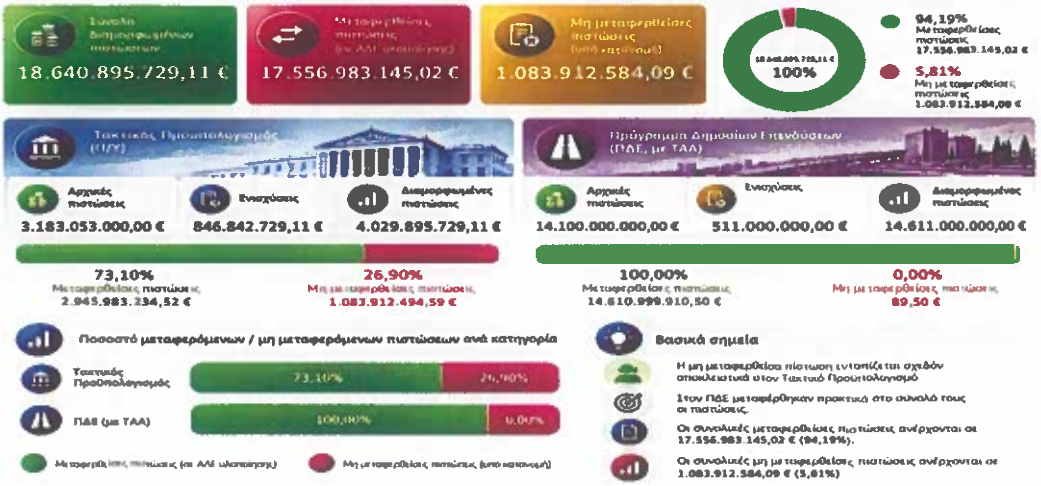
[11] Εκτός μεταβιβάσεων κοινωνικής ασφάλισης και πολιτικής και ενισχύσεων προς φορείς συγκοινωνιακού έργου και ΑΕΙ.

47| Πιστώσεις υπό κατανομή (C29)

50. Κατά τη διάρκεια του έτους οι πιστώσεις της C29 αυξήθηκαν κατά 500 εκατ. ευρώ μέσω του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, κατά 846,84 εκατ. ευρώ κυρίως λόγω ανακατανομών και εγγραφών πιστώσεων σε ύψος ισόποσων εσόδων και κατά 11 εκατ. ευρώ λόγω αύξησης του ορίου του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ.

48| Μεταφορές πιστώσεων από C29 σε άλλες κατηγορίες

51. Από τις διαμορφωμένες πιστώσεις της C29, ύψους 18,64 δισ. ευρώ, μεταφέρθηκαν στους ΑΛΕ υλοποίησης 17,56 δισ. ευρώ ή 94,19%, ενώ 1,08 δισ. ευρώ ή 5,81% παρέμειναν αδιάθετα στο τέλος του έτους. Καθώς οι πιστώσεις μεταφέρονται πριν από την πραγματοποίηση της δαπάνης, οι πληρωμές της C29 είναι μηδενικές και η εμφανιζόμενη υστέρηση δεν συνιστά μη εκτέλεση δαπανών.

52. Από το αδιάθετο υπόλοιπο των 1,08 δισ. ευρώ, τα σημαντικότερα ποσά αφορούσαν δαπάνες εφαρμογής δράσεων προγραμμάτων, ύψους 476,36 εκατ. ευρώ, λοιπές δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας, ύψους 307,06 εκατ. ευρώ, και δαπάνες πλήρωσης θέσεων προσωπικού, ύψους 136,86 εκατ. ευρώ.

Η συγκέντρωση σημαντικών πιστώσεων στην C29 περιορίζει τη διαφάνεια της αρχικής κατανομής των δαπανών. Η χρήση της πρέπει να περιορίζεται σε ανάγκες που δεν μπορούν να εξειδικευθούν κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού.

Πιστώσεις Αποθεματικών

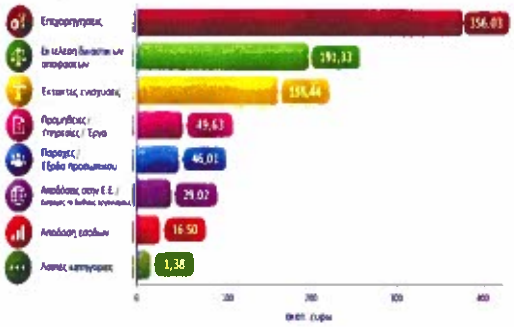
Οι πιστώσεις των αποθεματικών προορίζονται για την κάλυψη σημαντικών, άμεσων, αναπόφευκτων και επειγουσών δαπανών κατά την εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους διάθεσής τους.

49| Διάθεση πιστώσεων αποθεματικών

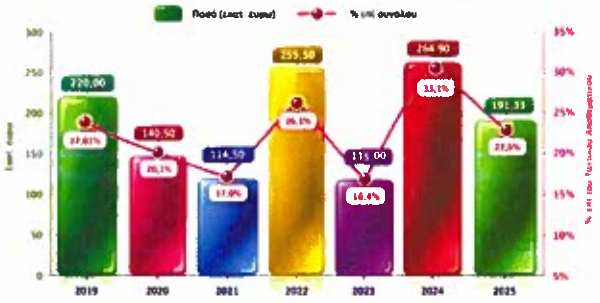

53. Το 2025 από τις πιστώσεις 850 εκατ. ευρώ του Τακτικού Αποθεματικού, διατέθηκαν 845,36 εκατ. ευρώ. Από αυτά, 191,33 εκατ. ευρώ ή 22,6% αφορούσαν την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, πρακτική που επαναλαμβάνεται διαχρονικά, παρότι μέρος τους αφορά τελεσίδικες αποφάσεις προηγούμενων ετών, γνωστές κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού. Καλύφθηκαν επίσης προβλέψιμες υποχρεώσεις, όπως τόκοι υπερημερίας 25,35 εκατ. ευρώ, αναδρομικές παροχές προσωπικού 11,47 εκατ. ευρώ και προκαταβολή 9 εκατ. ευρώ για την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία.

50| Τακτικό Αποθεματικό: δαπάνες ανά κατηγορία

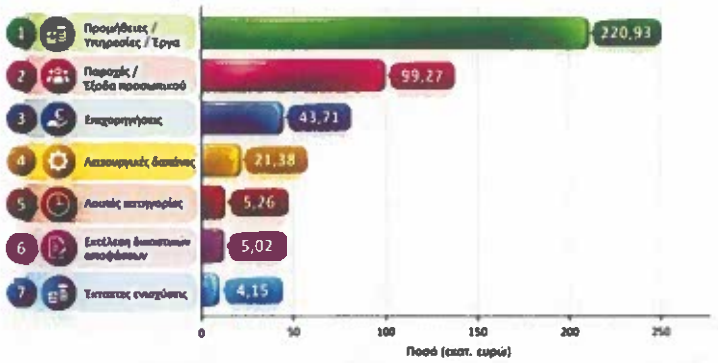
51| Κάλυψη δικαστικών αποφάσεων από το Τακτικό Αποθεματικό[12]

54. Από τα 400 εκατ. ευρώ του Ειδικού Αποθεματικού διατέθηκαν 399,73 εκατ. ευρώ, μεταξύ άλλων, για υποχρεώσεις προηγούμενων ετών και συνήθεις λειτουργικές δαπάνες, όπως προμήθεια αντιικών φαρμάκων 41,41 εκατ. ευρώ και τακτική χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 20 εκατ. ευρώ.

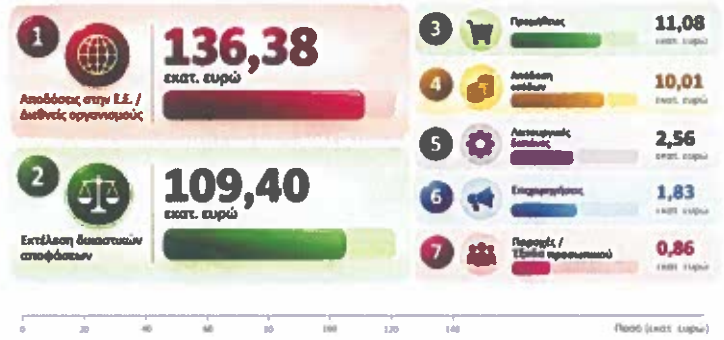
[12] Στο ποσό του 2024 περιλαμβάνονται και πιστώσεις που μεταφέρθηκαν στον ΑΛΕ C23 για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων επιχορηγούμενων φορέων.

52| Ειδικό Αποθεματικό: δαπάνες ανά κατηγορία

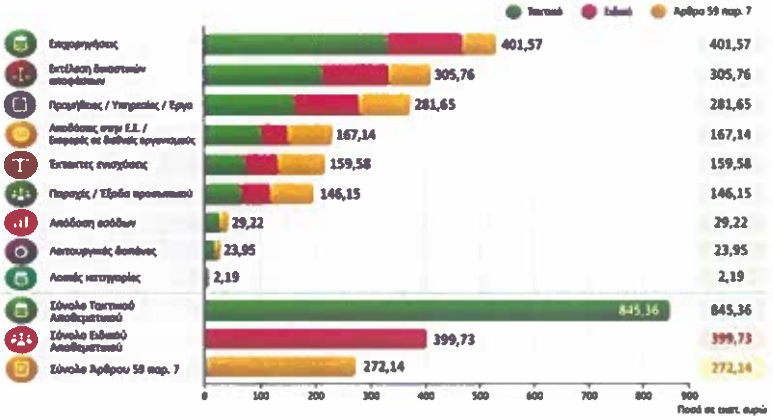

55. Από τις πιστώσεις 313,45 εκατ. ευρώ που μεταφέρθηκαν στο αποθεματικό της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, διατέθηκαν 272,14 εκατ. ευρώ. Από αυτά, 245,12 εκατ. ευρώ χρησιμοποιήθηκαν από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για αποδόσεις προς την ΕΕ ύψους 135,71 εκατ. ευρώ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων ύψους 109,40 εκατ. ευρώ, ενώ 20,83 εκατ. ευρώ διατέθηκαν στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για λειτουργικές δαπάνες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Στρατιωτικών Νοσοκομείων, καθώς και δαπάνες του Πεδίου Βολής Κρήτης καλυπτόμενες από το ΝΑΤΟ. Μέρος των υποχρεώσεων ήταν ήδη γνωστό ή προβλέψιμο κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού.

53| Αποθεματικό άρθρου 59 παρ. 7 ν. 4270/2014

54| Χρήση αποθεματικών ανά κατηγορία δαπάνης

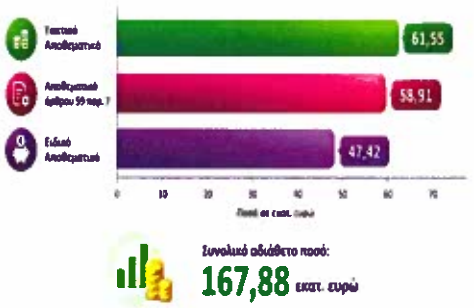

56. Διαπιστώθηκαν επίσης μεταβολές στον σκοπό διάθεσης πιστώσεων. Στο Υπουργείο Ανάπτυξης, το μεγαλύτερο μέρος των 190.820 ευρώ από το Ειδικό Αποθεματικό για αμυντικές δαπάνες πολιτικού τομέα χρησιμοποιήθηκε για μη συναφείς σκοπούς, ενώ στο Υπουργείο

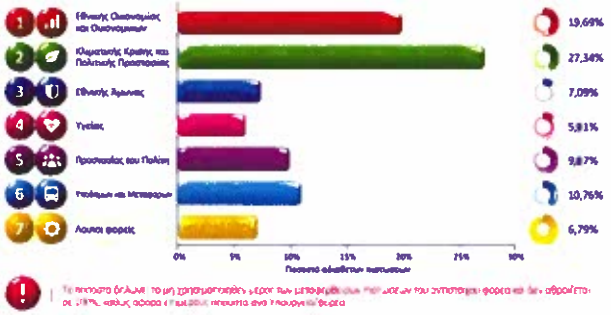
Δικαιοσύνης πιστώσεις για ηλεκτρικό ρεύμα και λοιπές υπηρεσίες κάλυψαν διαφορετικές υποχρεώσεις.

57. Στο τέλος του 2025 οι μη απορροφηθείσες πιστώσεις αποθεματικών στους φορείς υλοποίησης ανήλθαν σε 167,88 εκατ. ευρώ. Τα μεγαλύτερα υπόλοιπα αφορούσαν τα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με 61,82 και 24,43 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Από αυτά, 57,59 εκατ. ευρώ προέρχονταν από το αποθεματικό της παρ. 7 του άρθρου 59 και 22,83 εκατ. ευρώ από το Τακτικό Αποθεματικό, αντίστοιχα.

55| Αδιάθετες πιστώσεις ανά αποθεματικό

56| Μη απορρόφηση μεταφερθεισών πιστώσεων ανά υπουργείο

58. Ανεπαρκής τεκμηρίωση αιτημάτων ενίσχυσης πιστώσεων διαπιστώθηκε στα Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη, Υγείας, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

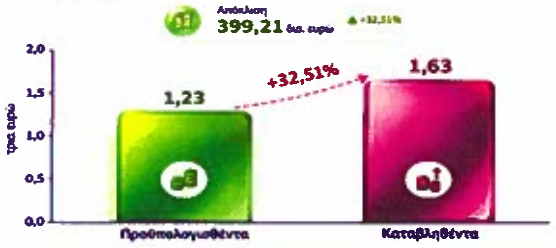
Η κάλυψη προβλέψιμων υποχρεώσεων, οι μεταβολές σκοπού, η ανεπαρκής τεκμηρίωση των αιτημάτων και η μη απορρόφηση μεταφερθεισών πιστώσεων καθιστούν αναγκαίο τον αυστηρότερο έλεγχο της διάθεσης και αξιοποίησης των αποθεματικών.

Έξοδα του Απολογισμού από χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Τα έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών αφορούν κυρίως τη διαχείριση του δημόσιου χρέους και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του Κράτους.

59. Τα έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν το 2025 σε 1.627,25 δισ. ευρώ και υπερέβησαν τις αρχικές προβλέψεις του Προϋπολογισμού κατά 399,21 δισ. ευρώ ή 32,51%.

57| Χρηματοοικονομικά έξοδα: πρόβλεψη και εκτέλεση

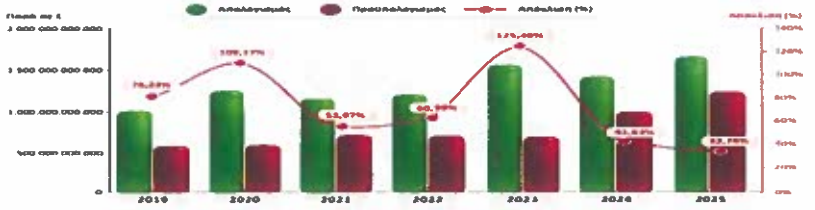
60. Από το συνολικό ποσό, 1.602,26 δισ. ευρώ ή 98,46% αφορούσαν πληρωμές χρεολυσίων δανείων, κυρίως λόγω του επαναλαμβανόμενου βραχυπρόθεσμου δανεισμού μέσω τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos).

58| Διάρθρωση χρηματοοικονομικών εξόδων

61. Οι πληρωμές από repos ανήλθαν σε 1.593,43 δισ. ευρώ ή 97,92% των συνολικών χρηματοοικονομικών εξόδων, υπερβαίνοντας τις προβλέψεις κατά 393,43 δισ. ευρώ ή 32,79%. Η απόκλιση παραμένει διαχρονικά υψηλή, με μέσο όρο 62,97% την τελευταία πενταετία.

59| Πληρωμές repos: αποκλίσεις από τον Προϋπολογισμό

62. Οι πληρωμές για έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου ανήλθαν το 2025 σε 16,49 δισ. ευρώ. Συνολικά, μετά τον συμψηφισμό των εισπράξεων και πληρωμών από repos και έντοκα γραμμάτια, η καθαρή αύξηση του βραχυπρόθεσμου δανεισμού διαμορφώθηκε σε 5,46 δισ. ευρώ.

60| Καθαρή μεταβολή βραχυπρόθεσμου δανεισμού

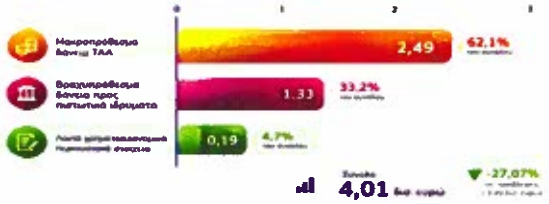
63. Οι πληρωμές για μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ανήλθαν σε 12,69 δισ. ευρώ. Από αυτές, 3,86 δισ. ευρώ αφορούσαν χρεωστικούς τίτλους, εκ των οποίων 2,38 δισ. ευρώ χρεολύσια ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και 1,49 δισ. ευρώ επαναγορές ομολόγων, και 8,83 δισ. ευρώ μακροπρόθεσμα δάνεια, έναντι πρόβλεψης 3,17 δισ. ευρώ. Η υπέρβαση των προβλέψεων για δάνεια κατά 5,66 δισ. ευρώ ή 178,87% οφείλεται κυρίως στην πρόωρη αποπληρωμή 5,29 δισ. ευρώ του Greek Loan Facility, με προεξόφληση των χρεολυσίων των ετών 2040–2041 και μέρους των χρεολυσίων της περιόδου 2033–2039.

64. Κατά το 2025 το Ελληνικό Δημόσιο κατέβαλε επίσης 155,88 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο άσκησης συμβατικού δικαιώματος προαίρεσης για την επαναγορά του συνόλου των εναπομεινάντων τίτλων συνδεδεμένων με το ΑΕΠ, συνολικής ονομαστικής αξίας 62 δισ. ευρώ.

65. Τα έξοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ανήλθαν σε 4,01 δισ. ευρώ, υπολειπόμενα των προβλέψεων κατά 1,49 δισ. ευρώ ή 27,07%. Αφορούσαν κυρίως χορηγήσεις μακροπρόθεσμων δανείων από πόρους του ΤΑΑ, ύψους 2,49 δισ. ευρώ, και βραχυπρόθεσμων δανείων προς πιστωτικά ιδρύματα μέσω συμφωνιών αντίστροφης επαναγοράς τίτλων. Για τα

βραχυπρόθεσμα δάνεια δεν υπήρχε σχετική πρόβλεψη, ενώ υπερεκτιμήθηκαν οι προβλέψεις για τα δάνεια του ΤΑΑ και τις αγορές μετοχών και αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου.

61| Έξοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

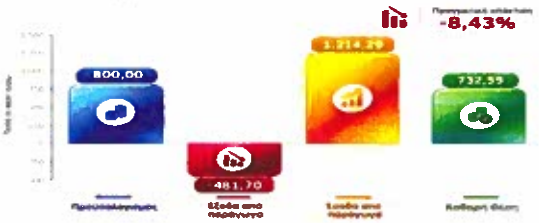
66. Η καθαρή μεταβολή των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων από συμφωνίες αντίστροφης επαναγοράς τίτλων, μετά τον συμψηφισμό των σχετικών εσόδων και εξόδων, ανήλθε σε 446,68 εκατ. ευρώ.

62| Δάνεια προς πιστωτικά ιδρύματα: καθαρή μεταβολή

67. Οι πληρωμές από χρηματοοικονομικά παράγωγα, κυρίως από συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων, ανήλθαν σε 481,70 εκατ. ευρώ και οι αντίστοιχες εισπράξεις σε 1.214,29 εκατ. ευρώ. Το καθαρό αποτέλεσμα, βάσει του οποίου προϋπολογίζονται οι σχετικές συναλλαγές, ανήλθε σε 732,59 εκατ. ευρώ, έναντι πρόβλεψης 800 εκατ. ευρώ, με απόκλιση 67,41 εκατ. ευρώ ή 8,43%.

63| Καθαρή θέση ανταλλαγής επιτοκίων

Οι πληρωμές από repos αποτελούν τη βασική συνιστώσα των χρηματοοικονομικών εξόδων και παρουσιάζουν διαχρονικά σημαντικές αποκλίσεις από τις προβλέψεις. Λόγω του ανακυκλούμενου χαρακτήρα των συναλλαγών, οι υψηλές ακαθάριστες χρηματορροές δεν συνεπάγονται ισόποση μεταβολή του καθαρού δανεισμού. Απαιτείται ακριβέστερη εκτίμηση των σχετικών ροών.

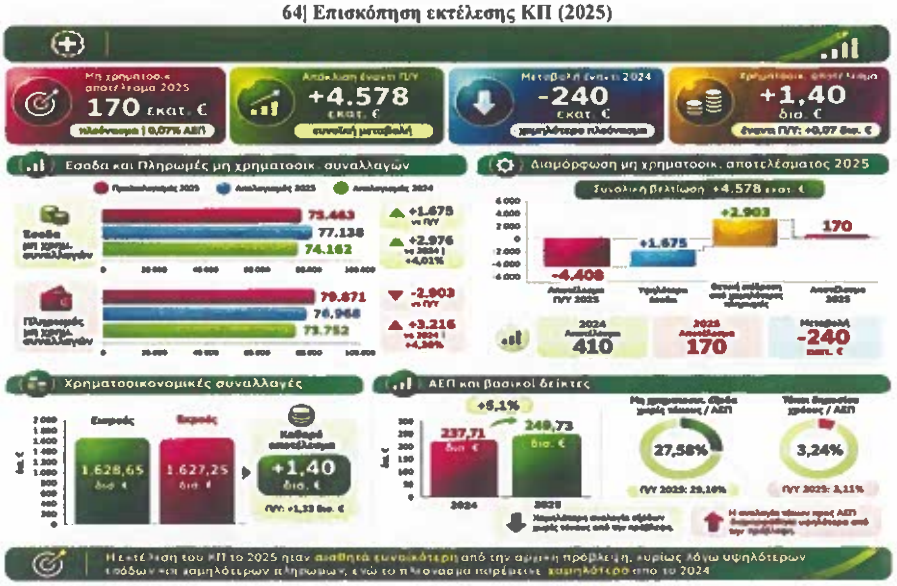
Κεφάλαιο 3

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού

Αποτέλεσμα εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού

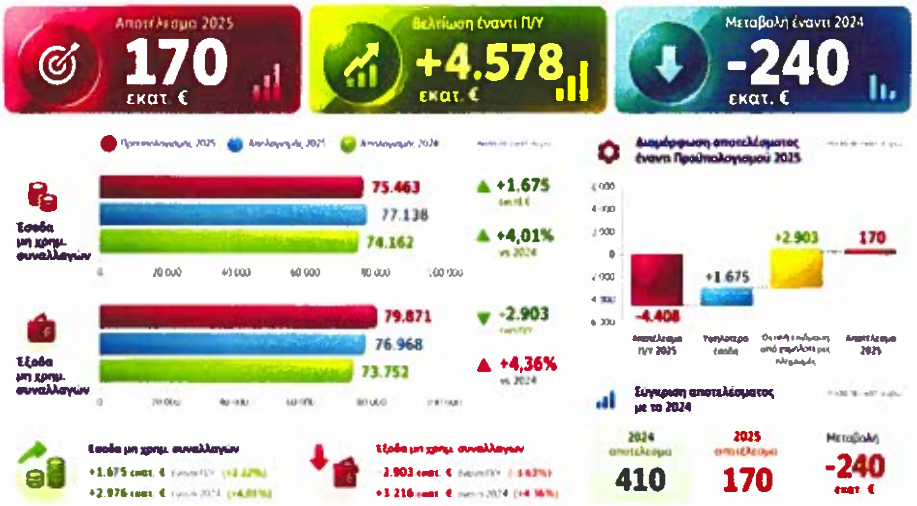
Το αποτέλεσμα εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού αποτυπώνει τη δημοσιονομική επίδοση του οικονομικού έτους. Το αποτέλεσμα των μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών εκφράζει το ισοζύγιο εσόδων και εξόδων από τη λειτουργική και επενδυτική δραστηριότητα του Κράτους, ενώ το αποτέλεσμα των χρηματοοικονομικών συναλλαγών αποτυπώνει τις καθαρές ταμειακές ροές από τη χρηματοδότηση του Δημοσίου, τη διαχείριση του δημόσιου χρέους και τις συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

64| Επισκόπηση εκτέλεσης ΚΠ (2025)

68. Το 2025 το αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα 170 εκατ. ευρώ (0,07% του ΑΕΠ), έναντι προϋπολογισμένου ελλείμματος 4,41 δισ. ευρώ. Η ευνοϊκή απόκλιση των 4,58 δισ. ευρώ προήλθε από υπέρβαση εσόδων κατά 1,67 δισ. ευρώ και υστέρηση πληρωμών κατά 2,90 δισ. ευρώ. Έναντι του 2024, το πλεόνασμα μειώθηκε κατά 240 εκατ. ευρώ, καθώς η αύξηση των πληρωμών υπερέβη εκείνη των εσόδων.

65| Μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές: εκτέλεση και αποτέλεσμα

Το αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές διαμορφώθηκε σημαντικά ευνοϊκότερα από την αρχική πρόβλεψη, λόγω της υπέρβασης των εσόδων και της χαμηλότερης εκτέλεσης των πληρωμών.

69. Κατά το 2025 το αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα 1,40 δισ. ευρώ ή 0,56% του ΑΕΠ, έναντι προϋπολογισμένου πλεονάσματος 1,33 δισ. ευρώ.

66| Χρηματοοικονομικές συναλλαγές: εκτέλεση και αποτέλεσμα

70. Οι χρηματοοικονομικές εισροές ανήλθαν σε 1.628,65 δισ. ευρώ και οι εκροές σε 1.627,25 δισ. ευρώ, με θετικό καθαρό αποτέλεσμα 1,40 δισ. ευρώ. Η υπέρβαση της αρχικής πρόβλεψης οφείλεται κυρίως στη μη πραγματοποίηση προβλεπόμενων αγορών συμμετοχικών τίτλων, στη μειωμένη εκτέλεση των χορηγήσεων μακροπρόθεσμων δανείων από πόρους του ΤΑΑ και στις αυξημένες εισπράξεις από repos και χρεωστικούς τίτλους. Αντίθετη επίδραση είχαν οι αυξημένες πληρωμές για χρεωστικούς τίτλους και μακροπρόθεσμα δάνεια, καθώς και οι μη προϋπολογισθείσες χορηγήσεις βραχυπρόθεσμων δανείων μέσω reverse repos.

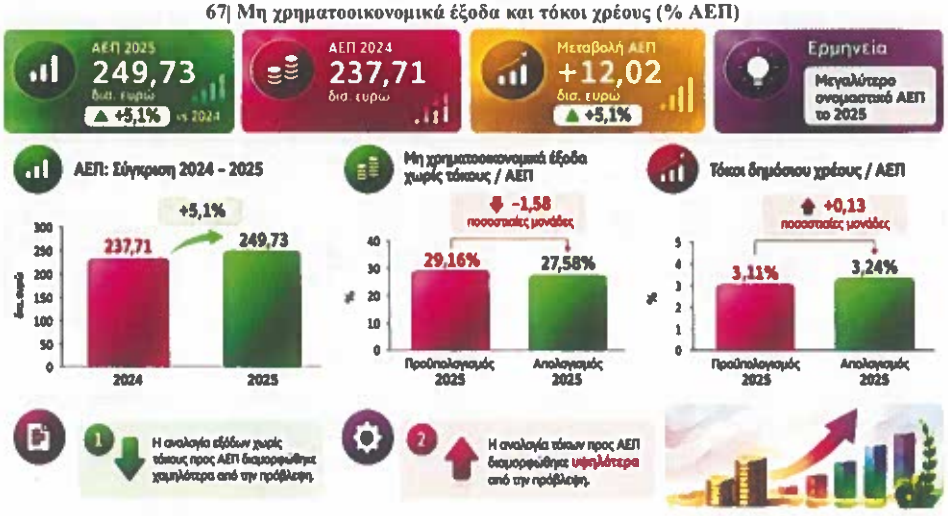
Το αποτέλεσμα των μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών ήταν σημαντικά ευνοϊκότερο από την αρχική πρόβλεψη, λόγω υψηλότερων εσόδων και χαμηλότερων πληρωμών. Αντίθετα, η περιορισμένη απόκλιση του χρηματοοικονομικού αποτελέσματος συνυπάρχει με σημαντικές αποκλίσεις των επιμέρους χρηματοοικονομικών ροών από τις προβλέψεις.

Μη χρηματοοικονομικά έξοδα και τόκοι δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ

Η αναγωγή βασικών μεγεθών του ΚΠ στο ΑΕΠ αποτυπώνει το σχετικό μέγεθος των δαπανών και του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας.

71. Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές εκτιμάται για το 2025 σε 249,726 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 5,1% έναντι των 237,706 δισ. ευρώ του 2024. Τα μη χρηματοοικονομικά έξοδα του ΚΠ, εξαιρουμένων των τόκων, αντιστοιχούσαν στο 27,58% του ΑΕΠ έναντι πρόβλεψης 29,16%, ενώ οι τόκοι του δημόσιου χρέους στο 3,24%[13] έναντι 3,11%. Η χαμηλότερη αναλογία των εξόδων επηρεάστηκε από την εκτέλεση των δαπανών και την εξέλιξη του ονομαστικού ΑΕΠ.

67| Μη χρηματοοικονομικά έξοδα και τόκοι χρέους (% ΑΕΠ)

Οι δείκτες ως ποσοστό του ΑΕΠ επηρεάζονται τόσο από την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών όσο και από τη μεταβολή του ονομαστικού ΑΕΠ και, ως εκ τούτου, δεν ερμηνεύονται αυτοτελώς.

[13] Ο δείκτης αφορά τόκους που καταβλήθηκαν σε ταμειακή βάση και δεν περιλαμβάνει τόκους που αφορούν παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

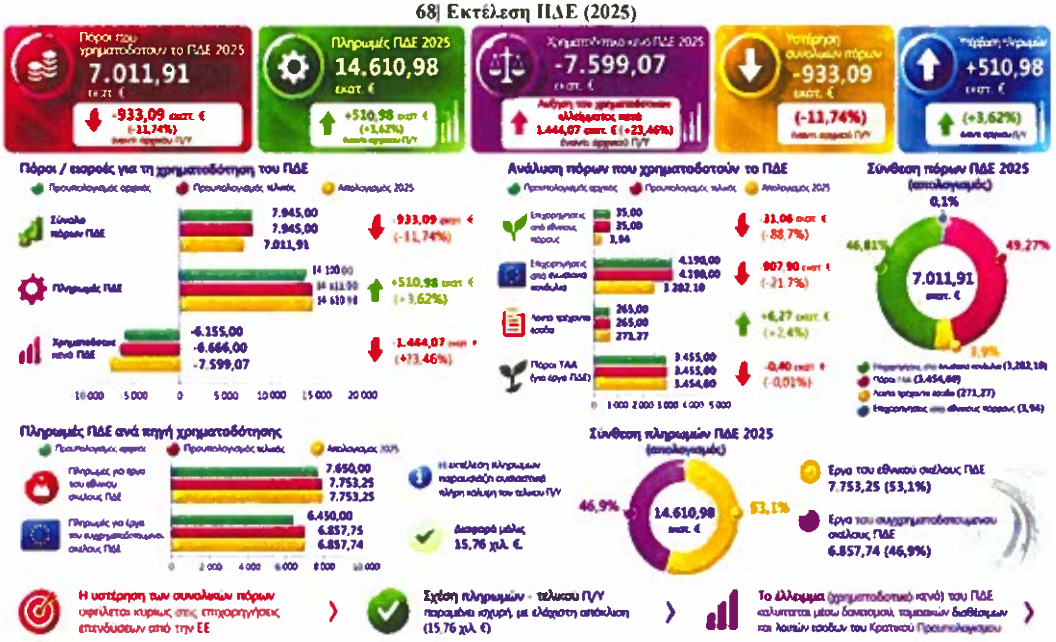
Κεφάλαιο 4
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Εκτέλεση Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί το επενδυτικό σκέλος του Κρατικού Προϋπολογισμού και χρηματοδοτεί εθνικές και συγχρηματοδοτούμενες δράσεις.

72. Οι πόροι χρηματοδότησης του ΠΔΕ προέρχονται κυρίως από επιχορηγήσεις επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού, λοιπά τρέχοντα έσοδα και από το 2021 από πόρους του ΤΑΑ, οι οποίοι καταγράφονται στα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού στην κατηγορία των μεταβιβάσεων[14]. Το 2025 οι πληρωμές υπερέβησαν τις αντίστοιχες εισροές κατά 7,60 δισ. ευρώ, διαμορφώνοντας ισόποσο χρηματοδοτικό έλλειμμα, το οποίο καλύφθηκε στο πλαίσιο της συνολικής χρηματοδότησης του ΚΠ.

68| Εκτέλεση ΠΔΕ (2025)

Πόροι για τη χρηματοδότηση του ΠΔΕ

Η αξιολόγηση των εσόδων του ΠΔΕ επικεντρώνεται στον βαθμό πραγματοποίησης των προβλεπόμενων εισροών και στη σύνθεσή τους, καθώς η εξέλιξή τους επηρεάζει άμεσα το χρηματοδοτικό αποτέλεσμα του Προγράμματος.

73. Οι συνολικοί πόροι που χρηματοδότησαν το ΠΔΕ ανήλθαν σε 7,01 δισ. ευρώ και υπολείφθηκαν των προβλέψεων κατά 933,09 εκατ. ευρώ.

74. Η υστέρηση προήλθε κυρίως από τις επιχορηγήσεις επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ανήλθαν σε 3,28 δισ. ευρώ, έναντι πρόβλεψης 4,19 δισ. ευρώ, με απόκλιση 907,90 εκατ. ευρώ. Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού υπολείφθηκαν των προβλέψεων κατά 31,06 εκατ. ευρώ, ενώ τα λοιπά τρέχοντα έσοδα υπερέβησαν οριακά την πρόβλεψη. Οι απολήψεις από το ΤΑΑ ανήλθαν σε 3,45 δισ. ευρώ και κινήθηκαν κοντά στην προϋπολογισθείσα τιμή.

[14] Σύμφωνα με την εγκύκλιο 17642/10.02.2021 της Διευθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων, οι πόροι για εργα που χρηματοδοτουνται από το ΤΑΑ εντασσονται στους διαθεσιμους πορους του ΠΔΕ, ενώ τα σχετικά έργα βαρύνουν το Εθνικό ΠΔΕ.

69| Πηγές χρηματοδότησης ΠΔΕ (2025)

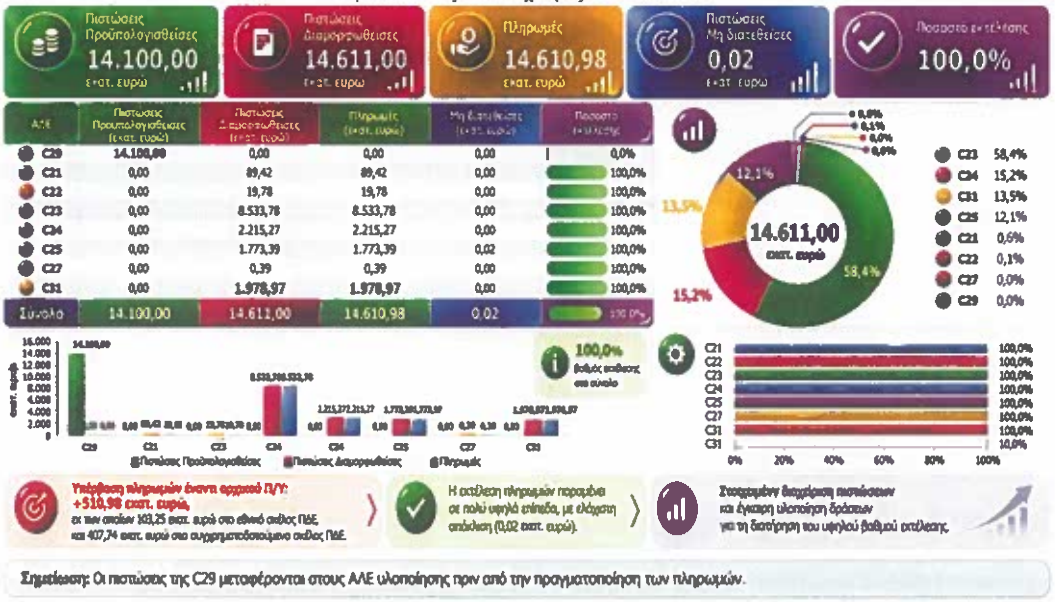

Πληρωμές ΠΔΕ

Οι πιστώσεις του ΠΔΕ εγγράφονται αρχικά συγκεντρωτικά και κατανέμονται κατά την εκτέλεση στους ΑΛΕ στους οποίους πραγματοποιούνται οι δαπάνες. Η τελική τους διαμόρφωση ενσωματώνει τις μεταβολές που πραγματοποιούνται εντός της χρήσης.

75. Οι αρχικές πιστώσεις του ΠΔΕ ανήλθαν σε 14,10 δισ. ευρώ και αυξήθηκαν κατά 500 εκατ. ευρώ με Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό και κατά 11 εκατ. ευρώ με αύξηση του ορίου του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους, διαμορφούμενες τελικά σε 14,611 δισ. ευρώ. Οι πληρωμές ανήλθαν σε 14,61098 δισ. ευρώ, με μη διατεθείσες πιστώσεις μόλις 15,76 χιλ. ευρώ. Έναντι του αρχικού Προϋπολογισμού, οι πληρωμές ήταν αυξημένες κατά 510,98 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 103,25 εκατ. ευρώ αφορούσαν το εθνικό σκέλος και 407,74 εκατ. ευρώ το συγχρηματοδοτούμενο.

70| Πιστώσεις και πληρωμές ΠΔΕ ανά ΑΛΕ

Η ουσιαστική εξάντληση των τελικών πιστώσεων του ΠΔΕ συνοδεύτηκε από υστέρηση των προβλεπόμενων εισροών, κυρίως από επιχορηγήσεις επενδύσεων της ΕΕ. Η διαφορά μεταξύ εισπράξεων και πληρωμών καλύφθηκε στο πλαίσιο της συνολικής χρηματοδότησης του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Κεφάλαιο 5
Οικονομικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με φορείς του εξωτερικού

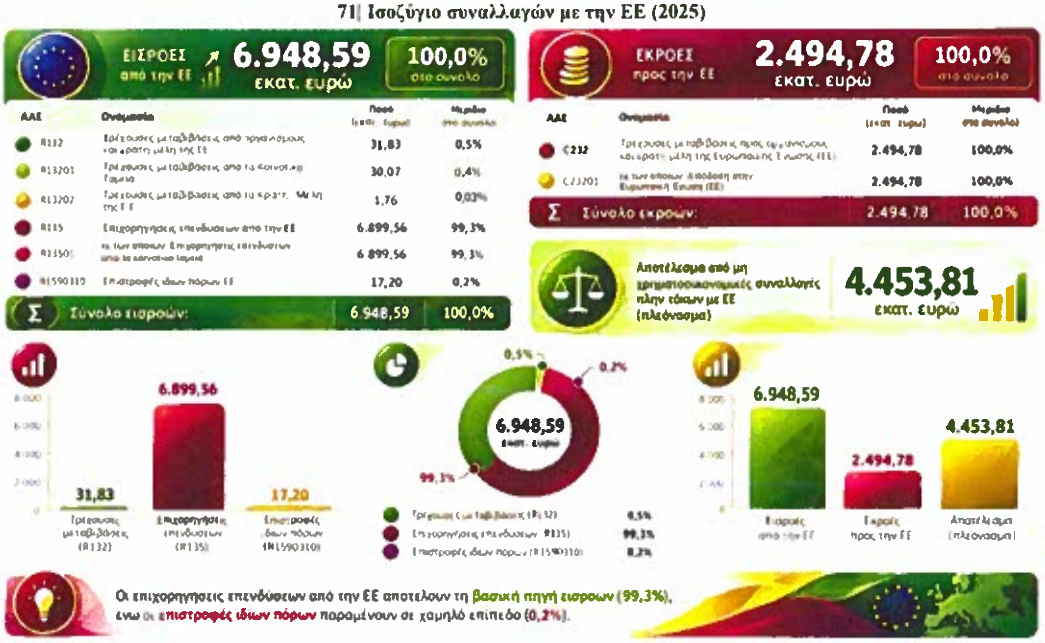
76. Οι οικονομικές σχέσεις του ΚΠ με την Ευρωπαϊκή Ένωση και λοιπούς φορείς του εξωτερικού περιλαμβάνουν μη χρηματοοικονομικές εισροές και εκροές από επιχορηγήσεις, μεταβιβάσεις, εισφορές και λοιπές διεθνείς συναλλαγές.

Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Το ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτυπώνει τη διαφορά μεταξύ των μη χρηματοοικονομικών εισροών από τον ενωσιακό προϋπολογισμό και των αντίστοιχων πληρωμών της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, εξαιρουμένων των τόκων.

77. Κατά το 2025 το αποτέλεσμα των συναλλαγών πλην τόκων με την Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα 4,45 δισ. ευρώ.

71| Ισοζύγιο συναλλαγών με την ΕΕ (2025)

78. Οι εισροές ανήλθαν σε 6,95 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 6,90 δισ. ευρώ προήλθαν από επιχορηγήσεις επενδύσεων των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι λοιπές εισροές αφορούσαν κυρίως τρέχουσες μεταβιβάσεις από ευρωπαϊκά ταμεία και κράτη-μέλη και επιστροφές ιδίων πόρων. Οι πληρωμές προς τον ενωσιακό προϋπολογισμό ανήλθαν σε 2,49 δισ. ευρώ και αφορούσαν κυρίως τον πόρο βάσει ΑΕΕ, τον ίδιο πόρο ΦΠΑ, τους παραδοσιακούς ίδιους πόρους από δασμούς και τον ίδιο πόρο επί των μη ανακυκλούμενων πλαστικών συσκευασιών.

Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με φορείς του εξωτερικού

Οι οικονομικές σχέσεις του ΚΠ με λοιπούς φορείς του εξωτερικού αφορούν κυρίως χρηματοδοτήσεις από διεθνείς οργανισμούς και πληρωμές για εισφορές και συμμετοχή σε προγράμματα διεθνούς συνεργασίας.

79. Το 2025 το αποτέλεσμα των συναλλαγών πλην τόκων με τους λοιπούς φορείς του εξωτερικού διαμορφώθηκε σε έλλειμμα 183,49 εκατ. ευρώ.

72| Ισοζύγιο με λοιπούς φορείς του εξωτερικού (2025)

80. Οι εισροές ανήλθαν σε 42,53 εκατ. ευρώ και προήλθαν κυρίως από χρηματοδοτήσεις του ΝΑΤΟ για έργα κοινού ενδιαφέροντος και από μεταβιβάσεις διεθνών οργανισμών και λοιπών φορέων του εξωτερικού. Οι πληρωμές ανήλθαν σε 226,02 εκατ. ευρώ και αφορούσαν κυρίως εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς και συμμετοχή σε προγράμματα και έργα διεθνούς συνεργασίας.

Οι μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές του ΚΠ με το εξωτερικό διαμόρφωσαν συνολικά καθαρή εισροή πόρων, καθώς το πλεόνασμα των συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρίως από επενδυτικές επιχορηγήσεις, υπερκάλυψε το έλλειμμα από τις συναλλαγές με λοιπούς φορείς του εξωτερικού.

Κεφάλαιο 6
Παρακολούθηση Δημοσιονομικών Υποχρεώσεων

81. Η αξιόπιστη αποτύπωση των δημοσιονομικών υποχρεώσεων της Κεντρικής Διοίκησης προϋποθέτει την πλήρη και συστηματική παρακολούθηση των απλήρωτων και ληξιπρόθεσμων οφειλών, συμπεριλαμβανομένων όσων βρίσκονται εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων, καθώς και επαρκείς διαδικασίες και πληροφοριακά συστήματα.

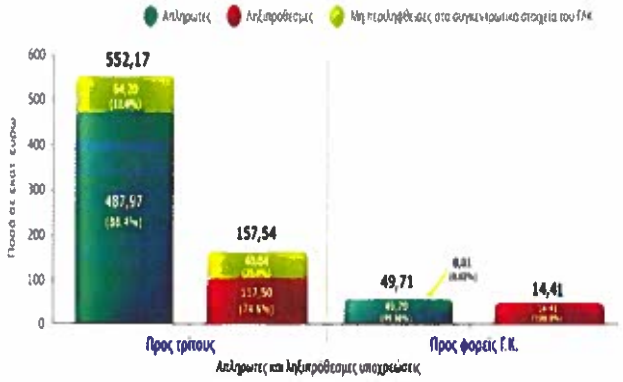
Καταγραφή, εξέλιξη και διάρθρωση των υποχρεώσεων

Το Μητρώο Δεσμεύσεων αποτελεί την κύρια πηγή στοιχείων για τις υποχρεώσεις των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Η αξιοπιστία των συγκεντρωτικών στοιχείων εξαρτάται από την πλήρη, ακριβή και έγκαιρη καταχώριση των υποχρεώσεων.

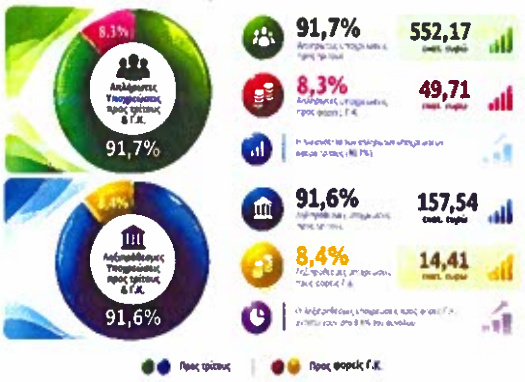
82. Σύμφωνα με το ΓΛΚ, στις 31.12.2025 οι απλήρωτες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 537,67 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 131,91 εκατ. ευρώ ήταν ληξιπρόθεσμες. Το μεγαλύτερο μέρος αφορούσε οφειλές προς τρίτους, ύψους 487,97 και 117,50 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, ενώ οι οφειλές προς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθαν σε 49,70 και 14,41 εκατ. ευρώ αντίστοιχα.

83. Στα συγκεντρωτικά στοιχεία του ΓΛΚ δεν περιλαμβάνονταν υποχρεώσεις συνολικού ύψους 64,21 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 40,04 εκατ. ευρώ ληξιπρόθεσμες. Οι υποχρεώσεις αυτές αφορούσαν τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία, ύψους 41,35 εκατ. ευρώ, την ΥΠΑ, ύψους 13,27 εκατ. ευρώ, και τα Υπουργεία Υγείας, Εξωτερικών και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, ύψους 6,84 εκατ., 1,98 εκατ. και 0,77 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Από τις υποχρεώσεις των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, της ΥΠΑ και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, 32,99 εκατ., 6,68 εκατ. και 0,37 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα, ήταν ληξιπρόθεσμες. Μετά τη συνεκτίμηση των ανωτέρω, οι συνολικές απλήρωτες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 601,88 εκατ. ευρώ και οι συνολικές ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε 171,95 εκατ. ευρώ.

73| Απλήρωτες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις

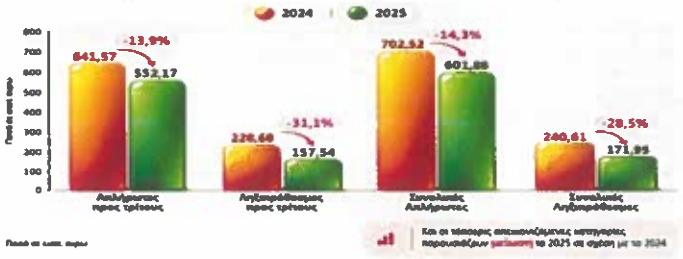
74| Υποχρεώσεις προς τρίτους και φορείς Γ.Κ.

84. Οι υψηλότερες απλήρωτες υποχρεώσεις καταγράφηκαν στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και, συνυπολογιζομένων εκείνων της ΥΠΑ, ανήλθαν σε 232,13 εκατ. ευρώ στο τέλος του 2025, κυρίως λόγω οφειλών του ΠΔΕ που δημιουργήθηκαν προς τη λήξη του έτους. Οι υψηλότερες ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις, ύψους 52,08 εκατ. ευρώ, καταγράφηκαν, όπως και το 2024, στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κυρίως λόγω του Μεταφορικού Ισοδύναμου.

85. Σε σχέση με το 2024, οι απλήρωτες υποχρεώσεις προς τρίτους μειώθηκαν κατά 13,9% και οι ληξιπρόθεσμες κατά 31,1%. Συνολικά, οι απλήρωτες υποχρεώσεις μειώθηκαν κατά 14,3% και οι ληξιπρόθεσμες κατά 28,5%.

75| Απλήρωτες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις: ετήσια μεταβολή

Λοιπές υποχρεώσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων

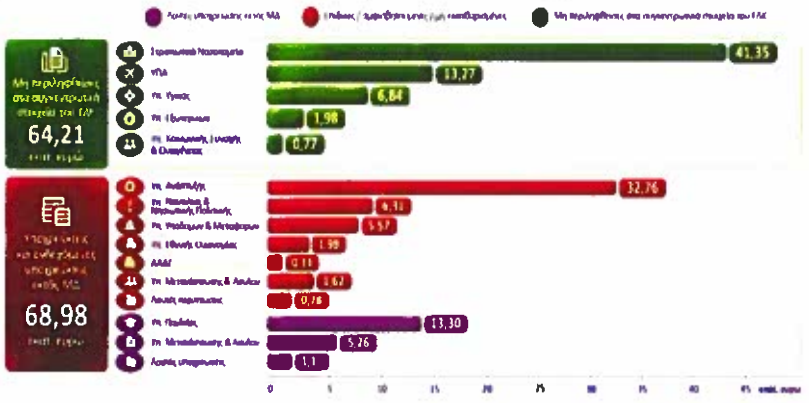
Εκτός των καταχωρισμένων στο Μητρώο Δεσμεύσεων υποχρεώσεων, η πλήρης δημοσιονομική αποτύπωση απαιτεί τη συνεκτίμηση επίδικων, αμφισβητούμενων, μη εκκαθαρισμένων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων.

86. Στις 31.12.2025, εκτός από τις υποχρεώσεις που δεν περιλαμβάνονταν στα συγκεντρωτικά στοιχεία του ΓΛΚ, καταγράφηκαν εκτός ΜΔ υποχρεώσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις φορέων της ΚΔ, συνολικού ύψους 68,98 εκατ. ευρώ, χωρίς να έχει αξιολογηθεί η δημοσιονομική τους επίπτωση.

87. Από αυτές, 49,35 εκατ. ευρώ αφορούσαν επίδικες, αμφισβητούμενες ή μη εκκαθαρισμένες υποχρεώσεις, οι οποίες περιλαμβάνονταν στη Μηνιαία Συνοπτική Έκθεση Απλήρωτων και Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων Δεκεμβρίου 2025. Οι σημαντικότερες αφορούν το Υπουργείο Ανάπτυξης προς τραπεζικά ιδρύματα, ύψους 32,76 εκατ. ευρώ, το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ύψους 6,31 εκατ. ευρώ, και το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, ύψους 5,57 εκατ. ευρώ. Λοιπές περιπτώσεις καταγράφηκαν στα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Μετανάστευσης και Ασύλου, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Εσωτερικών, Υγείας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και στην ΑΑΔΕ. Για τις υποχρεώσεις αυτές απαιτείται αξιολόγηση της ενδεχόμενης δημοσιονομικής επίπτωσης και, κατά περίπτωση, λογιστική αναγνώριση ή γνωστοποίηση, με συνεκτίμηση τυχόν ζητημάτων παραγραφής.

88. Τα υπόλοιπα 19,63 εκατ. ευρώ αφορούσαν υποχρεώσεις του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, ύψους 13,30 εκατ. ευρώ, που δεν εκκαθαρίστηκαν λόγω ελλείψεων δικαιολογητικών, καθυστερήσεων και λοιπών διοικητικών λόγων, απλήρωτες υποχρεώσεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, ύψους 5,26 εκατ. ευρώ, για έργα του ΠΔΕ χωρίς την απαιτούμενη χρηματοδότηση, καθώς και υποχρεώσεις των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Εσωτερικών, ύψους περίπου 1,1 εκατ. ευρώ, λόγω ανεπαρκών πιστώσεων. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να αξιολογηθούν και, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, να αναγνωριστούν λογιστικά ή να σχηματιστούν οι απαιτούμενες προβλέψεις.

76| Υποχρεώσεις εκτός των στοιχείων του ΓΛΚ και λοιπές ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός ΜΔ

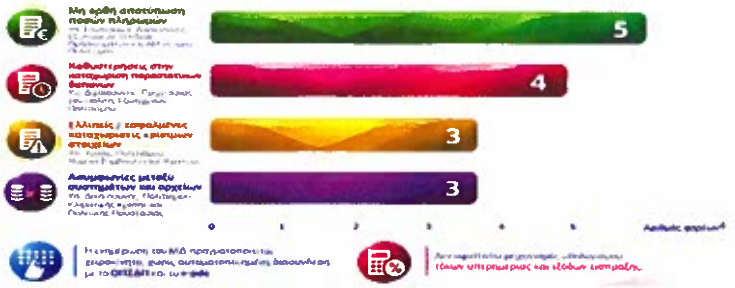

Λειτουργικές και πληροφοριακές αδυναμίες του Μητρώου Δεσμεύσεων

Η αξιόπιστη λειτουργία του Μητρώου Δεσμεύσεων εξαρτάται από τις διαδικασίες ενημέρωσης, τους ελέγχους ποιότητας των καταχωρίσεων και τη διασύνδεσή του με τα πληροφοριακά συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης.

89. Το ΜΔ παρουσιάζει διαχρονικές λειτουργικές και πληροφοριακές αδυναμίες. Η ενημέρωσή του από τους φορείς της ΚΔ πραγματοποιείται χειροκίνητα, χωρίς αυτοματοποιημένη διασύνδεση με το ΟΠΣΔΠ και το e-pde, με κίνδυνο εσφαλμένων ή ελλιπών καταχωρίσεων και καθυστερημένης αποτύπωσης των υποχρεώσεων. Μη ορθή καταχώριση ποσών πληρωμών διαπιστώθηκε στα Υπουργεία Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Πολιτισμού, ενώ ελλιπείς ή εσφαλμένες καταχωρίσεις στοιχείων που επηρεάζουν τον προσδιορισμό της δημιουργίας και της ωρίμανσης των υποχρεώσεων εντοπίστηκαν στο Υπουργείο Υγείας, στο Υπουργείο Πολιτισμού και στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Καθυστερήσεις στην καταχώριση παραστατικών διαπιστώθηκαν στα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη, Εξωτερικών και Πολιτισμού και ασυμφωνίες μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και αρχείων στα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Πολιτισμού και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Το ΜΔ δεν διαθέτει επίσης μηχανισμό υπολογισμού τόκων υπερημερίας και εξόδων είσπραξης.

77| Αδυναμίες Μητρώου Δεσμεύσεων: φορείς ανά κατηγορία

90. Οι αδυναμίες αυτές επηρεάζουν την πληρότητα, την ακρίβεια και την έγκαιρη αποτύπωση των υποχρεώσεων. Η αντιμετώπισή τους απαιτεί ενίσχυση των ελέγχων ποιότητας των δεδομένων, αυτοματοποιημένη διασύνδεση του ΜΔ με τα βασικά πληροφοριακά συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης και παρακολούθηση των τόκων υπερημερίας και των συναφών επιβαρύνσεων.

Παρά τη μείωση των απλήρωτων και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, παραμένουν ελλείψεις στην καταγραφή τους, εκκρεμότητες στην αξιολόγηση υποχρεώσεων εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων και λειτουργικές και πληροφοριακές αδυναμίες. Η αντιμετώπισή τους απαιτεί ενίσχυση των ελέγχων, αυτοματοποίηση των διαδικασιών και διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων.

Κεφάλαιο 7
Έλεγχος Νομιμότητας και Κανονικότητας Δαπανών

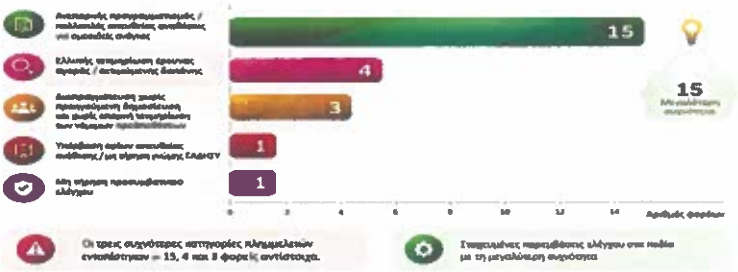
91. Η προστασία των δημόσιων πόρων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση συνδέονται με τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών. Βασικά πεδία αποτελούν η εφαρμογή του πλαισίου δημοσίων συμβάσεων, η τήρηση των διαδικασιών πραγματοποίησης, εκκαθάρισης και πληρωμής των δαπανών, καθώς και η διαδικασία αντιρρήσεων.

Δημόσιες συμβάσεις

Στις δημόσιες συμβάσεις, η νομιμότητα της ανάθεσης συναρτάται με τον προγραμματισμό των αναγκών, την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας και της επιλεγείσας διαδικασίας και την τήρηση των προβλεπόμενων εγκρίσεων και ελέγχων.

92. Τα ευρήματα στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων εντοπίζονται κυρίως στον προγραμματισμό των αναγκών, στην τεκμηρίωση των αναθέσεων και στην τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών. Επαναλαμβανόμενες περιπτώσεις ανεπαρκούς προγραμματισμού και πολλαπλών απευθείας αναθέσεων για ομοειδείς υπηρεσίες και προμήθειες διαπιστώθηκαν σε δεκαπέντε φορείς, και ειδικότερα στα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Προστασίας του Πολίτη, Εξωτερικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης[15], Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Υποδομών και Μεταφορών, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Πολιτισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ελλείψεις στην τεκμηρίωση της έρευνας αγοράς, της συγκριτικής αξιολόγησης τιμών ή του υπολογισμού της εκτιμώμενης δαπάνης εντοπίστηκαν στα Υπουργεία Εξωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης[16], Ανάπτυξης και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, ενώ στα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Ανάπτυξης διαπιστώθηκε χρήση της διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και χωρίς επαρκή τεκμηρίωση των νόμιμων προϋποθέσεων. Στο Υπουργείο Πολιτισμού διαπιστώθηκαν, επιπλέον, απευθείας αναθέσεις καθ' υπέρβαση των προβλεπόμενων ορίων, μη τήρηση της υποχρέωσης λήψης σύμφωνης γνώμης της ΕΑΔΗΣΥ και σύναψη συμβάσεων χωρίς τον απαιτούμενο προηγούμενο προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

78| Πλημμέλειες δημοσίων συμβάσεων: κατηγορίες και φορείς

Νομιμότητα και κανονικότητα δημοσίων δαπανών

Η διασφάλιση της νομιμότητας και κανονικότητας των δημοσίων δαπανών εκτείνεται σε όλα τα στάδια πραγματοποίησής τους, καθώς και στις ειδικές διαδικασίες πληρωμής, οι οποίες διέπονται από ιδιαίτερες απαιτήσεις τεκμηρίωσης, έγκρισης και, κατά περίπτωση, τακτοποίησης.

93. Οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες αφορούν διαφορετικά στάδια και μορφές δαπάνης. Στην ανάληψη, εκκαθάριση και τεκμηρίωση εντοπίστηκαν ζητήματα στα Υπουργεία Δικαιοσύνης,

[15] Αφορά την Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας.
[16] Αφορα την Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας.

Μετανάστευσης και Ασύλου, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Στη διαχείριση χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής διαπιστώθηκαν πλημμέλειες στα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υποδομών και Μεταφορών και Μετανάστευσης και Ασύλου, ενώ στις διαδικασίες πάγιας προκαταβολής στα Υπουργεία Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής διαπιστώθηκε επίσης έκδοση αποφάσεων από αναρμόδιο όργανο. Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας εντοπίστηκαν αποκλίσεις από το ισχύον πλαίσιο ως προς τη λύση της υπαλληλικής σχέσης συνταξιοδοτηθέντων υπαλλήλων ΙΔΑΧ και την αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών, ενώ στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας-Θράκης διαπιστώθηκαν μη νόμιμες μισθολογικές καταβολές αναπληρωτών γενικών διευθυντών.

79| Πλημμέλειες νομιμότητας και κανονικότητας λοιπών δαπανών

94. Η διαδικασία αντιρρήσεων αποτελεί θεσμική δικλίδα για την αντιμετώπιση διαφωνιών ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών πριν από την πληρωμή τους. Η ουσιαστική αξιοποίησή της μπορεί να συμβάλει στην έγκαιρη αντιμετώπιση παρατυπιών και στον περιορισμό του δημοσιονομικού κινδύνου.

95. Κατά το 2025 υποβλήθηκαν 100 αντιρρήσεις από πέντε φορείς της ΚΔ. Η περιορισμένη εφαρμογή της διαδικασίας αναδεικνύει την ανάγκη ουσιαστικότερης αξιοποίησής της ως προληπτικής δικλίδας ελέγχου της νομιμότητας των δαπανών.

80| Αξιοποίηση της διαδικασίας αντιρρήσεων (2025)

Η έκταση και η επανάληψη των πλημμελειών σε διαφορετικούς φορείς και στάδια της δημόσιας δαπάνης υποδηλώνουν ελλείψεις στην τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών και δικλίδων ελέγχου.

Κεφάλαιο 8
Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Χρηματοδοτικό πλαίσιο και εκτέλεση πιστώσεων

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό μέσο του NextGenerationEU, στηρίζοντας μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την ανθεκτικότητα. Στην Ελλάδα υλοποιείται μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με τις εκταμιεύσεις να συνδέονται με την πρόοδο των έργων και την επίτευξη οροσήμων και στόχων.

96. Η συνολική χρηματοδοτική στήριξη της Ελλάδας από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εφεξής Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ανέρχεται σε 35,95 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 18,22 δισ. ευρώ αφορούν μη επιστρεπτέα χρηματοδότηση και 17,73 δισ. ευρώ δανειακή στήριξη.

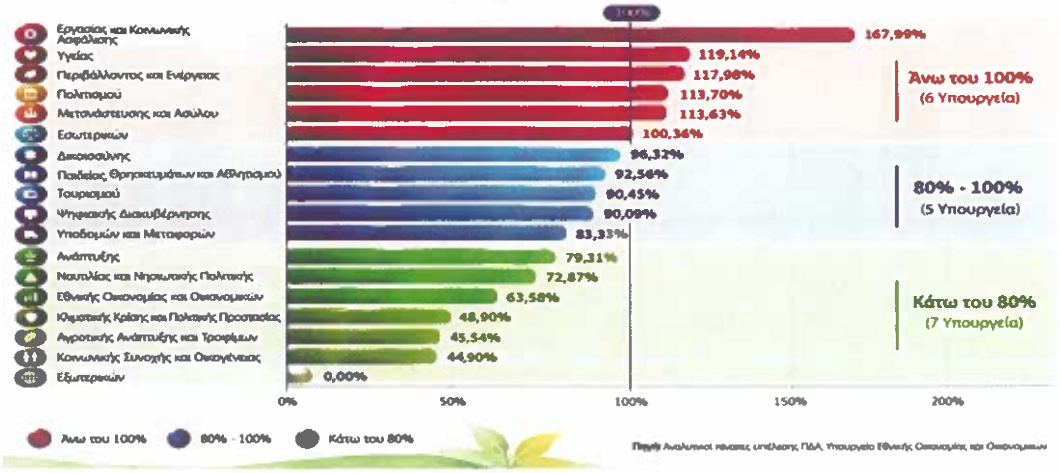
81| Χρηματοδοτική στήριξη από το ΤΑΑ

97. Κατά την περίοδο 2021–2025 εισπράχθηκαν 12,04 δισ. ευρώ ως χρηματοδοτική συνεισφορά και 11,40 δισ. ευρώ ως δάνεια. Έως τις 31.12.2025, οι πληρωμές για τα ενταγμένα έργα ανήλθαν σε 13,54 δισ. ευρώ, ενώ το υπόλοιπο των δανείων προς τελικούς δικαιούχους, μέσω διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και εμπορικών τραπεζών, διαμορφώθηκε σε 5,01 δισ. ευρώ.

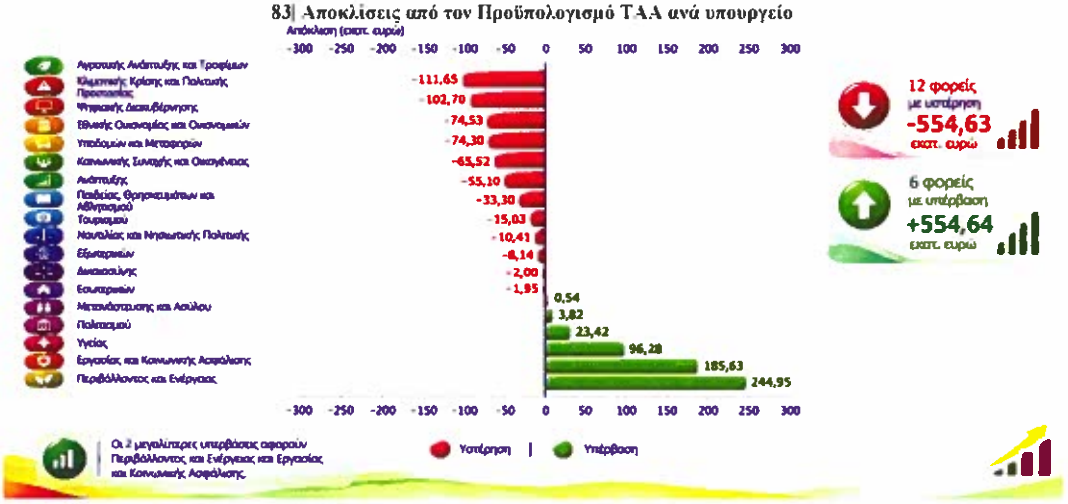
98. Το 2025 απορροφήθηκε το σύνολο των πιστώσεων του ΠΔΕ για έργα του ΤΑΑ, ύψους 4,9 δισ. ευρώ. Ωστόσο, οι τελικά διαμορφωμένες πιστώσεις ανά Υπουργείο παρουσίασαν σημαντικές αποκλίσεις από τις αρχικές προβλέψεις.

82| Πληρωμές έργων ΤΑΑ ως % αρχικών πιστώσεων ανά υπουργείο

99. Από τα δεκαοκτώ Υπουργεία, στα δώδεκα οι τελικώς διαμορφωμένες πιστώσεις υπολείπονταν των αρχικά προϋπολογισθεισών, ενώ στα υπόλοιπα έξι τις υπερέβησαν.

83| Αποκλίσεις από τον Προϋπολογισμό ΤΑΑ ανά υπουργείο

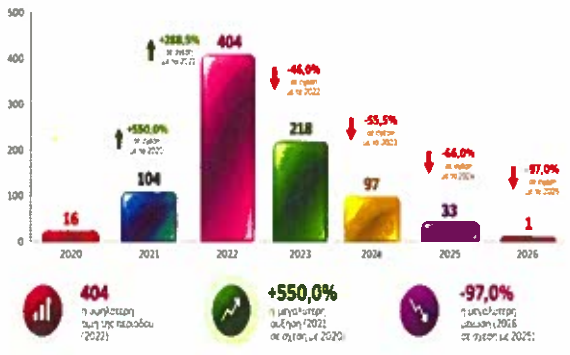
100. Κατά την επισκόπηση καταγράφηκαν χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης και σύναψης δημοσίων συμβάσεων, προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα, περιορισμοί στην τραπεζική χρηματοδότηση, τροποποιήσεις επενδυτικών σχεδίων, ελλιπείς φάκελοι αιτημάτων ενίσχυσης και έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. Σε επιμέρους έργα διαπιστώθηκαν επίσης καθυστερήσεις στην παράδοση χώρων και στην έναρξη εργασιών λόγω προσφυγών ή απαλλοτριώσεων, καθώς και χαμηλότερο από το προβλεπόμενο ενδιαφέρον δυνητικών δικαιούχων.

Πορεία υλοποίησης των έργων

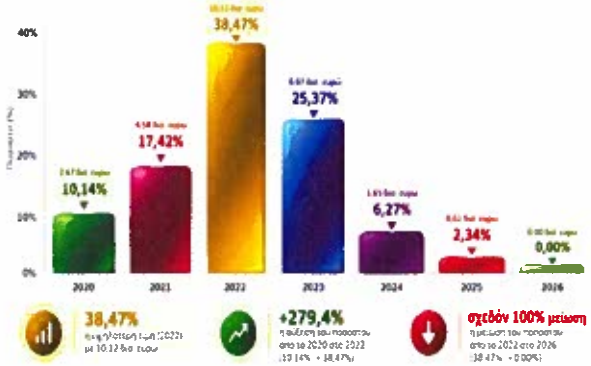
Η αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του ΤΑΑ βασίζεται στη δημοσιονομική εκτέλεση, στην πρόοδο του φυσικού αντικειμένου και στα χρονοδιαγράμματα των έργων έως τη λήξη του προγράμματος.

101. Η επισκόπηση, βάσει των στοιχείων της ΕΥΣΤΑ, κάλυψε 873[17] έργα συνολικού προϋπολογισμού 26,30 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 20,59 δισ. ευρώ καλύπτονται από πόρους του ΤΑΑ. Η υλοποίησή τους εκτείνεται από το 2020 έως το 2026, με το 2022 να συγκεντρώνει τις περισσότερες ενάρξεις και το 38,47% του συνολικού προϋπολογισμού.

84| Έργα ΤΑΑ ανά έτος έναρξης

85| Προϋπολογισμός έργων ΤΑΑ ανά έτος έναρξης

[17] Περιλαμβάνονται εθνικά χρηματοδοτούμενα υποστηρικτικά έργα και έργα υπερδέσμευσης (overbooking) που δεν ενταχθηκαν στο ΕΣΑΑ

102. Η χρονική συγκέντρωση πολλών έργων αυξάνει τις απαιτήσεις συντονισμού στις διαγωνιστικές διαδικασίες, στην παρακολούθηση των συμβάσεων και στην επίτευξη των οροσήμων. Παράλληλα, η κατανομή των έργων μεταξύ Υπουργείων παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς το πλήθος και τον προϋπολογισμό.

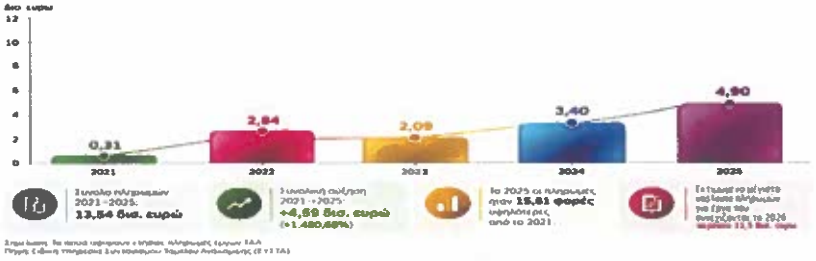
86| Προϋπολογισμός έργων ΤΑΑ ανά υπουργείο

Σημείωση: Τα ποσά ενδέχεται να μην αθροίζουν ακριβώς στο σύνολο λόγω στρογγυλοποιήσεων.
Πηγή: ΕΥΣΤΑ

103. Οι ετήσιες πληρωμές παρουσίασαν διακυμάνσεις κατά την περίοδο 2021–2025, ενώ το 2025 καταγράφηκε σημαντική επιτάχυνση της εκτέλεσης του προγράμματος. Έως το τέλος του έτους είχαν πραγματοποιηθεί σωρευτικές πληρωμές 13,54 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 4,9 δισ. ευρώ εντός του 2025.

87| Ετήσιες πληρωμές έργων ΤΑΑ (2021–2025)

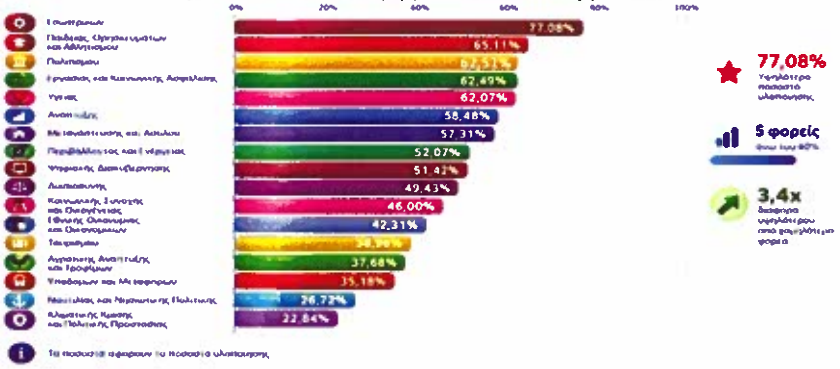

104. Σε επίπεδο Υπουργείων, η κατανομή των σωρευτικών πληρωμών ακολουθεί σε γενικές γραμμές την κατανομή του προϋπολογισμού των έργων, με σημαντικές ωστόσο διαφοροποιήσεις στα ποσοστά οικονομικής εκτέλεσης.

88| Σωρευτικές πληρωμές ΤΑΑ ανά υπουργείο

89| Οικονομική εκτέλεση έργων ΤΑΑ ανά υπουργείο (%)

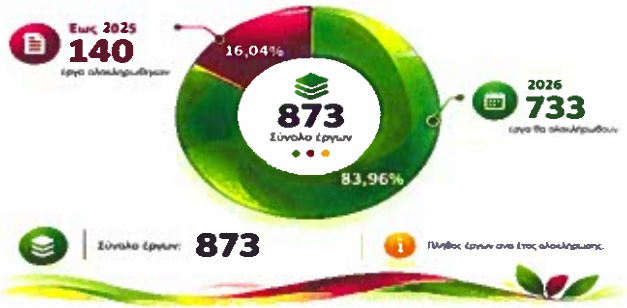
105. Η πορεία υλοποίησης του ΕΣΑΑ παρουσιάζει καθυστερήσεις σε ορισμένα έργα, για τα οποία προβλέπεται απένταξη στο πλαίσιο της αναθεώρησής του, καθώς και περιπτώσεις υστέρησης της οικονομικής εκτέλεσης έναντι της προόδου του φυσικού αντικειμένου. Επιπλέον, στις 31.12.2025 καταγράφηκαν απλήρωτες υποχρεώσεις ύψους 93,21 εκατ. ευρώ, κυρίως σε έργα των Υπουργείων Υγείας, Πολιτισμού, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Τουρισμού και Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Ολοκλήρωση του προγράμματος, ορόσημα και στόχοι

Η ολοκλήρωση του ΕΣΑΑ συγκεντρώνει στο 2026 σημαντικό μέρος του υπολειπόμενου φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και μεγάλο αριθμό οροσήμων και στόχων, εντός των τελικών προθεσμιών του Μηχανισμού.

106. Από τα 873 έργα, το 84% παρέμενε προς υλοποίηση το 2026. Έως το τέλος του 2025 οι σωρευτικές πληρωμές ανέρχονταν σε 13,54 δισ. ευρώ, ή περίπου 51,48% του συνολικού προϋπολογισμού των έργων[18]. Το εκτιμώμενο υπόλοιπο πληρωμών για τα έργα που συνεχίζονταν το 2026 ανερχόταν σε περίπου 11,5 δισ. ευρώ[19].

90| Χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης έργων ΤΑΑ

107. Η χρηματοδότηση από το ΤΑΑ συνδέεται με την επίτευξη των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων. Κατά τον χρόνο συλλογής των στοιχείων, είχαν επιτευχθεί 171 από τα 308 ορόσημα και 19 από τους 42 στόχους που συνδέονταν με τα πρώτα επτά αιτήματα πληρωμής, ενώ 35 ορόσημα και 8 στόχοι του όγδοου αιτήματος βρίσκονταν υπό αξιολόγηση. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος απέμεναν 102 ορόσημα και 15 στόχοι, με προθεσμία επίτευξης την 31η.8.2026[20], υποβολής του ένατου και τελευταίου αιτήματος πληρωμής και των απαιτούμενων αποδεικτικών στοιχείων την 30η.9.2026.

[18] Υπολογίζεται επί του συνολικού προϋπολογισμού 26,30 δισ. ευρώ των 873 έργων.
[19] Ο συνολικός προυπολογισμός των 873 έργων ανέρχεται σε 26,30 δισ. ευρώ. Το ποσό των 11,5 δισ. ευρώ αφορά το μέγιστο ύψος των υπολειπόμενων πληρωμών για τα έργα που συνεχίζονται το 2026 και προκύπτει από τον συνολικό προϋπολογισμό των έργων αυτών, μετά την αφαίρεση των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2021-2025, βάσει των Απολογισμών των αντίστοιχων ετών και των στοιχείων της ΕΥΣΤΑ.
[20] Συμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ της 25.08.2026 και το Παράρτημα της 20.08.2026.

91| Επίτευξη οροσήμων και στόχων ΤΑΑ

108. Το ΕΣΑΑ έχει αναθεωρηθεί έξι φορές, εκ των οποίων τρεις το 2025, λόγω, μεταξύ άλλων, καθυστερήσεων στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, χαμηλότερης από την αναμενόμενη ζήτησης σε προγράμματα ενισχύσεων, προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα, νομικών και δικαστικών εκκρεμοτήτων, τεχνικών δυσχερειών και επιλογής εναλλακτικών λύσεων κατά την υλοποίηση.

Η πλήρης απορρόφηση των πιστώσεων του 2025 συνυπήρξε με σημαντικές ανακατανομές και καθυστερήσεις στην υλοποίηση επιμέρους έργων. Η συγκέντρωση του υπολειπόμενου αντικειμένου και των οροσήμων στο τελευταίο έτος του ΕΣΑΑ καθιστά αναγκαία την εντατική παρακολούθηση της προόδου και την τήρηση των δεσμευτικών προθεσμιών.

Κεφάλαιο 9
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Κράτους της 31ης Δεκεμβρίου 2025

	31/12/2025	31/12/2024
(ποσά σε €)		
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	21.854.756.511,86	20.111.553.731,63
Απαιτήσεις	11.896.432.765,18	10.996.755.279,55
Προκαταβολές	2.031.725.531,92	2.378.993.823,66
Λοιπά κυκλοφορουντα περιουσιακα στοιχεια	446.721.611,08	0,00
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	**36.229.636.420,04**	**33.487.302.834,84**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Επενδύσεις σε ελεγχ οντοτητες, συγγενείς και κοινοπραξίες	23.325.859.626,16	23.149.639.082,79
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία	15.636.068.299,52	13.612.985.431,77
Υποδομές	0,00	0,00
Εξοπλισμός	0,00	0,00
Λοιπά στοιχεία	0,00	0,00
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	**38.961.927.925,68**	**36.762.624.514,56**
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	**75.191.564.345,72**	**70.249.927.349,40**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
Πληρωτέες υποχρεώσεις	4.509.513.422,15	18.338.482.885,52
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	70.819.901.200,00	65.360.352.100,00
Βραχυπρόθεσμο μέρος μακροπρόθεσμων δανείων	15.801.708.514,20	5.535.264.009,98
Αλλες υποχρεώσεις	1.132.549.539,12	180.135.010,92
Παροχές σε εργαζομένους	1.968.851,96	3.425.482,28
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	**92.265.641.527,43**	**89.417.659.488,70**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		
Μακροπρόθεσμα δάνεια	321.169.410.190,09	334.639.613.070,89
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0,00	0,00
Αλλες υποχρεωσεις	33.605.807.897,92	9.549.991.141,64
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	**354.775.218.088,01**	**344.189.604.212,53**
Σύνολο υποχρεώσεων	**447.040.859.615,44**	**433.607.263.701,23**
ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ/ΘΕΣΗ		
Διαφορές Απογραφής	(6.973.346.923,07)	(104.501.545,84)
Σωρευμένο πλεόνασμα/έλλειμμα	(363.357.336.351,82)	(362.019.913.171,26)
Ελλειμμα περιοδου	(1.518.611.994,83)	(1.232.921.634,72)
Σύνολο καθαρής περιουσίας/ θέσης	**(371.849.295.269,72)**	**(363.357.336.351,82)**

Η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης αποτυπώνει, κατά την ημερομηνία αναφοράς, τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και την καθαρή θέση της Κεντρικής Διοίκησης. Η αξιοπιστία της προϋποθέτει την πλήρη αναγνώριση, την ορθή ταξινόμηση και την κατάλληλη επιμέτρηση των σχετικών στοιχείων.

109. Στις 31 Δεκεμβρίου 2025, τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία της ΚΔ ανήλθαν σε 75,19 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 36,23 δισ. ευρώ κυκλοφορούντα και 38,96 δισ. ευρώ μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία.

92| Περιουσιακά στοιχεία Κεντρικής Διοίκησης (2025)

Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία

Στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνονται κυρίως ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, απαιτήσεις, προκαταβολές και λοιπά στοιχεία που αναμένεται να ρευστοποιηθούν, να εισπραχθούν ή να αναλωθούν εντός δώδεκα μηνών.

110. Στις 31.12.2025, η αξία των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων ανήλθε σε 36,23 δισ. ευρώ. Τα ταμειακά διαθέσιμα αποτελούν τη μεγαλύτερη κατηγορία και αντιστοιχούν στο 60,32% του συνόλου, ενώ ακολουθούν οι απαιτήσεις και οι προκαταβολές.

93| Διάρθρωση κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων

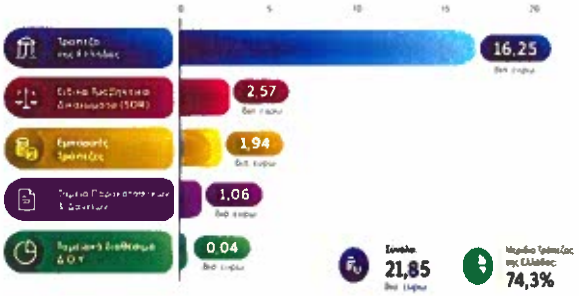

Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

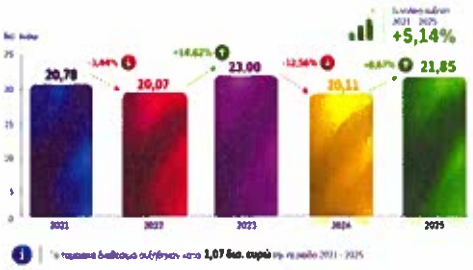
Στα ταμειακά διαθέσιμα περιλαμβάνονται μετρητά και καταθέσεις της ΚΔ, ενώ ως ταμειακά ισοδύναμα αναγνωρίζονται βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστότητας, άμεσα μετατρέψιμες σε μετρητά και με ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους.

111. Στις 31.12.2025, το ύψος των ταμειακών διαθεσίμων ανήλθε σε 21,85 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 1,74 δισ. ευρώ ή 8,67% έναντι της προηγούμενης χρήσης. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην αύξηση των Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων (SDRs), η οποία αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη χρήση ταμειακών διαθεσίμων για την πρόωρη αποπληρωμή δόσεων διμερών δανείων του πρώτου προγράμματος Greek Loan Facility (GLF).

94| Ταμειακά διαθέσιμα ανά κατηγορία διαχείρισης

95| Εξέλιξη ταμειακών διαθεσίμων (2021–2025)

112. Τα διαθέσιμα σε εμπορικές τράπεζες ανήλθαν στις 31.12.2025 σε 1,94 δισ. ευρώ και παρέμειναν αμετάβλητα έναντι του 2024. Το μεγαλύτερο μέρος τους αφορά προθεσμιακές καταθέσεις στο πλαίσιο της διαχείρισης των ταμειακών διαθεσίμων της ΚΔ.

113. Ποσό 847,40 εκατ. ευρώ, το οποίο είχε τεθεί στη διάθεση φορέων της ΚΔ υπό την ευθύνη υπολόγων διαχειριστών μέσω χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής ή πάγιων προκαταβολών, έχει ταξινομηθεί στα ταμειακά διαθέσιμα αντί στις «Προκαταβολές». Για τα ποσά αυτά δεν τεκμηριώνεται η συνδρομή των κριτηρίων της παρ. 14 της ΛΠΠΕ για την αναγνώρισή τους ως ταμειακών διαθεσίμων της ΚΔ, με αποτέλεσμα την ισόποση υπερεκτίμησή τους.

114. Παράλληλα, μονάδες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας τηρούν εκτός ΣΛΘ διαθέσιμα 35,06 εκατ. ευρώ από παροχή αγαθών και υπηρεσιών, δραστηριότητες με ίδια έσοδα και στρατιωτικά νοσοκομεία. Η τήρησή τους εκτός ΣΛΘ δεν συνάδει με το άρθρο 69Α του ν. 4270/2014 και το άρθρο 14 της ΛΠΠΕ. Καθώς τα ποσά αυτά τελούν υπό τον έλεγχο της ΚΔ, έπρεπε να έχουν αναγνωριστεί ως ταμειακά διαθέσιμα.

115. Η υπερεκτίμηση των ταμειακών διαθεσίμων κατά 847,40 εκατ. ευρώ, σε συνδυασμό με την υποεκτίμησή τους κατά 35,06 εκατ. ευρώ, έχει ως αποτέλεσμα την καθαρή υπερεκτίμηση του σχετικού κονδυλίου κατά 812,34 εκατ. ευρώ.

116. Το υπόλοιπο των ενεργών Ειδικών Λογαριασμών της ΚΔ που περιλαμβάνονται στα διαθέσιμα ανήλθε στις 31.12.2025 σε 8,19 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 232,99 εκατ. ευρώ (2,93%) έναντι του 2024. Παρά τις ρυθμίσεις για την κατάργηση ή τον εξορθολογισμό τους, οι λογαριασμοί εξακολουθούν να λειτουργούν εκτός Προϋπολογισμού, χωρίς αναλυτική παρακολούθηση των κινήσεών τους. Το μεγαλύτερο υπόλοιπο συγκεντρώνεται στον Λογαριασμό Επιδοτήσεων Επιτοκίων του ν. 128/1975.

96| Ειδικοί λογαριασμοί εκτός Προϋπολογισμού

117. Ενεργοί λογαριασμοί φορέων της ΚΔ εξακολουθούν να τηρούνται σε εμπορικά πιστωτικά ιδρύματα εκτός ΤτΕ, χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η υποχρεωτική μεταφορά των υπολοίπων τους στον Ενιαίο Λογαριασμό Θησαυροφυλακίου. Η διερεύνηση της αναγκαιότητας διατήρησής τους εκτός του κεντρικού συστήματος, σύμφωνα με τις οδηγίες του ΓΛΚ, παρέμενε εκκρεμής κατά την ημερομηνία αναφοράς, με αποτέλεσμα τα σχετικά υπόλοιπα να μην περιλαμβάνονται στα ταμειακά διαθέσιμα της ΚΔ.

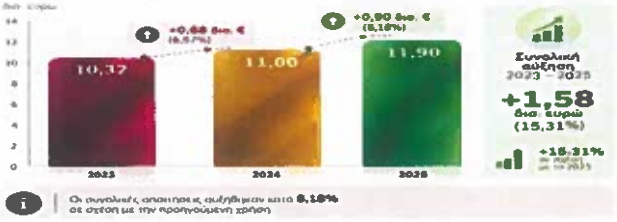
Οι εσφαλμένες ταξινομήσεις, η μη πλήρης καταγραφή των διαθεσίμων και η ελλιπής παρακολούθηση λογαριασμών εκτός Προϋπολογισμού περιορίζουν την αξιοπιστία της αποτύπωσής τους.

Απαιτήσεις

Οι απαιτήσεις αντιπροσωπεύουν δικαιώματα της ΚΔ για λήψη ταμειακών διαθεσίμων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων και αφορούν κυρίως φόρους, κοινωνικές εισφορές, μεταβιβάσεις, πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, τόκους, χρηματοοικονομικές συναλλαγές, λοιπούς χρεώστες και ειδικές απαιτήσεις που συνδέονται με τη λειτουργία της ΚΔ.

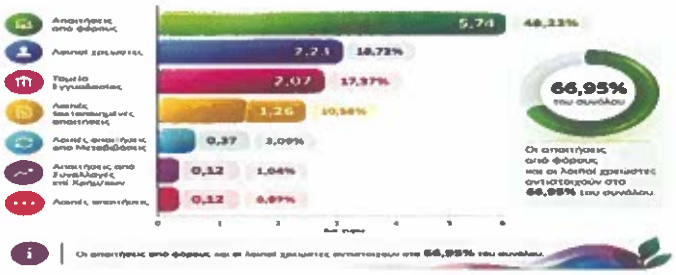
118. Στις 31.12.2025 οι απαιτήσεις ανήλθαν σε 11,90 δισ. ευρώ, έναντι 11,00 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένες κατά 899,68 εκατ. ευρώ ή 8,18%. Οι κυριότερες αυξήσεις αφορούσαν φόρους κατά 610,34 εκατ. ευρώ, το InvestEU Member State Compartment κατά 367,05 εκατ. ευρώ και το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19 κατά 220,91 εκατ. ευρώ, ενώ οι απαιτήσεις από λοιπούς χρεώστες, κυρίως από τη ΔΕΗ, μειώθηκαν κατά 273,19 εκατ. ευρώ.

97| Μεταβολή απαιτήσεων (2024–2025)

119. Οι φορολογικές και συναφείς απαιτήσεις[21] αποτελούν το 48,23% του συνολικού υπολοίπου. Το υπόλοιπο 51,77% αφορά λοιπές απαιτήσεις. Στις τελευταίες περιλαμβάνονται κυρίως απαιτήσεις από λοιπούς χρεώστες, το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19 και τακτοποιητέες εισπράξεις μέσω τραπεζών.

98| Διάρθρωση απαιτήσεων

120. Η αναγνώριση των απαιτήσεων εξακολουθεί να βασίζεται στην πολιτική της 31.12.2018, αντί της πλήρους εφαρμογής των παρ. 19–22 της ΛΠΠΕ. Οι φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται κατά τη βεβαίωσή τους από τις ΔΟΥ, αντί της γένεσης της σχετικής υποχρέωσης, ενώ οι απαιτήσεις από τόκους, μερίσματα και μεταβιβάσεις από την ΕΕ κατά την είσπραξη, αντί της γένεσης του δικαιώματος. Συνεπώς, η ΚΧΘ δεν περιλαμβάνει το σύνολο των υφιστάμενων απαιτήσεων. Κατά το ΓΛΚ, η πλήρης εφαρμογή απαιτεί οργάνωση διαδικασιών, συγκέντρωση πληροφοριών και αναβάθμιση συστημάτων, χωρίς οι Σημειώσεις να παρέχουν ενημέρωση για την πρόοδο έναντι του 2024.

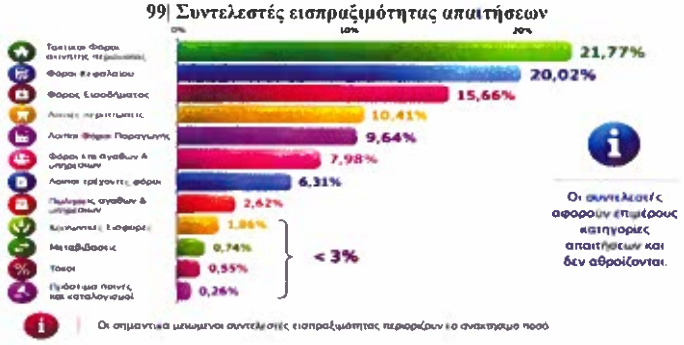
121. Δεν έχει αναγνωριστεί απαίτηση 486,05 εκατ. ευρώ από τη σύμβαση παραχώρησης της Εγνατίας Οδού, ως ανείσπρακτο μέρος του εφάπαξ τιμήματος 1,28 δισ. ευρώ, με ισόποση υποεκτίμηση των απαιτήσεων από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών. Διαπιστώθηκαν επίσης

[21] Απαιτήσεις από κοινωνικές εισφορές, μεταβιβάσεις, πωλήσεις αγαθών, τόκους και λοιπά έσοδα που βεβαιώνονται μέσω ΔΟΥ.

διαφορές ΟΠΣΔΠ SAP και συστήματος τελωνείων στα βεβαιωθέντα και ανείσπρακτα τελωνειακά έσοδα λήξης χρήσης.

122. Στις 31.12.2025, το ονομαστικό ύψος των φορολογικών και συναφών απαιτήσεων, συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών, ανήλθε σε 122,94 δισ. ευρώ, έναντι 121,71 δισ. ευρώ το 2024. Μετά την εφαρμογή των συντελεστών εισπραξιμότητας, το χρηματοοικονομικά ανακτήσιμο ποσό διαμορφώθηκε σε 5,74 δισ. ευρώ[22], έναντι 5,08 δισ. ευρώ το 2024, και οι σωρευμένες απομειώσεις σε 117,20 δισ. ευρώ ή 95,33% του ονομαστικού υπολοίπου. Η εισπραξιμότητα διαφοροποιείται σημαντικά ανά κατηγορία, με υψηλότερο συντελεστή στις απαιτήσεις από τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας και ιδιαίτερα χαμηλούς σε πρόστιμα, ποινές και καταλογισμούς. Το 2025 οι απομειώσεις επιβάρυναν την Καθαρή Θέση της ΚΔ κατά 3,68 δισ. ευρώ.

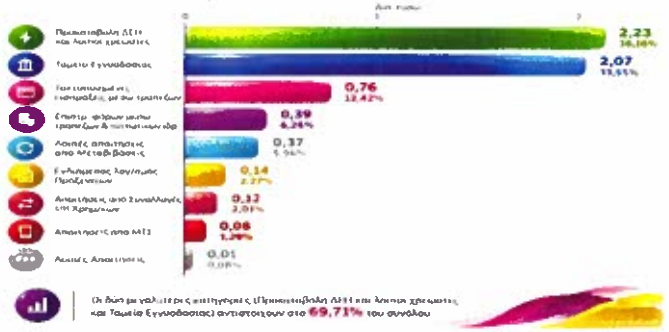
99| Συντελεστές εισπραξιμότητας απαιτήσεων

123. Οι βεβαιωμένες απαιτήσεις που είχαν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης έως τις 31.12.2025 ανήλθαν σε 35,46 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 7,88 δισ. ευρώ χαρακτηρίστηκαν εντός του 2025.

124. Οι λοιπές απαιτήσεις ανήλθαν στις 31.12.2025 σε 6,16 δισ. ευρώ, έναντι 5,92 δισ. ευρώ το 2024. Σε αυτές περιλαμβάνονται κυρίως προκαταβολές προς τη ΔΕΗ, απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19, τακτοποιητέες εισπράξεις και επιστροφές φόρων μέσω τραπεζών, απαιτήσεις από χρηματοοικονομικές συναλλαγές και υπόλοιπα ενδιάμεσων λογαριασμών προξενείων.

100| Διάρθρωση λοιπών απαιτήσεων

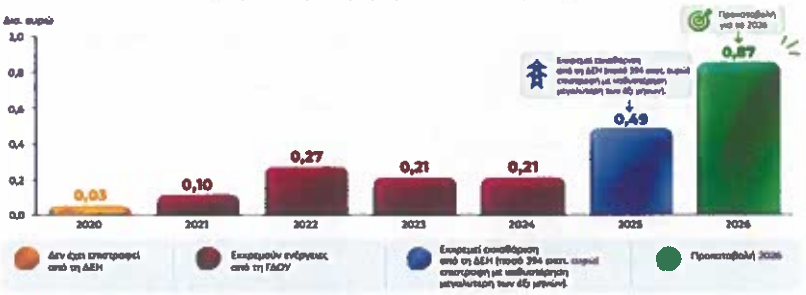
125. Το 2025 μεταβλήθηκε ο λογιστικός χειρισμός συγκεκριμένων κατηγοριών απαιτήσεων. Η απαίτηση από το «Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19» επαναπροσδιορίστηκε σε 2,07 δισ. ευρώ, έναντι 1,85 δισ. ευρώ το 2024, βάσει νέου τρόπου λογιστικής αναγνώρισης και επιμέτρησης, ο οποίος λαμβάνει υπόψη το συνολικό ποσό που έχει δεσμευθεί για την κάλυψη των ενεργοποιημένων εγγυήσεων, τις καταβληθείσες αμοιβές και τους γεγενημένους τόκους από τη

[22] Κατά την τρέχουσα χρήση επανυπολογίστηκαν οι συντελεστές εισπραξιμότητας των ετών 2022-2024, λόγω σφαλμάτων προηγούμενων χρήσεων, επηρεάζοντας την αποτίμηση των απαιτήσεων και την Καθαρή Θέση.

διαχείριση των διαθεσίμων. Για τα έργα υποδομών δήμων μέσω του Ταμείου Αλληλεγγύης του ν. 4662/2020, οι νέες χρηματοδοτήσεις αναγνωρίζονται πλέον ως δαπάνες μεταβιβάσεων, ενώ τα ποσά χρηματοδοτήσεων προηγούμενων ετών επιβάρυναν την Καθαρή Θέση. Στις απαιτήσεις παραμένουν μόνο ποσά 3,23 εκατ. ευρώ, τα οποία αφορούν αποφάσεις ανάκλησης χρηματοδότησης έργων. Επιπλέον, ποσό 367,05 εκατ. ευρώ που αφορά το πρόγραμμα «InvestEU Member State Compartment» αναγνωρίστηκε ως λοιπή απαίτηση από μεταβιβάσεις, αντί ως δαπάνη μεταβίβασης. Και στις τρεις περιπτώσεις, τα συγκριτικά στοιχεία του 2024 δεν αναδιατυπώθηκαν, κατά παρέκκλιση του εφαρμοστέου λογιστικού πλαισίου.

126. Οι προκαταβολές προς τη ΔΕΗ ανήλθαν στις 31.12.2025 σε 2,17 δισ. ευρώ από 2,44 δισ. το 2024, εκ των οποίων 811,53 εκατ. ευρώ αφορούν τα έτη 2020–2024 και παραμένουν σε εκκρεμότητα[23]. Η πλημμελής εφαρμογή της προβλεπόμενης διαδικασίας από τη ΔΕΗ και το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση σημαντικών εκκρεμών υπολοίπων και την ενίσχυση της ρευστότητας του παρόχου, σε βάρος της αποτελεσματικής διαχείρισης των ταμειακών διαθεσίμων της ΚΔ.

101| Προκαταβολές προς ΔΕΗ ανά έτος αναφοράς

127. Οι λοιπές απαιτήσεις εμφανίζονται υποεκτιμημένες κατά 189,35 εκατ. ευρώ, καθώς δεν έχουν αναγνωριστεί απαιτήσεις μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας ύψους 81,63 εκατ. ευρώ από παροχή αγαθών και υπηρεσιών και 107,72 εκατ. ευρώ από τη λειτουργία στρατιωτικών νοσοκομείων. Το ακριβές ύψος των οφειλών του ΕΟΠΥΥ προς τα στρατιωτικά νοσοκομεία για τα έτη 2012–2022 παρέμενε υπό διασταύρωση και οριστικοποίηση.

128. Στις απαιτήσεις παραμένουν ανεπαρκώς τεκμηριωμένα υπόλοιπα από τη μετάπτωση στο ΟΠΣΔΠ το 2019, μεταξύ άλλων επιστροφές φόρων μέσω τραπεζών 385,79 εκατ. ευρώ και απαιτήσεις από χρηματοοικονομικές συναλλαγές 123,86 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τουλάχιστον 121,66 εκατ. προέρχονται από τη μετάπτωση. Η ύπαρξη και το ύψος τους πρέπει να επαληθευθούν και, αν δεν τεκμηριωθούν, να εξεταστεί διαγραφή ή απομείωση.

Η αξιοπιστία των απαιτήσεων περιορίζεται από ελλείψεις στην αναγνώριση και επιμέτρησή τους, τη χαμηλή εισπραξιμότητα των φορολογικών απαιτήσεων και τα εκκρεμή ή ανεπαρκώς τεκμηριωμένα υπόλοιπα των λοιπών απαιτήσεων. Η μη αναδιατύπωση των συγκριτικών στοιχείων περιορίζει τη συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Αποθέματα

Τα αποθέματα της ΚΔ περιλαμβάνουν εμπορεύματα, προϊόντα, παραγωγή σε εξέλιξη, υλικά και εφόδια, καθώς και αποθέματα στρατιωτικού εξοπλισμού.

129. Το 2024 εκδόθηκαν υπουργική απόφαση για τον λογιστικό χειρισμό και τις γνωστοποιήσεις των αποθεμάτων και εγκύκλιος για την αρχική απογραφή και τη δημιουργία μητρώου αποθεμάτων της ΚΔ. Ωστόσο, έως τις 31.12.2025 δεν είχε σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος στην απογραφή, με

[23] Με τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις προβλέπεται η πλήρης επιστροφή τυχόν υπολοίπων προκαταβολών μετά την 30η Απριλίου του επόμενου έτους

αποτέλεσμα να συνεχίζεται η μεταβατική λογιστική αντιμετώπιση, κατά την οποία το κόστος απόκτησης αποθεμάτων αναγνωρίζεται ως έξοδο.

Η μη αποτύπωση της αξίας των αποθεμάτων στην ΚΧΘ συνεπάγεται υποεκτίμηση του ενεργητικού και της Καθαρής Θέσης, η οποία δεν μπορεί να προσδιοριστεί πριν από την ολοκλήρωση της απογραφής.

Προκαταβολές

Οι προκαταβολές περιλαμβάνουν ποσά που καταβάλλονται πριν από την παραλαβή αγαθών ή υπηρεσιών, καθώς και ποσά που τίθενται στη διάθεση υπολόγων και για τα οποία εκκρεμεί η απόδοσή τους.

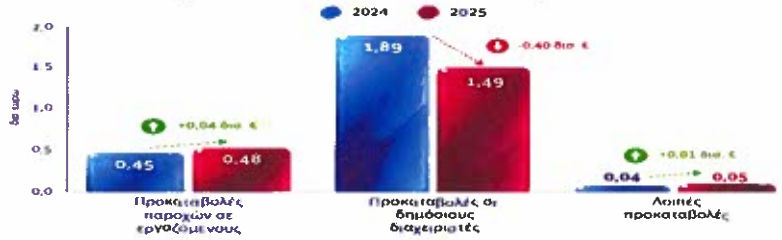
130. Στις 31.12.2025 το υπόλοιπο των προκαταβολών ανήλθε σε 2,03 δισ. ευρώ έναντι 2,38 δισ. ευρώ το 2024, μειωμένο κατά 347,27 εκατ. ευρώ.

102| Διάρθρωση προκαταβολών

131. Το μεγαλύτερο μέρος του υπολοίπου αφορά προκαταβολές σε δημόσιους διαχειριστές, ύψους 1,49 δισ. ευρώ, και προκαταβολές παροχών σε εργαζομένους, ύψους 484,13 εκατ. ευρώ, ενώ οι λοιπές προκαταβολές ανέρχονται σε 54,36 εκατ. ευρώ. Η μείωση έναντι του 2024 οφείλεται κυρίως σε τακτοποιήσεις χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

103| Μεταβολή προκαταβολών ανά κατηγορία (2024–2025)

132. Ποσό 847,40 εκατ. ευρώ από υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών στην ΤτΕ, τα οποία αφορούν πάγιες προκαταβολές και χρηματικά εντάλματα προπληρωμής, έχει ταξινομηθεί στα ταμειακά διαθέσιμα αντί στις προκαταβολές. Ως αποτέλεσμα, το υπόλοιπο των προκαταβολών εμφανίζεται ισόποσα υποεκτιμημένο.

133. Στο υπόλοιπο παραμένουν μη εκκαθαρισμένα ποσά προηγούμενων χρήσεων, μεταξύ των οποίων 122,08 εκατ. ευρώ από χρηματικά εντάλματα προπληρωμής των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών των ετών 2011–2017. Η ύπαρξη και η ορθότητά τους δεν έχουν ακόμη επιβεβαιωθεί και απαιτούν διερεύνηση και εκκαθάριση.

134. Δεν κατέστη εφικτή η επαλήθευση των αναπόδοτων ΧΕΠ των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών κατά την 31.12.2025. Οι δαπάνες μέσω ΧΕΠ αναγνωρίζονται λογιστικά μόνο κατά την εκκαθάρισή τους. Έως τότε, τα σχετικά ποσά

παραμένουν ως απαιτήσεις έναντι υπολόγων, χωρίς να αποτυπώνονται οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες και τα συναλλακτικά έξοδα. Κατά το μέρος που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί δαπάνες, οι απαιτήσεις εμφανίζονται υπερεκτιμημένες και οι αντίστοιχες δαπάνες υποεκτιμημένες.
135. Στο υπόλοιπο του λογαριασμού περιλαμβάνονται επίσης ατακτοποίητα αντίτιμα ΔΟΥ ύψους 14,63 εκατ. ευρώ, των οποίων η προέλευση και η φύση δεν έχουν προσδιοριστεί και απαιτούν διερεύνηση και την κατάλληλη λογιστική τακτοποίηση.

Η αξιοπιστία των προκαταβολών περιορίζεται από εσφαλμένες ταξινομήσεις, χρονίζοντα μη εκκαθαρισμένα ποσά και καθυστερημένη αναγνώριση δαπανών μέσω ΧΕΠ.

Λοιπά κυκλοφορούντα στοιχεία

Στα λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνονται κυρίως χρηματοοικονομικές απαιτήσεις από συμφωνίες αντίστροφης επαναγοράς τίτλων (reverse repos) με πιστωτικά ιδρύματα.

136. Στις 31.12.2025, οι χρηματοοικονομικές απαιτήσεις από συμφωνίες αντίστροφης επαναγοράς τίτλων ανήλθαν σε 446,68 εκατ. ευρώ.

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν κυρίως μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές επενδύσεις, ενσώματα πάγια και άυλα περιουσιακά στοιχεία.

137. Στις 31.12.2025, τα αναγνωρισμένα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία ανήλθαν σε 38,96 δισ. ευρώ.

104| Διάρθρωση μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων

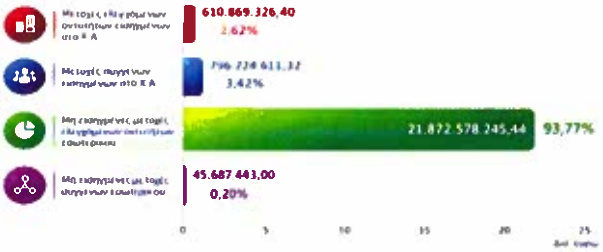
Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συμμετοχές σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες αποτυπώνουν επενδύσεις της ΚΔ σε οντότητες επί των οποίων ασκεί έλεγχο, από κοινού έλεγχο ή ουσιώδη επιρροή.

138. Οι εισηγμένες ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες εξακολουθούν να αποτιμώνται στη χρηματιστηριακή τους αξία κατά το τέλος της χρήσης. Ο χειρισμός αυτός δεν συνάδει με την παρ. 16 της ΛΠΠΕ, η οποία προβλέπει μεταγενέστερη επιμέτρηση των συμμετοχών σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες στο κόστος κτήσης, μειωμένο κατά τυχόν ζημίες απομείωσης.

139. Στις 31.12.2025, η αξία των συμμετοχών ανήλθε σε 23,33 δισ. ευρώ, έναντι 23,15 δισ. ευρώ το 2024.

105| Επενδύσεις σε ελεγχόμενες, συγγενείς και κοινοπραξίες

140. Το 2025, η ΚΔ προχώρησε σε διόρθωση της αποτίμησης συμμετοχών σε ελεγχόμενες οντότητες, σε συμμόρφωση με παρατηρήσεις του ελέγχου της προηγούμενης χρήσης. Οι διορθώσεις αυτές καταχωρίστηκαν στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης, χωρίς να πραγματοποιηθεί αναδρομική αναδιατύπωση των αντίστοιχων συγκριτικών στοιχείων στις ελεγχόμενες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

141. Η αξία των επενδύσεων σε εισηγμένες ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες εμφανίζεται αυξημένη κατά 214,56 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της αποτίμησης των συμμετοχών σε ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ κατά 138,31 εκατ. ευρώ και στην Helleniq Energy κατά 76,24 εκατ. ευρώ.

142. Η αξία των επενδύσεων σε μη εισηγμένες ελεγχόμενες οντότητες εμφανίζεται αυξημένη κατά 10,68 εκατ. ευρώ. Στις μεταβολές περιλαμβάνονται η εξαγορά, μέσω της ΕΕΣΥΠ, του 35% της ΔΕΠΑ Εμπορίας έναντι 193,89 εκατ. ευρώ, καταβολές 32,44 εκατ. ευρώ προς τα Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα, 40,00 εκατ. ευρώ προς την Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία και 1,06 εκατ. ευρώ προς την ΕΒΕΤΑΜ, καθώς και 1,00 εκατ. ευρώ για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου του Οργανισμού Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας Α.Ε. Οι αυξήσεις αυτές αντισταθμίστηκαν εν μέρει από μείωση της συμμετοχής στην ΕΕΣΥΠ κατά 257,72 εκατ. ευρώ, κατόπιν παρατήρησης του ελέγχου της προηγούμενης χρήσης. Η αξία των επενδύσεων σε μη εισηγμένες συγγενείς εταιρείες εσωτερικού εμφανίζεται μειωμένη κατά 49,02 εκατ. ευρώ, λόγω αντίστοιχης μείωσης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου.

106| Μεταβολή αξίας συμμετοχών (2024–2025)

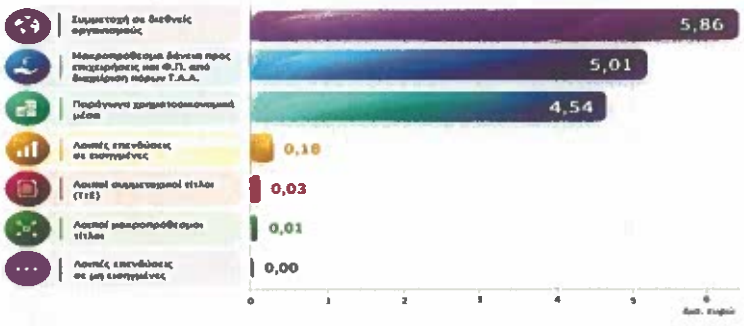
Η μη εφαρμογή της προβλεπόμενης βάσης επιμέτρησης των εισηγμένων συμμετοχών και η μη αναδιατύπωση των συγκριτικών στοιχείων επηρεάζουν την ορθή αποτύπωση και τη συγκρισιμότητα των επενδύσεων της ΚΔ στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία

Στα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία περιλαμβάνονται συμμετοχές σε διεθνείς οργανισμούς, μακροπρόθεσμα δάνεια, τίτλοι, παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα σε περίπτωση αποτίμησής τους με θετική εύλογη αξία και λοιπές χρηματοοικονομικές επενδύσεις.

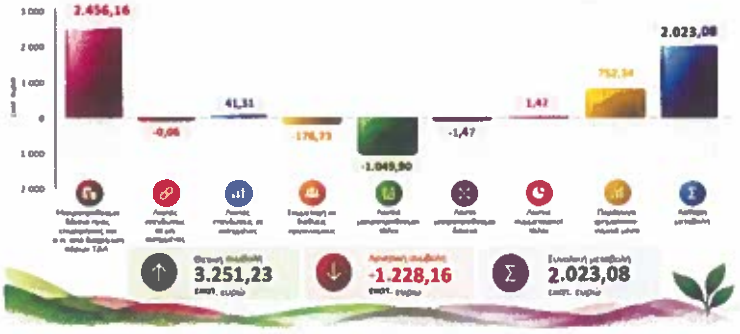
143. Στις 31.12.2025, η συνολική αξία των λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων ανήλθε σε 15,64 δισ. ευρώ.

107| Διάρθρωση λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων

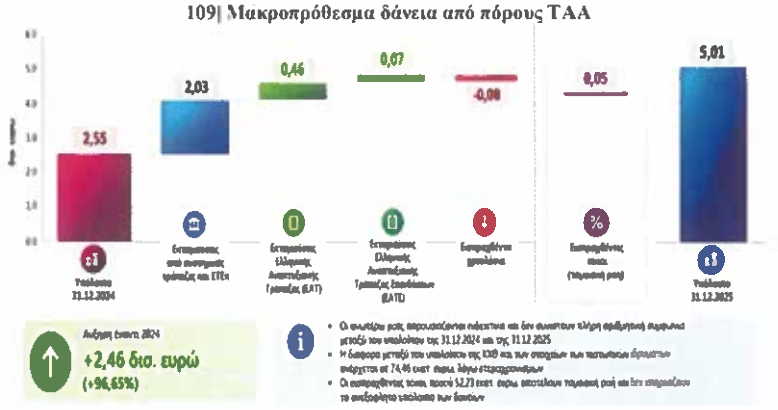
144. Τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία αυξήθηκαν κατά 2,02 δισ. ευρώ ή 14,86%, κυρίως λόγω της αύξησης των μακροπρόθεσμων δανείων από πόρους του ΤΑΑ και της θετικής αποτίμησης των παραγώγων. Η αύξηση αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη μείωση των λοιπών μακροπρόθεσμων τίτλων κατά 1,05 δισ. ευρώ, λόγω πρόωρης εξόφλησης ομολόγων μειωμένης διασφάλισης ύψους 1,06 δισ. ευρώ.

108| Μεταβολή λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων

145. Στις 31.12.2025, τα μακροπρόθεσμα δάνεια από πόρους του ΤΑΑ ανήλθαν σε 5,01 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 2,46 δισ. ευρώ ή 96,65% έναντι του 2024. Οι εκταμιεύσεις μέσω συστημικών τραπεζών και της ΕΤΕπ ανήλθαν σε 2,03 δισ. ευρώ, ενώ η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα διέθεσε 456,59 εκατ. ευρώ στα προγράμματα «Σπίτι μου ΙΙ» και «Αναβαθμίζω το σπίτι μου» και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων 65,42 εκατ. ευρώ σε επιχειρήσεις και έργα. Κατά τη χρήση εισπράχθηκαν χρεολύσια 84,29 εκατ. ευρώ και τόκοι 52,23 εκατ. ευρώ, ενώ οι αμοιβές πιστωτικών ιδρυμάτων ανήλθαν, σε ταμειακή βάση, σε 88,52 εκατ. ευρώ.

109| Μακροπρόθεσμα δάνεια από πόρους ΤΑΑ

146. Η παρακολούθηση του χαρτοφυλακίου δανείων, των ταμειακών ροών και η συμφωνία των υπολοίπων πραγματοποιούνται σε σημαντικό βαθμό εξωσυστημικά και χειροκίνητα, λόγω ελλείψεων και περιορισμών των πληροφοριακών συστημάτων. Οι αδυναμίες αυτές συνδέονται με

πλημμέλειες στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, σφάλματα ταξινόμησης και ασυμφωνίες μεταξύ των στοιχείων της ΚΔ και των πιστωτικών ιδρυμάτων.

147. Μεταξύ του ανεξόφλητου υπολοίπου που αναγνωρίζεται στην ΚΧΘ και εκείνου που προκύπτει από τα στοιχεία των πιστωτικών ιδρυμάτων εντοπίστηκε εκτιμώμενη διαφορά 74,46 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω ετεροχρονισμών στην αναγνώριση εκταμιεύσεων και καταβληθέντων χρεολυσίων στο ΟΠΣΔΠ.

148. Ειδικότερα, χρεολύσια 60,56 εκατ. ευρώ, που εισπράχθηκαν από τα πιστωτικά ιδρύματα το 2025, αποδόθηκαν στο Δημόσιο τον Ιανουάριο του 2026, χωρίς να μειώσουν το υπόλοιπο των δανείων στις 31.12.2025. Καθώς οι σχετικές απαιτήσεις είχαν ήδη αποσβεστεί με την καταβολή από τους οφειλέτες, τα μακροπρόθεσμα δάνεια εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και οι βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων υποεκτιμημένες κατά 60,56 εκατ. ευρώ.

149. Επιπλέον, χρεολύσια 290,38 χιλ. ευρώ, που είχαν εισπραχθεί και αποδοθεί εντός της χρήσης, δεν μείωσαν τις απαιτήσεις λόγω μη καταχώρισης της σχετικής εντολής στο σύστημα, ενώ παρέμεινε ανεξήγητη διαφορά 5,42 εκατ. ευρώ μεταξύ των στοιχείων των πιστωτικών ιδρυμάτων και του ελεγχόμενου φορέα. Διαπιστώθηκε επίσης εσφαλμένη ταξινόμηση χρεολυσίων τουλάχιστον 235,51 εκατ. ευρώ, εισπρακτέων εντός του 2026, ως μακροπρόθεσμων απαιτήσεων, με ισόποση υπερεκτίμηση των μακροπρόθεσμων και υποεκτίμηση των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων.

150. Τα μακροπρόθεσμα δάνεια από πόρους του ΤΑΑ αναγνωρίζονται στην αξία εκταμίευσης, παρότι, λόγω των ευνοϊκών όρων χορήγησής τους, απαιτείται αρχική επιμέτρηση στην εύλογη αξία, σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο και τις αρχές του ΔΛΠΔΤ 41[24]. Η αποτίμηση αυτή δεν κατέστη εφικτή ούτε εξωσυστημικά, λόγω ουσιωδών ελλείψεων και περιορισμών των πληροφοριακών συστημάτων.

Η αποτύπωση των δανείων του ΤΑΑ επηρεάζεται από αδυναμίες στη συμφωνία των υπολοίπων, εσφαλμένες ταξινομήσεις, ετεροχρονισμούς στην αναγνώριση συναλλαγών και μη εφαρμογή της προβλεπόμενης βάσης αρχικής επιμέτρησης. Οι περιορισμοί των πληροφοριακών συστημάτων δυσχεραίνουν περαιτέρω την επαλήθευση και ορθή αποτίμηση του χαρτοφυλακίου.

151. Στις 31.12.2025, η αξία των συμμετοχών σε διεθνείς οργανισμούς ανήλθε σε 5,86 δισ. ευρώ, μειωμένη κατά 2,93% έναντι του 2024. Η μείωση οφείλεται κυρίως σε αρνητικές συναλλαγματικές διαφορές 229,43 εκατ. ευρώ, οι οποίες αντισταθμίστηκαν εν μέρει από αυξήσεις 18 εκατ. ευρώ στην Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης, 8,5 εκατ. ευρώ στον Διεθνή Οργανισμό Ανάπτυξης και 26,2 εκατ. ευρώ στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Τα ποσά των αυξήσεων αναγνωρίστηκαν και ως υποχρεώσεις, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα καταβολής τους.

152. Τα εγκεκριμένα αλλά μη καταβληθέντα κεφάλαια προς διεθνείς οργανισμούς ανέρχονται σε 21,70 δισ. ευρώ και συνιστούν ενδεχόμενες υποχρεώσεις της ΚΔ, οι οποίες γνωστοποιούνται στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

[24] Η αρχική αναγνώριση των δανείων γίνεται στην εύλογη αξία, η οποία μπορεί να προσδιορίζεται με προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών βάσει επιτοκίου αγοράς για συγκρίσιμο δάνειο αντίστοιχου κινδύνου και πιστοληπτικής διαβάθμισης. Η διαφορά μεταξύ ονομαστικής και χαμηλότερης εύλογης αξίας αναγνωρίζεται ως έξοδο, υπό μορφή τεκμαιρόμενης επιχορήγησης, κατά την αρχική αναγνώριση

110| Συμμετοχές σε διεθνείς οργανισμούς

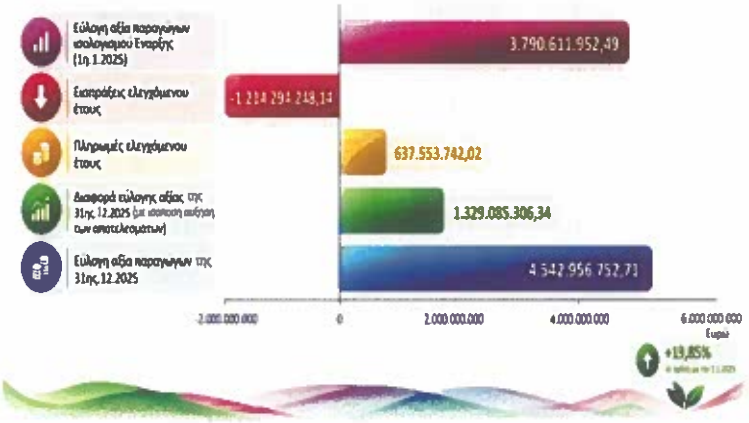

Το ύψος των ενδεχόμενων κεφαλαιακών υποχρεώσεων υπερβαίνει σημαντικά την αξία των συμμετοχών, καθιστώντας τη διακριτή γνωστοποίησή τους ουσιώδη για την πληρότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

153. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία, με τις μεταβολές της να επηρεάζουν τα αποτελέσματα και την Καθαρή Θέση. Στις 31.12.2025 η αξία τους ανήλθε σε 4,54 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων κυμαινόμενων επιτοκίων δανεισμού και της θετικής παρούσας αξίας των μελλοντικών ροών. Στα αποτελέσματα αναγνωρίστηκε θετική διαφορά εύλογης αξίας 1,33 δισ. ευρώ.

154. Η μη αναγνώριση της αποτίμησης παραγώγων συνδεδεμένων με προθεσμιακές καταθέσεις, ύψους 10,44 εκατ. ευρώ, οδήγησε σε ισόποση υποεκτίμηση των παραγώγων και της Καθαρής Θέσης της ΚΔ και σε υπερεκτίμηση των ζημιών εύλογης αξίας.

111| Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Η μη πλήρης αναγνώριση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων επηρεάζει την αποτίμησή τους και, συνακόλουθα, τα αποτελέσματα και την Καθαρή Θέση της ΚΔ.

155. Οι λοιποί μακροπρόθεσμοι τίτλοι και δάνεια εξακολουθούν να επιμετρώνται στην ονομαστική αξία βάσει της πολιτικής της 31.12.2018. Τίτλοι αξίας 10,06 εκατ. ευρώ δεν επιμετρήθηκαν σε εύλογη αξία ή αποσβέσιμο κόστος, κατά περίπτωση, όπως προβλέπει η παρ. 18 της ΛΠΠΕ. Οι Σημειώσεις δεν παρέχουν ενημέρωση για την πρόοδο εφαρμογής της προβλεπόμενης βάσης επιμέτρησης έναντι του 2024.

Η μη πλήρης εφαρμογή των προβλεπόμενων βάσεων επιμέτρησης στους λοιπούς μακροπρόθεσμους τίτλους και δάνεια περιορίζει την αξιοπιστία της αποτίμησής τους στην ΚΧΘ.

156. Στις λοιπές κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων, οι λοιπές επενδύσεις σε εισηγμένες εταιρείες αυξήθηκαν κατά 41,31 εκατ. ευρώ ή 28,87% λόγω διαφορών αποτίμησης, ενώ οι λοιποί

συμμετοχικοί τίτλοι, που αφορούν τη συμμετοχή της ΚΔ στην ΤτΕ, αυξήθηκαν κατά 1,42 εκατ. ευρώ ή 5,48%.

Ενσώματα και Άυλα Πάγια

Η αναγνώριση των ενσώματων και άυλων παγίων προϋποθέτει πλήρη απογραφή, κατάλληλη επιμέτρηση και συστηματική παρακολούθησή τους σε μητρώο παγίων.

157. Έως την πλήρη λειτουργία των μητρώων παγίων, το κόστος απόκτησής τους αναγνωρίζεται ως έξοδο στην ΚΧΕ. Συνεπώς, υποεκτιμώνται το μη κυκλοφορούν ενεργητικό και η Καθαρή Θέση, ενώ επιβαρύνεται το αποτέλεσμα της χρήσης.

158. Το 2025, η αρχική απογραφή των παγίων της ΚΔ είχε σχεδόν ολοκληρωθεί υπό τον συντονισμό του ΓΛΚ, με εξαίρεση το Υπουργείο Πολιτισμού. Η ενσωμάτωση των επιμέρους μητρώων στο κεντρικό Μητρώο Παγίων και η αντίστοιχη ενημέρωση της ΚΧΘ προβλέπονται από 1.1.2027, με τη λειτουργία του gov-ERP.

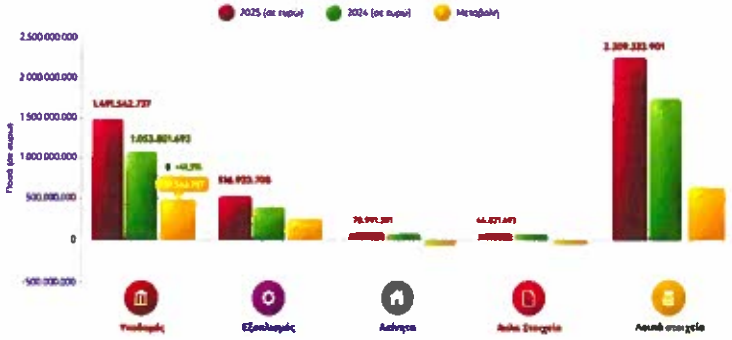
159. Το 2025, αγορές παγίων ύψους 4,43 δισ. ευρώ καταχωρίστηκαν ως αποσβέσεις στην ΚΧΕ, επιβαρύνοντας ισόποσα το αποτέλεσμα της χρήσης.

112| Ενσώματα και άυλα στοιχεία: ποσά που μεταφέρθηκαν στην ΚΧΕ

160. Οι μεγαλύτερες μεταβολές κατά την περίοδο 2024–2025 καταγράφηκαν στις «Υποδομές» και τα «Λοιπά στοιχεία». Οι αγορές υποδομών αυξήθηκαν σε 1,491 δισ. ευρώ από 1,054 δισ. (+41,5%), κυρίως λόγω οδικών έργων, ανανέωσης αστικών λεωφορείων με αντιρρυπαντική τεχνολογία και επέκτασης του Μετρό Θεσσαλονίκης. Τα λοιπά στοιχεία αυξήθηκαν σε 2,31 δισ. ευρώ από 1,75 δισ. ευρώ και τα οπλικά συστήματα σε 1,79 δισ. ευρώ από 1,68 δισ. ευρώ.

113| Μεταβολή ενσώματων και άυλων στοιχείων

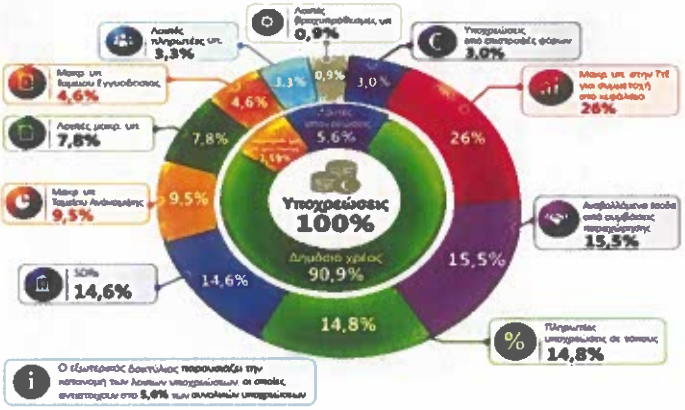
Η εφαρμογή του μεταβατικού λογιστικού χειρισμού περιορίζει την πληρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τη δυνατότητα ολοκληρωμένης αποτύπωσης της περιουσιακής θέσης της ΚΔ.

Υποχρεώσεις

Οι υποχρεώσεις της ΚΔ διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες και αποτελούν βασικό στοιχείο της χρηματοοικονομικής θέσης, επηρεάζοντας την Καθαρή Θέση.

161. Στις 31.12.2025, οι συνολικές υποχρεώσεις ανήλθαν σε 447,04 δισ. ευρώ, με το χρέος της ΚΔ να αποτελεί τη μεγαλύτερη κατηγορία.

114| Διάρθρωση υποχρεώσεων Κεντρικής Διοίκησης

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της ΚΔ αναμένεται να διακανονιστούν εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία αναφοράς και περιλαμβάνουν κυρίως βραχυπρόθεσμο δανεισμό, το απαιτητό εντός της επόμενης χρήσης μέρος των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων, πληρωτέες και λοιπές υποχρεώσεις, καθώς και παροχές σε εργαζομένους.

162. Στις 31.12.2025, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της ΚΔ ανήλθαν σε 92,27 δισ. ευρώ. Από αυτές, 70,82 δισ. ευρώ αφορούν βραχυπρόθεσμα δάνεια και 15,80 δισ. ευρώ το βραχυπρόθεσμο μέρος μακροπρόθεσμων δανείων, τα οποία αντιπροσωπεύουν αθροιστικά το 93,88% του συνόλου. Η διάρθρωση και η εξέλιξη του βραχυπρόθεσμου και μεσομακροπρόθεσμου δανεισμού εξετάζονται στην ενότητα «Χρέος Κεντρικής Διοίκησης».

163. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις αφορούν κυρίως δεδουλευμένους τόκους, αγορές αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις, απόκτηση παγίων και κοινωνικές παροχές.

164. Στις 31.12.2025 ανήλθαν σε 4,51 δισ. ευρώ, μειωμένες κατά 13,83 δισ. ευρώ έναντι του 2024, κυρίως λόγω της αναταξινόμησης στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αναβαλλόμενων τόκων EFSF ύψους 15,23 δισ. ευρώ και τιμαριθμοποιημένων ομολόγων αξίας 510,30 εκατ. ευρώ.

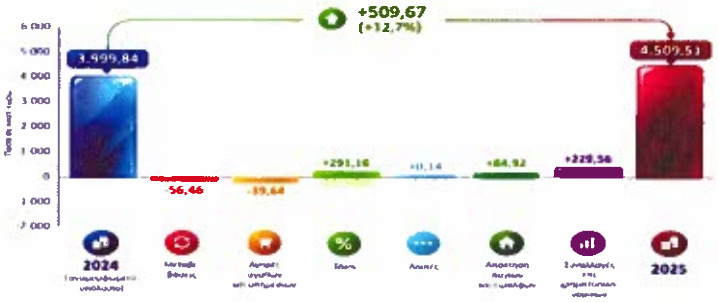
115| Πληρωτέες υποχρεώσεις

165. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις από τόκους ανήλθαν σε 3,68 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 291,16 εκατ. ευρώ ή 8,58% έναντι του 2024. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στους υψηλότερους

δεδουλευμένους τόκους μακροπρόθεσμων δανείων εξωτερικού, λόγω της ανόδου των επιτοκίων δανεισμού.

116| Μεταβολή πληρωτέων υποχρεώσεων (2024–2025)

166. Το 2025, η ΚΔ αναταξινόμησε αναβαλλόμενους μακροπρόθεσμους τόκους, σε συμμόρφωση με παρατηρήσεις του ελέγχου της προηγούμενης χρήσης, και αναγνώρισε οφειλόμενη επιχορήγηση προς τον ΑΚΑΓΕ που αφορούσε το 2024, καταχωρίζοντας τη σχετική επίδραση στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης. Τα συγκριτικά στοιχεία δεν αναδιατυπώθηκαν στις ελεγχόμενες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, κατά παρέκκλιση της εφαρμοστέας λογιστικής πολιτικής και χωρίς σχετική αιτιολογία.

167. Ο λογιστικός χειρισμός των υποχρεώσεων από τόκους και αγορές αγαθών και υπηρεσιών δεν συνάδει πλήρως με τις παρ. 25 και 27 της ΛΠΠΕ. Για τον υπολογισμό των δεδουλευμένων τόκων δεν εφαρμόζεται η μέθοδος του αποτελεσματικού επιτοκίου για τον προσδιορισμό του αποσβέσιμου κόστους των σχετικών υποχρεώσεων. Παράλληλα, οι Σημειώσεις δεν παρέχουν επαρκή ενημέρωση για την πρόοδο προσαρμογής ούτε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης.

168. Οι υποχρεώσεις από αγορές αγαθών και λήψη υπηρεσιών αναγνωρίζονται βάσει του Μητρώου Δεσμεύσεων με τη λήψη τιμολογίου ή ισοδύναμου παραστατικού και όχι κατά την απόκτηση του ελέγχου των αγαθών ή τη λήψη των υπηρεσιών. Η πρακτική αυτή δεν συνάδει με την αρχή του δεδουλευμένου και καθυστερεί την αναγνώριση των σχετικών υποχρεώσεων.

169. Στις πληρωτέες υποχρεώσεις περιλαμβάνεται ποσό 193,89 εκατ. ευρώ, που αφορά το οφειλόμενο τίμημα για την απόκτηση του 35% των μετοχών της ΔΕΠΑ Εμπορίας Α.Ε. από τη Helleniq Energy. Σύμφωνα με τη σχετική σύμβαση, η εξόφληση του τιμήματος προβλέπεται να πραγματοποιηθεί μέσω συμψηφισμού μερισμάτων της Helleniq Energy προς την ΕΕΣΥΠ. Ωστόσο, μερίσματα έτους 2024, ύψους 71,48 εκατ. ευρώ, τα οποία προορίζονταν για συμψηφισμό, δεν είχαν αποτυπωθεί ως μείωση της σχετικής υποχρέωσης στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

170. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις εμφανίζονται καθαρά υποεκτιμημένες κατά 64,81 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης υποχρεώσεων 64,21 εκατ. ευρώ της ΥΠΑ, των Στρατιωτικών Νοσοκομείων και των Υπουργείων Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υγείας και Εξωτερικών, εσφαλμένης ταξινόμησης οφειλής προς τον ΑΚΑΓΕ 72,07 εκατ. ευρώ και μη αποτύπωσης μείωσης κατά 71,48 εκατ. ευρώ της υποχρέωσης για την απόκτηση της ΔΕΠΑ Εμπορίας.

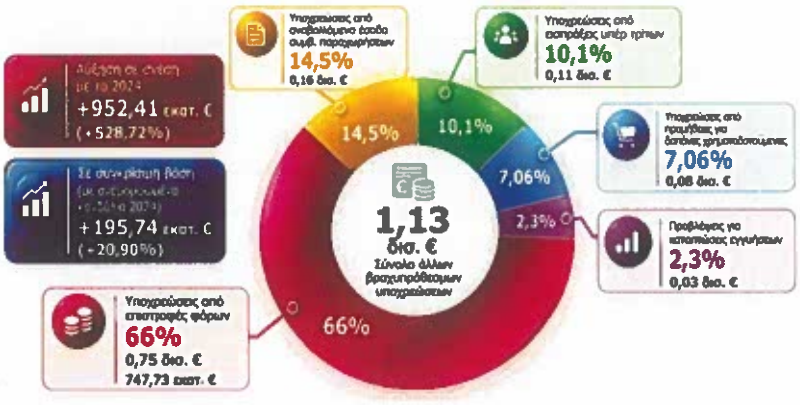
Η αποτύπωση των πληρωτέων υποχρεώσεων επηρεάζεται από τη μη πλήρη εφαρμογή της δεδουλευμένης βάσης και των προβλεπόμενων κανόνων επιμέτρησης, καθώς και από μη αναγνωρισμένες ή μη τακτοποιημένες υποχρεώσεις.

171. Στις άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, επιστροφές φόρων, αναβαλλόμενα έσοδα από συμβάσεις παραχώρησης, ποσά που εισπράττονται για λογαριασμό τρίτων και λοιπές υποχρεώσεις που πρόκειται να διακανονιστούν εντός της επόμενης χρήσης.

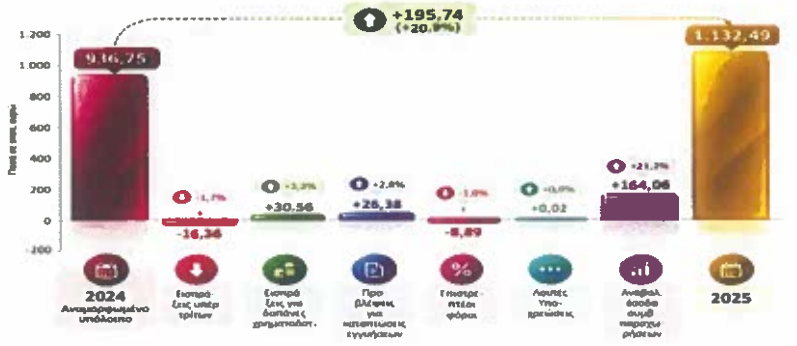
172. Στις 31.12.2025, οι άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 1,13 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 952,41 εκατ. ευρώ ή 528,72% σε σχέση με το 2024, κυρίως λόγω της αναγνώρισης,

για πρώτη φορά, υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων ύψους 747,73 εκατ. ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη τα αναμορφωμένα κονδύλια του οικονομικού έτους 2024 για λόγους συγκρισιμότητας, η αύξηση περιορίζεται σε 195,74 εκατ. ευρώ ή 20,90%[25]. Στη μεταβολή του υπολοίπου συνέβαλε κυρίως η αναγνώριση αναβαλλόμενων εσόδων από τις συμβάσεις παραχώρησης της Αττικής και της Εγνατίας Οδού, ύψους 164,06 εκατ. ευρώ, τα οποία αφορούν την επόμενη χρήση.

117| Άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

118| Μεταβολή άλλων βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

173. Το 2025 μεταβλήθηκε ο λογιστικός χειρισμός της παραχώρησης της Αττικής Οδού, με αναγνώριση ως υποχρέωσης του τμήματος του τιμήματος που αφορά μελλοντικές χρήσεις και σταδιακή αναγνώρισή του ως εσόδου κατά τη διάρκεια της παραχώρησης. Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται 128,36 εκατ. ευρώ που θα αναγνωριστούν ως έσοδο το 2026. Ωστόσο, δεδομένου ότι η παραχώρηση πραγματοποιήθηκε το 2024, η ΚΔ όφειλε να αναδιατυπώσει και τα συγκριτικά στοιχεία της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης του 2024.

174. Η επίδραση της αναγνώρισης υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων προηγούμενων χρήσεων και του λογιστικού χειρισμού της παραχώρησης της Αττικής Οδού καταχωρίστηκε στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης, χωρίς αναδρομική αναδιατύπωση των αντίστοιχων συγκριτικών στοιχείων στις ελεγχόμενες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

175. Δεν τηρείται Μητρώο Συμβάσεων Παραχώρησης της ΚΔ και δεν παρασχέθηκαν στοιχεία για συμβάσεις προηγούμενων ετών που εξακολουθούν να βρίσκονται σε ισχύ. Για τις συμβάσεις αυτές δεν εφαρμόστηκε ο λογιστικός χειρισμός που ακολουθήθηκε για την παραχώρηση της Αττικής Οδού. Ως αποτέλεσμα, δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθούν η πληρότητα και η ακρίβεια των αναβαλλόμενων εσόδων που σχετίζονται με το σύνολο των συμβάσεων παραχώρησης. Η απουσία συγκεντρωτικού μητρώου συνιστά σημαντική αδυναμία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

[25] Για λόγους σύγκρισης, στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της 31.12.2024 έχουν συμπεριληφθεί υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων για τις οποίες έχει εκδοθεί σχετικό ΑΦΕΚ, ποσού 756,62 εκατ. ευρώ.

176. Δεν κατέστη εφικτή η επαλήθευση υποχρεώσεων από εισπράξεις υπέρ τρίτων ύψους 114,83 εκατ. ευρώ, λόγω μη παροχής από το ΓΛΚ στοιχείων συμφωνίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς των ΔΟΥ.

177. Οι άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις υποεκτιμώνται κατά 969,40 εκατ. ευρώ λόγω εσφαλμένης ταξινόμησης μη συμψηφισμένων προχρηματοδοτήσεων του ΤΑΑ. Επιπλέον, δεν αναγνωρίστηκε βραχυπρόθεσμη υποχρέωση 23,71 εκατ. ευρώ για προμήθειες του προγράμματος «Ηρακλής» που αφορούν το 2026, καθώς το σχετικό ποσό καταχωρίστηκε ως έσοδο του 2025. Αντίστοιχη χρονική απόκλιση διαπιστώθηκε για τα τέλη κυκλοφορίας του 2026, χωρίς να έχει προσδιοριστεί το σχετικό ποσό.

Οι εσφαλμένες ταξινομήσεις, οι μη αναγνωρισμένες υποχρεώσεις και η αδυναμία επαλήθευσης των αναβαλλόμενων εσόδων από συμβάσεις παραχώρησης περιορίζουν την πληρότητα και την αξιοπιστία των σχετικών κονδυλίων της ΚΧΘ.

178. Οι παροχές σε εργαζομένους αφορούν δεδουλευμένες υποχρεώσεις της ΚΔ από μισθοδοσία προσωπικού. Στις 31.12.2025, οι υποχρεώσεις από παροχές σε εργαζομένους ανήλθαν σε 1,97 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 1,46 εκατ. ευρώ ή 42,52% έναντι του 2024.

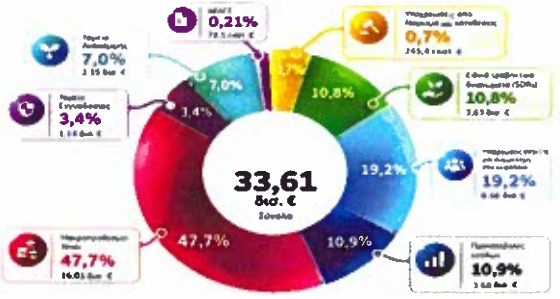
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν υποχρεώσεις με χρόνο διακανονισμού μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών και αφορούν κυρίως το μακροπρόθεσμο μέρος του χρέους της ΚΔ, αναβαλλόμενα έσοδα και τόκους, υποχρεώσεις προς διεθνείς οργανισμούς και λοιπές μακροχρόνιες υποχρεώσεις.

179. Στις 31.12.2025, οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 354,78 δισ. ευρώ, έναντι 344,19 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένες κατά 10,59 δισ. ευρώ ή 3,08%. Η μεταβολή αντανακλά τη μείωση των μακροπρόθεσμων δανείων και την αύξηση των λοιπών μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων.

180. Στις 31.12.2025, οι λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 33,61 δισ. ευρώ, έναντι 9,55 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένες κατά 24,06 δισ. ευρώ. Περιλαμβάνουν κυρίως υποχρεώσεις προς το ΔΝΤ από Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, υποχρεώσεις προς την ΤτΕ για τη συμμετοχή στο κεφάλαιο του ΔΝΤ, αναβαλλόμενα έσοδα από συμβάσεις παραχώρησης και επιχορηγήσεις, αναβαλλόμενους τόκους μακροπρόθεσμων δανείων και την αξία κερμάτων σε κυκλοφορία.

119| Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

181. Η μεταβολή προήλθε κυρίως από την αναγνώριση αναβαλλόμενων εσόδων 3,68 δισ. ευρώ από συμβάσεις παραχώρησης, 2,35 δισ. ευρώ από επιχορηγήσεις του ΤΑΑ και 1,14 δισ. ευρώ από το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19, καθώς και από την αναταξινόμηση αναβαλλόμενων τόκων του EFSF και τιμαριθμοποιημένων ομολόγων συνολικού ύψους 16,03 δισ. ευρώ.

120| Μεταβολή άλλων μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων

182. Το 2025 μεταβλήθηκε ο λογιστικός χειρισμός της παραχώρησης της Αττικής Οδού, των επιχορηγήσεων του ΤΑΑ και της ενωσιακής συγχρηματοδότησης του Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19, με αναγνώριση αναβαλλόμενων εσόδων ως υποχρεώσεων. Η επίδραση προηγούμενων χρήσεων καταχωρίστηκε στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης, χωρίς αναδιατύπωση των συγκριτικών στοιχείων του 2024, κατά παρέκκλιση του λογιστικού πλαισίου.

183. Για τη σύμβαση παραχώρησης της Αττικής Οδού αναγνωρίστηκε στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αναβαλλόμενο έσοδο 2,95 δισ. ευρώ, το οποίο θα αποσβένεται κατά τη διάρκεια της παραχώρησης. Παρότι η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε το 2024, τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης δεν αναδιατυπώθηκαν. Για το Ταμείο Εγγυοδοσίας αναγνωρίστηκε σωρευτικό αναβαλλόμενο έσοδο 1,14 δισ. ευρώ.

184. Οι λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν αναβαλλόμενο έσοδο 2,35 δισ. ευρώ από επιχορηγήσεις του ΤΑΑ, χωρίς επαρκή τεκμηρίωση δεσμευτικών όρων. Καθώς οι εκταμιεύσεις πραγματοποιούνται μετά την εκπλήρωση οροσήμων και στόχων, μόνο οι μη συμψηφισμένες προχρηματοδοτήσεις 969,40 εκατ. ευρώ έπρεπε να αναγνωριστούν ως αναβαλλόμενο έσοδο, στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, λόγω ολοκλήρωσης του συμψηφισμού έως το τέλος του 2026. Επιπλέον, οφειλή προς τον ΑΚΑΓΕ 72,07 εκατ. ευρώ ταξινομήθηκε εσφαλμένα ως μακροπρόθεσμη, παρότι εκκαθαρίζεται με το κλείσιμο του οικονομικού έτους. Συνολικά, οι λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις υπερεκτιμώνται κατά περίπου 2,43 δισ. ευρώ.

185. Στην περίπτωση της Εγνατίας Οδού, οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις εμφανίζονται υποεκτιμημένες κατά 486,05 εκατ. ευρώ, καθώς κατά τον υπολογισμό του αναβαλλόμενου εσόδου δεν ελήφθη υπόψη το μέρος του εφάπαξ τιμήματος που δεν είχε εισπραχθεί έως τις 31.12.2025.

186. Η απουσία Μητρώου Συμβάσεων Παραχώρησης δεν επιτρέπει την επιβεβαίωση της πληρότητας των αναβαλλόμενων εσόδων που συνδέονται με λοιπές συμβάσεις σε ισχύ.

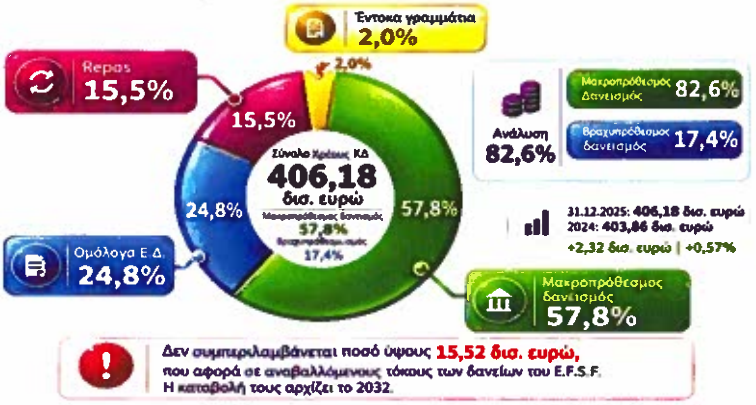
Η αποτύπωση των λοιπών μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων επηρεάζεται από μεταβολές λογιστικών χειρισμών, εσφαλμένες ταξινομήσεις και ανεπαρκή τεκμηρίωση αναβαλλόμενων εσόδων. Η μη αναδιατύπωση συγκριτικών στοιχείων και η απουσία Μητρώου Συμβάσεων Παραχώρησης περιορίζουν τη συγκρισιμότητα και την επιβεβαίωση της πληρότητας των υπολοίπων.

Χρέος Κεντρικής Διοίκησης

Το χρέος της ΚΔ αποτελεί τη σημαντικότερη συνιστώσα των συνολικών υποχρεώσεων και επηρεάζει τη χρηματοοικονομική θέση, τις χρηματοδοτικές ανάγκες και την έκθεση του Δημοσίου σε κινδύνους επιτοκίου, αναχρηματοδότησης, αγοράς και ρευστότητας.

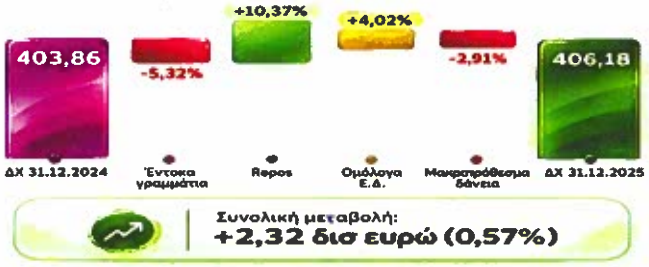
187. Στις 31.12.2025, το χρέος της ΚΔ ανήλθε σε 406,18 δισ. ευρώ, έναντι 403,86 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένο κατά 2,32 δισ. ευρώ (0,57%). Δεν περιλαμβάνει αναβαλλόμενους τόκους του EFSF της περιόδου 2012–2025, ύψους 15,52 δισ. ευρώ, οι οποίοι έχουν αναγνωριστεί στις μακροπρόθεσμες πληρωτέες υποχρεώσεις και συνυπολογίζονται, βάσει νεότερων οδηγιών της Eurostat, στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ. Η καταβολή τους αρχίζει το 2032.

121| Διάρθρωση χρέους Κεντρικής Διοίκησης

188. Η ετήσια μεταβολή προήλθε από τη μείωση των μακροπρόθεσμων δανείων κατά 7,03 δισ. ευρώ και των εντόκων γραμματίων κατά 0,45 δισ. ευρώ, που υπεραντισταθμίστηκε από την αύξηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου κατά 3,89 δισ. ευρώ και των repos κατά 5,91 δισ. ευρώ.

122| Μεταβολή χρέους Κεντρικής Διοίκησης

189. Η σύνθεση του χαρτοφυλακίου διαφοροποιείται σημαντικά ανά φορέα χρηματοδότησης, με τον επίσημο τομέα να εξακολουθεί να κατέχει καθοριστική θέση στη συνολική δομή του χρέους.

123| Χρέος ΚΔ ανά φορέα δανεισμού

190. Η μεσοσταθμική διάρκεια του νέου μεσομακροπρόθεσμου δανεισμού διαμορφώθηκε το 2025 σε 13,94 έτη έναντι 16,54 ετών το 2024, ενώ το μεσοσταθμικό κόστος του νέου δανεισμού, εξαιρουμένων των repos, αυξήθηκε σε 3,73% από 3,43%. Αντιθέτως, το μεσοσταθμικό κόστος εξυπηρέτησης του συνολικού χρέους σε ταμειακή βάση μειώθηκε σε 1,53% από 1,74%, ενώ η μεσοσταθμική διάρκειά του αυξήθηκε σε 18,75 έτη από 16,49 έτη.

124| Διαχρονική εξέλιξη διάρκειας και κόστους εξυπηρέτησης χρέους

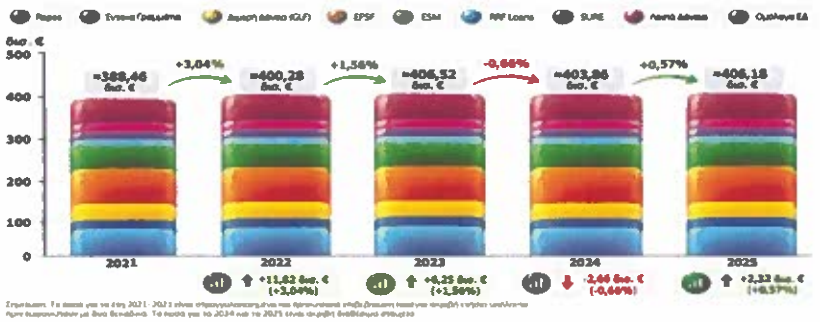

191. Ο επίσημος τομέας κατέχει το 57,76% του χρέους της ΚΔ, με μέσο σταθμικό επιτόκιο εξυπηρέτησης 1,14% έναντι 1,36% το 2024[26]. Η σημαντική αυτή συμμετοχή εξακολουθεί να συγκρατεί το συνολικό κόστος εξυπηρέτησης του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου.

125| Δείκτες χρέους ΚΔ (ταμειακή βάση)

126| Διαχρονική εξέλιξη διάρθρωσης δημόσιου χρέους

192. Το 2025, τα έντοκα γραμμάτια μειώθηκαν σε 7,97 δισ. ευρώ από 8,42 δισ. ευρώ το 2024, ενώ οι τοποθετήσεις σε repos αυξήθηκαν κατά 5,91 δισ. ευρώ, σε 62,86 δισ. ευρώ. Οι μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτελούσαν το 82,56% του συνολικού χαρτοφυλακίου.

193. Το ύψος των μακροπρόθεσμων τίτλων, δηλαδή των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ανήλθε σε 100,76 δισ. ευρώ, αυξημένο κατά 3,89 δισ. ευρώ ή 4,02% έναντι του 2024. Το 2025 αντλήθηκαν από νέες εκδόσεις 7,78 δισ. ευρώ σε ταμειακή βάση. Η ονομαστική αξία των εκδόσεων χρέους ανήλθε σε 7,74 δισ. ευρώ.

[26] Συνυπολογιζόμενων των αναβαλλόμενων τόκων των δανείων του EFSF, των οποίων έχει αναβληθεί η καταβολή τους έως το 2032.

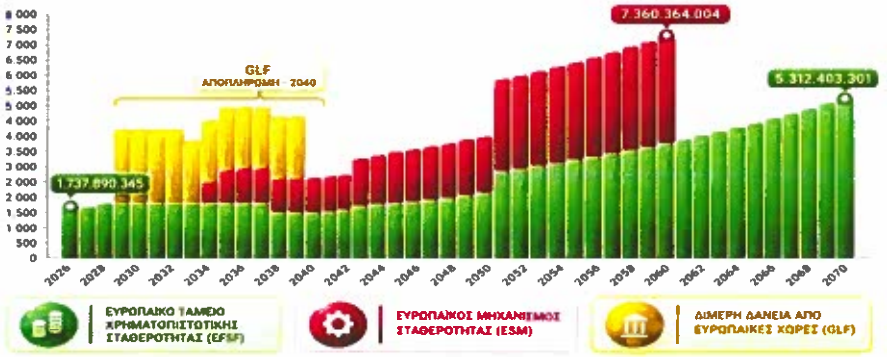
127| Εκδόσεις δημόσιου χρέους (2025)

194. Στις νέες εκδόσεις αναγνωρίστηκαν διαφορές υπέρ/υπό το άρτιο 41,54 εκατ. ευρώ, ενώ οι αποσβέσεις αντίστοιχων διαφορών ανήλθαν σε 106,43 εκατ. ευρώ. Τα χρεολύσια ανήλθαν σε 3,86 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 1,51 δισ. ευρώ ονομαστικής αξίας αφορούσαν επαναγορά ομολόγων λήξης 2026 μέσω κοινοπραξίας πιστωτικών ιδρυμάτων, με έκτακτο κέρδος 24,39 εκατ. ευρώ στην ΚΧΕ.

195. Το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης ανήλθε σε 211,42 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 26,32 δισ. ευρώ αφορούσαν το GLF του πρώτου προγράμματος, με εξόφληση έως το 2040, 125,70 δισ. ευρώ τον EFSF, με εξόφληση έως το 2070, και 59,41 δισ. ευρώ τον ESM. Τα δάνεια του ΔΝΤ έχουν εξοφληθεί πλήρως από το 2022. Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμών αποτυπώνει τη μακρά διάρκεια των υποχρεώσεων προς τον επίσημο τομέα.

128| Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης

196. Η διευρυμένη χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων οδήγησε το 2025 στην εξάλειψη του επιτοκιακού κινδύνου που συνδέεται με τη συμμετοχή υποχρεώσεων κυμαινόμενου επιτοκίου στο συνολικό χαρτοφυλάκιο δημόσιου χρέους. Παράλληλα, οι μεταβολές του Euribor συνέβαλαν στην αύξηση των θετικών αξιών αποτίμησης των υφιστάμενων θέσεων επιτοκιακών παραγώγων.

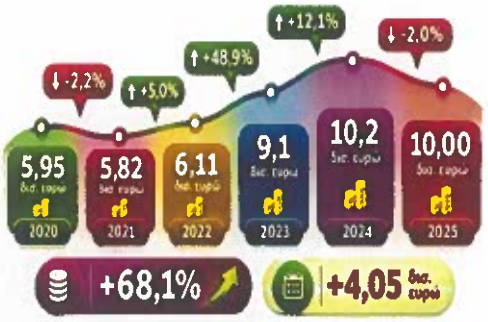
197. Ο ΟΔΔΗΧ προχώρησε σε κλείσιμο υφιστάμενων θέσεων, νέες συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων, αντιστάθμιση πληθωριστικού κινδύνου τιμαριθμοποιημένου ομολόγου, αντίστροφες ανταλλαγές με τμηματική είσπραξη θετικών αξιών σε ορίζοντα δεκαετίας, αναδιάρθρωση συμφωνιών για τον περιορισμό της υπεραντιστάθμισης και κεφαλαιοποίηση κερδών.

198. Οι τόκοι που καταβλήθηκαν το 2025 για την εξυπηρέτηση του χρέους ανήλθαν, σε ταμειακή βάση, σε 8,04 δισ. ευρώ, ενώ η καθαρή θέση από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων διαμορφώθηκε σε 732,59 εκατ. ευρώ.

129| Καταβληθέντες τόκοι ανά κατηγορία (2025)

130| Εξέλιξη δεδουλευμένων τόκων (2020–2025)

199. Οι Μικτές Χρηματοδοτικές Ανάγκες του ΚΠ ανήλθαν το 2025 σε 17,65 δισ. ευρώ ή 7,07% του ΑΕΠ, εξαιρουμένου του αποθέματος εντόκων γραμματίων και repos. Τα πρωτογενή πλεονάσματα, τα περιορισμένα ετήσια χρεολύσια και τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα συνέβαλαν στη συγκράτησή τους και στον περιορισμό του βραχυπρόθεσμου κινδύνου ρευστότητας.

Η αξιοπιστία της διαχείρισης και της χρηματοοικονομικής αποτύπωσης του χρέους εξαρτάται από την εφαρμογή του λογιστικού πλαισίου, την επάρκεια των δικλίδων διακυβέρνησης και ελέγχου και την υποστήριξή τους από κατάλληλες πληροφοριακές υποδομές.

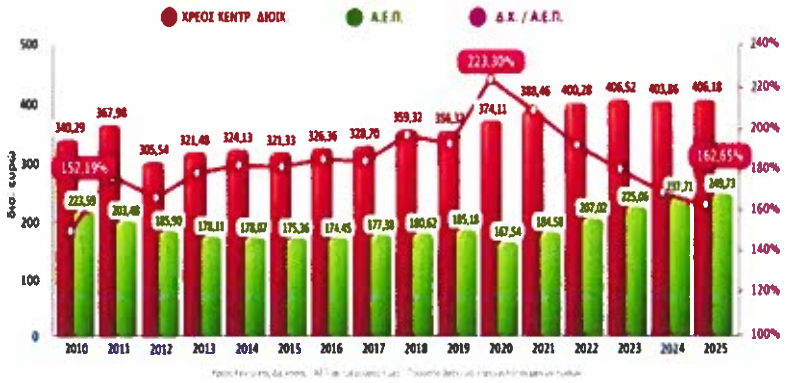
200. Η αρχική αναγνώριση και η μεταγενέστερη επιμέτρηση των υποχρεώσεων χρέους εξακολουθούν να βασίζονται στη λογιστική πολιτική της 31.12.2018 και όχι στην παρ. 25 της ΛΠΠΕ. Η αναδρομική εφαρμογή της μεθόδου του αποτελεσματικού επιτοκίου εκκρεμεί, καθώς απαιτούνται προσαρμογές στις λογιστικές πρακτικές και στα πληροφοριακά συστήματα. Οι Σημειώσεις δεν παρέχουν ενημέρωση για την πρόοδο εφαρμογής ούτε εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης.

201. Το 2025 δεν πραγματοποιήθηκαν πράξεις διευκόλυνσης της δευτερογενούς αγοράς τίτλων, δεν καθορίστηκαν ετήσια ενοποιημένα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου ούτε διενεργήθηκαν οι προβλεπόμενοι έλεγχοι συμμόρφωσης. Εφαρμόζονται, ωστόσο, κριτήρια επιλογής βασικών διαπραγματευτών σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας τους. Το Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου παραμένει υποστελεχωμένο και εκκρεμεί η έκδοση του προεδρικού διατάγματος για τον Οργανισμό του ΟΔΔΗΧ, με αυξημένο λειτουργικό κίνδυνο λόγω της εξειδίκευσης του αντικειμένου. Τον Φεβρουάριο του 2026 ολοκληρώθηκε η περιγραφή του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, βάσει του προτύπου των τριών γραμμών άμυνας, με διαχωρισμό εκτέλεσης συναλλαγών, παρακολούθησης κινδύνων και ανεξάρτητου ελέγχου.

202. Τα πληροφοριακά συστήματα του ΟΔΔΗΧ παρουσιάζουν ελλείψεις σε υποχρεωτικά πεδία, λογικούς ελέγχους, ιστορικό ενεργειών και αυτοματοποιημένες αναφορές. Για την αντιμετώπισή τους βρίσκεται σε εξέλιξη η προμήθεια ολοκληρωμένου Treasury Management System. Επιπλέον, το Δημοσιονομικό Συμβούλιο δεν εκπόνησε την προβλεπόμενη ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους για το 2025.

203. Το 2025, ο δείκτης χρέους ΚΔ προς ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 162,65%, έναντι 169,90% το 2024, παρουσιάζοντας μείωση κατά 7,25 ποσοστιαίες μονάδες. Η επίδοση ήταν ελαφρώς ευνοϊκότερη από την πρόβλεψη του Προϋπολογισμού, η οποία αντιστοιχούσε σε λόγο 162,82%.

131| Χρέος ΚΔ ως ποσοστό του ΑΕΠ: διαχρονική εξέλιξη

204. Η μείωση του δείκτη οφείλεται κυρίως στην αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 5,1% το 2025, έναντι αύξησης του χρέους της ΚΔ κατά 0,57%. Παρά τη βελτίωση, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ παραμένει υψηλός, ενώ η σταδιακή αναχρηματοδότηση υποχρεώσεων προς τον επίσημο τομέα με όρους αγοράς αυξάνει μακροπρόθεσμα την έκθεση του Δημοσίου σε κινδύνους επιτοκίου, αναχρηματοδότησης και αγοράς.

Η μεγάλη μέση διάρκεια του χρέους και η σημαντική συμμετοχή του επίσημου τομέα περιορίζουν τις πιέσεις αναχρηματοδότησης και συγκρατούν το κόστος εξυπηρέτησης. Παρά τη μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, η σταδιακή αναχρηματοδότηση με όρους αγοράς αυξάνει μακροπρόθεσμα την έκθεση σε κινδύνους επιτοκίου, αναχρηματοδότησης και αγοράς. Παράλληλα, παραμένουν λογιστικές, οργανωτικές και πληροφοριακές αδυναμίες στη διαχείριση και χρηματοοικονομική αποτύπωση του χρέους.

Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η αποτύπωση των δημοσιονομικών κινδύνων της ΚΔ περιλαμβάνει την τήρηση των προβλεπόμενων μητρώων, την αναγνώριση προβλέψεων και τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό και λογιστικό πλαίσιο.

205. Στις 31.12.2025, η ανάπτυξη του προβλεπόμενου μητρώου δεν είχε ολοκληρωθεί. Ως αποτέλεσμα, κατηγορίες κινδύνων δεν είχαν ενταχθεί σε ολοκληρωμένο πλαίσιο αναγνώρισης και επιμέτρησης προβλέψεων, ενώ οι σχετικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν γνωστοποιούνταν με την απαιτούμενη πληρότητα.

206. Για το πρόγραμμα «Ηρακλής», οι ανακτήσεις της περιόδου 2020–2025 υπολείπονταν κατά 25,40% των επιχειρηματικών σχεδίων και 9 από τις 23 τιτλοποιήσεις παρουσίαζαν αποκλίσεις άνω του 20%. Παρά τα δεδομένα αυτά, δεν αναγνωρίστηκαν προβλέψεις για καταπτώσεις ούτε τεκμηριώθηκε απουσία σχετικού κινδύνου. Η μέση ετήσια κατάπτωση εγγυήσεων κατά την τελευταία πενταετία ανήλθε σε 323,01 εκατ. ευρώ.

207. Δημοσιονομικός κίνδυνος συνδέεται και με τις εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις της ΕΤΑΔ, άμεσης θυγατρικής της ΕΕΣΥΠ, της οποίας μοναδικός μέτοχος είναι το Ελληνικό Δημόσιο. Σε βάρος της ΕΤΑΔ έχουν εκδοθεί διαιτητικές αποφάσεις για ποσά περίπου 574 εκατ. ευρώ, χωρίς τους αναλογούντες τόκους, ενώ για μία από τις υποθέσεις έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση του Αρείου Πάγου που απέρριψε την αίτηση αναίρεσης της εταιρείας. Με τους αναλογούντες τόκους, οι σχετικές διεκδικήσεις προσεγγίζουν το 1 δισ. ευρώ. Για τις ανωτέρω δικαστικές εκκρεμότητες δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη ούτε παρέχεται γνωστοποίηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ΚΔ.

208. Δεν έχουν σχηματιστεί προβλέψεις ούτε έχουν γίνει γνωστοποιήσεις για υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις φορέων της ΚΔ εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων, ύψους 68,98 εκατ. ευρώ.

209. Για δαπάνες του ΟΠΕΚΕΠΕ ύψους 415,05 εκατ. ευρώ, οι οποίες αποκλείστηκαν από ενωσιακή χρηματοδότηση με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2025/1147, δεν είχε αξιολογηθεί αν και σε ποια έκταση δημιουργείται υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου ούτε είχε γίνει σχετική γνωστοποίηση.

210. Το 2024 αποδόθηκαν στον ΑΚΑΓΕ 617,41 εκατ. ευρώ, ενώ παραμένουν οφειλές προηγούμενων ετών χωρίς σχηματισμό προβλέψεων. Σύμφωνα με τις σχετικές εκθέσεις, ανείσπρακτα παραμένουν 271,81 εκατ. ευρώ από την παρακράτηση 10% επί του πόρου που αντιστοιχεί στο 4% των ετήσιων εσόδων ΦΠΑ της περιόδου 2010–2014, για την τακτοποίηση των οποίων αναμένεται νομοθετική ρύθμιση.

211. Στις Σημειώσεις δεν γνωστοποιούνται εκκρεμείς επιστροφές φόρων χωρίς ΑΦΕΚ ύψους 361,69 εκατ. ευρώ κατά την 31.12.2025.

212. Δεν έχει διερευνηθεί η ύπαρξη εκτιμήσεων για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες από μακροπρόθεσμα δάνεια του ΤΑΑ προς ιδιωτικές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων.

213. Στο πλαίσιο του NextGenerationEU, το ανώτατο όριο ιδίων πόρων της ΕΕ αυξήθηκε προσωρινά από 1,4% σε 2,0% του ΑΕΕ, για την κάλυψη ενδεχόμενης αδυναμίας του ενωσιακού προϋπολογισμού να εξυπηρετήσει τις σχετικές δανειακές υποχρεώσεις. Η ρύθμιση δεν επέφερε άμεση ταμειακή επιβάρυνση το 2025, αλλά η δυνητική δέσμευση της ΚΔ δεν γνωστοποιείται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

132| Δημοσιονομικοί κίνδυνοι, υποχρεώσεις και εκκρεμότητες

Η απουσία ολοκληρωμένης καταγραφής και τεκμηριωμένης αξιολόγησης των σχετικών κινδύνων περιορίζει τη δυνατότητα συνολικής εκτίμησης των δυνητικών δημοσιονομικών επιβαρύνσεων της ΚΔ και την πληρότητα των χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων.

Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου

Η παροχή εγγυήσεων συνεπάγεται ανάληψη πιστωτικού κινδύνου από το Ελληνικό Δημόσιο, χωρίς άμεση δημοσιονομική επιβάρυνση. Η παρακολούθηση των εγγυημένων υποχρεώσεων και των καταπτώσεων είναι ουσιώδης για την εκτίμηση της ενδεχόμενης επιβάρυνσης των δημόσιων οικονομικών.

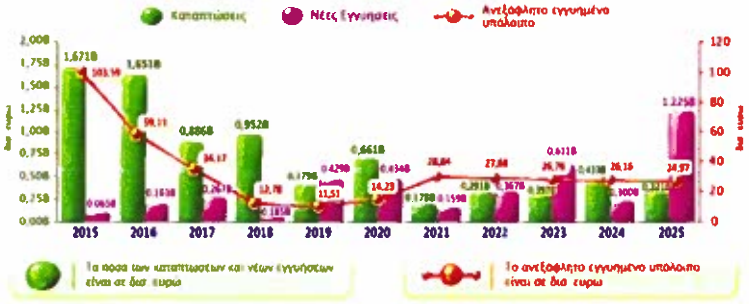
214. Στις 31.12.2025, το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων που καλύπτονταν από εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ανήλθε σε 24,97 δισ. ευρώ έναντι 26,16 δισ. ευρώ το προηγούμενο έτος, μειωμένο κατά 1,19 δισ. ευρώ ή 4,54%.

133| Εξέλιξη υπολοίπου εγγυημένων δανείων

215. Σε μακροχρόνιο ορίζοντα, το συνολικό ύψος των εγγυημένων δανείων ακολούθησε πτωτική πορεία έως το 2019, ενώ κατά την περίοδο 2021–2025 διατηρήθηκε σε σχετικά σταθερά επίπεδα, με μέσο ανεξόφλητο υπόλοιπο περίπου 26,88 δισ. ευρώ.

134| Διαχρονική εξέλιξη εγγυήσεων Ελληνικού Δημοσίου

216. Το πρόγραμμα «Ηρακλής» αποτελεί τη μεγαλύτερη επιμέρους κατηγορία του χαρτοφυλακίου εγγυήσεων, με ανεξόφλητο υπόλοιπο 17,12 δισ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 68,58% του συνόλου. Το ποσό αυτό, όπως εμφανίζεται στις Σημειώσεις, αφορά στοιχεία Οκτωβρίου 2025 και όχι την ημερομηνία αναφοράς. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία και τις εισπράξεις έως τις 31.12.2025, το αντίστοιχο υπόλοιπο διαμορφώνεται σε 16,80 δισ. ευρώ.

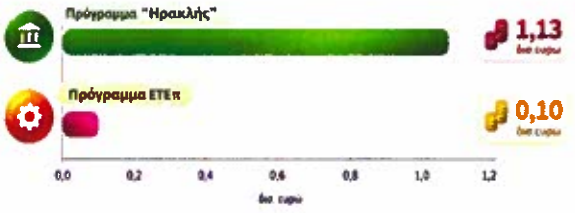
135| Εγγυήσεις Δημοσίου ανά κατηγορία

217. Οι εγγυήσεις του προγράμματος «Ηρακλής» αφορούν τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και ενέχουν δημοσιονομικό κίνδυνο σε περίπτωση κατάπτωσης. Το 2025, το Ελληνικό Δημόσιο εισέπραξε προμήθειες ασφαλείας ύψους 292,95 εκατ. ευρώ.

218. Κατά τη διάρκεια της χρήσης χορηγήθηκαν νέες εγγυήσεις συνολικού ύψους περίπου 1,23 δισ. ευρώ, κυρίως στο πλαίσιο του «Ηρακλή» και χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

136| Νέες εγγυήσεις (2025)

219. Οι πληρωμές λόγω καταπτώσεων εγγυήσεων ανήλθαν το 2025 σε 320,93 εκατ. ευρώ, ποσό κατά 16,17% χαμηλότερο από την αρχική πρόβλεψη του ΚΠ.

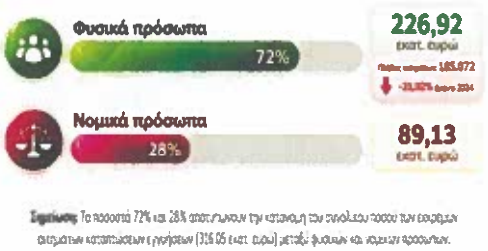
137| Καταπτώσεις εγγυήσεων ανά δικαιούχο

220. Παρά τις ενέργειες εκκαθάρισης των τελευταίων ετών, εξακολουθεί να υφίσταται σημαντικό απόθεμα εκκρεμών αιτημάτων καταπτώσεων. Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο πλάνο εκκαθάρισης, είχαν πραγματοποιηθεί πληρωμές για το 69,46% των αιτημάτων φυσικών προσώπων και για το 8,62% των αιτημάτων νομικών προσώπων, ενώ για σημαντικό αριθμό εκκρεμών ή απορριφθέντων αιτημάτων υφίστανται ένδικες αξιώσεις.

221. Στις 31.12.2025 εκκρεμούσαν 185.072 αιτήματα φυσικών προσώπων, ύψους 226,92 εκατ. ευρώ, και 3.567 αιτήματα νομικών προσώπων, ύψους 89,13 εκατ. ευρώ. Τα αιτήματα φυσικών προσώπων είχαν μειωθεί κατά 21,02% έναντι του 2024. Επιπλέον, λόγω νομοθετικών μεταβολών ή δικαστικών αποφάσεων, ενδέχεται να επανεξεταστούν 111.435 απορριφθέντα αιτήματα φυσικών προσώπων, ύψους 130,96 εκατ. ευρώ, και 37.757 αιτήματα νομικών προσώπων, ύψους 867,83 εκατ. ευρώ.

138| Εκκρεμή αιτήματα καταπτώσεων εγγυήσεων

139| Αιτήματα καταπτώσεων: εκκρεμή και απορριφθέντα προς επανεξέταση

222. Η εφαρμογή της ΛΠΠΕ στις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις παραμένει ελλιπής, καθώς οι εγγυήσεις της μεταβατικής περιόδου δεν αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία ούτε επιμετρώνται στην παρούσα αξία των καθαρών αναμενόμενων ζημιών. Δεν τηρούνται μητρώα εγγυήσεων ανά κίνδυνο και ζημιών ή υποχρεώσεων από καταπτώσεις ούτε εφαρμόζεται δεδουλευμένη παρακολούθηση. Η απουσία ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης των ενδίκων μέσων δεν επέτρεψε την παροχή συγκεντρωτικών στοιχείων για ένδικες αξιώσεις, αγωγές, τόκους και δικαστικές αποφάσεις σχετικές με καταπτώσεις και πληρωμές εγγυήσεων. Οι Σημειώσεις δεν παρέχουν επαρκείς γνωστοποιήσεις για τους κινδύνους, την πρόοδο προσαρμογής έναντι του 2024 και το χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης με το ΛΠΓΚ.

223. Οι εγγυήσεις που παρέχονται μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας δεν παρακολουθούνται από το Υπουργείο Οικονομικών, αλλά καταγράφονται στα Δελτία Δημοσίου Χρέους του ΟΔΔΗΧ. Κατά την 31.12.2025, το συνολικό ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο ανερχόταν σε 2,91 δισ. ευρώ. Ενδεχόμενη κατάπτωση των εγγυήσεων αυτών δεν επηρεάζει το ύψος του δημοσίου χρέους, αλλά επιβαρύνει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης.

Η συγκέντρωση των εγγυήσεων στο πρόγραμμα «Ηρακλής» και οι εκκρεμότητες καταπτώσεων και δικαστικών διεκδικήσεων απαιτούν αξιόπιστη εκτίμηση του δημοσιονομικού κινδύνου. Οι αδυναμίες στη λογιστική αναγνώριση, επιμέτρηση και παρακολούθηση των εγγυήσεων περιορίζουν τη δυνατότητα πλήρους αποτύπωσής του.

Κεφάλαιο 10
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης 01.01.2025 – 31.12.2025

(σε ευρώ)	Από 1.1.2025 έως 31.12.2025	Από 1.1.2024 έως 31.12.2024
Έσοδα		
Φόροι	66.348.533.362,37	64.191.562.237,06
Κοινωνικές εισφορές	60.628.272,93	60.877.261,24
Μεταβιβάσεις	8.569.028.803,07	6.111.482.603,12
Πωλήσεις	1.555.324.577,20	3.492.378.088,52
Λοιπά τρεχοντα εσοδα	4.168.409.691,58	4.815.402.356,65
Σύνολο εσόδων	**80.701.924.707,15**	**78.671.702.546,59**
Έξοδα		
Παροχές σε εργαζόμενους	(11.950.830.850,99)	(11.754.494.087,82)
Κοινωνικές παροχές	(538.817.423,21)	(353.363.001,54)
Μεταβιβάσεις	(45.744.446.199,32)	(45.016.613.569,82)
Αναλώσεις αγαθών και υπηρεσιών	(4.537.815.327,81)	(3.588.013.293,95)
Επιδοτήσεις	(1.920.668.197,21)	(1.182.225.063,04)
Τοκοι	(9.997.434.467,06)	(10.202.469.249,78)
Λοιπές δαπάνες	(26.647.376,87)	(117.445.700,15)
Αποσβέσεις	(4.433.623.020,69)	(3.285.436.698,47)
Σύνολο Εξόδων	**(79.150.282.863,16)**	**(75.500.060.664,57)**
Λειτουργικό αποτέλεσμα	**1.551.641.843,99**	**3.171.641.882,02**
Λοιπά έσοδα και κέρδη	2.533.174.137,21	3.756.492.313,03
Λοιπά εξοδα και ζημιες	(5.603.427.976,03)	(8.161.055.829,77)
Αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη/έξοδα και ζημίες	**(3.070.253.838,82)**	**(4.404.563.516,74)**
Καθαρό πλεόνασμα ή έλλειμμα περιόδου	**(1.518.611.994,83)**	**(1.232.921.634,72)**

Η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης αποτυπώνει σε δεδουλευμένη βάση την οικονομική επίδοση της ΚΔ κατά τη χρήση και, ως εκ τούτου, διαφοροποιείται από την ταμειακή και δημοσιονομική εκτέλεση. Το αποτέλεσμα επηρεάζεται όχι μόνο από τις συναλλαγές της περιόδου, αλλά και από λογιστικές επιδράσεις που συνδέονται με αποσβέσεις, απομειώσεις, επιμετρήσεις και τον χρόνο αναγνώρισης εσόδων και εξόδων.

224. Το 2025, το αποτέλεσμα από λειτουργικές δραστηριότητες της ΚΔ διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα 1,55 δισ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος 3,17 δισ. ευρώ το 2024, μειωμένο κατά 1,62 δισ. ευρώ.

140| Εξέλιξη λειτουργικού αποτελέσματος (2024–2025)

225. Το 2025, επιδράσεις εσόδων, εξόδων, κερδών και ζημιών προηγούμενων χρήσεων καταχωρίστηκαν στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης, χωρίς αναδρομική αναδιατύπωση των αντίστοιχων συγκριτικών στοιχείων στις ελεγχόμενες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

226. Η μείωση του λειτουργικού αποτελέσματος επηρεάστηκε από τη διαφορετική λογιστική απεικόνιση της παραχώρησης της Αττικής Οδού, τη μείωση των λοιπών τρεχόντων εσόδων και την αύξηση των αποσβέσεων και λοιπών λειτουργικών εξόδων. Αντισταθμιστικά λειτούργησε η άνοδος φόρων και μεταβιβάσεων, εν μέρει απορροφούμενη από αυξημένες δαπάνες για υπηρεσίες, μεταβιβάσεις, επιδοτήσεις και κοινωνικές παροχές.

227. Τα έσοδα από φόρους αυξήθηκαν κατά 2,16 δισ. ευρώ ή 3,36%, κυρίως λόγω της αύξησης των φόρων εισοδήματος κατά 1,42 δισ. ευρώ και των φόρων επί αγαθών και υπηρεσιών κατά 1,20 δισ. ευρώ. Τα έσοδα από μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 2,46 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω αυξημένων απολήψεων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται επίσης ποσό 303,50 εκατ. ευρώ από την επιστροφή, μέσω της ΕΕΣΥΠ, του 50% του αντισταθμίσματος για την απόκτηση των μετοχών της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΑΘ.

228. Οι πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 1,94 δισ. ευρώ, κυρίως επειδή το 2024 περιλάμβαναν 2,74 δισ. ευρώ από την παραχώρηση της Αττικής Οδού. Το 2025 μεταβλήθηκε ο λογιστικός χειρισμός της συναλλαγής και το τμήμα του τιμήματος που αφορά μελλοντικές χρήσεις αναγνωρίστηκε ως αναβαλλόμενο έσοδο, το οποίο θα μεταφέρεται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της παραχώρησης. Τα συγκριτικά στοιχεία του 2024 δεν αναδιατυπώθηκαν.

229. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα (τόκοι, μερίσματα, πρόστιμα, ενοίκια φυσικών πόρων και λοιπές επιστροφές) μειώθηκαν κατά 647 εκατ. ευρώ.

230. Τα συνολικά έξοδα ανήλθαν το 2025 σε 79,15 δισ. ευρώ, έναντι 75,50 δισ. ευρώ το 2024. Οι αποσβέσεις αυξήθηκαν κατά 1,15 δισ. ευρώ, οι αμοιβές υπηρεσιών κατά 755 εκατ. ευρώ, οι μεταβιβάσεις κατά 727,83 εκατ. ευρώ και οι κοινωνικές παροχές κατά 185,45 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της επιστροφής ενοικίου. Οι επιδοτήσεις αυξήθηκαν συνολικά κατά 738,44 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 660,08 εκατ. ευρώ αφορούν επιδοτήσεις προϊόντων και υπηρεσιών και 78,36 εκατ. ευρώ επιδοτήσεις στην παραγωγή. Στην αύξηση των δαπανών μεταβιβάσεων συνέβαλε επίσης η αναγνώριση, για πρώτη φορά κατά τη χρήση 2025, της μισθοδοσίας των κληρικών στην κατηγορία αυτή.

141| Παράγοντες μεταβολής λειτουργικού αποτελέσματος

231. Το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη, έξοδα και ζημίες διαμορφώθηκε αρνητικό κατά 3,07 δισ. ευρώ, βελτιωμένο κατά 1,33 δισ. ευρώ έναντι του 2024. Η μεταβολή οφείλεται κυρίως στη θετική αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Η αύξηση των ζημιών από συναλλαγματικές διαφορές κατά 329 εκατ. ευρώ αντισταθμίστηκε από τη μείωση των ζημιών απομείωσης απαιτήσεων κατά περίπου 419 εκατ. ευρώ.

142| Παράγοντες μεταβολής του αποτελέσματος από λοιπά έσοδα και κέρδη, έξοδα και ζημίες

232. Το καθαρό αποτέλεσμα της χρήσης διαμορφώθηκε σε έλλειμμα 1,52 δισ. ευρώ, έναντι ελλείμματος 1,23 δισ. ευρώ το 2024, παρουσιάζοντας επιδείνωση κατά 285,69 εκατ. ευρώ ή 23,17%.

143| Καθαρό αποτέλεσμα χρήσης (2025)

Το πλεόνασμα από λειτουργικές δραστηριότητες αντισταθμίστηκε από το αρνητικό αποτέλεσμα των λοιπών εσόδων και κερδών, εξόδων και ζημιών, με τελικό καθαρό έλλειμμα 1,52 δισ. ευρώ. Η αποτίμηση της μεταβολής έναντι του 2024 επηρεάζεται από μεταβολές στον λογιστικό χειρισμό σημαντικών συναλλαγών και από χρονικές αποκλίσεις στην αναγνώριση επιμέρους εσόδων.

Παρατηρήσεις επί των εσόδων

Η αξιόπιστη αποτύπωση των εσόδων προϋποθέτει συνεπή εφαρμογή της αρχής της δεδουλευμένης βάσης, ορθή χρονική αναγνώριση των συναλλαγών και πλήρη ενσωμάτωση όλων των σχετικών οικονομικών δεδομένων.

233. Οι απαιτήσεις από φορολογικά έσοδα αναγνωρίζονται κατά τη βεβαίωσή τους από τις ΔΟΥ, εφόσον δεν έχουν εισπραχθεί, διαγραφεί ή παραγραφεί, και όχι κατά τη γένεση της φορολογικής υποχρέωσης βάσει του φορολογητέου γεγονότος. Δεν πραγματοποιούνται επίσης οι αναγκαίες προσαρμογές για την αναγνώριση και επιμέτρηση των εσόδων σύμφωνα με την παρ. 19 της ΛΠΠΕ.

234. Για λοιπές κατηγορίες εσόδων, όπως τόκοι, μερίσματα και μεταβιβάσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αναγνώριση πραγματοποιείται κατά την είσπραξη και όχι κατά τη γένεση του σχετικού δικαιώματος. Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη μη αναγνώριση δεδουλευμένων εσόδων ή την αναγνώρισή τους σε χρήση διαφορετική από εκείνη στην οποία οικονομικά ανάγονται.

235. Τα έσοδα από φόρους της χρήσης 2025 επιβαρύνθηκαν με επιστροφή ΦΠΑ ύψους 784,80 εκατ. ευρώ[27], η οποία αφορούσε τη σύμβαση παραχώρησης της Αττικής Οδού που πραγματοποιήθηκε το 2024 και έπρεπε να είχε μειώσει τα έσοδα της προηγούμενης χρήσης. Ως αποτέλεσμα, τα φορολογικά έσοδα του 2025 εμφανίζονται ισόποσα υποεκτιμημένα.

236. Στα έσοδα από διανεμόμενο εισόδημα εταιρειών δεν αναγνωρίστηκε έσοδο από μερίσματα της Helleniq Energy που αφορά τη χρήση 2024, ύψους 71,48 εκατ. ευρώ, καθώς τα σχετικά ποσά δεν εισπράχθηκαν από την ΕΕΣΥΠ αλλά προορίζονταν για την εξόφληση, μέσω συμψηφισμού, του οφειλόμενου τιμήματος αγοράς μετοχών της ΔΕΠΑ[28].

237. Δεν αναγνωρίστηκαν δεδουλευμένοι τόκοι ύψους 29,35 εκατ. ευρώ από μακροπρόθεσμα δάνεια του ΤΑΑ, επειδή εισπράχθηκαν τον Ιανουάριο του 2026, κατά απόκλιση από τη δεδουλευμένη βάση.

238. Δεν αναγνωρίστηκαν στην ΚΧΕ έσοδα ύψους 81,15 εκατ. ευρώ των Στρατιωτικών Νοσοκομείων από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ, 38,16 εκατ. ευρώ λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας από ίδια δραστηριότητα και 1,75 εκατ. ευρώ μονάδων, υπηρεσιών και εκμεταλλεύσεων του ίδιου Υπουργείου από τη διάθεση αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφέλειας.

239. Δεν αναγνωρίστηκαν ως έσοδα της χρήσης τόκοι ύψους 5,51 εκατ. ευρώ από το πρόγραμμα του ΔΝΤ «Διευκόλυνση για τη μείωση της φτώχειας και την ανάπτυξη», λόγω μη καταχώρισης των σχετικών εγγραφών στο ΟΠΣΔΠ. Η αδυναμία του συστήματος να παρέχει πληροφόρηση για τραπεζικούς λογαριασμούς σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα αναφοράς δημιουργεί κίνδυνο μη εντοπισμού παραλείψεων καταχώρισης κατά τις μηνιαίες και ετήσιες συμφωνίες.

240. Δεν αναγνωρίστηκαν ως έσοδα της χρήσης ποσά ΦΠΑ Δεκεμβρίου 2025 που βεβαιώθηκαν μετά την ημερομηνία αναφοράς αλλά πριν από τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ούτε έσοδα από τέλη κυκλοφορίας του 2025 που είχαν προεισπραχθεί κατά την προηγούμενη χρήση, σύμφωνα με την παρ. 19 της ΛΠΠΕ. Το ύψος των σχετικών εσόδων δεν προσδιορίστηκε από τις φορολογικές αρχές.

241. Στην ΚΧΕ δεν αποτυπώνονται έσοδα που συνδέονται με τραπεζικούς λογαριασμούς στην Τράπεζα της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των Ειδικών Λογαριασμών, και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, οι οποίοι δεν παρακολουθούνται αναλυτικά στα πληροφοριακά συστήματα.

242. Στα έσοδα από επιχορηγήσεις επενδύσεων της ΕΕ αναγνωρίστηκε κατά τη χρήση 2025 ποσό 523 εκατ. ευρώ από αναβαλλόμενα έσοδα του ΤΑΑ, λόγω εκπλήρωσης σχετικών όρων, χωρίς να τεκμηριώνεται επαρκώς ο εφαρμοζόμενος λογιστικός χειρισμός. Το ποσό που έπρεπε να αναγνωριστεί ανέρχεται σε 542,29 εκατ. ευρώ και αντιστοιχεί στο μέρος των προχρηματοδοτήσεων του ΤΑΑ που παρακρατήθηκε εντός της χρήσης. Συνεπώς, τα έσοδα από μεταβιβάσεις εμφανίζονται υποεκτιμημένα κατά 19,29 εκατ. ευρώ.

243. Οι ποσοτικοποιημένες περιπτώσεις υποεκτίμησης των εσόδων ανέρχονται συνολικά σε τουλάχιστον 1,03 δισ. ευρώ.

244. Ως έσοδο από λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις του 2025 αναγνωρίστηκε ποσό 303,50 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 50% του αντισταθμίσματος για την απόκτηση των μετοχών της ΕΥΔΑΠ

[27] Τα ΑΦΕΚ 251854/27.01.2025 και 2512/30.01.2025, συνολικού ποσού 784,80 εκατ. ευρώ, εκδόθηκαν πριν από την έγκριση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του 2024 και έπρεπε να αντιμετωπιστούν ως διορθωτικά γεγονότα της χρήσης αυτής, σύμφωνα με την οικεία λογιστική πολιτική (ΦΕΚ Β΄ 3082/2021, παρ. 19 ΛΠΠΕ). Βλ. Διαδηλωση 2024, παρ. 378

[28] Με την επιστολή 4386/27.06.2025, η ΕΕΣΥΠ, ως καθολική διάδοχος του ΤΑΙΠΕΔ, ζήτησε να εξαιρεθεί από τη χρηματική διανομή μερίσματος της Helleniq Energy, καθώς τα σχετικά μερίσματα προβλέπεται να συμψηφιστούν με το οφειλόμενο τίμημα για την απόκτηση του 35% της ΔΕΠΑ Εμπορίας.

και της ΕΥΑΘ από την ΕΕΣΥΠ. Το έσοδο αφορά οικονομικά τη χρήση 2024 και έπρεπε να είχε αναγνωριστεί στην προηγούμενη περίοδο.

245. Εσφαλμένη χρονική αναγνώριση διαπιστώθηκε επίσης στα τέλη κυκλοφορίας του 2026, τα οποία αναγνωρίστηκαν ως έσοδα του 2025 αντί ως υποχρέωση, καθώς και στον ΦΠΑ Δεκεμβρίου 2024 που βεβαιώθηκε εντός της ελεγχόμενης χρήσης και αναγνωρίστηκε ως έσοδο του 2025. Τα σχετικά ποσά δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστούν από τις φορολογικές αρχές.

246. Στα έσοδα της χρήσης περιλαμβάνονται αμοιβές από συμβάσεις παραχώρησης που εισπράχθηκαν εντός του 2025 και, σύμφωνα με το εφαρμοστέο λογιστικό πλαίσιο, έπρεπε να αναγνωριστούν ως αναβαλλόμενο έσοδο και να αποσβένονται κατά τη διάρκεια της περιόδου παραχώρησης. Η επίδραση στα έσοδα δεν κατέστη δυνατό να ποσοτικοποιηθεί, καθώς δεν παρασχέθηκαν τα αναγκαία στοιχεία για τις σχετικές συμβάσεις.

247. Στα έσοδα από διανεμόμενο εισόδημα εταιρειών περιλαμβάνονται μερίσματα των οποίων η διανομή είχε εγκριθεί κατά την προηγούμενη χρήση. Παρότι τα ποσά δεν κρίνονται ουσιώδη, η πρακτική αυτή συνιστά απόκλιση από την ορθή χρονική αναγνώριση των σχετικών εσόδων.

248. Οι ποσοτικοποιημένες περιπτώσεις υπερεκτίμησης των εσόδων ανέρχονται συνολικά σε τουλάχιστον 303,50 εκατ. ευρώ.

249. Μετά τον συμψηφισμό των ποσοτικοποιημένων υπερεκτιμήσεων και υποεκτιμήσεων, τα έσοδα της χρήσης εμφανίζονται καθαρά υποεκτιμημένα κατά 727,99 εκατ. ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζονται οι περιπτώσεις για τις οποίες δεν ήταν εφικτός ο ακριβής προσδιορισμός της επίδρασης.

144| Υπερεκτιμήσεις και υποεκτιμήσεις εσόδων

Οι αποκλίσεις στην εφαρμογή της δεδουλευμένης βάσης και η ελλιπής καταγραφή εσόδων συνεπάγονται καθαρή υποεκτίμηση 727,99 εκατ. ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζονται οι μη ποσοτικοποιημένες επιδράσεις.

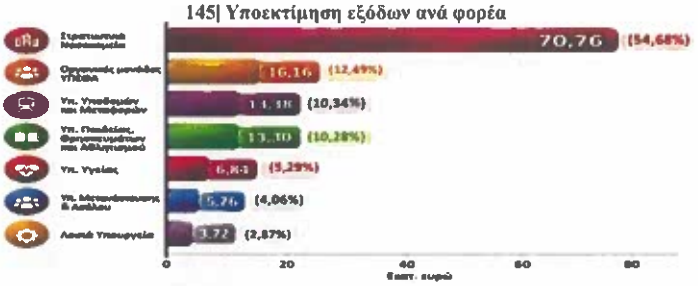
Παρατηρήσεις επί των εξόδων

Η ορθή αποτύπωση των εξόδων στην ΚΧΕ απαιτεί την αναγνώρισή τους στη χρήση στην οποία ανάγονται, σύμφωνα με την αρχή της δεδουλευμένης βάσης και ανεξάρτητα από τον χρόνο πληρωμής τους.

250. Τα έξοδα αναγνωρίζονται κατά την έκδοση χρηματικού εντάλματος και όχι κατά τον χρόνο γένεσης της σχετικής υποχρέωσης, ενώ δεν πραγματοποιούνται οι αναγκαίες προσαρμογές για συγκεκριμένες κατηγορίες εξόδων σύμφωνα με τις παρ. 25–28 της ΛΠΠΕ. Η πρακτική αυτή επηρεάζει την πληρότητα και την ακρίβεια της παρουσίασης των δαπανών.

251. Τα έξοδα της χρήσης εμφανίζονται υποεκτιμημένα κατά 129,41 εκατ. ευρώ. Η διαφορά αφορά εξοφλημένες δαπάνες των Στρατιωτικών Νοσοκομείων ύψους 70,76 εκατ. ευρώ, εξοφλημένες δαπάνες λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με ίδια δραστηριότητα ύψους 16,16 εκατ. ευρώ και απλήρωτες υποχρεώσεις Υπουργείων ύψους 42,49 εκατ. ευρώ, οι οποίες δεν είχαν καταχωριστεί στο Μητρώο Δεσμεύσεων.

145| Υποεκτίμηση εξόδων ανά φορέα

252. Εξακολουθούν επίσης να μην αποτυπώνονται πλήρως τα έξοδα που διενεργούνται μέσω τραπεζικών λογαριασμών στην Τράπεζα της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των Ειδικών Λογαριασμών, και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, καθώς οι λογαριασμοί αυτοί δεν παρακολουθούνται αναλυτικά στα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα. Το ύψος της σχετικής απόκλισης δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί.

Η μη πλήρης εφαρμογή της δεδουλευμένης βάσης και οι αδυναμίες παρακολούθησης τραπεζικών συναλλαγών επηρεάζουν την πληρότητα των εξόδων. Η διαπιστωμένη υποεκτίμηση των 129,41 εκατ. ευρώ δεν περιλαμβάνει μη ποσοτικοποιημένες αποκλίσεις.

Παρατηρήσεις επί των λοιπών εσόδων και κερδών, εξόδων και ζημιών

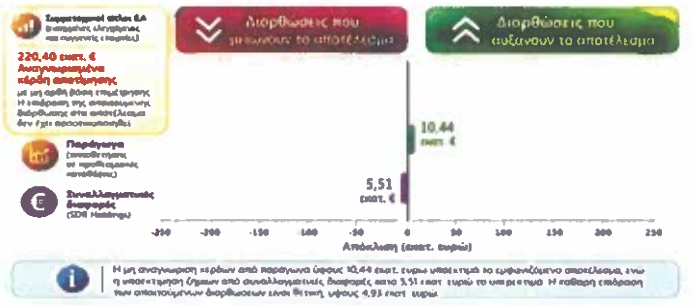
Το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη, έξοδα και ζημίες επηρεάζεται κυρίως από την επιμέτρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων, την αποτίμηση παραγώγων και τις συναλλαγματικές διαφορές. Η ορθή εφαρμογή των προβλεπόμενων λογιστικών κανόνων είναι ουσιώδης για την ακρίβειά του.

253. Το 2025 αναγνωρίστηκαν κέρδη αποτίμησης συμμετοχικών τίτλων 263,13 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 220,40 εκατ. ευρώ από την αποτίμηση εισηγμένων ελεγχόμενων και συγγενών εταιρειών στη χρηματιστηριακή αξία, αντί του κόστους κτήσης μείον τυχόν ζημίες απομείωσης που προβλέπει η παρ. 16 της ΛΠΠΕ.

254. Τα κέρδη εύλογης αξίας από παράγωγα εμφανίζονται υποεκτιμημένα κατά 10,44 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης θετικής αποτίμησης παραγώγων που συνδέονται με προθεσμιακές καταθέσεις, με αντίστοιχη αρνητική επίδραση στο αποτέλεσμα από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

255. Οι ζημίες από συναλλαγματικές διαφορές από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται υποεκτιμημένες κατά 5,51 εκατ. ευρώ, καθώς στον λογαριασμό γενικής λογιστικής «Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDR) Holdings» δεν είχαν καταχωριστεί εγγραφές ισόποσης αξίας[29]. Η απόκλιση επηρέασε θετικά το αποτέλεσμα αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

146| Ελεγκτικά ευρήματα: επίδραση στα λοιπά αποτελέσματα

[29] Εισπράξεις από έσοδα PRGT.

Οι αποκλίσεις στην επιμέτρηση συμμετοχών και παραγώγων και στον υπολογισμό συναλλαγματικών διαφορών επηρεάζουν το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη, έξοδα και ζημίες. Η σημαντικότερη μη ποσοτικοποιημένη επίδραση αφορά την αποτίμηση των εισηγμένων ελεγχόμενων και συγγενών εταιρειών κατά παρέκκλιση της ΛΠΠΕ.

Συνολική αποτίμηση των ελεγκτικών διαφορών

256. Το αποτέλεσμα από λειτουργικές δραστηριότητες εκτιμάται ότι εμφανίζεται υποεκτιμημένο κατά 598,57 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της υποεκτίμησης των εσόδων, η οποία υπερβαίνει την αντίστοιχη υποεκτίμηση των εξόδων. Το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη, έξοδα και ζημίες εμφανίζεται επίσης υποεκτιμημένο κατά 4,93 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω διαφορών στην αποτίμηση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

257. Συνολικά, το καθαρό έλλειμμα της χρήσης εμφανίζεται υπερεκτιμημένο κατά περίπου 603,50 εκατ. ευρώ. Στην εκτίμηση αυτή δεν περιλαμβάνονται περιπτώσεις για τις οποίες δεν κατέστη δυνατός ο ακριβής ποσοτικός προσδιορισμός της επίδρασης, ιδίως συναλλαγές που συνδέονται με τραπεζικούς λογαριασμούς οι οποίοι δεν παρακολουθούνται αναλυτικά στα πληροφοριακά συστήματα.

Οι ποσοτικοποιημένες ελεγκτικές διαφορές μειώνουν το εμφανιζόμενο καθαρό έλλειμμα, χωρίς να μεταβάλλουν τον ελλειμματικό χαρακτήρα του αποτελέσματος. Οι αντίρροπες και μη ποσοτικοποιημένες αποκλίσεις δυσχεραίνουν την πλήρη αποτίμηση της χρηματοοικονομικής επίδοσης.

Κεφάλαιο 11
Κατάσταση Ταμειακών Ροών 01.01.2025 – 31.12.2025

(σε ευρώ)	2025	2024
Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες		
Εισπράξεις		
Εισπράξεις από φόρους	63.605.971.170,27	60.907.013.761,93
Εισπράξεις από κοινωνικές εισφορές	60.628.272,93	60.877.261,24
Εισπράξεις από μεταβιβάσεις	7.518.269.931,44	5.738.114.223,12
Εισπράξεις από πωλήσεις	2.977.922.156,83	3.485.991.235,70
Εισπράξεις από λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.948.875.484,23	3.929.976.492,46
Σύνολο Εισπράξεων	**77.111.667.015,70**	**74.121.972.974,46**
Πληρωμές		
Πληρωμές για παροχές σε εργαζόμενους	(11.952.290.112,92)	(11.753.584.389,86)
Πληρωμές για κοινωνικές παροχές	(537.812.280,26)	(349.936.734,06)
Πληρωμές για μεταβιβάσεις	(45.992.033.413,85)	(44.878.521.616,31)
Πληρωμές για αγορές αγαθών και υπηρεσιών	(4.560.024.075,23)	(3.680.257.342,19)
Πληρωμές για επιδοτήσεις	(1.920.668.197,21)	(1.182.675.063,04)
Πληρωμές για τόκους	(8.084.685.029,40)	(8.373.130.666,77)
Πληρωμές για λοιπά έξοδα	(26.621.659,98)	(117.486.146,98)
Σύνολο Πληρωμών	**(73.074.134.768,85)**	**(70.335.591.959,22)**
Λοιπά (Εισπράξεις & Πληρωμές) από Λειτουργικές Δραστηριότητες	**281.776.253,27**	**(145.049.760,90)**
Καθαρές ταμειακές ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες	**4.319.308.500,13**	**3.641.331.254,34**
Ταμειακές ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες		
Πληρωμές για απόκτηση παγίων	(3.893.797.435,80)	(3.425.184.617,66)
Εισπράξεις από πώληση παγίων	25.913.306,92	40.192.893,53
Πληρωμές για απόκτηση επενδύσεων	(2.641.687.152,46)	(2.260.714.839,70)
Εισπράξεις από πώληση επενδύσεων	330.799.963,71	899.337.400,09
Καθαρές ταμειακές ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες	**(6.178.771.317,63)**	**(4.746.369.163,74)**
Καθαρές ταμειακές ροές από Λειτουργικές & Επενδυτικές Δραστηριότητες	**(1.859.462.817,50)**	**(1.105.037.909,40)**
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Εισπράξεις από δάνεια	1.628.208.123.968,87	1.451.362.023.115,40
Εξοφλήσεις δανείων	(1.624.576.731.465,03)	(1.452.803.442.492,84)
Λοιπά (Εισπράξεις & Πληρωμές)	83.504.740,12	64.097.658,76
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**3.714.897.237,96**	**(1.377.321.718,68)**
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	**1.855.434.420,46**	**(2.482.359.628,08)**
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	**20.111.553.731,63**	**23.001.602.563,72**
Συναλλαγματικές διαφορές	(92.742.858,75)	35.209.440,47
Διαθέσιμα εξ απογραφής	(19.488.781,48)	(442.898.644,48)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στη λήξη της περιόδου	**21.854.756.511,86**	**20.111.553.731,63**

Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών αποτυπώνει την προέλευση και τη χρήση των ταμειακών πόρων της ΚΔ ανά λειτουργική, επενδυτική και χρηματοδοτική δραστηριότητα, καθώς και τη συμφωνία της συνολικής μεταβολής τους με τα ταμειακά διαθέσιμα.

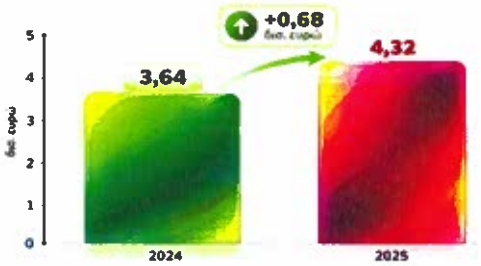
258. Το 2025, οι λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες διαμόρφωσαν συνολική καθαρή εκροή 1,86 δισ. ευρώ, αυξημένη κατά 0,75 δισ. ευρώ έναντι του 2024, ενώ οι χρηματοδοτικές δραστηριότητες παρουσίασαν καθαρή εισροή 3,71 δισ. ευρώ, έναντι καθαρής εκροής 1,38 δισ. ευρώ το 2024.

Λειτουργικές δραστηριότητες

Οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες αποτυπώνουν την καθαρή ταμειακή επίδραση των εισπράξεων και πληρωμών από τις κύριες δραστηριότητες της ΚΔ.

259. Το 2025, οι καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες διαμορφώθηκαν σε καθαρή εισροή 4,32 δισ. ευρώ έναντι 3,64 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένες κατά 677,98 εκατ. ευρώ.

147| Εξέλιξη καθαρών λειτουργικών ταμειακών ροών

Επενδυτικές δραστηριότητες

Οι ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες αφορούν κυρίως την απόκτηση και διάθεση μακροχρόνιων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών επενδύσεων της ΚΔ.

260. Το 2025, οι καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες διαμορφώθηκαν σε καθαρή εκροή 6,18 δισ. ευρώ, έναντι 4,75 δισ. ευρώ το 2024, αυξημένη κατά 1,43 δισ. ευρώ.

148| Εξέλιξη καθαρών επενδυτικών ταμειακών ροών

261. Η θετική λειτουργική ταμειακή ροή κάλυψε περίπου το 69,9% της καθαρής επενδυτικής εκροής. Οι δύο κατηγορίες διαμόρφωσαν συνολικά καθαρή εκροή 1,86 δισ. ευρώ.

Χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Οι ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες αποτυπώνουν τις εισροές και εκροές που συνδέονται με την άντληση και την αποπληρωμή χρηματοδότησης της ΚΔ.

262. Το 2025, οι καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες διαμορφώθηκαν σε καθαρή εισροή 3,71 δισ. ευρώ, έναντι καθαρής εκροής 1,38 δισ. ευρώ κατά την προηγούμενη

χρήση. Η μεταβολή αυτή, ύψους 5,09 δισ. ευρώ, αποτελεί τη σημαντικότερη διαφοροποίηση στη σύνθεση των ταμειακών ροών μεταξύ των δύο χρήσεων.

149| Εξέλιξη καθαρών χρηματοδοτικών ταμειακών ροών

263. Οι λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοδοτικές δραστηριότητες διαμόρφωσαν συνολική καθαρή θετική ταμειακή ροή ύψους 1,86 δισ. ευρώ. Μετά τη συνεκτίμηση συναλλαγματικών διαφορών -92,74 εκατ. ευρώ και μεταβολής διαθεσίμων εξ απογραφής -19,49 εκατ. ευρώ, το υπόλοιπο των ταμειακών διαθεσίμων αυξήθηκε από 20,11 δισ. ευρώ στην αρχή της περιόδου σε 21,85 δισ. ευρώ κατά την 31η.12.2025.

150| Καθαρές ταμειακές ροές ανά δραστηριότητα

264. Στο κονδύλι «Διαθέσιμα εξ απογραφής» αναγνωρίστηκε μείωση 19,49 εκατ. ευρώ, η οποία αφορά διαθέσιμα φορέων της ΚΔ που δεν παρακολουθούνται αναλυτικά ως προς την προέλευση και το ιστορικό των μεταβολών τους. Η μεταβολή εμφανίζεται διακριτά, χωρίς επιμερισμό στις λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοδοτικές δραστηριότητες, περιορίζοντας τη δυνατότητα πλήρους κατανομής της στις επιμέρους κατηγορίες ταμειακών ροών.

Η θετική λειτουργική ταμειακή ροή δεν κάλυψε πλήρως τις επενδυτικές εκροές, ενώ η καθαρή εισροή από χρηματοδοτικές δραστηριότητες συνέβαλε στην αύξηση των ταμειακών διαθεσίμων. Η μη αναλυτική παρακολούθηση των διαθεσίμων εξ απογραφής περιορίζει την πλήρη κατανομή των ταμειακών ροών ανά δραστηριότητα.

Κεφάλαιο 12

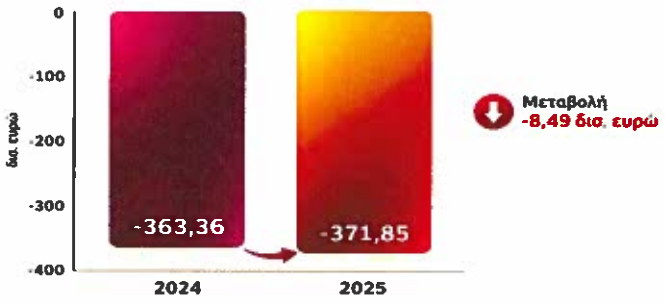
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2025

(σε ευρώ)	Σωρευμένο πλεόνασμα /(έλλειμμα)	Σύνολο Καθαρής Θέσης
Υπόλοιπο 1.1.2024	**(362.019.913.171,26)**	**(362.019.913.171,26)**
Πλεόνασμα/έλλειμμα περιόδου	(1 232 921 634.72)	(1 232 921 634.72)
Διαφορές απογραφής	(104 501 545.84)	(104 501 545.84)
Σύνολο καθαρής θέσης 31.12.2024	**(363.357.336.351,82)**	**(363.357.336.351,82)**
Σύνολο καθαρής θέσης 1.1.2025	**(363.357.336.351,82)**	**(363.357.336.351,82)**
Πλεόνασμα/έλλειμμα περιόδου	(1 518 611 994.83)	(1 518 611 994.83)
Διαφορές απογραφής	(6 973 346 923.07)	(6 973 346 923.07)
Σύνολο καθαρής θέσης 31.12.2025	**(371.849.295.269,72)**	**(371.849.295.269,72)**

Η Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης αποτυπώνει το αποτέλεσμα της χρήσης και τις λοιπές μεταβολές που αναγνωρίζονται απευθείας στην Καθαρή Θέση της ΚΔ. Ως διαφορά περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων εξαρτάται από την πληρότητα και την ορθότητα της αναγνώρισης και επιμέτρησής τους.

265. Στις 31.12.2025, η Καθαρή Θέση της ΚΔ διαμορφώθηκε σε αρνητικό ποσό 371,85 δισ. ευρώ, έναντι αρνητικού ποσού 363,36 δισ. ευρώ κατά την 31η.12.2024, παρουσιάζοντας επιδείνωση κατά 8,49 δισ. ευρώ. Η μεταβολή προήλθε από το έλλειμμα της χρήσης και, κυρίως, από τις διαφορές απογραφής που αναγνωρίστηκαν απευθείας στην Καθαρή Θέση.

151| Εξέλιξη Καθαρής Θέσης ΚΔ

Διαμόρφωση της μεταβολής της Καθαρής Θέσης

266. Το καθαρό έλλειμμα της χρήσης ανήλθε σε 1,52 δισ. ευρώ, ενώ οι διαφορές απογραφής επιβάρυναν την Καθαρή Θέση κατά 6,97 δισ. ευρώ και αποτέλεσαν τον κύριο παράγοντα της συνολικής αρνητικής μεταβολής.

152| Παράγοντες μεταβολής Καθαρής Θέσης

267. Το 2025, επιδράσεις εσόδων, εξόδων, κερδών και ζημιών προηγούμενων χρήσεων καταχωρίστηκαν στις «Διαφορές Απογραφής» της Καθαρής Θέσης, χωρίς αναδρομική αναδιατύπωση των αντίστοιχων συγκριτικών στοιχείων στις ελεγχόμενες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

268. Οι Διαφορές Απογραφής αντιπροσώπευαν το 82,1% της αρνητικής μεταβολής της Καθαρής Θέσης το 2025, έναντι 7,8% το 2024, ενώ το έλλειμμα της χρήσης συμμετείχε κατά 17,9% και 92,2% αντίστοιχα. Το ύψος τους ήταν 66,7 φορές το αντίστοιχο του 2024 και 4,6 φορές το έλλειμμα του 2025, καθώς περιλαμβάνουν και προσαρμογές προγενέστερων χρήσεων.

269. Στις διαφορές απογραφής περιλαμβάνεται ποσό 2,88 δισ. ευρώ από επιχορηγήσεις του ΤΑΑ, που είχαν εισπραχθεί έως το 2024 και είχαν αναγνωριστεί στα έσοδα των αντίστοιχων χρήσεων. Το ποσό αυτό αναγνωρίστηκε το 2025 ως μακροπρόθεσμη υποχρέωση υπό τη μορφή σωρευτικού αναβαλλόμενου εσόδου, επιβαρύνοντας ισόποσα την Καθαρή Θέση.

270. Η Καθαρή Θέση επιβαρύνθηκε από την αναγνώριση αναβαλλόμενων εσόδων στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, ύψους 2,42 δισ. ευρώ από το τίμημα παραχώρησης της Αττικής Οδού, που είχε αναγνωριστεί ως έσοδο το 2024 και θα μεταφέρεται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της 25ετούς σύμβασης, και 941,07 εκατ. ευρώ από συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είχε ληφθεί έως το 2024 για το «Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19».

271. Καταχωρίστηκε υποχρέωση 756,62 εκατ. ευρώ για επιστροφές φόρων προηγούμενων χρήσεων, οι οποίες δεν είχαν αναγνωριστεί στις χρήσεις που αφορούσαν.

272. Σε συνέχεια παρατηρήσεων του ελέγχου της προηγούμενης χρήσης, καταχωρίστηκε αρνητική επίδραση 306,73 εκατ. ευρώ, η οποία αφορά διόρθωση της αποτίμησης της συμμετοχής στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας κατά την απορρόφησή του από την ΕΕΣΥΠ, κατά 257,72 εκατ. ευρώ, και της συμμετοχής στον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου, κατά 49,02 εκατ. ευρώ.

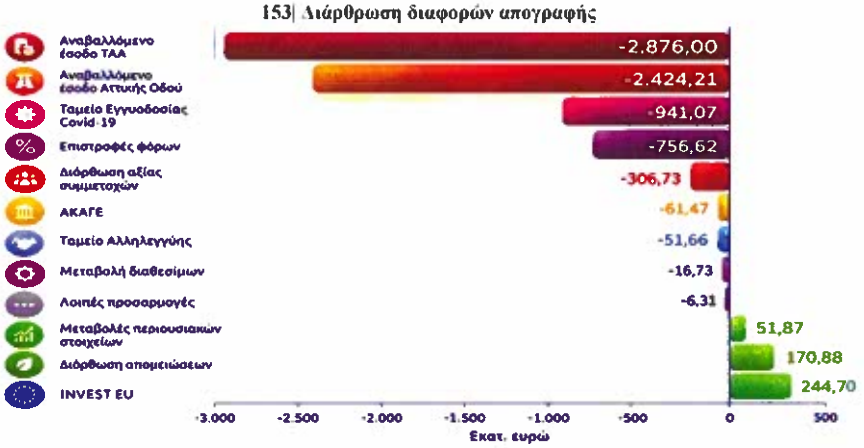
273. Αναγνωρίστηκε υποχρέωση προς τον ΑΚΑΓΕ ύψους 61,47 εκατ. ευρώ, που αφορά το 2024 και δεν είχε προηγουμένως καταχωριστεί. Επίσης, διενεργήθηκαν τακτοποιητικές εγγραφές 51,66 εκατ. ευρώ για την αποαναγνώριση απαιτήσεων από χρηματοδοτήσεις έργων υποδομής δήμων μέσω του Ταμείου Αλληλεγγύης του ν. 4662/2020.

274. Η Καθαρή Θέση επιβαρύνθηκε κατά 16,73 εκατ. ευρώ από την καταχώριση μεταβολής διαθεσίμων της ΚΔ στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα οποία δεν παρακολουθούνται αναλυτικά, και κατά 6,31 εκατ. ευρώ από λοιπές τακτοποιητικές εγγραφές.

275. Η Καθαρή Θέση ενισχύθηκε κατά 51,87 εκατ. ευρώ από την αναγνώριση εισπράξεων από πώληση περιουσιακών στοιχείων, κατά 170,88 εκατ. ευρώ από τον επανυπολογισμό των συντελεστών εισπραξιμότητας των χρήσεων 2022–2024 λόγω προηγούμενων σφαλμάτων και κατά

244,70 εκατ. ευρώ από την αναγνώριση απαίτησης για ποσά έως το 2024 που αφορούν την ενίσχυση της κάλυψης της εγγύησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο InvestEU Member State Compartment.

153| Διάρθρωση διαφορών απογραφής

Οι Διαφορές Απογραφής αποτέλεσαν τον κύριο παράγοντα της επιδείνωσης της Καθαρής Θέσης κατά το 2025. Το ποσό των 6,97 δισ. ευρώ αποτελεί καθαρό αποτέλεσμα προσαρμογών διαφορετικής χρονικής αναφοράς, σημαντικό μέρος των οποίων αφορά προγενέστερες χρήσεις.

276. Στις 31.12.2025 παρέμεναν αποκλίσεις στην αναγνώριση και επιμέτρηση στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων, των εσόδων και των εξόδων, οι οποίες επηρεάζουν την εμφανιζόμενη Καθαρή Θέση.

277. Η Καθαρή Θέση επιβαρύνθηκε κατά 2,88 δισ. ευρώ από την αναγνώριση ως αναβαλλόμενου εσόδου επιχορηγήσεων του ΤΑΑ που είχαν εισπραχθεί και αναγνωριστεί στα έσοδα έως το 2024. Ο υπολογισμός δεν τεκμηριώνεται επαρκώς, καθώς η ορθή επιβάρυνση εκτιμάται σε 1,51 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα υποεκτίμηση της Καθαρής Θέσης κατά περίπου 1,36 δισ. ευρώ.

278. Στα έσοδα του 2025 αναγνωρίστηκαν 523 εκατ. ευρώ από μεταφορά αναβαλλόμενων εσόδων του ΤΑΑ, χωρίς επαρκή τεκμηρίωση του υπολογισμού. Ο ορθός λογιστικός χειρισμός απαιτούσε αναγνώριση 542,29 εκατ. ευρώ από συμψηφισμό προχρηματοδοτήσεων, με συνέπεια καθαρή υποεκτίμηση των εσόδων και του αποτελέσματος κατά 19,29 εκατ. ευρώ.

279. Δεν αναγνωρίστηκαν έσοδα 71,48 εκατ. ευρώ από μερίσματα της Helleniq Energy που αφορούν το 2024 και 29,35 εκατ. ευρώ από δεδουλευμένους τόκους μακροπρόθεσμων δανείων από πόρους του ΤΑΑ. Επίσης, δεν αναγνωρίστηκαν κέρδη εύλογης αξίας από παράγωγα ύψους 10,44 εκατ. ευρώ.

280. Δεν αναγνωρίστηκαν έξοδα και αντίστοιχες υποχρεώσεις Υπουργείων ύψους 42,49 εκατ. ευρώ από απλήρωτες δαπάνες που δεν είχαν καταχωριστεί στο Μητρώο Δεσμεύσεων.

Οι ποσοτικοποιημένες αποκλίσεις στην αναγνώριση εσόδων, εξόδων, απαιτήσεων, υποχρεώσεων και χρηματοοικονομικών μέσων έχουν αντίρροπες επιδράσεις και οδηγούν σε καθαρή υποεκτίμηση της Καθαρής Θέσης κατά 88,07 εκατ. ευρώ[30].

281. Η Καθαρή Θέση εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 35,06 εκατ. ευρώ λόγω μη αναγνώρισης ταμειακών διαθεσίμων μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας σε εμπορικές τράπεζες εκτός του Συστήματος Λογαριασμών Θησαυροφυλακίου. Πρόσθετη υποεκτίμηση 148,00 εκατ. ευρώ

[30] Οι λοιπές αποκλίσεις που έχουν ήδη αποτυπωθεί ορθά στο αποτέλεσμα της χρήσης ή στις «Διαφορές Απογραφής» δεν συνεπάγονται πρόσθετη υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση της Καθαρής Θέσης.

προκύπτει από τη μη αναγνώριση απαιτήσεων και υποχρεώσεων των στρατιωτικών νοσοκομείων και λοιπών οργανικών μονάδων του ίδιου Υπουργείου, που δεν έχουν ενσωματωθεί πλήρως στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ΚΔ.

282. Η Καθαρή Θέση της 31.12.2025 εκτιμάται συνολικά υποεκτιμημένη κατά περίπου 1,64 δισ. ευρώ. Η υποεκτίμηση οφείλεται κυρίως στον εσφαλμένο υπολογισμό του αναβαλλόμενου εσόδου επιχορηγήσεων του ΤΑΑ, με επίδραση περίπου 1,36 δισ. ευρώ, και στις λοιπές ποσοτικοποιημένες ελεγκτικές διαφορές, με πρόσθετη καθαρή επίδραση 271,13 εκατ. ευρώ. Δεν συνυπολογίζονται οι μη ποσοτικοποιημένες επιδράσεις.

154| Εκτιμώμενη επίδραση διορθώσεων στην Καθαρή Θέση

Η Καθαρή Θέση της 31.12.2025 επηρεάζεται από αποκλίσεις στην αναγνώριση, επιμέτρηση και πληρότητα στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Οι ποσοτικοποιημένες ελεγκτικές αποκλίσεις συνεπάγονται εκτιμώμενη υποεκτίμησή της κατά περίπου 1,64 δισ. ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζονται οι μη ποσοτικοποιημένες επιδράσεις.

Κεφάλαιο 13
Συμπέρασμα

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, αφού έλαβε υπόψη:

Ως προς τον Απολογισμό του οικονομικού έτους 2025, τις εκθέσεις δημοσιονομικών επιδόσεων και τα αποτελέσματα των ελέγχων των απολογιστικών στοιχείων και των συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης που διενήργησαν οι αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπου στους φορείς Κ.Δ.
Ως προς τον Ισολογισμό (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) του Κράτους της 31ης.12.2025 και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, τις διαπιστώσεις που προέκυψαν από την εξέταση των τηρούμενων από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους λογιστικών αρχείων.

Αποφαίνεται:

Υπέρ της ορθότητας και αξιοπιστίας του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2025, καθώς και του Ισολογισμού (Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους της 31ης.12.2025, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που διατυπώνονται στα επιμέρους Κεφάλαια της Έκθεσης.

Κεφάλαιο 14
Συστάσεις

Για την περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, της πληρότητας και της αξιοπιστίας της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, καθώς και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης, συστήνεται:

1. Ενίσχυση της πληρότητας και της αξιοπιστίας του Κρατικού Προϋπολογισμού και του Απολογισμού

Η πληρέστερη ενσωμάτωση στον Προϋπολογισμό και στον Απολογισμό του συνόλου των εσόδων και δαπανών της Κεντρικής Διοίκησης και η συστηματικότερη αξιοποίηση των διαθέσιμων ιστορικών και λοιπών στοιχείων κατά την κατάρτιση των δημοσιονομικών προβλέψεων. Ιδιαίτερη μέριμνα ενδείκνυται για κατηγορίες στις οποίες παρατηρούνται επαναλαμβανόμενες αποκλίσεις.

2. Βελτίωση της παρακολούθησης των δημοσίων εσόδων και των απαιτήσεων

Η ενίσχυση των δικλίδων κατά τη βεβαίωση, επιστροφή και διαγραφή εσόδων και η πληρέστερη παρακολούθηση των εκκρεμών επιστροφών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των Τελωνείων. Παράλληλα, η συστηματική επανεξέταση της παλαιότητας και της εισπραξιμότητας των απαιτήσεων και η εκκαθάριση παλαιών ή ανεπαρκώς τεκμηριωμένων υπολοίπων.

3. Βελτίωση της διαχείρισης των αποθεματικών και των μεταβιβαστικών πληρωμών

Η πληρέστερη τεκμηρίωση των αναγκών που χρηματοδοτούνται από τα αποθεματικά και η ενσωμάτωση, κατά το δυνατόν, των γνωστών ή προβλέψιμων αναγκών στον αρχικό Προϋπολογισμό. Ως προς τις μεταβιβαστικές πληρωμές, η ενίσχυση της παρακολούθησής τους από την έγκριση έως τον τελικό απολογισμό, με συστηματικότερη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των τυχόν αδιάθετων υπολοίπων.

4. Πληρέστερη και έγκαιρη παρακολούθηση των δημοσιονομικών υποχρεώσεων

Η πλήρης και έγκαιρη καταχώριση των υποχρεώσεων στο Μητρώο Δεσμεύσεων, η συστηματική αξιολόγηση των υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων που παραμένουν εκτός αυτού και η περαιτέρω διασύνδεση του Μητρώου με τα λοιπά πληροφοριακά συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης.

5. Ενίσχυση των δικλίδων νομιμότητας και κανονικότητας των δημοσίων δαπανών

Η βελτίωση του προγραμματισμού και της τεκμηρίωσης των δημοσίων συμβάσεων, ιδίως ως προς την εκτιμώμενη αξία, την επιλογή της διαδικασίας και του αναδόχου, καθώς και η συνεπής εφαρμογή των διαδικασιών ανάληψης, εκκαθάρισης και πληρωμής των δαπανών. Η ουσιαστικότερη αξιοποίηση της διαδικασίας αντιρρήσεων μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω τις προληπτικές δικλίδες ελέγχου.

6. Παρακολούθηση της ολοκλήρωσης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η συστηματική παρακολούθηση της εξέλιξης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των έργων που συνεχίζονται το 2026, με έμφαση στην έγκαιρη αντιμετώπιση αποκλίσεων και στην επίτευξη των υπολειπόμενων οροσήμων και στόχων εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών.

7. Ολοκλήρωση της λογιστικής μεταρρύθμισης και ενίσχυση της αξιοπιστίας των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Η ολοκλήρωση της εφαρμογής του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης και της λογιστικής της δεδουλευμένης βάσης, με συνεπή εφαρμογή των προβλεπόμενων λογιστικών πολιτικών και διαδικασιών συμφωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, προτεραιότητα έχει η ολοκλήρωση των μητρώων παγίων, αποθεμάτων, συμβάσεων παραχώρησης, εγγυήσεων, κινδύνων και προβλέψεων, καθώς και η πλήρης αναγνώριση, ταξινόμηση και επιμέτρηση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Κεντρικής Διοίκησης.

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε, στις 18 Νοεμβρίου 2026, με την εξής σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ελένη Λυκεσά και Δημήτριος Πέππας, Αντιπρόεδροι, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Νικολέτα Ρένεση, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Δημήτριος Κοκοτσής, Ευφροσύνη Παπαδημητρίου, Χριστίνα Κούνα, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Βασιλόπουλος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά, Νικόλαος Βόγκας, Ευαγγελία Πασπάτη, Βιολέττα Τηνιακού, Ευθύμιος Καρβέλης, Χρυσούλα Μιχαλάκη, Ιωάννα Ευθυμιάδου, Ευπραξία Δημολιού, Αικατερίνη Σπηλιοπούλου, Ιουλία Παπαθεοδώρου, Μαρία Μωυσιάδου Σύμβουλοι. Η Αντιπρόεδρος Άννα Λιγωμένου και οι Σύμβουλοι Γεωργία Τζομάκα, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αντιγόνη Στίνη, Κωνσταντίνα Σταμούλη, Ιωάννης Καλακίκος και Εριέττα Πίσχου απουσίασαν δικαιολογημένα ενώ ο Σύμβουλος Αριστοτέλης Σακελλαρίου αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4820/2021.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Γεώργιος Βοΐλης, Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία.

Βάσει των άρθρων

(1) 98 παρ. 1 (ε) και 79 παρ. 7 του Συντάγματος,

(2) 31 και 167 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α΄ 143),

(3) 26, 53 και 54 του Οργανικού Νόμου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 4820/2021, Α΄ 130), όπως ισχύει μετά τον ν. 5130/2024 (Α΄ 127), και

Αφού έλαβε υπόψη

(α) Το σχέδιο της έκθεσης για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα οικονομικού έτους 2025, που εγκρίθηκε κατά την από 17.11.2026 Συνεδρίαση του Όγδοου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και

(β) την ενώπιον της Ολομέλειας εισήγηση του Συμβούλου Κωνσταντίνου Κρέπη, όπως διατυπώθηκε στη 10η συνεδρίαση αυτής της 18ης Νοεμβρίου 2026 (Θέμα Β΄).

Και άκουσε

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ενέκρινε ομόφωνα

Τη συνημμένη έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα οικονομικού έτους 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ	**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ	**ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ**

Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας

STAVROULA TSALA
20/11/2026 09:35
Σταυρούλα Τσάλα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΚΘΕΣΗ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΕΤΟΥΣ 2025

Αθήνα, Νοέμβριος 2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΟΨΗ 7

ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ 11

1. Το Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) - Προσέγγιση Δαπάνης 11
2. Οι συνιστώσες του Πραγματικού ΑΕΠ 11
3. Το Ονομαστικό ΑΕΠ και οι συνιστώσες του 13
4. Η διάρθρωση του Ονομαστικού ΑΕΠ - Σύγκριση με την Ευρωζώνη 13
5. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών 15
6. Λοιποί Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες 16
7. Ο Πληθωρισμός σε εθνικό επίπεδο 17
8. Ο Πληθωρισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο 18
9. Η Απασχόληση 19
10. Η Ανεργία 20
11. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης 21
12. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 21

ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ 27

1. Εισαγωγή 27
2. Δημοσιονομικά μεγέθη εξοπλιστικών προγραμμάτων 28
3. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 31

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 33

1. Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης 33
2. Το δημόσιο χρέος σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση 34
3. Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης 36
4. Η πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας 36
5. Το κόστος δανεισμού και οι τόκοι του δημοσίου χρέους 37
6. Οι αναλύσεις βιωσιμότητας του χρέους 38
7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 39

ΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ 41

1. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 41
2. Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος 2025 41
3. Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 41
4. Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 42
5. Έκθεση 2026 της Επιτροπής 42
6. Εκθέσεις Μεταπρογραμματικής Εποπτείας 45
7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 45

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗ 47

1. Εισαγωγή 47
2. Η συνταξιοδοτική δαπάνη στην Ευρωπαϊκή Ένωση 47
3. Η δημόσια ασφάλιση (πρώτος πυλώνας ασφάλισης) 48
4. Οι αριθμοί της δημόσιας ασφάλισης 50
5. Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης - Ομαδικά Ασφαλιστήρια Συνταξιοδοτικά Συμβόλαια (δεύτερος πυλώνας ασφάλισης) 54
6. Ιδιωτική ασφάλιση - Ατομικά συνταξιοδοτικά συμβόλαια (τρίτος πυλώνας ασφάλισης) 55
7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 55

ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 57

1. Εισαγωγή 57
2. Οι κοινωνικές δαπάνες σε σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Ένωση 57
3. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 59
4. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση του κινδύνου της φτώχειας 60

5. Οι συνθήκες στέγασης 61
6. Οι λοιποί δείκτες οικονομικής ευημερίας 61
7. Δείκτης οικονομικής ανισότητας - Gini 62
8. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 62

ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ 65

1. Εισαγωγή 65
2. Νομισματική Πολιτική 65
3. Η επίδραση της Νομισματικής Πολιτικής στην ελληνική αγορά 65
4. Ευρωπαϊκά και ελληνικά συστημικά ιδρύματα 66
5. Εγχώριος τραπεζικός τομέας 67
6. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 72

ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 75

1. Εισαγωγή 75
2. Επενδυτικό κενό (Investment Gap) και χαμηλή παραγωγικότητα 76
3. Συμπεράσματα - Προκλήσεις 79

ΣΥΝΟΨΗ

Πορεία μακροοικονομικών μεγεθών

Το 2025 η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να αναπτύσσεται με ρυθμό υψηλότερο από εκείνον της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ενώ παράλληλα διατήρησε την ισχυρή δημοσιονομική της θέση. Η ταυτόχρονη καταγραφή πρωτογενούς και δημοσιονομικού πλεονάσματος κατέταξε τη χώρα μας μεταξύ εκείνων με τις καλύτερες δημοσιονομικές επιδόσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Ωστόσο, η ισχυρή δημοσιονομική εικόνα συνυπάρχει με επίμονες διαρθρωτικές ανισορροπίες στο παραγωγικό μοντέλο της χώρας. Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να εξαρτάται σε δυσανάλογα υψηλό βαθμό από την ιδιωτική κατανάλωση, την ίδια στιγμή που η συμμετοχή των επενδύσεων στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) εμφανίζει σημαντική υστέρηση έναντι των λοιπών χωρών της Ευρωζώνης. Παράλληλα, η συμβολή των καθαρών εξαγωγών στο ΑΕΠ είναι διαχρονικά έντονα αρνητική. Πέραν της διατήρησης της δημοσιονομικής αξιοπιστίας, που συνιστά κατάκτηση που πρέπει να διαφυλαχθεί, οι σημαντικότερες προκλήσεις για τη χώρα μας εντοπίζονται στη μείωση του «διαχρονικού» ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στην κάλυψη του επενδυτικού κενού με έμφαση στις επενδύσεις που διαθέτουν το στοιχείο της εξωστρέφειας, στην ενίσχυση της παραγωγικότητας της εργασίας και στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του δημογραφικού κινδύνου. Έντονο προβληματισμό δημιουργεί και η κατάσταση του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος χαρακτηρίζεται από μικρή συνεισφορά στο ΑΕΠ και ιδιαίτερα χαμηλή παραγωγικότητα.

Στο μέτωπο του πληθωρισμού η αποκλιμάκωση συνεχίστηκε και το 2025, αν και με βραδύτερο ρυθμό, με την πίεση στο κόστος διαβίωσης να παραμένει έντονη σε βασικές κατηγορίες δαπανών, όπως είναι το κόστος στέγασης, περιορίζοντας την πραγματική βελτίωση των εισοδημάτων. Παράλληλα, η ανεργία συνέχισε να υποχωρεί σημαντικά, αν και εξακολουθεί να είναι υψηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ. Όμως, καθώς το περιθώριο περαιτέρω μείωσης της ανεργίας σταδιακά περιορίζεται, η πρόκληση μετατοπίζεται πλέον από την ποσοτική στην ποιοτική αναβάθμιση της αγοράς εργασίας.

Εξοπλιστικά προγράμματα

Η Ελλάδα παραδοσιακά εντάσσεται στις χώρες της ΕΕ με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες, με σημαντικό τμήμα αυτών να αφορά στην υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων. Δεδομένης της προγραμματισμένης αύξησης των αμυντικών δαπανών στο μέλλον στο πλαίσιο της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, κρίνεται απαραίτητη η συστηματική παρακολούθηση της πορείας των σχετικών μεγεθών, καθώς η δημοσιονομική ευελιξία που παρέχεται λόγω της ενεργοποίησης, στις 8.7.2025, της εθνικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για τις αμυντικές δαπάνες, δεν σημαίνει ότι αυτές δεν επιβαρύνουν τη χώρα σε ταμειακή βάση ούτε ότι δεν καταγράφονται στο δημόσιο χρέος. Για τον λόγο αυτό, η αύξησή τους πρέπει να αξιολογείται σε συνάρτηση με την πορεία και των λοιπών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, ώστε να αποτραπεί μια σοβαρή επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών. Άξιες συστηματικής παρακολούθησης είναι οι επιπτώσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των εξοπλιστικών προγραμμάτων εξακολουθεί να είναι αλλοδαπής προέλευσης.
Μακροπρόθεσμα, η αύξηση των αμυντικών δαπανών, η συμμετοχή στο σχέδιο ReArm Europe με ορίζοντα το 2030 και η στρατηγική της ελάχιστης συμμετοχής κατά 25% της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας στα νέα εξοπλιστικά προγράμματα, δημιουργούν ευκαιρίες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οι οποίες, εφόσον αξιοποιηθούν, μπορεί να ενισχύσουν την απασχόληση (και μάλιστα σε υψηλής ειδίκευσης θέσεις εργασίας), τα δημόσια έσοδα και τις εξαγωγικές δυνατότητες της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας.

Δημόσιο Χρέος

Η Ελλάδα εξακολουθεί να κατέχει την πρώτη θέση στην ΕΕ ως προς το ύψος του δημοσίου χρέους σε σχέση με ΑΕΠ, παρά τη συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση του σχετικού δείκτη, ο οποίος το 2025 υποχώρησε κατά 8,1 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) και σωρευτικά κατά 64 π.μ. την περίοδο 2020-2025. Παρά τη διεθνή αβεβαιότητα και τις γεωπολιτικές προκλήσεις, η χώρα πέτυχε να καλύψει τις

χρηματοδοτικές της ανάγκες με ευνοϊκούς όρους, επωφελούμενη και από την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, η οποία επέτρεψε την ηπιότερη αύξηση του κόστους του νέου δανεισμού σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σε αυτό συνέβαλε σημαντικά η διάρθρωση του χρέους, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από τα δάνεια του επίσημου τομέα (EFSF, ESM, δάνεια GLF), τα οποία διέπονται από ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής. Σύμφωνα με τις αναλύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, αλλά και της Τράπεζας της Ελλάδος, η βιωσιμότητα του ελληνικού δημόσιου χρέους κρίνεται διασφαλισμένη, υπό προϋποθέσεις.

Στον αντίποδα, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το ελληνικό δημόσιο χρέος παραμένει και στο τέλος του έτους αναφοράς το υψηλότερο σε ολόκληρη την ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται ουσιώδεις κίνδυνοι οι οποίοι, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν αποκλείεται να αντιστρέψουν/επιβραδύνουν τη θετική δυναμική του. Καθώς αποπληρώνονται τα δάνεια του επίσημου τομέα, δημιουργείται ανάγκη πρόσθετου δανεισμού μέσω των αγορών, η οποία ήδη διενεργείται με υψηλότερα επιτόκια. Και αυτό σε μια περίοδο όπου παρατηρείται διεθνώς αύξηση των κρατικών χρεών, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης για δανειακά κεφάλαια. Παράλληλα, η χώρα εξακολουθεί να εμφανίζει διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως η χαμηλή παραγωγικότητα, οι μακροπρόθεσμες δημογραφικές πιέσεις και το σημαντικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, οι οποίες, εφόσον δεν αντιμετωπιστούν, ενδέχεται να επιδράσουν αρνητικά στη βιωσιμότητα του χρέους.

Τήρηση των δημοσιονομικών υποχρεώσεων της χώρας

Το 2025 σηματοδοτεί ένα κομβικό σημείο για την ελληνική οικονομία, καθώς στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου η Επιτροπή αξιολόγησε ότι η χώρα δεν αντιμετωπίζει πλέον μακροοικονομικές ανισορροπίες. Περαιτέρω, η Ελλάδα σημείωσε πρόοδο στην εφαρμογή ορισμένων μεταρρυθμίσεων, υλοποιώντας τις σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου. Εντούτοις, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει παθογένειες, όπως το υψηλό δημόσιο και εξωτερικό χρέος, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και την κατάσταση στην αγορά εργασίας, όπου παραμένουν διαρθρωτικές προκλήσεις σχετικές με την παραγωγικότητα της εργασίας. Παράλληλα, η χώρα καλείται να αντιμετωπίσει ζητήματα που μπορεί να επηρεάσουν την κοινωνική σύγκλιση, όπως ο κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ενηλίκων και παιδιών, το στεγαστικό κόστος και η αναποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας.

Δημόσια Ασφάλιση

Κύριο χαρακτηριστικό και ταυτόχρονα μεγάλη δομική αδυναμία του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος είναι η πλήρης εξάρτησή του από το επίπεδο των παροχών του πρώτου πυλώνα (δημόσια ασφάλιση), το οποίο επηρεάζεται έντονα από τις δημογραφικές εξελίξεις. Οι λοιποί πυλώνες, κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα, έχουν αναιμική ανάπτυξη, ενώ η μεταρρύθμιση του ΤΕΚΑ αφορά σε συνταξιοδοτικά δικαιώματα (επικουρική σύνταξη) που θα ωριμάσουν μετά από δεκαετίες. Στο πλαίσιο αυτό, η σωρευμένη αποταμίευση του ΑΚΑΓΕ αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς μπορεί να στηρίξει, έστω μερικώς, το εισόδημα και το επίπεδο ζωής των μελλοντικών συνταξιούχων, οι οποίοι στη συντριπτική πλειονότητά τους δεν έχουν ενταχθεί σε κεφαλαιοποιητικά σχήματα. Το μέτρο της απασχόλησης των συνταξιούχων αξιολογείται ως θετικό, ωστόσο τα οικονομικά οφέλη είναι περιορισμένα, δεδομένου ότι περίπου οι μισοί απαλλάσσονται από την καταβολή του πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ.
Οι σημαντικότερες προκλήσεις για το συνταξιοδοτικό σύστημα αφορούν στη διαχείριση του δημογραφικού προβλήματος, στην ανάγκη διαρκούς παρακολούθησης της συνταξιοδοτικής δαπάνης και λήψης κατάλληλων μέτρων, εφόσον απαιτείται, με προσεκτική αξιολόγηση των σχετικών εκθέσεων αρμόδιων οργανισμών (π.χ. Εθνική Αναλογιστική Αρχή, Ευρωπαϊκή Επιτροπή), στην περαιτέρω αξιολόγηση των πολιτικών που συνδέονται με τα σχήματα του δεύτερου και τρίτου πυλώνα ασφάλισης (οργάνωση, κίνητρα, εποπτεία κ.λπ.) και στην ανάληψη δράσεων ενίσχυσης του χρηματοοικονομικού αλφαβητισμού, ώστε οι πολίτες να μπορούν να αντιληφθούν τεκμηριωμένα τα οφέλη και τους κινδύνους που συνεπάγεται η συμμετοχή τους σε

κεφαλαιοποιητικά σχήματα, η οποία εμφανίζει σημαντική υστέρηση σε σχέση με τα διεθνώς ισχύοντα.

Δαπάνες κοινωνικής προστασίας

Η βελτιωμένη δημοσιονομική εικόνα της χώρας δεν αποτυπώνεται ανάλογα στην ευημερία του πληθυσμού. Το ποσοστό των δαπανών κοινωνικής προστασίας στη χώρα μας υπολείπεται σταθερά από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ, με την απόκλιση στο έτος αναφοράς να ανέρχεται στις 5,5 π.μ. του ΑΕΠ. Παράλληλα, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών δαπανών συνδέεται με το γήρας, την περίθαλψη/υγεία και τους επιζώντες/χηρεία, που απορροφούν, αθροιστικά, το 85,9% των συνολικών δαπανών. Λόγω της ιδιαιτερότητας αυτής, στις λοιπές κατηγορίες κινδύνων (αναπηρία, οικογένεια/τέκνα, ανεργία, στέγαση, κοινωνικός αποκλεισμός) κατευθύνεται μόλις το 14,1% των συνολικών δαπανών, με συνέπεια να παρατηρείται εμφανής υστέρηση όσον αφορά τη στήριξη των προσώπων που αντιμετωπίζουν τους σχετικούς κινδύνους. Ενδεικτικά, η μη συνταξιοδοτική δαπάνη επιτυγχάνει μείωση της φτώχειας στην Ελλάδα μόλις κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες. Η αποτελεσματικότητα (αναδιανεμητική δράση) των κοινωνικών δαπανών παραμένει περιορισμένη, καθώς η Ελλάδα εξακολουθεί να παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις στους βασικούς δείκτες κοινωνικής ευημερίας, μεταξύ των οποίων ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, οι συνθήκες στέγασης, η οικονομική ευημερία και η άνιση κατανομή εισοδήματος. Σημαντική πρόκληση αποτελεί η καταπολέμηση του φαινομένου της απόκρυψης εισοδημάτων (φοροδιαφυγή), η οποία αποτελεί μία από τις βασικές αιτίες της αναποτελεσματικότητας των κοινωνικών παροχών στη χώρα μας.

Συστημικοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι: Η έκθεση των συστημικών τραπεζών στη συγκυρία

Η πορεία του εγχώριου τραπεζικού τομέα το 2025 υπήρξε ικανοποιητική, καθώς βελτιώθηκαν περαιτέρω τα θεμελιώδη μεγέθη και οι αντίστοιχοι βασικοί εποπτικοί δείκτες των τραπεζών. Τούτο, σε συνδυασμό με τη διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας της χώρας και την εν γένει αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας, δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου. Παρά ταύτα, εξακολουθούν να υφίστανται διαρθρωτικές προκλήσεις ως προς την ποιοτική αναβάθμιση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών, δεδομένης της εξάρτησής της από αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, την περαιτέρω σύγκλιση (μείωση) του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου προς τον ενωσιακό μέσο όρο, τη συγκράτηση του πιστωτικού κινδύνου και την ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης προς την πραγματική οικονομία, η οποία υπολείπεται ουσιωδώς του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Παραγωγικότητα της εργασίας

Η χώρα έχει παρουσιάσει σημαντικά επιτεύγματα στις δημοσιονομικές της επιδόσεις κατά τα τελευταία έτη. Ομοίως, έχει επιτύχει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης, υψηλότερους από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στηρίχθηκε σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση της απασχόλησης και λιγότερο στη βελτίωση της παραγωγικότητας, η οποία παραμένει σημαντικά χαμηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, περιορίζοντας τις δυνατότητες ουσιαστικής αύξησης των πραγματικών εισοδημάτων. Η υστέρηση στην παραγωγικότητα συνδέεται κυρίως με το επενδυτικό κενό, την περιορισμένη αξιοποίηση σύγχρονου εξοπλισμού και τεχνολογίας, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και τη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Οι Έλληνες εργαζόμενοι παράγουν λιγότερη αξία ανά ώρα εργασίας, διότι αν και καταγράφουν τον υψηλότερο ετήσιο χρόνο εργασίας στην Ευρώπη (σε ώρες), η έλλειψη κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και τεχνολογίας ανά εργαζόμενο δεν επιτρέπει στην προσπάθεια αυτή να μετουσιωθεί σε αντίστοιχη οικονομική αξία.
Βασική πρόκληση αποτελεί όχι απλώς η αύξηση των επενδύσεων, αλλά κυρίως ο προσανατολισμός τους σε νέες παραγωγικές δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, με αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Τα θεμέλια ενός σύγχρονου παραγωγικού μοντέλου πρέπει να βασίζονται στη μετάβαση από την κατανάλωση και τις χαμηλής προστιθέμενης αξίας υπηρεσίες στην παραγωγή διεθνών εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας.

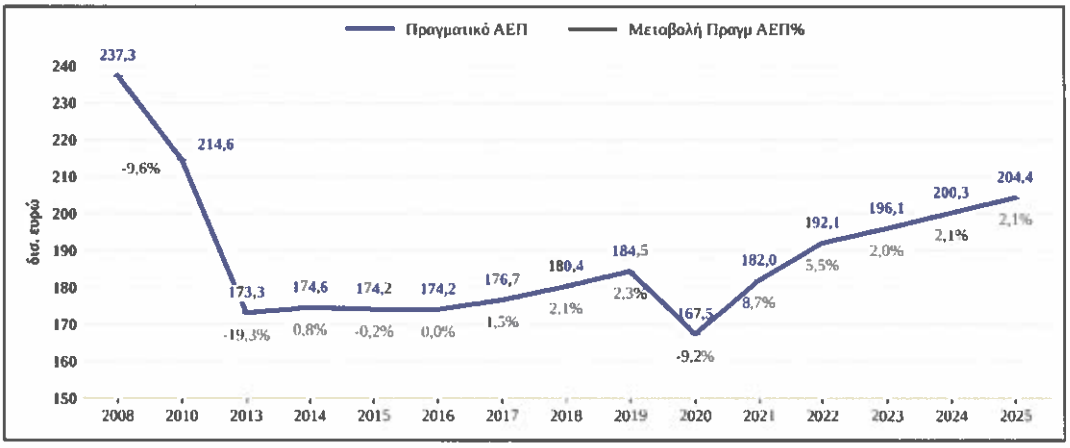
ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

1. Το Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) - Προσέγγιση Δαπάνης

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα (προσωρινά) στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)[1], το Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)[2] το 2025 ανήλθε σε 204,4 δις ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2,1% σε σχέση με το 2024[3]. Η επίδοση αυτή είναι υψηλότερη από τον μέσο ρυθμό ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ο οποίος διαμορφώθηκε στο 1,4%[4]. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν τη διατήρηση θετικής αναπτυξιακής δυναμικής, χωρίς όμως να αναιρούν ότι, σε πραγματικούς όρους, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να υπολείπεται των προ κρίσης επιπέδων, καθώς το Πραγματικό ΑΕΠ παραμένει ουσιωδώς χαμηλότερο από τα επίπεδα - ενδεικτικά- του 2008 και του 2009 (237,3 και 227,6 δις ευρώ, αντίστοιχα).

Η διαχρονική εξέλιξη του Πραγματικού ΑΕΠ, όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 1 που ακολουθεί, αποτυπώνει τη βαθιά υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο της δημοσιονομικής κρίσης και τη σταδιακή ανάκαμψη που ακολούθησε, με μοναδική εξαίρεση την περίοδο της υγειονομικής κρίσης (2020-2021), που όμως επηρέασε ανάλογα το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας. Πλέον η ελληνική οικονομία έχει απομακρυνθεί αισθητά από τα χαμηλά επίπεδα της περιόδου της κρίσης. Ενδεικτικά, το ΑΕΠ της περιόδου αναφοράς είναι υψηλότερο κατά περίπου 31 δις ευρώ έναντι της ιστορικά χαμηλότερης επίδοσης του 2013.

Γράφημα 1: Διακύμανση Πραγματικού ΑΕΠ περιόδου 2008-2025 (σε σταθερές τιμές 2020)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. Γράφημα ΕΛΣυν

2. Οι συνιστώσες του Πραγματικού ΑΕΠ

Σε πραγματικούς όρους οι συνιστώσες του ΑΕΠ κατά το έτος 2025 διαμορφώθηκαν ως εξής:

(α) Η εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 1,7% σε σχέση με το 2024 και ανήλθε σε 145,4 δις ευρώ. Αντιστοιχεί στο 71,1% του ΑΕΠ, γεγονός που επιβεβαιώνει τη διαχρονικά σημαντική εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από την καταναλωτική δαπάνη, μέρος της οποίας εξακολουθεί να καλύπτεται από εισαγωγές και όχι από εγχώρια παραγωγή.

---

[1] Σχετικό το από 16.10.2026 Δελτίο της ΕΛΣΤΑΤ «Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί - Έτος 2025, 2η εκτίμηση, σε όρους όγκου & αναθεώρηση ετών 2022-2024». Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία των ετήσιων εθνικών λογαριασμών υπόκεινται σε τακτικές αναθεωρήσεις, οι οποίες δύνανται να έχουν αναδρομική ισχύ, λόγω της ενσωμάτωσης νέων ή επικαιροποιημένων δεδομένων από διάφορες πηγές.

[2] Το Πραγματικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές του 2020 (προσέγγιση δαπάνης) αποτυπώνει τη μεταβολή του όγκου της οικονομικής δραστηριότητας. Αυξάνεται μόνο όταν αυξάνονται οι παραγόμενες ποσότητες και όχι οι τιμές τους.

[3] Το Πραγματικό ΑΕΠ του 2024 σε σταθερές τιμές έτους 2020 ανήλθε σε 200,3 δις ευρώ.

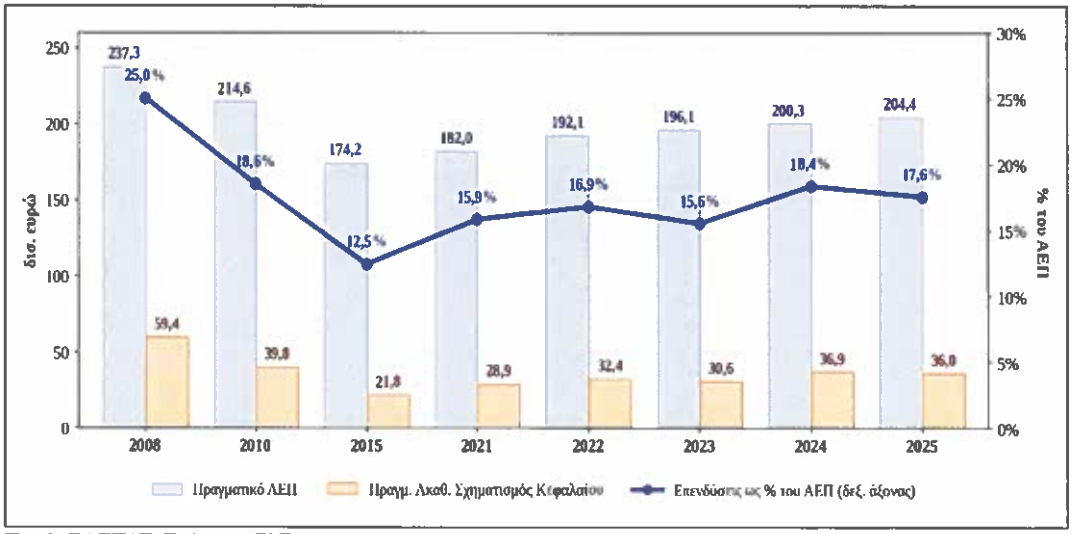
[4] Πηγή: Eurostat.

(β) Η **τελική καταναλωτική δαπάνη της Γενικής Κυβέρνησης (δημόσια κατανάλωση)** ανήλθε σε 40,05 δις ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2,1% σε σχέση με το 2024. Αντιστοιχεί στο 19,6% του ΑΕΠ και η συμβολή της στη συνολική ζήτηση παραμένει ουσιαστικά σταθερή τα τελευταία χρόνια.

(γ) Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου ή αλλιώς πραγματικές συνολικές επενδύσεις[5] διαμορφώθηκε το 2025 σε 35,96 δις ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 2,5% σε σχέση με το 2024. Αντιστοιχεί στο 17,6% του ΑΕΠ. Η εξέλιξη αυτή δεν αποτυπώνει πάντως υποχώρηση του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, το οποίο ανήλθε σε 39,51 δις ευρώ, αυξημένο κατά 8% έναντι του προηγούμενου έτους. Η παρατηρούμενη μείωση του συνολικού ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου συνδέεται με την αρνητική επίδραση της μεταβολής των αποθεμάτων, μέγεθος το οποίο στους εθνικούς λογαριασμούς εμφανίζει αυξημένη μεταβλητότητα.

Στο Γράφημα 2 απεικονίζεται το ύψος των συνολικών πραγματικών επενδύσεων και το ποσοστό τους ως προς το Πραγματικό ΑΕΠ για την περίοδο 2008-2025.

Γράφημα 2: Επενδύσεις ως προς το Πραγματικό ΑΕΠ περιόδου 2008-2025 (σε σταθερές τιμές 2020)

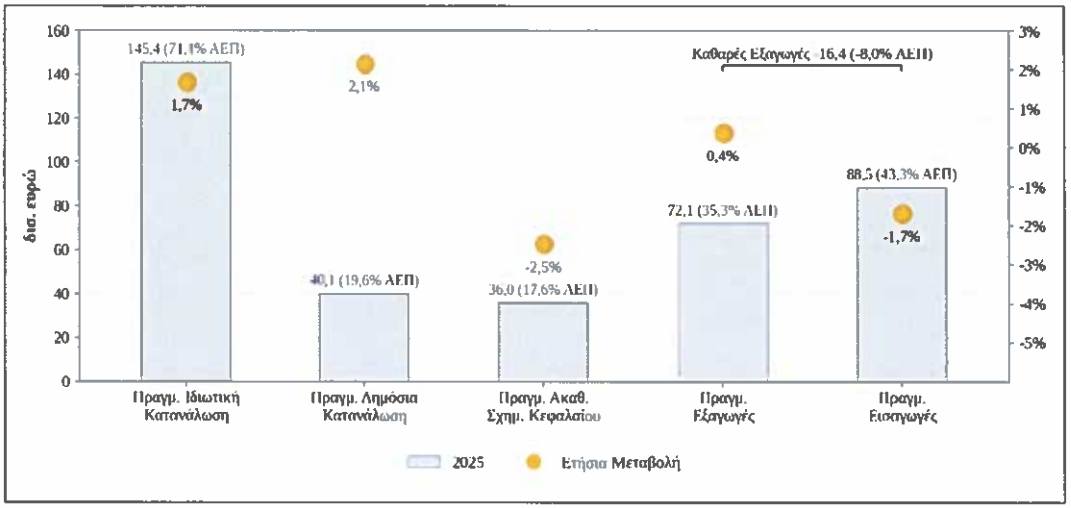
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. Γράφημα ΕΛΣυν

(δ) Οι καθαρές εξαγωγές παραμένουν διαχρονικά αρνητικές, παρά τις έντονες διακυμάνσεις την τελευταία δεκαπενταετία, καθώς οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών υπερβαίνουν σταθερά τις αντίστοιχες εξαγωγές. Το 2025 οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, σε πραγματικούς όρους, ανήλθαν σε 72,07 δις ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 0,4% σε σχέση με το 2024. Αντίστοιχα οι εισαγωγές ανήλθαν σε 88,52 δις ευρώ, καταγράφοντας μείωση κατά 1,7%. Παρά τη σχετική βελτίωση, οι καθαρές εξαγωγές παρέμειναν αρνητικές κατά το ποσό των 16,4 δις ευρώ (8% του ΑΕΠ), αναδεικνύοντας τη συνεχιζόμενη εξάρτηση της οικονομίας από εισαγόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συνιστώσα των καθαρών εξαγωγών συνυπάρχουν δύο αντίρροπες τάσεις. Από τη μία υπάρχει η θετική συμβολή των υπηρεσιών και ιδίως του τουρισμού, καθώς οι ταξιδιωτικές εισπράξεις αυξήθηκαν κατά 9,4% έναντι του προηγούμενου έτους και, στον αντίποδα, διατηρείται η ισχυρή εγχώρια ζήτηση ιδίως αγαθών, η οποία εξακολουθεί να τροφοδοτεί σημαντικό επίπεδο εισαγωγών.

[5] Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου περιλαμβάνει τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου (π.χ. κτήρια, άλλες κατασκευές, μηχανολογικός εξοπλισμός, μεταφορικός εξοπλισμός) και τη μεταβολή των αποθεμάτων, πλέον τις αποκτήσεις μείον διαθέσεις τιμαλφών. Τα αποθέματα αφορούν σε αγαθά που έχουν παραχθεί αλλά δεν έχουν πουληθεί ακόμα στους τελικούς καταναλωτές (π.χ. πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα, έτοιμα προϊόντα προς πώληση). Τα τιμαλφή αντιπροσωπεύουν τη διαφορά ανάμεσα στα πολύτιμα αντικείμενα (π.χ. ράβδοι χρυσού, σπάνια συλλεκτικά έργα, σπάνια κοσμήματα) που αγοράστηκαν (αποκτήσεις) και σε εκείνα που πουλήθηκαν (διαθέσεις).

Το Γράφημα 3 παρουσιάζει τις συνιστώσες του Πραγματικού ΑΕΠ για το έτος 2025, καθώς και την ετήσια μεταβολή τους σε σχέση με το 2024.

Γράφημα 3: Πορεία Συνιστωσών Πραγματικού ΑΕΠ έτους 2025 και ετήσια μεταβολή

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γράφημα ΕΛΣυν

3. Το Ονομαστικό ΑΕΠ και οι συνιστώσες του

Το Ονομαστικό ΑΕΠ[6] ανήλθε το 2025 σε 249,73 δις ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 5,1% σε σχέση με το 2024[7]. Η αύξηση αυτή αποτυπώνει τόσο τη μεταβολή του όγκου της οικονομικής δραστηριότητας όσο και την επίδραση των τιμών.

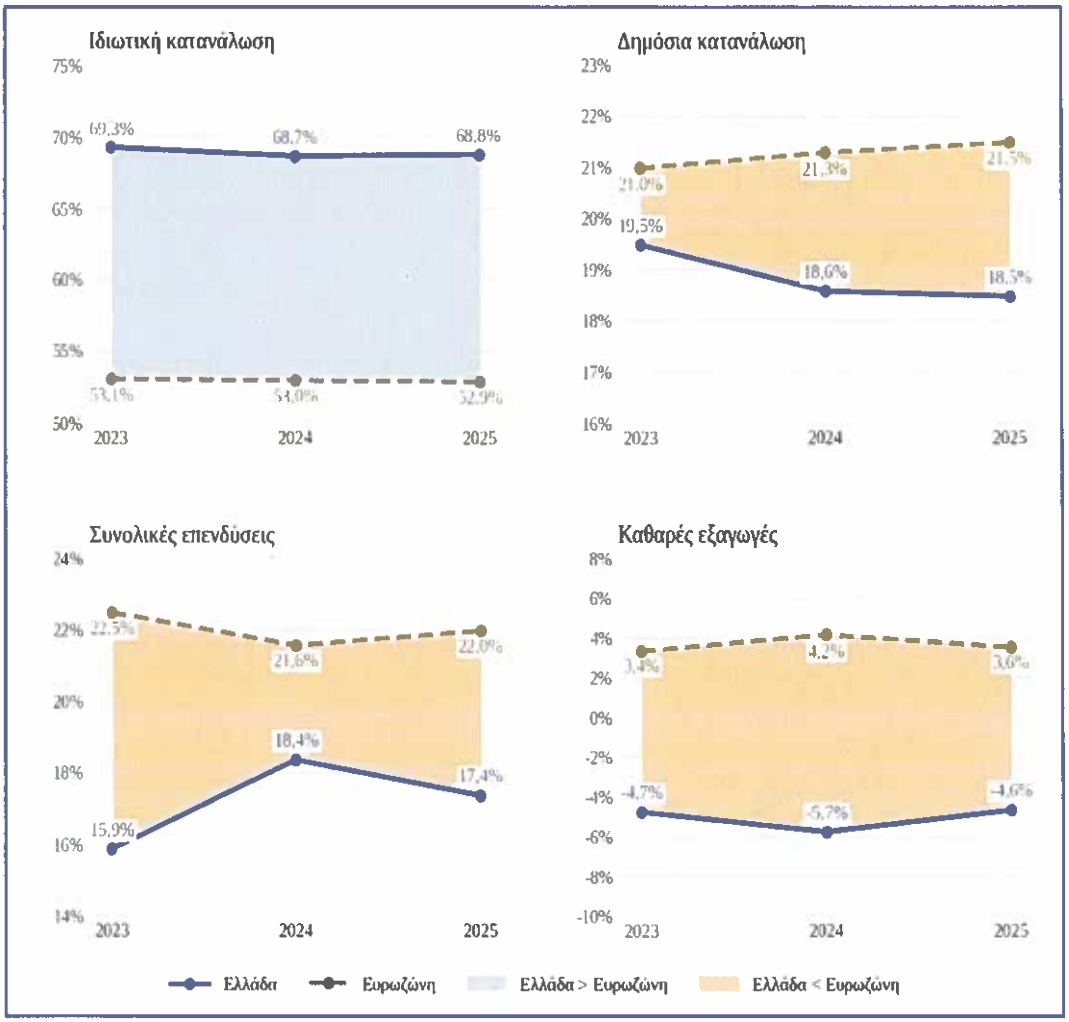
Η εξέλιξη των συνιστωσών του Ονομαστικού ΑΕΠ το 2025 κινήθηκε σε γενικές γραμμές στην ίδια κατεύθυνση με εκείνη των αντίστοιχων πραγματικών μεγεθών. Η συμμετοχή της ιδιωτικής και της δημόσιας κατανάλωσης παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με το 2024, διαμορφούμενη στο 68,8% και 18,5% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Αντίθετα, οι συνολικές επενδύσεις μειώθηκαν ως ποσοστό του ΑΕΠ, από το 18,4% στο 17,4%. Βελτιωμένη εμφανίζεται η εικόνα των καθαρών εξαγωγών, οι οποίες παρέμειναν μεν αρνητικές, ωστόσο η αρνητική συμβολή τους περιορίστηκε στο 4,6% του ΑΕΠ (από 5,7% το προηγούμενο έτος).

4. Η διάρθρωση του Ονομαστικού ΑΕΠ - Σύγκριση με την Ευρωζώνη

Η διακύμανση των συνιστωσών του Ονομαστικού ΑΕΠ (ιδιωτική κατανάλωση, δημόσια κατανάλωση, συνολικές επενδύσεις και καθαρές εξαγωγές) από το 2023 έως το 2025 για την Ελλάδα και την Ευρωζώνη απεικονίζεται στο ακόλουθο Γράφημα.

[6] Το Ονομαστικό ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) δείχνει την αξία των παραγόμενων ειδών συμπεριλαμβανομένης και της επίδρασης του πληθωρισμού σε αυτήν.
[7] Το Ονομαστικό ΑΕΠ του 2024 σε αγοραίες (τρέχουσες) τιμές ανήλθε σε 237,71 δις ευρώ.

Γράφημα 4: Συνιστώσες του Ονομαστικού ΑΕΠ ως ποσοστό % ΑΕΠ, Ελλάδα - Ευρωζώνη (2023-2025)

Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕλΣυν

Η σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης αναδεικνύει τη διαφορετική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Ενδεικτικά, το 2025 η ιδιωτική κατανάλωση αντιστοιχεί στο 68,8% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, έναντι 52,9% στην Ευρωζώνη, δηλαδή εμφανίζεται υψηλότερη κατά περίπου 16 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα, οι συνολικές επενδύσεις διαμορφώνονται σε χαμηλότερα επίπεδα στη χώρα μας (17,4% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, έναντι 22% στην Ευρωζώνη), ενώ οι καθαρές εξαγωγές παραμένουν αρνητικές σε ποσοστό 4,6% του ΑΕΠ, έναντι θετικού μεγέθους 3,6% στην Ευρωζώνη.

Η εικόνα αυτή, που παρατηρείται σε ολόκληρη την εξεταζόμενη περίοδο, επιβεβαιώνει τη διαρθρωτική αδυναμία της ελληνικής οικονομίας να στηρίξει την ανάπτυξή της σε ευρύτερη βάση πέραν της κατανάλωσης, καθώς υπολείπεται σταθερά του ευρωπαϊκού μέσου όρου τόσο ως προς τις επενδύσεις όσο και ως προς τη συμβολή του εξωτερικού τομέα, καθιστώντας την ιδιαίτερα εκτεθειμένη σε ενδεχόμενες διαταραχές της καταναλωτικής ζήτησης.

5. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

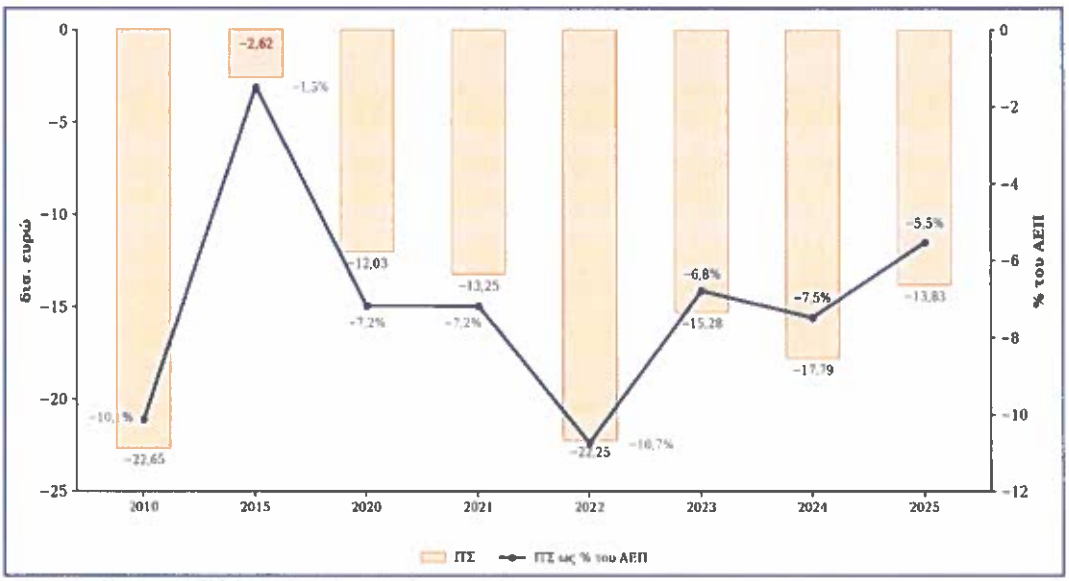
Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ)[8] είναι στη χώρα μας διαχρονικά ελλειμματικό ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η κύρια αιτία του ελλείμματος είναι η χαμηλή παραγωγική βάση της ελληνικής οικονομίας, καθώς η ανάπτυξη στηρίζεται κυρίως στην εγχώρια κατανάλωση (δημόσια και ιδιωτική), η οποία τροφοδοτείται σε σημαντικό βαθμό από εισαγωγές. Παράλληλα, το εισαγωγικό περιεχόμενο των εξαγωγών και των επενδυτικών δαπανών παραμένει υψηλό.

Το 2025 το έλλειμμα του ΙΤΣ ως προς το Ονομαστικό ΑΕΠ εμφάνισε βελτίωση, καθώς διαμορφώθηκε σε ποσοστό 5,5% έναντι αντίστοιχου ποσοστού 7,5% κατά το προηγούμενο έτος (2024). Η βελτίωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση των καθαρών πληρωμών για καύσιμα και στην ενίσχυση των ταξιδιωτικών εισπράξεων, παράγοντες που συνέβαλαν στη μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών. Η θετική αυτή εξέλιξη αντιστάθμισε την επιδείνωση στο ισοζύγιο των λοιπών αγαθών, εκτός καυσίμων, καθώς και τη χαμηλότερη θετική συμβολή των μεταφορών και των λοιπών υπηρεσιών. Παράλληλα, στη μείωση του ελλείμματος συνέβαλαν τόσο ο περιορισμός του ελλείμματος των πρωτογενών εισοδημάτων όσο και η αύξηση του πλεονάσματος των δευτερογενών εισοδημάτων. Στο πρώτο, η βελτίωση προήλθε κυρίως από τη μείωση των καθαρών πληρωμών για τόκους, λόγω της υποχώρησης των επιτοκίων, παρά την αύξηση των καθαρών πληρωμών για μερίσματα και κέρδη. Στο δεύτερο, το αυξημένο πλεόνασμα συνδέεται κυρίως με την ενίσχυση των εισπράξεων της Γενικής Κυβέρνησης από το εξωτερικό, λόγω της εκταμίευσης δύο δόσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η οποία περιόρισε τις καθαρές πληρωμές της.

Σε κάθε περίπτωση, το έλλειμμα του ΙΤΣ εξακολουθεί να υπερβαίνει το σχετικό ενδεικτικό όριο που έχει θεσπισθεί στο αναθεωρημένο πλαίσιο της Διαδικασίας Μακροοικονομικών Ανισορροπιών (από -4% έως +6% του ΑΕΠ σε τριετή βάση), με τον μέσο όρο να ανέρχεται στο -6,6% την τελευταία τριετία.

Το Γράφημα 5 δείχνει το ΙΤΣ ως προς το ΑΕΠ για την περίοδο 2010-2025.

Γράφημα 5: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε ονομαστικούς όρους ως ποσοστό του ΑΕΠ, περιόδου 2010 έως 2025

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, Γράφημα ΕλΣυν

[8] Ο λογαριασμός του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών είναι το άθροισμα των ισοζυγίων (εισπράξεις μείον πληρωμές) των αγαθών, των υπηρεσιών, των πρωτογενών εισοδημάτων και των δευτερογενών εισοδημάτων.

Ο Πίνακας που ακολουθεί δείχνει τα μεγέθη των επιμέρους ισοζυγίων του ΙΤΣ, επιβεβαιώνοντας τη διαπίστωση ότι η βασική αιτία του ελλείμματος εντοπίζεται στο ισοζύγιο αγαθών.

Πίνακας 1: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών 2024-2025 (σε εκατ. ευρώ)

	2024	2025	% μεταβολή
Ισοζύγιο αγαθών	-36.449	-33.733	-7,4%
Ισοζύγιο υπηρεσιών	22.606	22.440	-0,7%
Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	-6.026	-4.705	-21,9%
Ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων	2.076	2.172	4,6%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	**-17.793**	**-13.826**	**-22,3%**

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

6. Λοιποί Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες

(α) Οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ)[9], στις οποίες περιλαμβάνονται και οι επενδύσεις σε ακίνητα (νεόδμητα ή μη), αποτελούν σημαντικό τμήμα των επενδύσεων από το εξωτερικό.

Το 2025 οι χρηματοοικονομικές ροές ανέδειξαν σαφή ενίσχυση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, με τις άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στη χώρα να ανέρχονται σε 12,6 δις ευρώ (5% του ΑΕΠ), έναντι 7,4 δις ευρώ το 2024[10]. Πρόκειται για την υψηλότερη επίδοση των τελευταίων 24 ετών, η οποία οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην ειδική επίδραση της εταιρικής αναδιάρθρωσης της Metlen Energy & Metals[11]. Εξαιρουμένης αυτής, το επίπεδο των ξένων άμεσων επενδύσεων παραμένει κοντά σε εκείνο του 2022. Σε επίπεδο διάρθρωσης των ΞΑΕ, τέσσερις μόλις κλάδοι και συγκεκριμένα η ενέργεια, οι επικοινωνίες, τα ακίνητα και οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, συγκέντρωσαν το 75,5% των εισροών.

(β) Ο βαθμός εξωστρέφειας[12] της ελληνικής οικονομίας διαμορφώθηκε το 2025 σε 35% σε πραγματικούς όρους, παρουσιάζοντας μικρή υποχώρηση σε σχέση με το 36%, στο οποίο είχε διατηρηθεί κατά την προηγούμενη τετραετία. Σε ονομαστικούς όρους ανήλθε στο 39,3%, όταν ο μέσος όρος της Ευρωζώνης είναι υψηλότερος, στο 48,6%[13].

(γ) Η Καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση της χώρας[14] σε ονομαστικούς όρους παρέμεινε για μια ακόμη χρονιά έντονα αρνητική. Συγκεκριμένα, διαμορφώθηκε στο ποσό των -345,62 δις ευρώ ή 138,4% του ΑΕΠ, έναντι -328,14 δις ευρώ ή 138,0% του ΑΕΠ το έτος 2024[15]. Η εξέλιξη αυτή συνιστά οριακή επιδείνωση, ενώ η απόκλιση από το ενδεικτικό όριο του -35% του ΑΕΠ, που προβλέπεται στο πλαίσιο της Διαδικασίας Μακροοικονομικών Ανισορροπιών, παραμένει ιδιαίτερα σημαντική.

---

[9] Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, οι ξένες άμεσες επενδύσεις (ΞΑΕ) αποτελούν μέρος του ισοζυγίου πληρωμών και αντανακλούν την πρόθεση μιας οικονομικής οντότητας, κατοίκου μιας οικονομίας (άμεσος επενδυτής), να αποκτήσει διαρκές συμφέρον σε επιχείρηση κάτοικο μιας άλλης οικονομίας (επιχείρηση άμεσης επένδυσης). Ουσιαστικά φανερώνουν το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών να επενδύσουν μακροπρόθεσμα σε ελληνικές επιχειρήσεις.

[10] Πηγή: Άμεσες επενδύσεις - Ροές (bankofgreece.gr) - Προσωρινά Στοιχεία. Τα στατιστικά στοιχεία της ΤτΕ υπόκεινται σε τακτικές αναθεωρήσεις, οι οποίες δύνανται να έχουν αναδρομική ισχύ, λόγω της ενσωμάτωσης νέων ή επικαιροποιημένων δεδομένων από διάφορες πηγές.

[11] Σχετικό το από 21.10.2025 Δελτίο Τύπου της ΤτΕ.

[12] Ο βαθμός εξωστρέφειας δείχνει το ποσοστό των εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ.

[13] Πηγή: Eurostat.

[14] Η διαφορά μεταξύ των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων προσδιορίζει την καθαρή επενδυτική θέση, η οποία, ανάλογα με το πρόσημο, θετικό ή αρνητικό, χαρακτηρίζει τη χώρα ως καθαρό πιστωτή ή χρεώστη, αντιστοίχως, έναντι του υπόλοιπου κόσμου.

[15] Τον Οκτώβριο 2025, η ΤτΕ αναθεώρησε αναδρομικά (από το 2013) τα στοιχεία του Ισοζυγίου Πληρωμών και της Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης, λόγω απόφασης της Eurostat για τη συμπερίληψη των αναβαλλόμενων τόκων των δανείων του EFSF στο χρέος.

Στον Πίνακα 2 αποτυπώνονται οι λοιποί βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες για την περίοδο 2023 έως 2025.

Πίνακας 2: Λοιποί Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες 2023 έως 2025 (σε ονομαστικούς όρους)

Δείκτης/Έτος	2023	2024	2025
Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (δις ευρώ)	4,8	7,4	12,6
Βαθμός Εξωστρέφειας (% ΑΕΠ)	43,9%	42,1%	39,3%
Καθαρή Διεθνής Επενδυτική Θέση (% ΑΕΠ)	-145,7%	-138,0%	-138,4%

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Eurostat

7. Ο Πληθωρισμός σε εθνικό επίπεδο

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού που παρατηρήθηκε τα προηγούμενα έτη συνεχίστηκε και το 2025, με ηπιότερο ρυθμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή διαμορφώθηκε στο 2,5% το 2025, έναντι 2,7% το 2024. Η επιβράδυνση περιορίστηκε σε μόλις 0,2 ποσοστιαίες μονάδες, σε αντίθεση με την εντονότερη αποκλιμάκωση που είχε καταγραφεί μεταξύ των ετών 2023 και 2024 (0,8 μονάδες).

Παρά τη συνολική αποκλιμάκωση, οι υψηλότερες αυξήσεις τιμών εξακολουθούν να εντοπίζονται κυρίως σε κατηγορίες δαπανών καθημερινής διαβίωσης, όπως είναι η εστίαση (6,3%), η ένδυση-υπόδηση (4,6%), η στέγαση (4,2%) και η εκπαίδευση (2,7%). Οι μικρότερες αυξήσεις τιμών παρατηρούνται στα διαρκή αγαθά - είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες (0,2%), στις μεταφορές (0,3%), στην αναψυχή/πολιτιστικές δραστηριότητες (1,0%) και στα άλλα αγαθά και υπηρεσίες (0,8%).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέλιξη της ομάδας «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά». Ενώ το 2024 ο δείκτης της ομάδας αυτής αυξήθηκε με ρυθμό υψηλότερο του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (3,4%), σε συνέχεια μάλιστα εντονότερων αυξήσεων τα έτη 2022 και 2023 (11,8% και 11,6%, αντίστοιχα), το 2025 διαμορφώθηκε χαμηλότερα, στο 2%. Η εξέλιξη αυτή δεν πρέπει να ερμηνευθεί, πάντως, ως γενικευμένη υποχώρηση των τιμών στα τρόφιμα, καθώς επιμέρους βασικά είδη, όπως το κρέας, τα φρούτα, ο καφές και η σοκολάτα, εξακολούθησαν να εμφανίζουν σημαντικές αυξήσεις. Η χαμηλότερη μεταβολή της ομάδας επηρεάστηκε, μεταξύ άλλων, από τη μεγάλη μείωση της τιμής του ελαιολάδου, η οποία λειτούργησε αντισταθμιστικά στον συνολικό δείκτη.

Οι πληθωριστικές πιέσεις, σε συνδυασμό με τις σωρευτικές επιπτώσεις των προηγούμενων ανατιμήσεων και τη σχεδόν μηδενική αύξηση των πραγματικών μισθών (0,1% το 2025)[16], εξακολουθούν να επιβαρύνουν το βιοτικό επίπεδο των νοικοκυριών, πλήττοντας ιδιαίτερα τα ευάλωτα νοικοκυριά, που κατευθύνουν μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους στην ικανοποίηση βασικών αναγκών.

Ο δομικός πληθωρισμός[17] σημείωσε οριακή αύξηση κατά 0,1 ποσοστιαία μονάδα (από 3,3% σε 3,4%), διατηρούμενος σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με τον γενικό πληθωρισμό. Η απόκλιση του δομικού από τον γενικό πληθωρισμό ερμηνεύεται αφενός από την επιμονή των πληθωριστικών

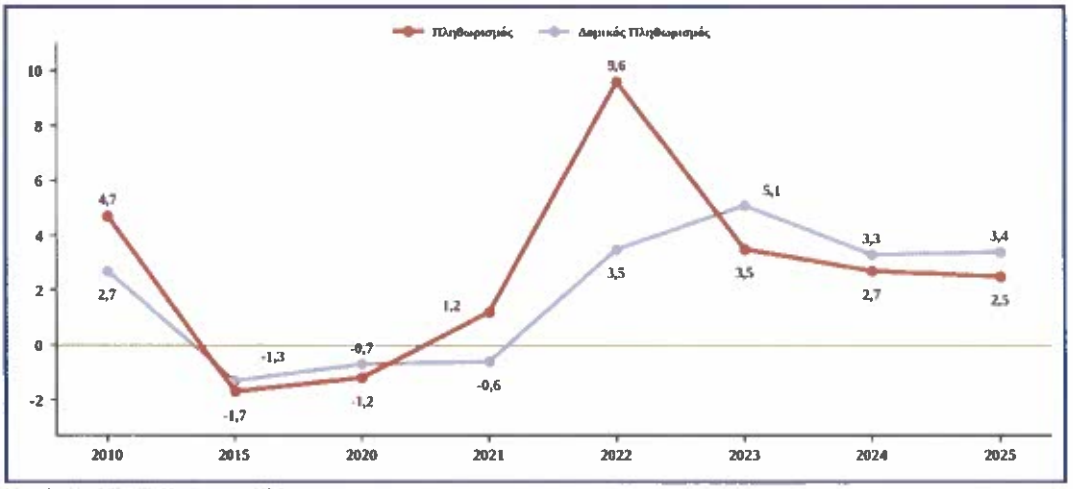
[16] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Spring Economic Forecast (Μάιος 2026), όπως παρατίθεται στην Εαρινή Έκθεση 2026 του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (Πίνακας Α.5, σελ. 28). Το μέγεθος αποτυπώνει την πραγματική αμοιβή ανά εργαζόμενο σε επίπεδο συνόλου της οικονομίας (ονομαστική αμοιβή αποπληθωρισμένη), σύμφωνα με τη μεθοδολογία AMECO.

[17] Πρόκειται για τον πληθωρισμό χωρίς την επίδραση των ευμετάβλητων τιμών της ενέργειας, των τροφίμων, των απωροκηπευτικών, των ποτών και των καπνικών προϊόντων. Δείχνει κατά πόσο έχουν διαχυθεί στην υπόλοιπη οικονομία οι αυξήσεις των τιμών.

πιέσεων στις υπηρεσίες, οι οποίες κυριαρχούν στον δομικό δείκτη και, αφετέρου, από την οριακά αρνητική συνεισφορά[18] της ενέργειας, που συγκράτησε το 2025 τον γενικό πληθωρισμό.

Στο Γράφημα 6 φαίνεται η διακύμανση του πληθωρισμού και του δομικού πληθωρισμού για την περίοδο 2010-2025.

Γράφημα 6: Διακύμανση Γενικού Πληθωρισμού και Δομικού Πληθωρισμού, περιόδου 2010 έως 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γράφημα ΕλΣυν

8. Ο Πληθωρισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μεσοπρόθεσμος στόχος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για τον πληθωρισμό είναι στο 2%. Ως δείκτης μέτρησης του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ χρησιμοποιείται ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ).

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του πληθωρισμού στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη κατά την τριετία 2023-2025, με ειδική αναφορά στις κατηγορίες «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» και «Στέγαση».

Πίνακας 3: Εξέλιξη εναρμονισμένων δεικτών πληθωρισμού: Ελλάδα και Ευρωζώνη για την περίοδο 2023-2025

	2023		2024		2025	
	Ελλάδα	Ευρωζώνη	Ελλάδα	Ευρωζώνη	Ελλάδα	Ευρωζώνη
Γενικός ΕνΔΤΚ	4,2%	5,4%	3,0%	2,4%	2,9%	2,1%
Κατηγορία «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά»	11,6%	11,8%	3,1%	2,3%	2,3%	2,6%
Κατηγορία «Στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και λοιπά καύσιμα»	-8,8%	1,5%	1,6%	1,4%	5,5%	2,1%
Υπο-κατηγορία «Ενοίκια στέγασης»	4,8%	2,7%	5,1%	2,9%	10%	2,9%

Πηγή: Eurostat

[18] Κυρίως λόγω της υποχώρησης των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου από τον Απρίλιο 2025 αλλά και της διολίσθησης του δολαρίου έναντι του ευρώ.

Η σύγκριση του ΕνΔΤΚ Ελλάδας-Ευρωζώνης για την τριετία 2023-2025 αναδεικνύει αντιστροφή τάσης. Από απόκλιση -1,2 ποσοστιαίων μονάδων το 2023 (χαμηλότερος πληθωρισμός στην Ελλάδα), η σχέση αντιστράφηκε σε +0,6 μονάδες το 2024 και διευρύνθηκε περαιτέρω σε +0,8 μονάδες το 2025. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει ότι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού στην ελληνική οικονομία προχωρά με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Στην κατηγορία «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» καταγράφεται σαφής αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων μετά τις έντονες αυξήσεις της περιόδου 2022-2023. Το 2025 ο ρυθμός αύξησης στην Ελλάδα περιορίστηκε στο 2,3%, διαμορφούμενος ελαφρώς χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Ωστόσο, η εξέλιξη αυτή πρέπει να αξιολογείται υπό το πρίσμα των σωρευτικών ανατιμήσεων των προηγούμενων ετών, καθώς η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης δεν συνεπάγεται επαναφορά των τιμών των τροφίμων στα πρότερα επίπεδα.

Στην κατηγορία «Στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και λοιπά καύσιμα», η εικόνα αποκαθίσταται σταδιακά από το 2023 και μετά, καθώς υποχωρεί η ένταση της ενεργειακής κρίσης της περιόδου 2021-2022. Στο νέο αυτό περιβάλλον, όμως, αναδεικνύεται μια αυτοτελής και πολύ πιο ανησυχητική τάση στα ενοίκια. Ο ρυθμός αύξησής τους στην Ελλάδα κλιμακώθηκε σταθερά από το 2023 έως το 2025, αποκλίνοντας διαρκώς από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωζώνης, ο οποίος παρέμεινε σχετικά σταθερός. Η επιτάχυνση αυτή κορυφώθηκε το 2025, με την Ελλάδα να καταγράφει τη δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση ενοικίων στην ΕΕ (+10%), μετά την Κροατία. Η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει ότι η στεγαστική δαπάνη αποτέλεσε το 2025 έναν από τους βασικούς παράγοντες πληθωριστικής πίεσης στην ελληνική οικονομία, με άμεση επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Συνολικά, η τριετία 2023-2025 αναδεικνύει διαφορετική εικόνα μεταξύ διατροφής και ενοικίων. Στην κατηγορία «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» η σωρευτική αύξηση των τιμών στην Ελλάδα κινήθηκε κοντά στον μέσο όρο της Ευρωζώνης (17,7% έναντι 17,3%). Αντιθέτως, στα ενοίκια η απόκλιση είναι αισθητά μεγαλύτερη, καθώς η σωρευτική αύξηση ανήλθε σε 21,2% στη χώρα μας, έναντι 8,7% στην Ευρωζώνη. Τούτο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η στεγαστική πίεση -σε αντίθεση με τα είδη διατροφής- έχει εντονότερα εγχώρια και διαρθρωτικά χαρακτηριστικά[19].

9. Η Απασχόληση

Τον Δεκέμβριο 2025 οι απασχολούμενοι ανήλθαν σε 4,377 εκατομμύρια άτομα[20], παρουσιάζοντας αύξηση κατά 103 χιλιάδες εργαζόμενους ή 2,4% σε σχέση με τον Δεκέμβριο 2024.

Το σύνολο των ετήσιων αμοιβών εξαρτημένης εργασίας[21] ανήλθε σε 90,24 δις ευρώ, αυξημένο κατά 6,3% σε σχέση με το 2024 (84,89 δις ευρώ).

Ειδικά για τον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Π.Σ. ΕΡΓΑΝΗ, ο μέσος μηνιαίος μικτός μισθός (συνολικά, με πλήρη και μερική απασχόληση) ανήλθε το 2025 σε 1.362,66 ευρώ, αυξημένος κατά μόλις 1,5% έναντι του 2024. Η αύξηση ήταν μικρότερη από εκείνη του συνόλου των μικτών μηνιαίων αποδοχών (4,53%), καθώς παράλληλα αυξήθηκε και ο αριθμός των εργαζομένων κατά 2,95%.

Η εξέλιξη του μέσου μηνιαίου μισθού την τελευταία πενταετία παρουσιάζεται στον Πίνακα 4, καταγράφοντας συνολική ονομαστική αύξηση 21,9%.

---

[19] Σχετικό το ειδικό θέμα «Η στεγαστική κρίση στην Ελλάδα» στην Έκθεση για τη Δημοσιονομική Βιωσιμότητα έτους 2024, σελ. 73-81.

[20] Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Δεκέμβριος 2025, 29.1.2026

[21] Σχετικό το από 16.10.2026 Δελτίο της ΕΛΣΤΑΤ «Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί - Έτος 2025, 2η εκτίμηση, σε όρους όγκου & αναθεώρηση ετών 2022-2024». Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ESA 2010 (Κανονισμός (ΕΕ) 549/2013), οι ετήσιες αμοιβές εξαρτημένης εργασίας αφορούν το σύνολο της οικονομίας (δημόσιο και ιδιωτικό τομέα) και περιλαμβάνουν εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Πίνακας 4: Εξέλιξη του μέσου μηνιαίου μισθού στον ιδιωτικό τομέα για την περίοδο 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Μέσος μηνιαίος μισθός (ευρώ)	1.117,86	1.176,46	1.251,02	1.342,15	1.362,66
% ετήσια μεταβολή	-	5,2%	6,3%	7,3%	1,5%

Πηγή: Εκθέσεις Π.Σ. ΕΡΓΑΝΗ - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ypergasias.gov.gr)[22]

Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω μεταβολές αφορούν σε ονομαστικά μεγέθη. Η αντίστοιχη πραγματική βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων παραμένει σαφώς πιο περιορισμένη, εξαιτίας της αρνητικής επίδρασης του πληθωρισμού.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συγκριτική εικόνα κόστους και αποδοτικότητας της εργασίας μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ. Το 2025, το μοναδιαίο κόστος εργασίας[23] στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 1,7%, έναντι 3,2% στην ΕΕ-27.

10. Η Ανεργία

Η ανεργία στην Ελλάδα διανύει μια μακρά περίοδο σταθερής αποκλιμάκωσης από το 2016 και έπειτα, ύστερα από τα ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα που κατέγραψε στα χρόνια της δημοσιονομικής κρίσης[24]. Η πτωτική αυτή τάση συνεχίστηκε και το 2025, με το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμού να υποχωρεί στο 8,9% (από 10,1% το 2024), το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 17 ετών, με το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό να παραμένει σταθερό έως ελαφρά αυξημένο[25]. Αντίστοιχη πορεία ακολούθησε και η ανεργία των νέων ηλικίας 15-24 ετών, η οποία περιορίστηκε περαιτέρω στο 19,1% (από 22,5% το 2024), παραμένοντας κάτω από τα προ κρίσης επίπεδα -ενδεικτικά το 2009 ήταν στο 26,1%. Παράλληλα, η μακροχρόνια ανεργία υποχώρησε στο 5% (από 5,4% το 2024). Σε επίπεδο ΕΕ, οι αντίστοιχοι μέσοι όροι διαμορφώθηκαν το 2025 σε 6% για το σύνολο του πληθυσμού, 15,2% για τη νεανική ανεργία και 1,9% για τη μακροχρόνια ανεργία, με τους ευρωπαϊκούς δείκτες νεανικής ανεργίας μάλιστα να κινούνται ελαφρώς ανοδικά, σε αντίθεση με τη χώρα μας.

Στον Πίνακα 5 απεικονίζεται η διαχρονική πορεία των βασικών δεικτών ανεργίας της Ελλάδας κατά την τριετία 2023-2025.

Πίνακας 5: Εξέλιξη της ανεργίας ανά κατηγορία για την περίοδο 2023-2025

Δείκτης Ανεργίας	**2023**	**2024**	**2025**
Για το σύνολο του πληθυσμού	11,1%	10,1%	8,9%
Για άτομα ηλικίας 15-24 ετών	26,7%	22,5%	19,1%
Μακροχρόνια	6,2%	5,4%	5,0%

Πηγή: Eurostat

[22] Τα στοιχεία του Πληροφοριακού Συστήματος «ΕΡΓΑΝΗ» αφορούν αποκλειστικά τον ιδιωτικό τομέα μισθωτής απασχόλησης (ιδιωτικού δικαίου) και εκφράζονται σε μικτές αποδοχές, χωρίς εργοδοτικές εισφορές.

[23] Μετρά το μέσο κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και υπολογίζεται ως ποσοστό της αμοιβής της εργασίας επί του πραγματικού ΑΕΠ.

[24] Ενδεικτικά, η ανεργία την περίοδο 2013-2015 σκαρφάλωσε στο 27,8%, 26,6% και 25% του εργατικού δυναμικού, αντίστοιχα.

[25] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, «Η Ελληνική Οικονομία», 4.9.2026 (μ.ό. % εργατικού δυναμικού επί του πληθυσμού 2024: 52,75%, 2025: 52,9%).

11. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης

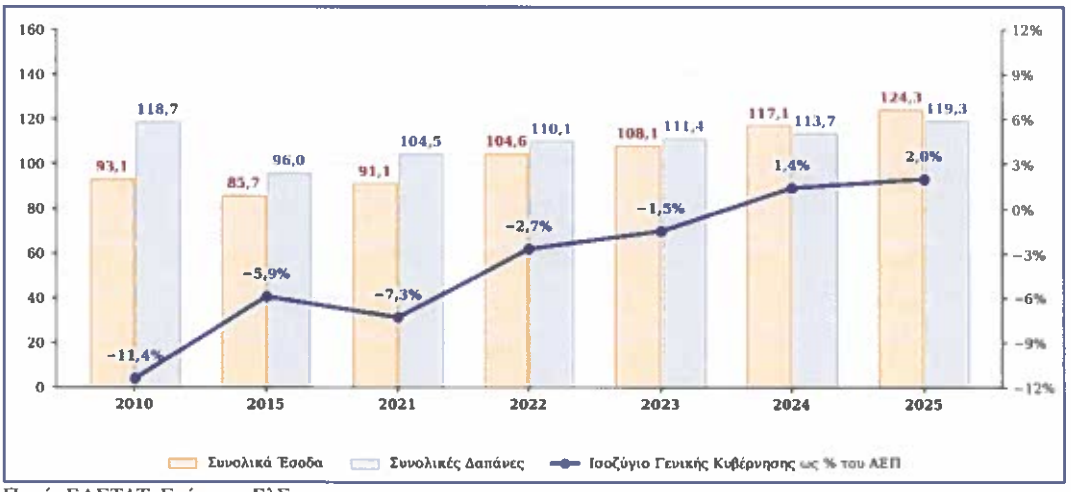
Ιστορικά, το Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης (ΙΓΚ)[26] και το Πρωτογενές Ισοζύγιο (ΠΙ)[27] ήταν κατά βάση ελλειμματικά καθ' όλη την περίοδο μετά την ένταξη της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Τα μεγέθη αυτά βελτιώθηκαν αρχικά κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης λόγω των περιοριστικών μέτρων και επιδεινώθηκαν στη συνέχεια κατά την περίοδο της πανδημίας λόγω των αυξημένων δαπανών για την αντιμετώπισή της. Από το 2023 και εντεύθεν το ΙΓΚ και το ΠΙ ανέκαμψαν δυναμικά. Σε αντίθεση με τη δημοσιονομική εικόνα που επικράτησε στην πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ, η Ελλάδα το 2025 διατήρησε μία από τις ισχυρότερες δημοσιονομικές επιδόσεις στην Ευρώπη, καταγράφοντας εκ νέου πολύ υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα και συνολικά θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα, το ΠΙ έκλεισε με πλεόνασμα ύψους 12,78 δις ευρώ έναντι αντίστοιχου πλεονάσματος ύψους 11,55 δις ευρώ το 2024. Αντίστοιχα, το ΙΓΚ παρουσίασε πλεόνασμα ύψους 4,94 δις ευρώ έναντι αντίστοιχου πλεονάσματος 3,33 δις ευρώ το 2024. Ως ποσοστό του ΑΕΠ, το ΙΓΚ το 2025 διαμορφώθηκε στο 2% (από 1,4% το 2024) και το ΠΙ στο 5,1% (από 4,9% το 2024)[28].

Επισημαίνεται ότι η επίδοση της περιόδου αναφοράς είναι η καλύτερη από την ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην τρίτη και πρώτη υψηλότερη θέση σε όρους ΙΓΚ και ΠΙ, αντίστοιχα, μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Στο Γράφημα 7 εμφανίζονται για την περίοδο 2010-2025 τα συνολικά έσοδα και οι συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και το ποσοστό του ΙΓΚ ως προς το ΑΕΠ.

Γράφημα 7: Έσοδα, Δαπάνες και ΙΓΚ ως % του ΑΕΠ, περιόδου 2010 έως 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γράφημα ΕΛΣυν

12. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η επίτευξη κατά την περίοδο αναφοράς τόσο πρωτογενούς όσο και δημοσιονομικού πλεονάσματος επιβεβαιώνει τη σημαντική βελτίωση της δημοσιονομικής θέσης της χώρας και την ουσιαστική αντιμετώπιση μιας διαχρονικής αδυναμίας της ελληνικής οικονομίας, που συνδεόταν με την εμφάνιση υψηλών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Παράλληλα, θετική ήταν και η πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, με το Πραγματικό ΑΕΠ να συνεχίζει να αυξάνεται με ρυθμό υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, το επίπεδο του πραγματικού προϊόντος εξακολουθεί να υπολείπεται εκείνου που είχε καταγραφεί πριν από την οικονομική κρίση, καθιστώντας την

[26] Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης): η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για τόκους. Θετική διαφορά συνιστά δημοσιονομικό πλεόνασμα και αρνητική δημοσιονομικό έλλειμμα.

[27] Πρωτογενές Ισοζύγιο: η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και των πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για τόκους. Θετική διαφορά συνιστά πρωτογενές πλεόνασμα και αρνητική πρωτογενές έλλειμμα.

[28] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Δημοσιονομικά στοιχεία 2022-2025 (21.10.2026).

περαιτέρω σύγκλιση σημαντική πρόκληση για την ελληνική οικονομία. Η επιδίωξη αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς η επιστροφή σε υψηλότερα επίπεδα παραγωγής πρέπει, σε αντίθεση με το παρελθόν, να στηριχθεί σε περισσότερο ισορροπημένο και βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο, με διατήρηση της δημοσιονομικής ισορροπίας και αποφυγή της επανεμφάνισης των «δίδυμων ελλειμμάτων», ήτοι της ταυτόχρονης συνύπαρξης δημοσιονομικού ελλείμματος και ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Προς την κατεύθυνση αυτή, είναι αναγκαία η -έστω σταδιακή- άρση ορισμένων επίμονων διαρθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας. Πέραν της διατήρησης της δημοσιονομικής αξιοπιστίας, που συνιστά κατάκτηση που πρέπει να διαφυλαχθεί, οι σημαντικότερες προκλήσεις εντοπίζονται στη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στην κάλυψη του επενδυτικού κενού, στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του δημογραφικού κινδύνου. Προβληματισμό δημιουργεί και η κατάσταση του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος χαρακτηρίζεται από χαμηλή συνεισφορά στο ΑΕΠ σε συνδυασμό με σημαντικό έλλειμμα παραγωγικότητας. Πιο συγκεκριμένα:

- **Το Έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών**

Το υψηλό και επίμονο έλλειμμα του ΙΤΣ αποτελεί διαχρονική μακροοικονομική αδυναμία της ελληνικής οικονομίας με διαρθρωτικά χαρακτηριστικά, καθώς το ισοζύγιο αγαθών παραμένει έντονα ελλειμματικό λόγω της περιορισμένης παραγωγικής και εξαγωγικής βάσης της χώρας. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η ενεργειακή εξάρτηση, η οποία επιβαρύνει το εμπορικό ισοζύγιο και το εκθέτει στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών ενέργειας. Το έλλειμμα αυτό αντισταθμίζεται μερικώς από το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών, το οποίο, όμως, βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά σε δύο κλάδους, τον τουρισμό και τις θαλάσσιες μεταφορές (ναυτιλία). Το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων παραμένει κατά βάση αρνητικό, ενώ το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων εξαρτάται από ροές που δεν ελέγχονται σε εθνικό επίπεδο, όπως τα εμβάσματα και οι ενωσιακές μεταβιβάσεις. Συνολικά, το έλλειμμα του ΙΤΣ εξακολουθεί να αποτυπώνει την ανάγκη της ελληνικής οικονομίας για σταθερή εξωτερική χρηματοδότηση, καθιστώντας τη χώρα μας ευάλωτη σε διεθνείς διαταραχές. Στον αντίποδα, είναι θετικό ότι, σε αντίθεση με την προ κρίσης περίοδο, η χώρα επιτυγχάνει υψηλές δημοσιονομικές επιδόσεις, με συνέπεια να μην ανακύπτει ζήτημα «δίδυμων ελλειμμάτων», που ήταν η κύρια αιτία της δημοσιονομικής κρίσης.

- **Το Επενδυτικό Κενό**

Η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, με στόχο τη μείωση της εξάρτησης της ελληνικής οικονομίας από την κατανάλωση (χωρίς κατ' ανάγκην μείωσή της σε απόλυτους αριθμούς), σε συνδυασμό με ενισχυμένη συμμετοχή των επενδύσεων και των εξαγωγών στο ΑΕΠ, προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την κάλυψη του επενδυτικού κενού έναντι της Ευρωζώνης, το οποίο το 2025 ανήλθε σε 4,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (11,5 δις ευρώ) σε ονομαστικούς όρους. Σημαντικό ρόλο στην ένταση και έκταση του προβλήματος διαδραμάτισε και η κατάρρευση της επενδυτικής δραστηριότητας (αποεπένδυση) κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής κρίσης. Απαιτείται, λοιπόν, ουσιαστική αύξηση των επενδύσεων, που πρέπει να συνδυαστεί με επικέντρωση σε συγκεκριμένους κλάδους του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας (και κυρίως της βιομηχανίας που εμφανίζει υψηλή παραγωγικότητα) οι οποίοι στοχεύουν στην παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών, ώστε να επιτευχθεί το ζητούμενο, που είναι ο περιορισμός των εισαγωγών και η ενίσχυση των εξαγωγών. Στο πλαίσιο αυτό, επενδυτικά σχέδια που πληρούν τα παραπάνω χαρακτηριστικά πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, είτε ιδιωτικών (π.χ. εμπορικές τράπεζες) είτε δημόσιων (π.χ. πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων). Πρόσθετη πρόκληση αποτελεί και η διατήρηση της επενδυτικής δυναμικής μετά τη λήξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ώστε η μετάβαση προς ένα πιο εξωστρεφές παραγωγικό μοντέλο να μην εξαρτάται σε υπέρμετρο βαθμό από την ενωσιακή χρηματοδότηση.

- **Η βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας**

Η παραγωγικότητα της εργασίας αποτελεί έναν από τους πλέον κρίσιμους παράγοντες για την αύξηση του παραγόμενου πλούτου (ΑΕΠ) στη χώρα μας, ενόψει της μεγάλης (αρνητικής) απόκλισής μας από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ζήτημα αυτό εξετάζεται κατωτέρω ως ειδικό θέμα με τίτλο «Η παραγωγικότητα εργασίας στην Ελλάδα».

- **Το δημογραφικό ζήτημα**

Οι δυσμενείς δημογραφικές τάσεις ήταν ήδη ορατές στη χώρα μας από το τέλος της δεκαετίας του 80, όμως οι συνέπειες υποτιμήθηκαν. Αυτές δεν περιορίζονται μόνο στα πεδία της δημόσιας ασφάλισης και των κοινωνικών δαπανών, αλλά επεκτείνονται και στο πεδίο των οικονομικών επιδόσεων της χώρας, καθώς μία από τις κύριες εκφάνσεις του δημογραφικού προβλήματος είναι η μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και η αντίστοιχη αύξηση του ηλικιωμένου πληθυσμού. Η εξέλιξη αυτή, αν δεν αποτραπεί, έστω εν μέρει, είναι πιθανό να ναρκοθετήσει τη μελλοντική αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας. Σημειώνεται συναφώς ότι η διεύρυνση του εργατικού δυναμικού μέσω της περαιτέρω μείωσης της ανεργίας αναμένεται να έχει περιορισμένη επίδραση στο προσεχές μέλλον, καθώς ο σχετικός δείκτης υποχώρησε στο 7,9% το β΄ τρίμηνο του 2026, προσεγγίζοντας τα ιστορικά χαμηλά του. Υπό τα δεδομένα αυτά, καθίσταται κεφαλαιώδους σημασίας η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, η οποία, εφόσον επιτευχθεί, μπορεί να στηρίξει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στο μέλλον παρά τη μείωση της δεξαμενής των απασχολουμένων.

- **Ο πρωτογενής τομέας: ένα παράδειγμα υστέρησης της ελληνικής οικονομίας**

Ο πρωτογενής τομέας[29] είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα υστέρησης της ελληνικής οικονομίας, καθώς συγκεντρώνει σε σημαντικό βαθμό διαρθρωτικές και επίμονες αδυναμίες. Το 2025 συνέβαλε κατά 3,56% στο ΑΕΠ σε ονομαστικούς όρους, με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) του να υποχωρεί κατά 4,8% σε σχέση με το 2024[30]. Η χώρα μας αποκλίνει ουσιωδώς από τη γενική ευρωπαϊκή τάση, καθώς σε επίπεδο ΕΕ η εκτιμώμενη αξία της αγροτικής παραγωγής αυξήθηκε κατά 5,8% σε ονομαστικούς όρους σε σχέση με το 2024. Παράλληλα η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των μόλις τριών κρατών μελών που κατέγραψαν μείωση, μαζί με τη Μάλτα και την Κύπρο, με την αξία της εγχώριας αγροτικής παραγωγής να υποχωρεί κατά 2,5%[31]. Ως προς τη διάρθρωσή της, η φυτική παραγωγή καταλαμβάνει περίπου το 71% της αξίας της γεωργικής παραγωγής, ενώ η ζωική μόλις το 23% (έναντι περίπου 43% στην ΕΕ). Η περιορισμένη βαρύτητα της κτηνοτροφίας συνδέεται με τη διαρθρωτική εξάρτηση της χώρας από εισαγωγές κρέατος.

Αντιπαραβάλλοντας την Ελλάδα με την Ισπανία (μεσογειακή γεωργική οικονομία με παραγωγικά χαρακτηριστικά συγγενή προς τα ελληνικά), την Ολλανδία (γεωργική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας, κεφαλαιακής έντασης και εξωστρέφειας) και τον μέσο όρο της ΕΕ (σχετικός ο Πίνακας 6), διαπιστώνεται ότι, παρότι το βάρος του πρωτογενούς τομέα στην ελληνική παραγωγή είναι σχετικά υψηλότερο από το ισπανικό (με την ΑΠΑ σε βασικές τιμές να ανέρχεται σε 3,56% του ΑΕΠ έναντι 2,76%), η απασχόληση του πρωτογενούς τομέα στην Ελλάδα ανέρχεται στο 9,3% της συνολικής απασχόλησης έναντι 3,41% στην Ισπανία, δηλαδή σε επίπεδο περίπου 2,7 φορές υψηλότερο. Ως εκ τούτου, η παραγωγή μοιράζεται σε σημαντικά περισσότερους απασχολούμενους, με αποτέλεσμα τόσο η πραγματική ΑΠΑ του γεωργικού τομέα όσο και το πραγματικό γεωργικό εισόδημα συντελεστών παραγωγής[32] ανά ετήσια μονάδα εργασίας (AWU) στην Ελλάδα να ανέρχονται περίπου στο ήμισυ των αντίστοιχων ισπανικών μεγεθών.

Η διαφοροποίηση γίνεται ακόμη εντονότερη στην περίπτωση της Ολλανδίας, όπου ο πρωτογενής τομέας απασχολεί μόλις το 1,9% του συνόλου των απασχολουμένων, αλλά παράγει αξία γεωργικής παραγωγής περίπου 2,7 φορές μεγαλύτερη από την ελληνική, με περίπου το ήμισυ των ετήσιων μονάδων εργασίας. Η πραγματική ΑΠΑ ανά ετήσια μονάδα εργασίας είναι περίπου 4,4 φορές υψηλότερη από την ελληνική και τριπλάσια του μέσου όρου της ΕΕ, στοιχείο που συνδέεται με την υψηλή κεφαλαιακή ένταση και τον εξαγωγικό προσανατολισμό του γεωργικού κλάδου.

---

[29] Ως πρωτογενής τομέας νοείται η κατηγορία οικονομικών δραστηριοτήτων «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία» (NACE Rev. 2, Τμήμα Α), (ESA 2010).

[30] Πηγή: Η Ελληνική Οικονομία - ELSTAT (statistics.gr), 30.10.2026.

[31] Πηγή: Eurostat, *Statistics Explained*, «Performance of the agricultural sector», (ημερομηνία άντλησης στοιχείων: 29.4.2026).

[32] Εισόδημα συντελεστών = ΑΠΑ - ανάλωση παγίου κεφαλαίου (αποσβέσεις) - λοιποί φόροι επί της παραγωγής + λοιπές επιδοτήσεις επί της παραγωγής.

Την ίδια στιγμή, το 2025 το πραγματικό γεωργικό εισόδημα ανά ετήσια μονάδα εργασίας αυξήθηκε κατά 9,1% στην ΕΕ, ενώ στην Ελλάδα μειώθηκε κατά 9,7%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη υποχώρηση μεταξύ των κρατών μελών[33]. Σημειωτέον, η άνοδος του ελληνικού πραγματικού γεωργικού εισοδήματος ανά ετήσια μονάδα εργασίας κατά 53% την περίοδο 2016-2025 οφείλεται κυρίως στη μείωση της εργασίας κατά περίπου το ένα τρίτο, καθώς το συνολικό πραγματικό εισόδημα του κλάδου αυξήθηκε μόλις κατά 3%. Τα ανωτέρω στοιχεία συνθέτουν μια συνολική εικόνα της ελληνικής γεωργίας η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλή δημιουργία προστιθέμενης αξίας και εισοδήματος ανά μονάδα εργασίας, με συνέπειες τόσο για την ανταγωνιστικότητα όσο και τη μακροχρόνια οικονομική βιωσιμότητα του τομέα.

Πίνακας 6: Βασικοί συγκριτικοί δείκτες πρωτογενούς και γεωργικού τομέα 2025 (Ελλάδα, Ισπανία, Ολλανδία, ΕΕ)

Δείκτης	Μονάδα	Ελλάδα	Ισπανία	Ολλανδία	ΕΕ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ					
ΑΕΠ	δις ευρώ	249,73	1.690,01	1.170,58	18.884,57
Αξία παραγωγής γεωργικού τομέα		15,80	73,91	42,12	562,51
Φυτική παραγωγή		*11,20*	*42,02*	*20,21*	*275,50*
Ζωική παραγωγή		*3,57*	*29,93*	*15,95*	*240,58*
Γεωργικές υπηρεσίες και λοιπές δευτερεύουσες δραστηριότητες		*1,03*	*1,96*	*5,97*	*46,43*
ΑΠΑ					
ΑΠΑ πρωτογενούς τομέα (τρέχουσες, βασικές τιμές)	δις ευρώ	8,88	46,59	19,80	311,41
ως % του ΑΕΠ	*%*	*3,56%*	*2,76%*	*1,69%*	*1,65%*
ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ					
Πραγματικό γεωργικό εισόδημα συντελεστών παραγωγής (factor income)	δις ευρώ	6,10	33,08	8,83	180,81
Ετήσιες μονάδες εργασίας (AWU)	χιλ. AWU	303,54	841,04	154,52	7.351,24
Πραγματικό γεωργικό εισόδημα συντελεστών παραγωγής ανά ετήσια μονάδα εργασίας	*ευρώ ανά AWU*	***20.106***	***39.336***	***57.119***	***24.596***
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ					
Πραγματική ΑΠΑ γεωργικού τομέα ανά ετήσια μονάδα εργασίας	*ευρώ ανά AWU*	***19.178***	***41.059***	***83.990***	***27.807***
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ					
Απασχολούμενοι πρωτογενούς τομέα	χιλ.	491,10	773,60	197,00	8.290,07
Συνολικοί απασχολούμενοι	χιλ.	5.280,81	22.702,00	10.362,00	220.557,07
Απασχολούμενοι πρωτογενούς τομέα ως % του συνόλου	*%*	***9,30%***	***3,41%***	***1,90%***	***3,76%***

Πηγή: Eurostat (nama_10_a10, nama_10_gdp, nama_10_a10_e-τελ. *επικαιροποίηση: 22.10.2026*, aact_eaa01, aact_eaa04, aact_ali01-τελ. *επικαιροποίηση: 13.05.2026*). Υπολογισμοί ΕλΣυν

[33] Πηγή: Eurostat.

Η ανταγωνιστική θέση του τομέα αποτυπώνεται και στη διάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου αγροδιατροφικών[34] προϊόντων. Όπως προκύπτει από συγκριτική ανάλυση μεταξύ των υπό εξέταση χωρών[35], η Ελλάδα εμφανίζει πλεονασματική θέση σε επιλεγμένα προϊόντα φυτικής παραγωγής, αλλά σημαντικά ελλείμματα στις κατηγορίες κρέατος, με τον κτηνοτροφικό κλάδο να δοκιμάζεται το 2025 από την επιζωοτία της ευλογιάς των αιγοπροβάτων. Ενδεικτικά, στην εισαγωγή του βοδινού κρέατος σημειώθηκε αύξηση κατά 28% σε σχέση με το 2024. Αντιθέτως η Ισπανία και η Ολλανδία[36] καταγράφουν πλεονάσματα στο μεγαλύτερο μέρος των εξεταζόμενων κατηγοριών.

Ειδικότερα, το ελληνικό πλεόνασμα στηρίζεται κυρίως στα φρούτα, στο ελαιόλαδο και στο βαμβάκι, ενώ στις δύο κατηγορίες κρέατος καταγράφεται συνολικό έλλειμμα 1,76 δις ευρώ, έναντι σημαντικών πλεονασμάτων στις άλλες δύο χώρες. Η αντίθεση αυτή αναδεικνύει τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής κτηνοτροφίας και την ανάγκη ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγής, με στόχο τον περιορισμό της εισαγωγικής εξάρτησης και τη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου.

Κατά τα λοιπά, η χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής γεωργίας συνδέεται με ένα σύνολο αλληλεξαρτώμενων διαρθρωτικών αδυναμιών. Ο μικρός και κατακερματισμένος κλήρος περιορίζει τις οικονομίες κλίμακας, αυξάνει το κόστος παραγωγής και δυσχεραίνει την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών. Παράλληλα, το υψηλό κόστος εισροών και η απόσταση μεταξύ των τιμών παραγωγού και καταναλωτή συμπιέζουν το αγροτικό εισόδημα και περιορίζουν την ανταγωνιστικότητα του κλάδου. Οι αδυναμίες αυτές ενισχύονται από τη γήρανση και το χαμηλό επίπεδο εξειδικευμένης κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, σε συνδυασμό με τη χρόνια έλλειψη εποχικών εργατικών χεριών.

Περαιτέρω περιορισμούς δημιουργούν το έλλειμμα σύγχρονων εγγειοβελτιωτικών υποδομών, η ασθενής οργάνωση των παραγωγών και της εμπορίας, η περιορισμένη σύνδεση με τη μεταποίηση και η χαμηλή καθετοποίηση της παραγωγής, ενώ η γραφειοκρατική πολυπλοκότητα και οι καθυστερήσεις στη διαχείριση των ενισχύσεων επιβαρύνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον. Στις διαρθρωτικές αυτές αδυναμίες προστίθενται η αυξανόμενη έκθεση σε κλιματικούς κινδύνους και οι πιέσεις από τον διεθνή ανταγωνισμό.

Η αντιμετώπιση των αδυναμιών αυτών προϋποθέτει στροφή από τη βραχυπρόθεσμη εισοδηματική στήριξη σε ένα διαρθρωτικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού, με έμφαση σε υποδομές, ψηφιοποίηση, συνένωση εκμεταλλεύσεων, κατάρτιση και διαφανή διαχείριση των ενισχύσεων. Αν αυτό επιτευχθεί, ο πρωτογενής τομέας θα μπορέσει να μετατραπεί από διαρθρωτική αδυναμία σε ουσιαστικό μοχλό ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, με θετική επίπτωση στο χρόνιο έλλειμμα του ΙΤΣ.

---

[34] Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG AGRI), τα αγροδιατροφικά προϊόντα καλύπτουν το σύνολο των γεωργικών και διατροφικών προϊόντων και περιλαμβάνουν βασικά και λοιπά πρωτογενή προϊόντα, μεταποιημένα προϊόντα, παρασκευάσματα τροφίμων, ποτά και μη εδώδιμα γεωργικά προϊόντα.

[35] Πραγματοποιήθηκε σύγκριση του εξωτερικού εμπορίου αγροδιατροφικών προϊόντων της Ελλάδας με εκείνο της Ισπανίας και της Ολλανδίας για το έτος 2025, σε επτά επιλεγμένες κατηγορίες προϊόντων (SITC Rev. 4, τριών ψηφίων): φρούτα και ξηροί καρποί, νωποί ή αποξηραμένοι, λαχανικά, νωπά ή απλά διατηρημένα, ελαιόλαδο, βαμβάκι, κρέας βοοειδών, νωπό, ψυγμένο ή κατεψυγμένο, λοιπά κρέατα και εδώδιμα εντόσθια και γάλα, τυριά και αυγά. Πηγή: Eurostat, International trade of EU and non-EU countries since 2002 by SITC (ds-059331).

[36] Σημειώνεται ότι μέρος των υψηλών ολλανδικών εξαγωγών αντανακλά τον ρόλο της χώρας ως εμπορικού κόμβου, καθώς σημαντικό τμήμα των αγροτικών προϊόντων που εισάγονται στην Ολλανδία επανεξάγεται στη συνέχεια σε άλλες αγορές.

ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το ισχύον σύστημα λογιστικής ταξινόμησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)[37], τα στρατιωτικά οπλικά συστήματα καταγράφονται ως ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (κεφαλαιουχική δαπάνη) εφόσον χρησιμοποιούνται συνεχώς στην παραγωγή υπηρεσιών άμυνας. Τα είδη μιας χρήσης αντιμετωπίζονται ως στρατιωτικά αποθέματα. Οι αμυντικές δαπάνες συνυπολογίζονται στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας το έτος που πραγματοποιούνται, επιβαρύνοντας το δημοσιονομικό ισοζύγιο (έλλειμμα ή πλεόνασμα) σταδιακά και ανάλογα με τη φυσική παραλαβή τους. Ο χρόνος καταγραφής της απόκτησης των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων (μεταβίβαση κυριότητας) είναι ο χρόνος της πραγματικής (φυσικής) παράδοσής τους και όχι ο χρόνος των ταμειακών πληρωμών ή ο αντίστοιχος της χορήγησης τυχόν προκαταβολών.

Οι αμυντικές δαπάνες προϋπολογίζονται και ενσωματώνονται στους ετήσιους στόχους του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ), του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού-Διαρθρωτικού Σχεδίου (ΜΔΣ) και του Πολυετούς Δημοσιονομικού Προγραμματισμού (ΠΔΠ). Πρέπει να είναι συμβατές με το δημοσιονομικό πλαίσιο (ΜΠΔΣ-ΜΔΣ-ΠΔΠ) που θέτει τα ανώτατα δημοσιονομικά όρια των φυσικών παραλαβών των εξοπλιστικών προγραμμάτων για μια μεσοπρόθεσμη περίοδο τεσσάρων (4) ετών και, επιπρόσθετα, για την κυλιόμενη περίοδο των επόμενων, κάθε φορά, δέκα (10) ετών.

Οι αυξημένες γεωπολιτικές εντάσεις των τελευταίων ετών οδήγησαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να εγκρίνουν κατά το έτος 2025 στρατηγικά έγγραφα ενίσχυσης των τομέων ασφάλειας και άμυνας, με σημαντικότερο τη «Λευκή Βίβλο για την ευρωπαϊκή άμυνα-Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030», η οποία εκδόθηκε στις 19 Μαρτίου 2025 και στην οποία καταγράφεται η στρατηγική και οι ανάγκες της ΕΕ που πρέπει να καλυφθούν έως το έτος 2030. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕ έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες, προγράμματα και χρηματοδοτικά μέσα[38] για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας και την κάλυψη των αυξημένων αμυντικών δαπανών σε όλα τα κράτη μέλη. Οι δράσεις αυτές αποσκοπούν στην επίτευξη μιας ανεξάρτητης διαλειτουργικής στρατηγικής ικανότητας, στην ενίσχυση της συνεργασίας των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας, στη διενέργεια προμηθειών για κοινά αμυντικά προϊόντα, στη μείωση της εξάρτησης από τρίτες χώρες και στην αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα.

Το σχέδιο «ReArm Europe/Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030» για τη χρηματοδότηση της άμυνας της ΕΕ προσφέρει τα μέσα για να υλοποιηθούν οι στόχοι της Λευκής Βίβλου, παρέχοντας μεγαλύτερη οικονομική ευελιξία στις χώρες της ΕΕ, ευνοϊκές συνθήκες εξυπηρέτησης του χρέους και σύνθεσης επενδυτών μέσω: α) ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής (National Escape Clause) του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης[39] (συνολικά έχουν ενεργοποιηθεί 18 εθνικές ρήτρες διαφυγής), β) δρομολόγησης του χρηματοδοτικού μέσου δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE - Security Action for Europe), το οποίο εγκρίθηκε στις 27 Μαΐου 2025 και προβλέπει έως 150 δις ευρώ υπό μορφή δανείων προς τα κράτη μέλη για μεγάλες αμυντικές επενδύσεις και κοινές προμήθειες βάσει εθνικών επενδυτικών σχεδίων και δανειακών συμφωνιών με χρηματοδότηση από τις κεφαλαιαγορές και γ) στήριξης του Ομίλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της επιτάχυνσης της Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων με στόχο την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση έργων άμυνας και ασφάλειας. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, η παρεχόμενη ευελιξία θα μπορούσε να δημιουργήσει δημοσιονομικά περιθώρια ύψους σχεδόν 650 δις ευρώ για μια περίοδο τεσσάρων ετών (2025-2028), δυνάμενη, σε εξαιρετικές συνθήκες, να παραταθεί. Επιπλέον, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από το πρόγραμμα

---

[37] Σχετικές οι παρ. 20.190-20.192 (Στρατιωτικές δαπάνες) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 549/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2013, για το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ESA 2010).

[38] Μέσο Δράσης για την Ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE) 150 δις ευρώ (δάνεια με ευνοϊκούς όρους, χρηματοδοτούμενα μέσω δανεισμού της ΕΕ στις κεφαλαιαγορές), Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (ΕΤΑμ) 7,3 δις ευρώ, Πρόγραμμα για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία (EDIP) 1,5 δις ευρώ.

[39] Κανονισμός (ΕΕ) 473/2013 (άρθρο 5, παρ. 2γ), Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 (άρθρο 26).

στις εγχώριες οικονομίες, προβλέπεται η αύξηση της συμμετοχής της αμυντικής βιομηχανίας των κρατών μελών (σε ποσοστό 25%) τόσο με διεθνείς συμπαραγωγές εξοπλιστικών προγραμμάτων, ώστε να ενισχυθεί η αυτάρκεια σε εξοπλισμούς και να τονωθούν οι εξαγωγές, όσο και με ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης[40].

Ειδικότερα, η εθνική ρήτρα διαφυγής[41] για τις αμυντικές δαπάνες, η οποία ενεργοποιήθηκε για την Ελλάδα στις 8 Ιουλίου 2025, εξαιρεί την αύξηση των αμυντικών δαπανών από την αξιολόγηση της πορείας των καθαρών δαπανών της χώρας και επιτρέπει τη δημιουργία πρόσθετου δημοσιονομικού χώρου. Η ευελιξία που προσφέρει θα είναι διαθέσιμη για τέσσερα έτη, αρχής γενομένης από το 2026, με ετήσια υπέρβαση που δεν θα ξεπερνά το 1,5% του ΑΕΠ σε σύγκριση με ένα έτος βάσης (το 2024 για την Ελλάδα). Η θέσπιση μέγιστου ορίου είναι απαραίτητη για να διασφαλίζεται ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, ενώ παράλληλα παρέχεται σε όλα τα κράτη μέλη η δυνατότητα να επωφελούνται από την ευελιξία καθώς κινούνται προς υψηλότερο επίπεδο αμυντικών δαπανών. Στο ΜΔΣ 2025-2028 και στη συνέχεια στον ΠΔΠ 2026-2029, συμφωνήθηκε ότι τυχόν προσωρινές υπερβάσεις στα ετήσια όρια δαπανών δεν θα οδηγούν σε κυρώσεις ή σε διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος, εφόσον αυτές οφείλονται σε αυξημένες αμυντικές δαπάνες. Ωστόσο, το δημοσιονομικό πλαίσιο απαιτεί οι αποκλίσεις από την εγκεκριμένη πορεία των καθαρών δαπανών να μην θέτουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029, κατόπιν ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής για τις αμυντικές δαπάνες, η μεταβολή των αμυντικών δαπανών, ως ποσοστό του ΑΕΠ, κατά την περίοδο 2025-2028 σε σχέση με το έτος 2024 λαμβάνεται υπόψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε περίπτωση υπέρβασης του ορίου δαπανών. Σε όρους λειτουργικής ταξινόμησης των δαπανών (ορισμός COFOG), οι αμυντικές δαπάνες για το έτος 2026 και τα επόμενα έτη εκτιμώνται περίπου κατά 0,3% του ΑΕΠ υψηλότερες σε σχέση με το 2024.

Το σωρευτικό υπόλοιπο με χρήση ευελιξίας της ρήτρας διαφυγής για αμυντικές δαπάνες αποτελεί έναν εξειδικευμένο δείκτη των νέων ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων, ο οποίος αποτυπώνει το περιθώριο που αποκτά η Ελλάδα για την υλοποίηση του εξοπλιστικού της προγράμματος χωρίς να παραβιάζονται τα επίσημα όρια δαπανών. Ενώ οι αποκλίσεις για άλλες κρατικές δαπάνες καταγράφονται αυστηρά στον λεγόμενο «Λογαριασμό Ελέγχου» (control account) προκειμένου να διορθωθούν, το σωρευτικό υπόλοιπο με χρήση της αμυντικής ευελιξίας δείχνει πόσο από το περιθώριο ευελιξίας του 1,5% του ΑΕΠ χρησιμοποιεί σταδιακά η χώρα για αμυντικές δαπάνες.

2. Δημοσιονομικά μεγέθη εξοπλιστικών προγραμμάτων

Το κόστος και ο προϋπολογισμός των εξοπλιστικών προγραμμάτων της Ελλάδας προκύπτουν μέσα από μια αυστηρή θεσμική, στρατιωτική και κυβερνητική διαδικασία για την κάλυψη των επιχειρησιακών αναγκών της άμυνας, οι οποίες αποτυπώνονται στον Μακροπρόθεσμο Προγραμματισμό Αμυντικών Εξοπλισμών (ΜΠΑΕ) της περιόδου 2025-2036, εκτιμώμενου συνολικού κόστους 30 δις ευρώ, ο οποίος είναι συμβατός με τα επιτρεπόμενα όρια δαπανών. Ο ΜΠΑΕ παρουσιάστηκε στις 2.4.2025 και αποτελεί τον 12ετή σχεδιασμό ενίσχυσης των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας για την περίοδο 2025-2036, με αρχικό εκτιμώμενο συνολικό κόστος 25 δις ευρώ και 28 δις ευρώ μετά τις προβλέψεις για επιπλέον δημοσιονομικό χώρο από τους ευρωπαϊκούς κανόνες. Ο ΜΠΑΕ επικαιροποιήθηκε τον Ιούλιο του 2025, με το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του να διαμορφώνεται σε 30 δις ευρώ, λόγω της ένταξης της Ελλάδας στη «Δράση για την Ασφάλεια στην Ευρώπη» (SAFE), και παρέμεινε στο ίδιο ύψος κατά την επικαιροποίησή του τον Ιούλιο του 2026, σε συμφωνία με το ΠΔΠ 2026-2029.

---

[40] Στις 23 Ιουλίου 2026 η Ελλάδα έλαβε την πρώτη πληρωμή ύψους 118,2 εκατ. ευρώ, ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει το 15% του συνολικού κονδυλίου ύψους 787,7 εκατ. ευρώ που έχει εγκριθεί στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου SAFE.

[41] Εθνική ρήτρα διαφυγής: Είναι ένα μέσο στο πλαίσιο των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ που επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν προσωρινά από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις για την αντιμετώπιση εξαιρετικών περιστάσεων που εκφεύγουν του ελέγχου τους, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του χρέους. Το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ επιτρέπει στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση αυτής της ευελιξίας αυξάνοντας προσωρινά τις δημόσιες δαπάνες ή σημειώνοντας μεγαλύτερα ελλείμματα χωρίς να θεωρείται ότι παραβιάζουν τους δημοσιονομικούς κανόνες που ορίζονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Για την περίοδο 2022-2025 καταρτίστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών το ΜΠΔΣ 2022-2025, το οποίο ψηφίστηκε στις 2.7.2021. Εν συνεχεία, στις 16.10.2024 δημοσιεύθηκε το ΜΔΣ 2025-2028, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 26.11.2024. Με την Πράξη 33 της 27.11.2025 εγκρίθηκε ο πρώτος ΠΔΠ 2026-2029, στον οποίο περιλαμβάνεται το σύνολο των δημοσιονομικών παρεμβάσεων που έχουν νομοθετηθεί ή ανακοινωθεί για την περίοδο 2026-2029 και οι οποίες είναι συνεπείς με τα όρια που προβλέπονται στο ισχύον ΜΔΣ 2025-2028.

Τα βασικά μεγέθη για τις εν γένει αμυντικές δαπάνες και ειδικά για το σκέλος τους που αφορά στα εξοπλιστικά προγράμματα έχουν ως ακολούθως:

- Οι αμυντικές δαπάνες έτους 2025 (αποδοχές προσωπικού[42], λειτουργικές δαπάνες και εξοπλιστικά προγράμματα), σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ), ανήλθαν σε 5,812 δις ευρώ, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 2,33% του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (249,73 δις ευρώ), αυξημένες κατά 6% έναντι του 2024 (5,477 δις ευρώ) (Πίνακας 2).

- Ειδικά οι πληρωμές για εξοπλιστικά προγράμματα (σε ταμειακή βάση) το 2025 ανήλθαν σε 1,784 δις ευρώ έναντι 1,666 δις ευρώ το 2024 (αύξηση κατά 7%) (Πίνακας 1).

- Τα ανώτατα όρια εξοπλιστικών προγραμμάτων που επιβάλλονται από το ΜΠΔΣ (κατά ESA 2010)[43] διαμορφώθηκαν σε 1,7 δις ευρώ το 2025 έναντι 1,196 δις ευρώ το 2024 (αύξηση κατά 42%).

- Οι φυσικές παραλαβές εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά ESA 2010 ανήλθαν σε 1,7 δις ευρώ (παραλαβές που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο έτος 2025), εξαντλώντας τα ανώτατα όρια του ΜΠΔΣ (Πίνακας 1).

- Από στοιχεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας, προκύπτει ότι οι αμυντικές δαπάνες έτους 2025 ανήλθαν στο 2,8% του ΑΕΠ στη χώρα μας, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες του συνόλου των κρατών μελών της ΕΕ (μέσος όρος) ανήλθαν στο 2,4% του ΑΕΠ (Πίνακας 4). Τα ποσοστά του έτους 2024 ήταν 2,8% και 1,9%, αντίστοιχα.

Αναφορικά με τις προβλέψεις της περιόδου 2026-2029[44] προκύπτουν τα εξής:

- Οι αμυντικές δαπάνες (σύνολο δαπανών ΥΠΕΘΑ) προβλέπεται να αυξηθούν, με τον μέσο όρο της περιόδου 2026-2029 να εκτιμάται στα 6,517 δις ευρώ (Πίνακας 1).

- Οι εκτιμήσεις των πληρωμών για εξοπλιστικά προγράμματα (σε ταμειακή βάση) κατά την περίοδο 2026-2029 διαμορφώνονται σε 3,2 δις ευρώ, 3,2 δις ευρώ, 2,5 δις ευρώ και 2,4 δις ευρώ, αντίστοιχα (Πίνακας 1).

- Τα ανώτατα όρια φυσικών παραλαβών εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά την περίοδο 2026-2029 βάσει του ΠΔΠ 2026-2029, διαμορφώνονται σε 2,3 δις ευρώ, 2,4 δις ευρώ, 2,6 δις ευρώ και 2,7 δις ευρώ αντίστοιχα (κατά μέσο όρο 2,5 δις ευρώ ετησίως), ενώ οι εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΑ διαμορφώνονται σε 2,198 δις ευρώ, 2,262 δις ευρώ, 2,060 δις ευρώ και 2,394 δις ευρώ, αντίστοιχα (κατά μέσο όρο 2,229 δις ετησίως) (Πίνακας 1).

---

[42] Οι δαπάνες για αποδοχές προσωπικού δεν περιλαμβάνουν το κόστος των συντάξεων των στρατιωτικών.

[43] Ανώτατα Όρια Εξοπλιστικών Προγραμμάτων κατά ESA 2010: Υπολογίζονται ως η διαφορά των δαπανών για εξοπλιστικά προγράμματα μείον τις εθνικολογιστικές προσαρμογές.

[44] Στα εκτιμώμενα δημοσιονομικά μεγέθη δεν έχουν ενσωματωθεί οι προβλέψεις αύξησης των αμυντικών δαπανών σύμφωνα με α) το επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Παραγωγή Άμυνας του ΝΑΤΟ στο 5% του ΑΕΠ και β) την εθνική ρήτρα διαφυγής.

Πίνακας 1: Δημοσιονομικά μεγέθη περιόδου 2023-2029 βάσει των ΜΠΔΣ 2022-2025, ΜΔΣ 2025-2028 και ΠΔΠ 2026-2029 (ποσά σε δις ευρώ)

Πορεία Εξοπλιστικών Προγραμμάτων	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Απολογιστικά			**Προβλέψεις**			
Τακτικός Π/Υ Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (σε ταμειακή βάση)	**5,195**	**5,477**	**5,812**	**6,955**	**6,892**	**6,171**	**6,050**
Εκ των οποίων Πληρωμές εξοπλιστικών προγραμμάτων (σε ταμειακή βάση)[45]	1,491	1,666	1,784	3,200	3,200	2,500	2,400
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	0,054	0,028	0,047	0,108	0,135	0,135	0,135
ΤΑΜΕΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Π/Υ	**5,249**	**5,505**	**5,859**	**7,063**	**7,027**	**6,306**	**6,185**
Εθνικολογιστικές Προσαρμογές	0,431	0,470	0,084	0,900	0,800	-0,100	-0,300
ΣΥΝΟΛΟ Π/Υ κατά ESA 2010	4,818	5,035	5,775	6,163	6,227	6,406	6,485
Ανώτατα Όρια Εξοπλιστικών Προγραμμάτων κατά ESA (Πληρωμές εξοπλιστικών προγραμμάτων μείον εθνικολογιστικές προσαρμογές)	1,060	1,196	1,700	2,300	2,400	2,600	2,700
Παραλαβές εξοπλιστικών προγραμμάτων βάσει του ΥΠΕΘΑ	1,060	1,196	1,700	2,198	2,262	2,060	2,394

Πηγές: έγγραφα ΥΠΕΘΟ: οικ. 2/92431/3.12.2024 και οικ. 2/62190/ΔΠΓΚ/15.7.2024, έγγραφα της ΓΔΟΣΥ του ΥΠΕΘΑ: Φ.800/49915/Σ.7328/8.4.2026, Φ.800/118794/Σ.17164/03.09.2026 (επικαιροποιημένα στοιχεία στις 18.9.2026 από ΟΠΣΔΠ)

Η διάρθρωση του προϋπολογισμού του ΥΠΕΘΑ ανά μείζονα κατηγορία δαπάνης κατά την περίοδο 2021-2025 απεικονίζεται στον κατωτέρω πίνακα:

Πίνακας 2: Απολογιστικά δημοσιονομικά στοιχεία πληρωμών εκ του συνολικού προϋπολογισμού ΥΠΕΘΑ περιόδου 2021-2025 (δεν περιλαμβάνεται το ΠΔΕ) (ποσά σε δις ευρώ)

Κατηγορία δαπάνης	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Αποδοχές Προσωπικού	2,466	2,517	2,606	2,745	2,779
Εξοπλιστικά Προγράμματα[45]	2,525	3,406	1,565	1,682	1,791
Λειτουργικές δαπάνες	0,790	1,130	1,024	1,050	1,242
Σύνολο πληρωμών ΥΠΕΘΑ	5,781	7,053	5,195	5,477	5,812
Ποσοστό πληρωμών για Εξοπλιστικά Προγράμματα εκ του συνόλου του Πληρωμών ΥΠΕΘΑ	44%	48%	30%	31%	31%

Πηγή: έγγραφο της ΓΔΟΣΥ του ΥΠΕΘΑ Φ.800/49915/Σ.7328/8.4.2026 Παράρτημα Δ (επικαιροποιημένα στοιχεία στις 18.9.2026 από ΟΠΣΔΠ)

[45] Σύμφωνα με το ΥΠΕΘΑ, τα μειωμένα ποσά πληρωμών Εξοπλιστικών Προγραμμάτων σε σχέση με τις πληρωμές του Πίνακα 2, όπου γίνεται η ανάλυση ανά κατηγορία πληρωμών (π.χ. τα μεγέθη του έτους 2025 1,784 δις ευρώ και 1,791 δις ευρώ, αντίστοιχα), οφείλονται α) σε πληρωμές προς τα ναυπηγεία, οι οποίες δεν αφορούν εξοπλιστικά προγράμματα και β) σε αδιάθετα υπόλοιπα Χρηματικών Ενταλμάτων Προπληρωμής (ΧΕΠ).

Η προέλευση του αμυντικού εξοπλισμού που πράγματι παραλήφθηκε ανά γεωγραφική περιοχή προέλευσης απεικονίζεται κατωτέρω:

Πίνακας 3: Φυσικές παραλαβές αμυντικού εξοπλισμού 2021-2025 ανά γεωγραφική περιοχή προέλευσης (ποσοστά)

Προέλευση	2021	2022	2023	2024	2025	Μέσος όρος
Ευρωζώνη	51,7%	63,0%	94,9%	79,6%	82,7%	74,4%
Τρίτες χώρες	44,7%	23,4%	1,9%	16,6%	14,8%	20,3%
Ελλάδα	3,6%	13,6%	3,2%	3,8%	2,5%	5,3%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πηγή: έγγραφο της ΓΔΟΣΥ του ΥΠΕΘΑ Φ.800/118794/Σ.17164/03.09.2026 Παράρτημα Δ

Οι αμυντικές δαπάνες της χώρας μας σε σύγκριση με τις συγκεντρωτικές για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχει ως ακολούθως:

Πίνακας 4: Δεδομένα Αμυντικών Δαπανών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας έτους 2025 (EDA Defence Data) (ποσά σε δις ευρώ)

	Συγκεντρωτικά δεδομένα ΕΕ (όλα τα κράτη μέλη)	Ελλάδα
Σύνολο αμυντικών δαπανών	418,0	6,9[46]
Σύνολο αμυντικών επενδύσεων	134,0	1,7
Αμυντικές δαπάνες ως % του ΑΕΠ	2,4%	2,8%

Πηγή: EDA Defence Data[47], Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (European Defence Agency)

3. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η Ελλάδα παραδοσιακά εντάσσεται στις χώρες της ΕΕ με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες, με σημαντικό τμήμα αυτών να αφορά στην υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων. Οι σχετικές δαπάνες υπερβαίνουν σταθερά την τιμή στόχο του 2% του ΑΕΠ που τέθηκε από το ΝΑΤΟ το 2014 και μάλιστα προβλέπεται να αυξηθούν στο 5%[48] του ΑΕΠ από τον Ιούνιο 2025 έως το 2035. Δεδομένης της προγραμματισμένης αύξησης των αμυντικών δαπανών στο μέλλον, κρίνεται απαραίτητη η συστηματική παρακολούθηση της πορείας των σχετικών μεγεθών. Επιπλέον, η αύξηση αυτή αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις και στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των εξοπλιστικών προγραμμάτων είναι αλλοδαπής προέλευσης.

Οι αμυντικές δαπάνες επηρεάζονται άμεσα από τους ισχύοντες δημοσιονομικούς κανόνες και ειδικότερα μέσω της δημοσιονομικής ευελιξίας που παρέχεται από την εθνική ρήτρα διαφυγής για τις αμυντικές δαπάνες, που αποτελεί μέρος του σχεδίου ReArm Europe/Ετοιμότητα με ορίζοντα το 2030. Η ύπαρξη του σωρευτικού υπολοίπου με χρήση ευελιξίας της ρήτρας διαφυγής για αμυντικές

[46] Συμπεριλαμβάνονται και οι δαπάνες που αφορούν στρατιωτικές συντάξεις, οι οποίες δεν καταβάλλονται από το ΥΠΕΘΑ αλλά από τον e-ΕΦΚΑ.

[47] Στην Πύλη Αμυντικών Δεδομένων συλλέγονται και συγκεντρώνονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας ετήσια αμυντικά δεδομένα σχετικά με τις αμυντικές δαπάνες και το μέγεθος της δύναμης των κρατών μελών του ΕΟΑ από το 2006. https://www.eda.europa.eu/publications-and-data/defence-data.

[48] Κατά τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στη Χάγη τον Ιούνιο του 2025, οι σύμμαχοι κατέληξαν σε συμφωνία για τη δέσμευση αύξησης των αμυντικών δαπανών σε 5% του ΑΕΠ έως το 2035. Ειδικότερα, τα μέλη του ΝΑΤΟ δεσμεύτηκαν να επενδύουν το 3,5% του ΑΕΠ ετησίως στις βασικές αμυντικές απαιτήσεις και έως και το 1,5% του ΑΕΠ σε δαπάνες που σχετίζονται με την ασφάλεια για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, την υπεράσπιση των δικτύων, τη διασφάλιση της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας των πολιτών, την καινοτομία και την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανικής βάσης.

δαπάνες διασφαλίζει ότι η εφαρμογή του ΜΠΑΕ δεν επιβαρύνει το έλλειμμα με τρόπο που θα μπορούσε να οδηγήσει τη χώρα σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Ωστόσο, ο μη συνυπολογισμός των σχετικών δαπανών στο έλλειμμα δεν σημαίνει ότι αυτές δεν επιβαρύνουν τη χώρα σε ταμειακή βάση ούτε ότι δεν καταγράφονται στο δημόσιο χρέος, εφόσον χρηματοδοτηθούν με πρόσθετο κρατικό δανεισμό. Για τον λόγο αυτό, η αύξησή τους πρέπει να είναι αντικείμενο ενδελεχούς παρακολούθησης, σε συνάρτηση με την πορεία και των λοιπών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, ώστε να αποτραπεί μια σοβαρή επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών.

Μακροπρόθεσμα, η ενίσχυση των ευρωπαϊκών αμυντικών δαπανών μέσω της θέσπισης δημοσιονομικών και χρηματοδοτικών μέτρων δημιουργεί ευκαιρίες χρηματοδότησης για την ανάπτυξη της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας, ενόψει και της υποχρέωσης συμμετοχής της σε ποσοστό τουλάχιστον 25% σε κάθε νέο εξοπλιστικό πρόγραμμα. Το 2025 το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ανέπτυξε την «Ατζέντα 2030», η οποία περιλαμβάνει τον δωδεκαετή ΜΠΑΕ, τη δημιουργία του Ελληνικού Κέντρου Αμυντικής Καινοτομίας (ΕΛΚΑΚ) για την προώθηση της καινοτομίας και των τεχνολογιών διπλής χρήσης και φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη. Στόχος της Ατζέντας 2030 είναι η ανάπτυξη ενός διαφορετικού μοντέλου επιχειρησιακής λειτουργίας, επενδύοντας στην τεχνολογική, βιομηχανική και παραγωγική ικανότητα. Μέσα υλοποίησης του στόχου είναι η συστηματική διασύνδεση του εγχώριου οικοσυστήματος εταιριών, δημόσιων και ιδιωτικών, που δραστηριοποιούνται στον αμυντικό τομέα, με τις ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων, μέσω της ενίσχυσης κυρίως των νεοφυών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων και με έμφαση σε εξοπλιστικά προγράμματα που θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σύγχρονου δικτυοκεντρικού πεδίου μάχης, στο οποίο κυριαρχούν, πέραν των παραδοσιακών πλατφορμών, τα μη επανδρωμένα οχήματα κάθε τύπου.

Εν κατακλείδι, η αύξηση των αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και της ΕΕ αποτελεί μια ευκαιρία ανάπτυξης της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας. Καθοριστικής σημασίας αποτελούν οι παραγωγικές και βιώσιμες επενδύσεις στην εγχώρια ανάπτυξη και παραγωγή προϊόντων αμυντικής τεχνολογίας, οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη, την απασχόληση (και μάλιστα σε υψηλής ειδίκευσης θέσεις εργασίας), τα δημόσια έσοδα και τον εξαγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

1. Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης[49], που συνιστά -όπως και το δημοσιονομικό αποτέλεσμα- έναν από τους πλέον κρίσιμους δείκτες βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, μειώθηκε το 2025 ως απόλυτο μέγεθος και διαμορφώθηκε σε 362.995 εκατ. ευρώ (από 364.960 εκατ. ευρώ το 2024). Συναφώς, το χρέος μειώθηκε και ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και, συγκεκριμένα, διαμορφώθηκε σε ποσοστό 145,4% του ΑΕΠ (από 153,5% το 2024). Ως εκ τούτου, η ριζική αποκλιμάκωση του χρέους συνεχίστηκε, με τη μείωση του δείκτη χρέος/ΑΕΠ κατά το έτος αναφοράς να ανέρχεται στις 8,1 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.). Από το 2020, όπου σημειώθηκε η υψηλότερη τιμή χρέους προς ΑΕΠ (209,4%), μέχρι το 2025, η σωρευτική μείωση του δημοσίου χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ ανήλθε στις 64 π.μ.

Στον Πίνακα 1 απεικονίζεται το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης και ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ κατά την τελευταία πενταετία, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και της Eurostat.

Πίνακας 1: Ενοποιημένο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης

(ποσά σε εκατ. ευρώ)	2021	2022	2023	2024	2025
Ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης	364.141	368.005	369.110	364.960	362.995
% ΑΕΠ	197,3%	177,8%	164,0%	153,5%	145,4%
ΑΕΠ	184.575	207.020	225.058	237.706	249.726

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δημοσιονομικά στοιχεία περιόδου 2022-2025 (Οκτώβριος 2026)

Η σύνθεση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης κατά την τελευταία πενταετία απεικονίζεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Σύνθεση Χρέους Γενικής Κυβέρνησης

(ποσά σε εκατ. ευρώ)	2021	2022	2023	2024	2025
Ονομαστική αξία υπολοίπου χρέους στο τέλος του έτους	**364.141**	**368.005**	**369.110**	**364.960**	**362.995**
Νόμισμα και καταθέσεις	**6.757**	**7.248**	**7.286**	**7.578**	**7.821**
Χρεόγραφα εκτός από μετοχές, χωρίς χρηματοοικονομικά παράγωγα	**80.998**	**85.246**	**92.041**	**94.846**	**98.001**
Βραχυπρόθεσμα (≤1 έτους)	10.811	11.089	11.338	7.919	7.283
Μακροπρόθεσμα (>1 έτους)	70.187	74.157	80.703	86.927	90.718
Δάνεια	**276.386**	**275.511**	**269.783**	**262.536**	**257.173**
Βραχυπρόθεσμα	2.049	5.391	2.685	1.789	1.886
Μακροπρόθεσμα	274.337	270.120	267.098	260.747	255.287

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δημοσιονομικά στοιχεία περιόδου 2022-2025 (Οκτώβριος 2026)

Το μεγαλύτερο μέρος του χρέους αποτελείται από δάνεια (περίπου 71%), τα οποία μειώνονται σε 257.173 εκατ. ευρώ (από 262.536 εκατ. ευρώ το 2024), με κυρίαρχη συνιστώσα τα μακροπρόθεσμα δάνεια. Τα χρεόγραφα αυξάνονται στα 98.001 εκατ. ευρώ από 94.846 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω των μακροπρόθεσμων τίτλων (90.718 εκατ. ευρώ έναντι 86.927 εκατ. ευρώ το 2024), ενώ τα βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα μειώνονται σε 7.283 εκατ. ευρώ από 7.919 εκατ. ευρώ κατά το προηγούμενο έτος. Συνολικά, η σύνθεση του χρέους εμφανίζει μεγαλύτερη ωριμότητα και

[49] Διαφέρει από το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης κατά το ποσό του ενδοκυβερνητικού χρέους και των λοιπών στοιχείων που προβλέπονται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ESA 2010).

περιορισμένη έκθεση σε βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, με σαφή μετατόπιση από βραχυπρόθεσμα σε μακροπρόθεσμα μέσα χρηματοδότησης[50] κατά τα τελευταία έτη.

Η διαχρονική εξέλιξη του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης σε απόλυτους αριθμούς και ως ποσοστό του ΑΕΠ απεικονίζεται, αντίστοιχα, στα διαγράμματα 1 και 2.

Διάγραμμα 1: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (περίοδος 2000-2025)

Πηγή: ΟΔΔΗΧ, «Δημόσιο Χρέος και Δανεισμός», Ετήσια ενημερωτική έκδοση 2025

Διάγραμμα 2: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ (περίοδος 2000-2025)

Πηγή: ΟΔΔΗΧ, «Δημόσιο Χρέος και Δανεισμός», Ετήσια ενημερωτική έκδοση 2025

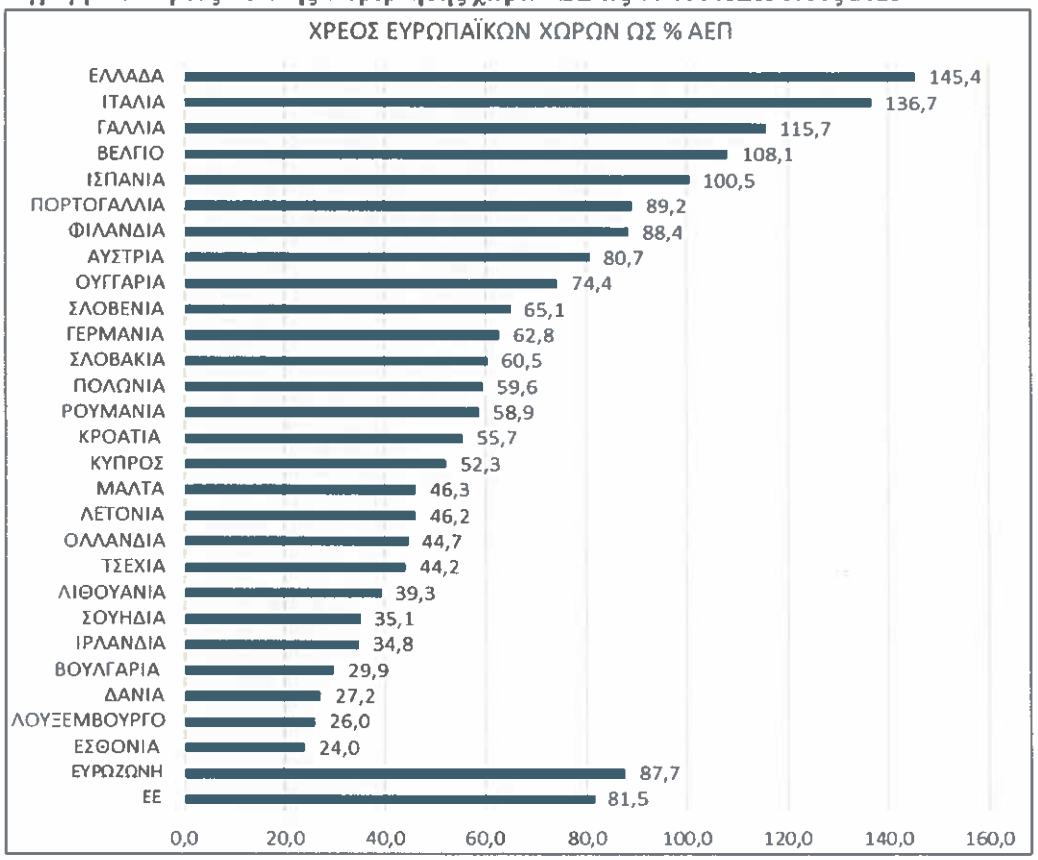
2. Το δημόσιο χρέος σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση

Παρά τη μεγάλη και συνεχόμενη μείωση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ, η Ελλάδα εξακολουθεί να καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Ειδικότερα, στο τέλος του 2025 ο δείκτης του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ κυμαινόταν από το χαμηλότερο 24% στην Εσθονία έως το υψηλότερο 145,4% στην Ελλάδα. Μετά τη χώρα μας έπονται η Ιταλία (136,7%) και η Γαλλία (115,7%), ενώ στο τέλος της κατάταξης (καλύτερη επίδοση) βρίσκονται, μετά την Εσθονία, χώρες όπως το Λουξεμβούργο (26%) και η Δανία (27,2%). Συνολικά, τόσο στη ζώνη του ευρώ (20 χώρες) όσο και στο σύνολο της ΕΕ (27 χώρες), ο δείκτης του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ παρουσίασε αύξηση κατά 1,1% (87,7% έναντι 86,6%) και 1,2% (από 80,3% σε 81,5%), αντίστοιχα.

[50] Στις 31.12.2025 το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων που συνδέονται με τα προγράμματα των Μηχανισμών Στήριξης ανερχόταν σε 211,40 δις ευρώ περίπου. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΔΔΗΧ, καθώς και την ετήσια έκθεση 2025 του ESM, το ποσό αυτό αναλύεται σε 26.318 εκατ. ευρώ διμερή δάνεια των χωρών της ΕΕ (Greek Loan Facility - GLF), 125.695 εκατ. ευρώ δάνεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility - EFSF) και 59.409 εκατ. ευρώ δάνεια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (European Stability Mechanism - ESM). Σημειώνεται συναφώς ότι τα δάνεια του ΔΝΤ έχουν εξοφληθεί πλήρως από το οικονομικό έτος 2022.

Στο Διάγραμμα 3 απεικονίζεται το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ, καθώς και ο μέσος όρος των χωρών της ΕΕ και των χωρών της Ευρωζώνης κατά την 31.12.2025.

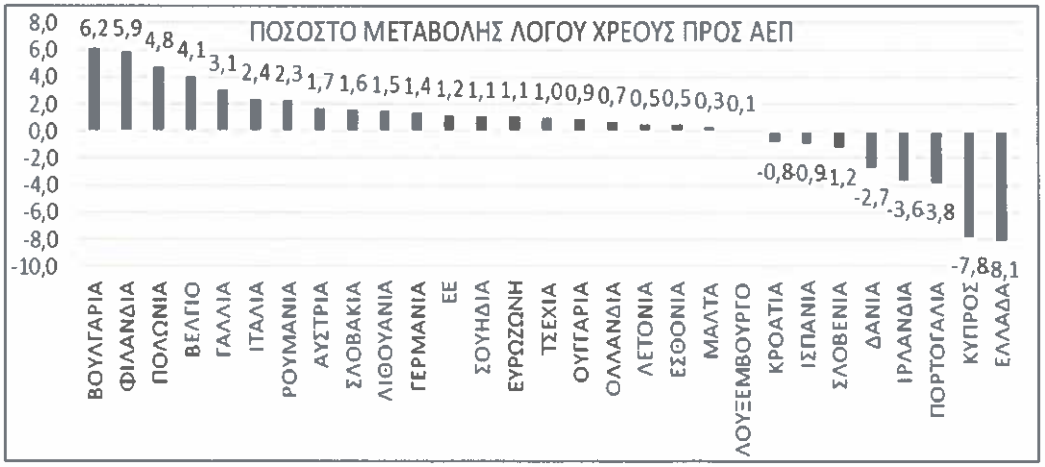
Διάγραμμα 3: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης χωρών ΕΕ ως % του ΑΕΠ έτους 2025

Πηγή: Eurostat Οκτώβριος 2026, Επεξεργασία ΕλΣυν

Στο Διάγραμμα 4 απεικονίζεται η μεταβολή, κατά το έτος αναφοράς, του λόγου του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ για όλες τις χώρες της ΕΕ, καθώς και ο μέσος όρος της ΕΕ και της Ευρωζώνης.

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία μεταβολή του λόγου δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ, Σύγκριση 2024-2025

Πηγή: Eurostat Οκτώβριος 2026, Επεξεργασία ΕλΣυν

Κατά το τέλος του τέταρτου τριμήνου του 2025 σε σύγκριση με το αντίστοιχο του 2024, ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ παρουσίασε αύξηση σε δεκαεννέα (19) κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ μείωση καταγράφηκε σε οκτώ (8) κράτη μέλη. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν στη

Βουλγαρία κατά 6,2 π.μ., στη Φινλανδία κατά 5,9 π.μ., στην Πολωνία κατά 4,8 π.μ., στο Βέλγιο κατά 4,1 π.μ., στη Γαλλία κατά 3,1 π.μ. και στην Ιταλία κατά 2,4 π.μ. Αντιθέτως, οι μεγαλύτερες μειώσεις του λόγου δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ καταγράφηκαν στην Ελλάδα κατά 8,1 π.μ., στην Κύπρο κατά 7,8 π.μ., στην Πορτογαλία κατά 3,8 π.μ., στην Ιρλανδία κατά 3,6 π.μ. και στη Δανία κατά 2,7 π.μ.

3. Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης[51] αυξήθηκε το 2025 ως απόλυτο μέγεθος (από 403.861 εκατ. ευρώ σε 406.181 εκατ. ευρώ), ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε από 169,9% σε 162,7%, αντίστοιχα. Η αύξηση σε απόλυτες τιμές αποδίδεται κυρίως στην αύξηση κατά 3.442 εκατ. ευρώ (+3,27%) των χρεωστικών τίτλων (κυρίως μακροπρόθεσμων τίτλων εκδοθέντων στο εσωτερικό), ενώ παράλληλα το δανειακό χαρτοφυλάκιο υποχώρησε κατά 1.122 εκατ. ευρώ (-0,38%). Η διάρθρωση του χαρτοφυλακίου υπέρ των μακροπρόθεσμων τίτλων παρέμεινε και το έτος 2025, διευκολύνοντας τη δυνατότητα της διαχείρισής του.

4. Η πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας

Η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από το σύνολο των διεθνών οίκων αξιολόγησης κατά τα προηγούμενα έτη συνεχίστηκε και στο έτος 2025[52]. Πλέον όλοι οι οίκοι αξιολόγησης που αναγνωρίζονται από την ΕΚΤ, έχουν πιστοληπτική αξιολόγηση για την Ελλάδα εντός της επενδυτικής κατηγορίας, σηματοδοτώντας την επιστροφή της χώρας στην ευρωπαϊκή κανονικότητα και συμβάλλοντας στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των διεθνών επενδυτών. Η πιστοληπτική ικανότητα και προοπτική της ελληνικής οικονομίας κατά την 31η.12.2025 και οι μεταβολές στις αξιολογήσεις των διεθνών οίκων κατά τα τρία (3) τελευταία έτη παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.

Πίνακας 3: Πιστοληπτική ικανότητα Ελλάδας

Οίκος Αξιολόγησης	Πιστοληπτική Ικανότητα (Rating) 31.12.2023	Πιστοληπτική Ικανότητα (Rating) 31.12.2024	Πιστοληπτική Ικανότητα (Rating) 31.12.2025	Προοπτική (Outlook) 31.12.2025
Fitch	BBB-	BBB-	BBB	Σταθερή
S&P	BBB-	BBB-	BBB	Σταθερή
Moody's	Ba1	Ba1	Baa3[53]	Σταθερή
DBRS Morningstar	BBB (low)	BBB (low)	BBB	Σταθερή
Scope Ratings GmbH	BBB-	BBB	BBB	Θετική

Πηγή: ΟΔΔΗΧ, Επεξεργασία ΕΛΣυν

Οι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν στην αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας, σύμφωνα με τις εκθέσεις των οίκων αξιολόγησης κατά το έτος αναφοράς, είναι κυρίως: α) Η σταθερή αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους, β) τα δημοσιονομικά πλεονάσματα και γ) το

[51] Αφορά το ακαθάριστο χρέος της Κεντρικής Διοίκησης με τις προσαρμογές που έχουν γίνει στα πλαίσια της συμμόρφωσης με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010 (ESA 2010), σύμφωνα με την ετήσια ενημερωτική έκδοση του ΟΔΔΗΧ "Δημόσιο Χρέος & Δανεισμός" για το έτος 2025.

[52] Ο οίκος Moody's τον Μάρτιο του 2025 αναβάθμισε την αξιολόγηση της Ελλάδας σε Baa3 με σταθερή προοπτική (από Ba1), επαναφέροντάς την στην επενδυτική βαθμίδα μετά από 14 χρόνια. Την ίδια περίοδο, ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης DBRS Morningstar αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από BBB (low) σε BBB, με σταθερές προοπτικές. Ο οίκος S&P τον Απρίλιο του 2025 αναβάθμισε την αξιολόγηση της Ελλάδας στη βαθμίδα BBB από BBB-, ενώ αμέσως μετά, τον Μάιο, ο οίκος Fitch αναβάθμισε τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας σε θετικές από σταθερές. Ο ίδιος οίκος τον Νοέμβριο του 2025 αναβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας στη βαθμίδα BBB με σταθερές προοπτικές, επιβεβαιώνοντας την πορεία ανάκαμψης της χώρας. Τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, ο οίκος Scope Ratings αναβάθμισε τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας από σταθερές σε θετικές.

[53] Το Baa3 της Moody's στην πιστοληπτική αξιολόγηση αντιστοιχεί με το BBB- των υπόλοιπων οίκων αξιολόγησης.

ευνοϊκό προφίλ του δημοσίου χρέους (υψηλή μέση σταθμική διάρκεια, σημαντικά ταμειακά διαθέσιμα και περιορισμένες χρηματοδοτικές ανάγκες).

Στον αντίποδα, οι οίκοι αξιολόγησης κρατούν και κάποιες επιφυλάξεις όσον αφορά την πορεία της ελληνικής οικονομίας, παρά τη βελτίωση των τελευταίων ετών και τη διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας. Ειδικότερα, το υψηλό επίπεδο δημοσίου χρέους παραμένει βασική ευπάθεια, παρά τη σταδιακή αποκλιμάκωσή του. Παράλληλα, διαρθρωτικοί περιορισμοί, όπως η χαμηλή παραγωγικότητα, οι δημογραφικές πιέσεις και το σημαντικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, επιβαρύνουν τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης και ενδέχεται να περιορίσουν τον ρυθμό μείωσης του χρέους. Για τους οίκους αξιολόγησης, η διατήρηση της ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα αποτελεί βασικό παράγοντα αποκλιμάκωσης του χρέους και προϋποθέτει συνέχιση των μεταρρυθμίσεων, σταθερές επενδύσεις πέραν του ορίζοντα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ενίσχυση της παραγωγικότητας.

5. Το κόστος δανεισμού και οι τόκοι του δημοσίου χρέους

Η ανοδική τάση στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων στις διεθνείς αγορές συνεχίστηκε και το 2025, παρά την προσωρινή αποκλιμάκωση που είχε σημειωθεί κατά το τέλος του προηγούμενου έτους. Οι αποδόσεις των ελληνικών κρατικών ομολόγων ακολούθησαν σε γενικές γραμμές την πορεία των αποδόσεων των υπολοίπων χωρών της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, η άνοδος των ελληνικών αποδόσεων ήταν μικρότερη σε σχέση με εκείνη του γερμανικού τίτλου αναφοράς, με αποτέλεσμα την περαιτέρω συμπίεση της διαφοράς απόδοσης (spread) του ελληνικού δεκαετούς ομολόγου έναντι του αντίστοιχου γερμανικού. Συγκεκριμένα, στο τέλος Δεκεμβρίου 2025, η διαφορά απόδοσης διαμορφώθηκε στις 59 μονάδες βάσης, έναντι των 89 μονάδων βάσης στα τέλη του 2024 και των 101 μονάδων βάσης την αντίστοιχη περίοδο του Δεκεμβρίου 2023. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τις αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας και τη διατήρηση ισχυρής επενδυτικής ζήτησης, καταδεικνύει τη βελτίωση της θέσης της ελληνικής οικονομίας στις διεθνείς αγορές κρατικών τίτλων.

Κατά το έτος 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΔΔΗΧ[54] και την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος[55], το Ελληνικό Δημόσιο προχώρησε σε 5 επανεκδόσεις ομολόγων συνολικού ύψους 3,7 δις ευρώ με αποδόσεις από 2,34% έως 4,408% (αφορά επανέκδοση διάρκειας 30 ετών), καθώς και σε μια νέα έκδοση δεκαετούς ομολόγου ύψους 4 δις ευρώ με απόδοση 3,637%. Επιπλέον, η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση συνεχίστηκε μέσω εκδόσεων έντοκων γραμματίων διάρκειας 13, 26 και 52 εβδομάδων. Το απόθεμα εντόκων γραμματίων μειώθηκε κατά 447,39 εκατ. ευρώ και ανήλθε στα 7.968 εκατ. ευρώ το 2025, σε συνέχεια της σημαντικής του μείωσης το 2024. Η μεσοσταθμική διάρκεια του νέου δανεισμού διαμορφώθηκε στα 13,94 έτη, μειωμένη κατά περίπου 2,5 έτη σε σχέση με το 2024, ενώ το μεσοσταθμικό κόστος του νέου δανεισμού -εκτός των συμφωνιών REPOS- διαμορφώθηκε σε 3,73% έναντι ποσοστού 3,43% κατά το προηγούμενο έτος. Συνολικά, το ετήσιο μεσοσταθμικό επιτόκιο εξυπηρέτησης του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης[56] σε ταμειακή βάση στο τέλος του 2025 διαμορφώθηκε, πριν και μετά τους αναβαλλόμενους τόκους, σε 1,79% και 1,33%, αντίστοιχα, ενώ η μέση σταθμική του διάρκεια[57] είναι στα 18,36 έτη (από 18,79 έτη στο τέλος του 2024).

---

[54] Πηγή: ΟΔΔΗΧ, Ετήσιες Ενημερωτικές Εκδόσεις 2024, 2025 «Δημόσιο Χρέος και Δανεισμός».

[55] Βλ. Έκθεση Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος (Απρίλιος 2026).

[56] Ο εν λόγω δείκτης αποτυπώνει το πραγματικό μέσο επιτόκιο με το οποίο το Ελληνικό Δημόσιο εξυπηρέτησε το χρέος του μέσα σε ένα έτος. Υπολογίζεται με βάση τους τόκους που πληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους και σταθμίζεται ανάλογα με το ύψος των δανειακών υποχρεώσεων. Από το 2022 και μεταγενέστερα, ο υπολογισμός του κόστους εξυπηρέτησης περιλαμβάνει και τους αναβαλλόμενους τόκους των δανείων του EFSF, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 6577784/17.09.24 απόφαση της Eurostat.

[57] Η υψηλή μέση σταθμική διάρκεια του ελληνικού δημόσιου χρέους, παρά τη σταδιακή αποκλιμάκωσή της από 22,1 έτη το 2019 σε 18,4 έτη το 2025, εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα ως προς τη βιωσιμότητά του. Η διάρκεια αυτή υπερβαίνει σημαντικά τον αντίστοιχο μέσο όρο των κρατών μελών της ΕΕ (ο οποίος κυμαίνεται περίπου μεταξύ 7 και 9 ετών) και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη συμμετοχή μακροπρόθεσμων δανείων του επίσημου τομέα (GLF/EFSF/ESM) από τα 3 προγράμματα διάσωσης, με ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης, γεγονός που περιορίζει τον βραχυπρόθεσμο κίνδυνο αναχρηματοδότησης και καθιστά το ελληνικό χρέος περισσότερο ανθεκτικό στις διακυμάνσεις των αγορών και των επιτοκίων.

Τέλος σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα δημοσιονομικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ[58], το σύνολο των (ενοποιημένων) τόκων που κατέβαλε το Ελληνικό Δημόσιο το 2025 ανήλθε σε 7.842 εκατ. ευρώ (3,14% του ΑΕΠ), ενώ κατά το προηγούμενο έτος (2024) το αντίστοιχο ποσό ήταν 8.225 εκατ. ευρώ (3,46% του ΑΕΠ). Ως εκ τούτου, οι τόκοι κατά την περίοδο αναφοράς μειώθηκαν τόσο ως απόλυτο μέγεθος (κατά 383 εκατ. ευρώ) όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ (κατά 0,32%).

6. Οι αναλύσεις βιωσιμότητας του χρέους

- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε, τον Φεβρουάριο του 2026[59], την έκθεσή της για την παρακολούθηση της βιωσιμότητας του χρέους στην ΕΕ (Debt Sustainability Monitor-DSM)[60].

Η αξιολόγηση της Ελλάδας από την Επιτροπή δείχνει ότι οι βραχυπρόθεσμοι κίνδυνοι παραμένουν χαμηλοί, καθώς οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες διατηρούνται σε περιορισμένα επίπεδα (περίπου 9% του ΑΕΠ την περίοδο 2026-2027), ενώ ο δείκτης έγκαιρης προειδοποίησης της Επιτροπής S0[61] δεν καταδεικνύει σημαντικούς άμεσους δημοσιονομικούς κινδύνους. Η ευνοϊκή διάρθρωση του χρέους, η διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας και η πρόσβαση στις αγορές με σχετικά σταθερούς όρους συμβάλλουν στη συγκράτηση του κόστους δανεισμού και ενισχύουν τη βραχυπρόθεσμη ανθεκτικότητα.

Αντίθετα, οι μεσοπρόθεσμοι κίνδυνοι αξιολογούνται στην ανάλυση της Επιτροπής για την Ελλάδα ως υψηλοί, κυρίως λόγω του υψηλού επιπέδου χρέους. Η δυναμική του χρέους μεσοπρόθεσμα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τη διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων, ενώ η ανάλυση ευαισθησίας μέσω των δοκιμών αντοχής και τα εναλλακτικά σενάρια δείχνουν σημαντική ευαισθησία σε μεταβολές επιτοκίων, ανάπτυξης και δημοσιονομικών επιδόσεων.

Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα οι κίνδυνοι χαρακτηρίζονται ως χαμηλοί, κυρίως λόγω της ευνοϊκής αρχικής δημοσιονομικής θέσης και της συγκράτησης των δαπανών γήρανσης, με τους δείκτες S1[62] και S2[63], οι οποίοι μετρούν τη δημοσιονομική προσπάθεια που απαιτείται για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους, να υποδεικνύουν περιορισμένες ανάγκες πρόσθετης προσαρμογής. Ωστόσο, κατά την Επιτροπή, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικοί παράγοντες κινδύνου, όπως οι κρατικές εγγυήσεις, τα σχετικά υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια και η αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση. Οι κίνδυνοι αυτοί αντισταθμίζονται σε σημαντικό βαθμό από ορισμένα ευνοϊκά χαρακτηριστικά του χρέους, όπως η υψηλή συμμετοχή επίσημων πιστωτών, τα χαμηλά επιτόκια, η μεγάλη διάρκεια ωρίμανσης και τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα.

- **Διεθνές Νομισματικό Ταμείο**

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) με την έκθεσή του Fiscal Monitor[64] (Απρίλιος 2026) επισημαίνει την επιδείνωση των παγκόσμιων δημοσιονομικών συνθηκών, με το δημόσιο χρέος να

---

[58] ΕΛΣΤΑΤ, Δημοσιονομικά στοιχεία για την περίοδο 2022-2025 (Οκτώβριος 2026).

[59] https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2025_en.

[60] Η Παρακολούθηση Βιωσιμότητας Χρέους (Debt Sustainability Monitor-DSM) είναι η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αξιολογεί την βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους των κρατών μελών της ΕΕ, με βάση τα οικονομικά και δημοσιονομικά στοιχεία των τελευταίων ετών αλλά και μελλοντικές προβλέψεις. Το DSM περιλαμβάνει: α) Αξιολόγηση κινδύνων βιωσιμότητας χρέους για βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, β) ανάλυση με βάση προβλέψεις της Επιτροπής (όπως το φθινοπωρινό οικονομικό δελτίο) και γ) δοκιμές ακραίων σεναρίων (stress tests), για να μελετηθεί η αντίδραση του χρέους σε απρόβλεπτες οικονομικές εξελίξεις.

[61] Ο δείκτης έγκαιρης προειδοποίησης (S0) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ένας σύνθετος δείκτης προβλέψεων που αποτιμά την πιθανότητα εκδήλωσης δημοσιονομικών πιέσεων (fiscal stress) κυρίως σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Βασίζεται σε συνδυασμό μακροοικονομικών, δημοσιονομικών και χρηματοπιστωτικών μεταβλητών και χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Debt Sustainability Monitor για την αξιολόγηση των δημοσιονομικών κινδύνων.

[62] Δείκτης S1: Δείχνει την αναγκαία βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου (σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) ώστε το δημόσιο χρέος να μειωθεί στο 60% του ΑΕΠ έως το 2070, λαμβάνοντας υπόψη και το κόστος γήρανσης. Αποτυπώνει κυρίως τη μεσο-μακροπρόθεσμη προσαρμογή.

[63] Δείκτης S2: Δείχνει τη μόνιμη δημοσιονομική προσαρμογή που απαιτείται για να σταθεροποιηθεί το δημόσιο χρέος σε μακροχρόνιο ορίζοντα, ενσωματώνοντας πλήρως τις μελλοντικές δαπάνες (ιδίως λόγω γήρανσης του πληθυσμού).

[64] Βλ. την Έκθεση FISCAL MONITOR "Fiscal Policy under Pressure: High Debt, Rising Risks"-Απρίλιος 2026.

διαμορφώνεται σε περίπου 94% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2025, ενώ προβλέπεται ότι θα προσεγγίσει το 100% έως το 2029.

Όσον αφορά την Ελλάδα, το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, τον Μάιο του 2026, ολοκλήρωσε τη διαδικασία της διαβούλευσης[65], βάσει του Άρθρου IV, μετά από συζητήσεις που ολοκληρώθηκαν στις 24 Μαρτίου 2026. Αναφορικά με την δυναμική και τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους, στην έκθεση αναφέρεται ότι η θέση του ελληνικού δημοσίου χρέους έχει βελτιωθεί αποφασιστικά. Μεσοπρόθεσμα, οι κίνδυνοι δημοσιονομικής δυσχέρειας αξιολογούνται ως μέτριοι και εξαρτώνται κυρίως από μια εξαιρετικά ευνοϊκή δομή χρέους, η οποία χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά μεγάλες διάρκειες, υψηλό ποσοστό επίσημου χρέους με χαμηλά σταθερά επιτόκια, εκτεταμένες περιόδους χάριτος, συνεχιζόμενη μεγάλη μείωση του χρέους, προβλεπόμενα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, ευνοϊκή διαφορά επιτοκίου και ανάπτυξης, καθώς και πολύ μεγάλο ταμειακό απόθεμα. Η Ελλάδα, μέσω πειθαρχημένης διαχείρισης ρευστότητας, αποπληρώνοντας πλήρως και πρόωρα τις υποχρεώσεις της προς το ΔΝΤ, προεξοφλώντας σημαντικό μέρος των διμερών δανείων των χωρών της ΕΕ (GLF) και σχεδιάζοντας την πλήρη αποπληρωμή τους έως το 2031 (δέκα χρόνια νωρίτερα από το προγραμματισμένο), έχει μειώσει τους κινδύνους αναχρηματοδότησης. Στο βασικό σενάριο της ανάλυσης του ΔΝΤ, ο λόγος δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ προβλέπεται να υποχωρήσει κάτω από το 100% το 2035 και κάτω από το 60% το 2054, παραμένοντας συνολικά σε σαφή καθοδική τροχιά με διαχειρίσιμους κινδύνους αναχρηματοδότησης ακόμη και υπό διάφορα σενάρια πίεσης. Ταυτόχρονα, οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες (GFN) αναμένεται στο βασικό σενάριο να παραμείνουν περιορισμένες έως το 2030, ενώ στη συνέχεια δεν θα υπερβαίνουν το 10% του ΑΕΠ ακόμα και σε δυσμενέστερα από το βασικό σενάρια. Τα επίπεδα αυτά είναι σημαντικά χαμηλότερα από το όριο του 15% που θεωρείται κρίσιμο για τη διατήρηση χαμηλού κινδύνου ρευστότητας και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους.

- **Τράπεζα της Ελλάδος**

Σύμφωνα με την έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος(ΤτΕ)[66], σημαντική εξέλιξη στο 2025 αποτελεί η περαιτέρω αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους, το οποίο μειώνεται τόσο ως ποσοστό του ΑΕΠ όσο και σε ονομαστικούς όρους. Η εξέλιξη αυτή υποστηρίζεται από υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, οικονομική ανάπτυξη αλλά και πρόωρες αποπληρωμές δανείων προς τον επίσημο τομέα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΤτΕ, το χρέος της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να διαμορφωθεί στο 137,7% του ΑΕΠ το 2026. Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του χρέους, διατηρήθηκαν ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης, όπως η ισχυρή ζήτηση των ελληνικών αξιογράφων από τις αγορές και το σταθερό κόστος δανεισμού, ενώ συνεχίστηκε η στρατηγική της σταδιακής μείωσης των εντόκων γραμματίων και η ύπαρξη υψηλών ταμειακών διαθεσίμων. Τέλος, η βελτίωση των δημοσιονομικών και μακροοικονομικών μεγεθών οδήγησε σε περαιτέρω αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από όλους τους μεγάλους οίκους αξιολόγησης, με την Ελλάδα να κατατάσσεται πλέον πλήρως εντός επενδυτικής βαθμίδας, σηματοδοτώντας την ενίσχυση της αξιοπιστίας και της ανθεκτικότητας της οικονομίας. Οι προβλέψεις της ΤτΕ επιβεβαιώνουν τη σταθερή καθοδική πορεία του δημοσίου χρέους και τις σταθερές χρηματοδοτικές ανάγκες στο βασικό της σενάριο για τα επόμενα έτη, με αυξημένη ανθεκτικότητα μεσοπρόθεσμα, και σταθεροποίηση κάτω από κρίσιμα όρια βιωσιμότητας. Ωστόσο, επισημαίνεται στην έκθεση ότι μακροπρόθεσμα αναδεικνύεται αυξημένη αβεβαιότητα, καθώς η σταδιακή λήξη των ευνοϊκών όρων των δανείων του επίσημου τομέα θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη εξάρτηση από τις αγορές και ενδεχομένως υψηλότερο κόστος δανεισμού.

7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Το δημόσιο χρέος είναι ένα θεμελιώδες δημοσιονομικό μέγεθος συνδεόμενο στενά με τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Έχει την ιδιαιτερότητα ότι μπορεί να επηρεάζεται ουσιωδώς τόσο από εγχώριους όσο και από εξωτερικούς παράγοντες. Η αύξηση των επιτοκίων σε διεθνές επίπεδο, μια παγκόσμια ύφεση, μια κρίση στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι

[65] Βλ. Έκθεση για την Ελλάδα στα πλαίσια της διαβούλευσης του άρθρου IV του καταστατικού του ΔΝΤ - Μάιος 2026.
[66] Βλ. Έκθεση έτους 2025 του Διοικητή της ΤτΕ προς την 93η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων - Απρίλιος 2026.

νομισματικοί ή εμπορικοί πόλεμοι ή/και άλλα ανάλογα συμβάντα μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη βιωσιμότητά του, αν και εκφεύγουν της σφαίρας ευθύνης του οικείου κράτους. Αντίστοιχη αρνητική επίδραση μπορεί να έχουν και εσωτερικές εξελίξεις ή δομικές αδυναμίες, όπως είναι η χαμηλή ανταγωνιστικότητα, η δημογραφική γήρανση, η «ασθενής» παραγωγικότητα, η στρέβλωση του ανταγωνισμού, η επιδείνωση της «υγείας» του τραπεζικού τομέα, μια ανεύθυνη και κακή δημοσιονομική διαχείριση ή η έλλειψη πολιτικής σταθερότητας και οι κοινωνικές εντάσεις. Η συστηματική παρακολούθηση αλλά και η αποτελεσματική -στο μέτρο του δυνατού- αντιμετώπιση τέτοιων κινδύνων, μέσω λήψης των κατάλληλων κατά περίπτωση μέτρων, μπορεί να συμβάλλουν σημαντικά στην άμβλυνση των δυσμενών συνεπειών όσον αφορά τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους.

Με αφετηρία τα ιστορικά υψηλά επίπεδα του δημοσίου χρέους που παρατηρήθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας (2020), όπου το δημόσιο χρέος της χώρας μας είχε ανέλθει στο 209,4% του ΑΕΠ, έκτοτε παρατηρείται σημαντική και διαρκής αποκλιμάκωση. Παρά τη διεθνή αβεβαιότητα και τις γεωπολιτικές προκλήσεις, η διαχείριση του ελληνικού δημοσίου χρέους κατά το έτος αναφοράς (2025) υπήρξε αποτελεσματική, καθώς η χώρα πέτυχε να καλύψει τις χρηματοδοτικές της ανάγκες με ευνοϊκούς όρους, επωφελούμενη και από την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, η οποία επέτρεψε την ηπιότερη αύξηση του κόστους του νέου δανεισμού σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σε αυτό συνέβαλε σημαντικά η διάρθρωση του χρέους, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από τα δάνεια του επίσημου τομέα (EFSF, ESM, δάνεια GLF), τα οποία διέπονται από ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής, όπως χαμηλά επιτόκια, μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής και σημαντικές περιόδους χάριτος με αναβολή καταβολής τόκων. Τούτο, σε συνδυασμό με την ενεργητική διαχείριση του χρέους, τη σταδιακή μείωση του βραχυπρόθεσμου δανεισμού, την έγκαιρη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων (swaps), τη διατήρηση υψηλών ταμειακών διαθεσίμων και τις πρόωρες αποπληρωμές υποχρεώσεων προς τον επίσημο τομέα, έχουν ενισχύσει σημαντικά την ανθεκτικότητα του χρέους, περιορίζοντας παράλληλα το ύψος του ετήσιου προγράμματος δανεισμού της χώρας μας μέσω των αγορών.

Παρά ταύτα, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το ελληνικό δημόσιο χρέος παραμένει και στο τέλος του έτους αναφοράς το υψηλότερο σε ολόκληρη την ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται ουσιώδεις κίνδυνοι οι οποίοι, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν αποκλείεται να αντιστρέψουν/επιβραδύνουν τη θετική δυναμική του. Καθώς αποπληρώνονται τα δάνεια του επίσημου τομέα, δημιουργείται ανάγκη πρόσθετου δανεισμού μέσω των αγορών, η οποία ήδη διενεργείται με υψηλότερα επιτόκια. Και αυτό σε μια περίοδο όπου παρατηρείται διεθνώς αύξηση των κρατικών χρεών, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης για δανειακά κεφάλαια, κάτι που ενδέχεται να έχει ανοδική επίδραση στα επιτόκια. Παράλληλα, η χώρα εξακολουθεί να εμφανίζει διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως η χαμηλή παραγωγικότητα, οι μακροπρόθεσμες δημογραφικές πιέσεις και το σημαντικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Οι παράγοντες αυτοί -και άλλοι ανάλογοι- επιβαρύνουν τις προοπτικές ανάπτυξης και ενδέχεται να επιβραδύνουν τη δυναμική αποκλιμάκωσης του χρέους.

Η διατήρηση της θετικής πορείας του δημοσίου χρέους μέσα σε ένα περιβάλλον αυξημένης αβεβαιότητας σε παγκόσμιο επίπεδο προϋποθέτει, κατά πρώτον, τη διαφύλαξη της δημοσιονομικής αξιοπιστίας, δηλαδή την αποφυγή δημιουργίας δημοσιονομικών ελλειμμάτων που ήταν η βασική πηγή διόγκωσης του χρέους κατά το παρελθόν. Παράλληλα, απαιτείται επίμονη και συντονισμένη προσπάθεια αντιμετώπισης διαχρονικών παθογενειών της ελληνικής οικονομίας. Συνεπώς, η περαιτέρω βελτίωση του σχετικού δείκτη δεν εξαρτάται μόνο από την εν στενή εννοία διαχείριση του χρέους, αλλά και από μια σειρά άλλων παραγόντων, κάτι που απαιτεί συνδυασμένη δράση σε περισσότερα και διαφορετικά επίπεδα.

ΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

1. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο συνιστά τον ετήσιο κύκλο συντονισμού της οικονομικής, δημοσιονομικής και κοινωνικής πολιτικής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι διατάξεις του δικαίου της ΕΕ, στις οποίες στηρίζεται το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, περιλαμβάνονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο θεσπίστηκε το έτος 1997[67], τροποποιήθηκε και αναθεωρήθηκε το 2005[68] και εν συνεχεία το 2011 με τη δέσμη έξι μέτρων («εξάπτυχο»)[69], αυστηροποιήθηκε με την από 2.3.2012 Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση (γνωστή ως «Δημοσιονομικό Σύμφωνο», με ισχύ από 1.1.2013) και ενισχύθηκε περαιτέρω με τη δέσμη δύο μέτρων («δίπτυχο») το 2013[70]. Αναμορφώθηκε δε εκ νέου στις 30.4.2024 με τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ δέσμης τριών νομοθετικών πράξεων[71], καθιστώντας την πορεία των καθαρών δαπανών[72] ως τον βασικό δείκτη για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τους δημοσιονομικούς κανόνες.

2. Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος 2025

Στις 15 Οκτωβρίου 2024 η Ελλάδα υπέβαλε στην Επιτροπή και στην Ευρωομάδα το Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος[73] για το έτος 2025, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 473/2013, συνοδευόμενο από την έγκριση του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου. Επί του ανωτέρω Σχεδίου, η Επιτροπή εξέδωσε την από 26.11.2024 γνώμη [C(2024) 9053 final], στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι το Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος της χώρας συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2024.

3. Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025

Στις 30 Απριλίου 2025 κατατέθηκε από την Ελλάδα στην Επιτροπή η Ετήσια Έκθεση Προόδου έτους 2025[74], συνοδευόμενη από γνώμη του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, αναφορικά με τους στόχους που έχουν τεθεί στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό-Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2028 (στην οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το μακροοικονομικό αποτέλεσμα έτους 2024, οι μακροοικονομικές προβλέψεις για το έτος 2025, καθώς και οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις για τα έτη 2024 και 2025), στο πλαίσιο της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης.

Επί της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου έτους 2025, το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής [COM(2025) 208 final/4.6.2025], απηύθυνε στην Ελλάδα σύσταση στις 8 Ιουλίου 2025 σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της χώρας [Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ (C/2025/3982)], με την οποία κάλεσε την Ελλάδα να ενισχύσει τις συνολικές αμυντικές δαπάνες και την ετοιμότητα, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 2025 και να τηρήσει την πορεία των

---

[67] Σχετικό το Ψήφισμα της 17ης Ιουνίου 1997 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Άμστερνταμ) και οι Κανονισμοί (ΕΚ) 1466/1997 και 1467/1997.
[68] Με τους Κανονισμούς (ΕΚ) 1055/2005 και 1056/2005.
[69] Με τους Κανονισμούς (ΕΕ) 1173 έως 1177/2011 και την Οδηγία 2011/85/ΕΕ.
[70] Σχετικοί οι Κανονισμοί (ΕΕ) 472/2013 και 473/2013.
[71] Πρόκειται για τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 «σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου», τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος» και την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 «για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών». Η τελευταία ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με τον ν. 5217/2025 (Α΄ 120).
[72] Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παρ.2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 είναι οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.
[73] Greece_DBP_2025, Draft budgetary plans 2025 - Economy and Finance - European Commission.
[74] Greece | Annual_Progress_Report_2025.

καθαρών δαπανών που συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025, αξιοποιώντας παράλληλα το περιθώριο βάσει της εθνικής ρήτρας διαφυγής για υψηλότερες αμυντικές δαπάνες. Επίσης, συνέστησε τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης, πλην άλλων, μέσω της περαιτέρω συγκέντρωσης και ψηφιοποίησης των τελωνειακών και φορολογικών ελέγχων, καθώς και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον, συνέστησε να εξακολουθήσει να μειώνει το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων που διακρατούνται από τράπεζες και διαχειριστές πιστώσεων, επιταχύνοντας τις δικαστικές διαδικασίες εκκαθάρισης, όπως και την επιτάχυνση της υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU και της εφαρμογής των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Ακόμη, στις συστάσεις περιλαμβάνεται η απλούστευση των κανονιστικών ρυθμίσεων και η μείωση του διοικητικού φόρτου για τις εταιρείες, η επανεξέταση και άρση των φραγμών εισόδου για τους παρόχους επαγγελματικών υπηρεσιών και τους νεοεισερχόμενους στις αγορές προϊόντων, καθώς και ο εξορθολογισμός των δικαστικών διαδικασιών και ο περιορισμός της διάρκειάς τους. Στον τομέα της ενέργειας συστήνεται η ανάπτυξη λύσεων ευελιξίας χωρίς ορυκτά καύσιμα, η αναπροσαρμογή των ενεργειακών φόρων και η επιτάχυνση της απανθρακοποίησης του τομέα των μεταφορών, στο πλαίσιο ολοκληρωμένης στρατηγικής με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στη μετάβαση προς την ηλεκτρική κινητικότητα, μέσω της αναβάθμισης των αστικών και διαπεριφερειακών δημόσιων μεταφορών και της βελτίωσης των σιδηροδρομικών υποδομών και λειτουργιών. Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, το Συμβούλιο συνέστησε την κατάρτιση σχεδίου για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των βασικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της υδροδότησης και της λήψης μέτρων για την αύξηση της ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης έναντι φυσικών καταστροφών. Τέλος, στις ως άνω συστάσεις περιλαμβάνεται η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, των νέων και των ευπαθών ομάδων μέσω ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας και επέκτασης της παιδικής φροντίδας, καθώς και η αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με στόχο την περαιτέρω αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας.

4. Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026

Στις 30 Απριλίου 2026 η Ελλάδα υπέβαλε στην Επιτροπή την Ετήσια Έκθεση Προόδου έτους 2026[75], σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, αναφορικά με τους στόχους που έχουν τεθεί στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό-Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2028 (στην οποία συμπεριλαμβάνεται το δημοσιονομικό αποτέλεσμα έτους 2025), στο πλαίσιο της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης. Στην ανωτέρω έκθεση, στην οποία συμπεριλαμβάνεται (ως παράρτημα) η αξιολόγηση του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου σχετικά με τη συμμόρφωση των στοιχείων δημοσιονομικού αποτελέσματος, αντικατοπτρίζεται, επίσης, η εξαμηνιαία αναφορά σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

5. Έκθεση 2026 της Επιτροπής

Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή δημοσίευσε την Έκθεση χώρας 2026 [SWD (2026) 208 final][76] για την Ελλάδα, στην οποία αξιολόγησε την πρόοδο της χώρας όσον αφορά στην εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων, αξιολόγησε τις μακροοικονομικές ευπάθειες, προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ενώ αξιολόγησε και την πρόοδο της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο αναφορικά με την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, εντοπίζοντας τις πιο πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Ειδικότερα:

5.1 Αξιολόγηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων

Η Επιτροπή αξιολόγησε τον βαθμό υλοποίησης των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, έτους 2025, τις οποίες απηύθυνε το Συμβούλιο στην Ελλάδα (C/2025/3982) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου, καθώς και άλλες πηγές

[75] Greece | APR 2026 και Annual Progress Reports - Economy and Finance - European Commission.
[76] https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4ab92883-36dd-43a9-a2aa-8791c0302d4e_en?filename=EL_SWD_2026_208_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v3.pdf.

πληροφοριών. Η αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης των εν λόγω συστάσεων κυμαίνεται από την «πλήρη συμμόρφωση» έως την «περιορισμένη πρόοδο», ως εξής:

- Η Ελλάδα έχει **συμμορφωθεί πλήρως** όσον αφορά στον περιορισμό της αύξησης των καθαρών δαπανών για το 2025 σε επίπεδα συμβατά με την πτωτική τροχιά του χρέους της γενικής κυβέρνησης και τη διατήρηση του ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη.
- Ουσιαστική **πρόοδος** έχει σημειωθεί στις συστάσεις που αφορούν στην ενίσχυση των αμυντικών δαπανών, στη μείωση του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών, στην επιτάχυνση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, στην επιτάχυνση της δικαστικής επίλυσης διαφορών που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις και στη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της ικανότητας και λογοδοσίας των παρόχων υπηρεσιών ύδατος.
- **Κάποια πρόοδος** έχει καταγραφεί στη φορολογική συμμόρφωση και στην προβλεψιμότητα του φορολογικού συστήματος, στην εφαρμογή πολυεπίπεδης διακυβέρνησης στη δημόσια διοίκηση, στην απλούστευση της νομοθεσίας και στη βελτίωση των ρυθμιστικών εργαλείων στο επιχειρηματικό περιβάλλον, στη διευκόλυνση χρηματοδότησης της καινοτομίας, στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης, στην ανάπτυξη λύσεων ευελιξίας χωρίς ορυκτά καύσιμα και στην αύξηση της δυνατότητας ηλεκτρικών δικτύων, στην αύξηση της ιδιωτικής ασφάλισης για φυσικές καταστροφές, καθώς και στην ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
- Τέλος, οι συστάσεις στις οποίες η πρόοδος υλοποίησης χαρακτηρίζεται από την Επιτροπή **περιορισμένη** αφορούν στην παραχώρηση συμβάσεων αιγιαλού, στην άρση των εμποδίων εισόδου σε επαγγελματικές υπηρεσίες, στη βελτίωση του εθνικού συστήματος Έρευνας & Ανάπτυξης, στην αναπροσαρμογή των ενεργειακών φόρων για την παροχή κινήτρων για ηλεκτροδότηση, στην κατάργηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων, στην απανθρακοποίηση των μεταφορών και στην αναβάθμιση των δημόσιων μεταφορών, καθώς και στη βελτίωση των σιδηροδρομικών υποδομών. Αναφορικά με την κλιματική αλλαγή, περιορισμένη χαρακτηρίζεται η πρόοδος στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας βασικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της υδροδότησης. Επιπλέον, περιορισμένη πρόοδος σημειώνεται στην απασχόληση γυναικών, ευάλωτων ομάδων και νέων, στην επέκταση της επίσημης προσχολικής φροντίδας και εκπαίδευσης και της μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και στην αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και στη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Περιορισμένη, τέλος, πρόοδος καταγράφεται από την Επιτροπή στη σύσταση αναφορικά με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με ανάγκη περαιτέρω αύξησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας.
- Όσον αφορά ειδικώς στη σύσταση περί επιτάχυνσης της υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με την Επιτροπή αυτή σημειώνει **σταθερή πρόοδο**, αφού ένας αυξανόμενος αριθμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων έχει ήδη υλοποιηθεί και αποφέρει πλέον απτά αποτελέσματα σε σημαντικούς τομείς, όπως η αύξηση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, η απλοποίηση και ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα, η επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η στήριξη οικονομικά προσιτής στέγασης, η αναβάθμιση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και η ψηφιοποίηση και οι υποδομές στο σύστημα υγείας.

5.2 Αξιολόγηση μακροοικονομικών ανισορροπιών

Η Επιτροπή διενήργησε Εμπεριστατωμένη Επισκόπηση σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 1176/2011, τα πορίσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν στις 20 Μαΐου 2026[77]. Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει πλέον μακροοικονομικές ανισορροπίες. Εκτιμά ότι οι ευπάθειες που σχετίζονται με το δημόσιο και το εξωτερικό χρέος έχουν υποχωρήσει τα τελευταία χρόνια, υποστηριζόμενες από τη σταθερή αύξηση του ΑΕΠ, ενώ τα δημοσιονομικά πλεονάσματα συμβάλλουν περαιτέρω στη μείωση του δημοσίου χρέους. Επιπλέον, αναφέρει ότι οι ισολογισμοί των τραπεζών έχουν βελτιωθεί, πλην η ρύθμιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που διακρατούνται από servicers εκτός του τραπεζικού τομέα

[77] SWD(2026) 137 final.

παραμένει αργή. Όσον αφορά στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, η Επιτροπή εκτιμά ότι παραμένει σημαντικό, ωστόσο η ευνοϊκή χρηματοδότησή του μετριάζει τους κινδύνους εξωτερικής βιωσιμότητας, η δε χώρα εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να μειώσει τις μακροχρόνιες ευπάθειες. Επίσης, αναφέρει ότι η αγορά εργασίας βελτιώθηκε με περαιτέρω μείωση του ποσοστού ανεργίας, ενώ επισημαίνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν διαρθρωτικές προκλήσεις σχετικές με την παραγωγικότητα της εργασίας.

5.3 Επισκόπηση προόδου υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων - Δεξιότητες, απασχόληση, κοινωνική δικαιοσύνη

Σύμφωνα με την Επιτροπή, παρά τη σταθερή αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας, η αγορά εργασίας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως είναι οι χαμηλής ποιότητας θέσεις εργασίας και η χαμηλή παραγωγικότητα. Επιπλέον, αναφέρει ότι δεν έχουν γίνει σημαντικά βήματα για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Επίσης, επισημαίνει ότι ο κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ενηλίκων και παιδιών παραμένει σε υψηλά επίπεδα, παρά τη μείωσή του κατά την τελευταία δεκαετία, όπως και το αυξανόμενο στεγαστικό κόστος και ότι εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση η πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτή υγειονομική περίθαλψη (ιδίως σε αγροτικές, νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές). Σημειώνει δε ότι η ανάλυση δεύτερου σταδίου, σύμφωνα με το Πλαίσιο Κοινωνικής Σύγκλισης (Social Convergence Framework), διαπιστώνει προκλήσεις για την Ελλάδα που ενδέχεται να επηρεάσουν την κοινωνική σύγκλιση, σχετιζόμενες με την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, καθώς και την κοινωνική της κατάσταση.

5.4 Επίτευξη Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών

Η αξιολόγηση της προόδου της Ελλάδας όσον αφορά στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών παρουσιάζει μεικτή εικόνα. Οι δείκτες ανταγωνιστικότητας ΣΒΑ 4 (Ποιοτική εκπαίδευση), ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής εργασία) και ΣΒΑ 9 (Καινοτομία) παρουσιάζουν βελτίωση, εντούτοις παραμένουν σε χαμηλότερα επίπεδα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ειδικότερα όσον αφορά στους στόχους που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, όπως ο ΣΒΑ 2 (Μηδενική πείνα), ο ΣΒΑ 7 (Φθηνή και καθαρή ενέργεια), ο ΣΒΑ 9 (Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές), ο ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή), ο ΣΒΑ 13 (Δράση για το κλίμα) και ο ΣΒΑ 14 (Ζωή στο νερό), η Ελλάδα έχει βελτιώσει την απόδοσή της, αλλά όσον αφορά τους στόχους ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες) και ΣΒΑ 15 (Ζωή στη στεριά) δεν έχει σημειώσει πρόοδο. Περαιτέρω, αν και παρατηρείται βελτίωση στους στόχους που σχετίζονται με την κοινωνική δικαιοσύνη (ΣΒΑ 1, 3, 4, 5, 7, 8 και 10), κρίνεται ότι πρέπει να υπάρξει προσέγγιση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σχεδόν σε όλους τους δείκτες του συγκεκριμένου τομέα. Βελτίωση σημειώθηκε στους ΣΒΑ που σχετίζονται με τη μακροοικονομική σταθερότητα (ΣΒΑ 8 και 17), αν και παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αναφορικά με τον ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί), η χώρα απομακρύνεται από αυτόν.

5.5 Κίνδυνοι

Η Επιτροπή επισημαίνει κινδύνους για την ελληνική οικονομία, οι οποίοι αφορούν στο δημογραφικό, στην κλιματική αλλαγή και στην οικονομική ασφάλεια.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την Έκθεση, η γήρανση του πληθυσμού και η προβλεπόμενη σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού επιβαρύνουν τα δημόσια οικονομικά και εντείνουν τις ελλείψεις εργαζομένων. Παράλληλα, η χώρα είναι εξαιρετικά εκτεθειμένη στην κλιματική κρίση, η οποία προκαλεί αυξανόμενο οικονομικό κόστος από ακραία φαινόμενα (πλημμύρες, καύσωνες, δασικές πυρκαγιές, ξηρασία) και απαιτεί από τις υψηλότερες ετήσιες επενδύσεις στην ΕΕ για προσαρμογή (π.χ. σε υποδομές ύδρευσης λόγω σοβαρής λειψυδρίας), ενώ το κενό ιδιωτικής ασφάλισης παραμένει μεγάλο. Ακόμη, η οικονομική ασφάλεια απειλείται από τη συνεχιζόμενη εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και τη δομή των εξαγωγών, ενώ η εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από εισαγόμενες κρίσιμες πρώτες ύλες, καθώς και το γεγονός ότι σημαντικοί τομείς της οικονομίας,

όπως ο τουρισμός και οι υπηρεσίες μεταφορών, είναι εκτεθειμένοι σε περιφερειακούς γεωπολιτικούς κινδύνους, καθιστούν την οικονομία ευάλωτη.

6. Εκθέσεις Μεταπρογραμματικής Εποπτείας

Στο πλαίσιο της μεταπρογραμματικής εποπτείας του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 472/2013, η Επιτροπή αξιολόγησε ότι η Ελλάδα διατηρεί την ικανότητα να εξυπηρετήσει το χρέος της [σχετ. C(2025) 3634 final/2.6.2025 και C(2025) 9069 final/20.11.2025].

7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η ελληνική οικονομία παρουσίασε σημαντικά επιτεύγματα κατά το έτος 2025, καθώς δεν αντιμετωπίζει πλέον μακροοικονομικές ανισορροπίες, περιόρισε την αύξηση των καθαρών δαπανών σε επίπεδα συμβατά με την πτωτική τροχιά του χρέους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και προώθησε μεταρρυθμίσεις σε αρκετούς τομείς, υλοποιώντας σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου. Εξακολουθούν, όμως, να υφίστανται ευπάθειες, οι οποίες αφορούν στο υψηλό δημόσιο και εξωτερικό χρέος, στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και στην αγορά εργασίας, στην οποία, αν και σημειώθηκε βελτίωση λόγω της μείωσης του ποσοστού ανεργίας, παραμένουν διαρθρωτικές προκλήσεις σχετικές με την παραγωγικότητα της εργασίας. Περαιτέρω, η χώρα καλείται να αντιμετωπίσει ζητήματα που μπορεί να επηρεάσουν την κοινωνική σύγκλιση, όπως ο κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ενηλίκων και παιδιών. Γενικότερα, οι βασικές προκλήσεις συνίστανται στην πλήρη υλοποίηση των συστάσεων του Συμβουλίου, εν μέσω αβεβαιότητας, η οποία επιτείνεται από παράγοντες όπως η γεωπολιτική αστάθεια, η κλιματική αλλαγή και η γήρανση του πληθυσμού.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

1. Εισαγωγή

Η (δημόσια) συνταξιοδοτική δαπάνη είναι ο κύριος πυλώνας κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα. Αναδεικνύεται, λόγω του σημαντικού ύψους της, σε κρίσιμο παράγοντα για τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Έχει την ιδιαιτερότητα ότι τα σχετικά κονδύλια κατευθύνονται σε ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού (συνταξιούχοι λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου), που είτε έχουν απομακρυνθεί από την εργασία είτε αδυνατούν να εργαστούν. Για την πλειονότητα των συνταξιούχων μάλιστα η σύνταξη αποτελεί το βασικό -αν όχι κύριο- μέσο βιοπορισμού τους. Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών, η συστηματική παρακολούθηση της διαχρονικής εξέλιξης της συνταξιοδοτικής δαπάνης, καθώς και η λήψη διορθωτικών μέτρων η/και η υιοθέτηση μεταρρυθμίσεων, εφόσον απαιτούνται, με στόχο τη διασφάλιση σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα της βιωσιμότητας του συστήματος, καθίσταται ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας για εκείνους που σχεδιάζουν και υλοποιούν δημόσιες πολιτικές στο συγκεκριμένο πεδίο.

Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα βασίζεται -κατά τα διεθνώς ισχύοντα- στο σύστημα των τριών πυλώνων ασφάλισης.

Στον πρώτο πυλώνα εντάσσεται η δημόσια υποχρεωτική ασφάλιση, η οποία περιλαμβάνει την κύρια και επικουρική σύνταξη (ή/και το μέρισμα) που αποδίδονται μέσω του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) με εφαρμογή του διανεμητικού συστήματος (Pay-As-You-Go - PAYG)[78]. Στηρίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και επηρεάζεται -θετικά ή αρνητικά- από τις δημογραφικές εξελίξεις. Στον πυλώνα αυτό εντάσσεται εξαιτίας του υποχρεωτικού της χαρακτήρα και η «νέα» επικουρική σύνταξη του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ), που όμως εμφανίζει ιδιαιτερότητες, με κυριότερη την εφαρμογή κεφαλαιοποιητικού συστήματος.

Στον δεύτερο πυλώνα εντάσσονται τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ), αλλά και τα Ομαδικά Ασφαλιστήρια Συνταξιοδοτικά Συμβόλαια που διατίθενται μέσω ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών. Τα ιδιωτικά αυτά συλλογικά σχήματα εφαρμόζουν κεφαλαιοποιητικό σύστημα και -κατά κανόνα- είναι προαιρετικού χαρακτήρα. Ο δεύτερος πυλώνας λειτουργεί συμπληρωματικά σε σχέση με τον πρώτο και δεν επηρεάζεται από τις δημογραφικές εξελίξεις. Υπόκειται, όμως, στον κίνδυνο αγοράς, καθώς οι εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών συγκεντρώνονται σε ατομικούς λογαριασμούς των ασφαλισμένων και επενδύονται στις αγορές.

Στον τρίτο πυλώνα εντάσσεται η (προαιρετική) ιδιωτική ασφάλιση, ήτοι τα ατομικά ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής συνδεδεμένα με επενδύσεις και τα ατομικά συνταξιοδοτικά προγράμματα.

Το κράτος, στην περίπτωση των σχημάτων των δύο τελευταίων πυλώνων, έχει και ρόλο εποπτικό με στόχο την προστασία των επενδυτών.

2. Η συνταξιοδοτική δαπάνη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος δεν αφορά ούτε περιορίζεται μόνο στην Ελλάδα. Απασχολεί έντονα την πλειονότητα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), που επίσης αντιμετωπίζουν δημογραφική πρόκληση. Με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία της Eurostat που παρατίθενται κατωτέρω, την περίοδο 2020-2024 η Ελλάδα κατατάσσεται μεταξύ των χωρών με τη μεγαλύτερη συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Ενδεικτικά, το 2024 η χώρα μας καταλαμβάνει την πέμπτη θέση (14,09% του ΑΕΠ), πίσω από την Ιταλία (15,85% του ΑΕΠ), την Αυστρία (15,38% του ΑΕΠ), τη Γαλλία (14,98% του ΑΕΠ) και τη

[78] Στο διανεμητικό σύστημα οι τρέχουσες εισφορές των σημερινών εργαζομένων καλύπτουν τις συντάξεις των σημερινών συνταξιούχων.

Φινλανδία (14,45% του ΑΕΠ). Το ίδιο έτος ο μέσος όρος σε ολόκληρη την ΕΕ ήταν στο 12,57% του ΑΕΠ.

Συνταξιοδοτικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2020-2024)

Χώρες	2020	2021	2022	2023	2024
Ιταλία	17,57	16,23	15,48	15,49	15,85
Αυστρία	15,38	14,98	14,18	14,37	15,38
Γαλλία	16,05	15,04	14,81	14,58	14,98
Φινλανδία	13,95	13,47	13,04	13,74	14,45
Ελλάδα	17,47	16,14	14,36	14,01	14,09
Κύπρος	9,3	8,5	7,85	7,58	7,56
Λιθουανία	7,23	7,08	6,95	6,75	7,31
Ουγγαρία	7,47	6,96	6,68	7,06	7,04
Μάλτα	6,44	5,82	5,66	5,17	5,09
Ιρλανδία	4,93	4,38	3,88	4,27	4,05
ΕΕ (μέσος όρος)	13,51	12,75	12,2	12,28	12,57

Πηγή: Eurostat, Pension Expenditure, 21-10-2026

3. Η δημόσια ασφάλιση (πρώτος πυλώνας ασφάλισης)

Η δημόσια ασφάλιση στη χώρα μας αποτελεί την απολύτως κυρίαρχη συνιστώσα σε επίπεδο συνταξιοδοτικών παροχών. Ο λόγος είναι ότι οι υπόλοιποι πυλώνες (δεύτερος και τρίτος) εξακολουθούν, παρά τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που κατά καιρούς έχουν αναληφθεί, να έχουν πολύ χαμηλή διείσδυση στον πληθυσμό τόσο σε επίπεδο πλήθους ασφαλισμένων όσο και σε επίπεδο οικονομικών μεγεθών. Κατ' αποτέλεσμα, η πραγματική συμβολή τους στη διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος των συνταξιούχων είναι από ελάχιστη έως αμελητέα.

Με την επιφύλαξη της ειδικής περίπτωσης του ΤΕΚΑ, τα έσοδα του πρώτου πυλώνα ασφάλισης, λόγω του εφαρμοζόμενου διανεμητικού συστήματος, προέρχονται από τρεις πηγές και συγκεκριμένα από τις εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών και την κρατική χρηματοδότηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η βιωσιμότητα του συστήματος να επηρεάζεται έντονα από τα δημογραφικά δεδομένα, καθώς τα διανεμητικά συστήματα είναι αποτελεσματικά όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός εργαζομένων και μικρός αριθμός συνταξιούχων. Όταν η σχέση αυτή αντιστρέφεται ή επιδεινώνεται ουσιωδώς, το σύστημα δέχεται έντονη πίεση, καθώς μειώνονται τα έσοδα (εισφορές) και αυξάνονται τα έξοδα (συνταξιοδοτική δαπάνη). Επιπλέον, επηρεάζεται δυσμενώς και η δυνατότητα του κρατικού προϋπολογισμού να καλύψει μέσω επιχορήγησης το χρηματοδοτικό κενό, καθώς τα δημόσια έσοδα αποτελούν συνάρτηση και του μεγέθους του εργατικού δυναμικού, το οποίο επίσης μειώνεται λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Υπάρχουν, επίσης, μια σειρά από άλλους παράγοντες, όπως η παραγωγικότητα, το ύψος των απολαβών των απασχολουμένων από τον οποίο εξαρτάται το ύψος των εισφορών, το μεταναστευτικό ισοζύγιο, ο οικονομικός κύκλος κ.λπ., που ασκούν ομοίως επίδραση -θετική ή αρνητική- στη σταθερότητα του συστήματος.

3.1. Οι βασικοί δημογραφικοί δείκτες[79]

Το δημογραφικό πρόβλημα έχει τις ρίζες του σε προηγούμενες δεκαετίες, καθώς οι δυσμενείς δημογραφικές τάσεις ήταν σε μεγάλο βαθμό προβλέψιμες. Κατά τον παρόντα χρόνο η Ελλάδα αντιμετωπίζει ισχυρή δημογραφική πρόκληση, βασικά χαρακτηριστικά της οποίας είναι η μείωση του συνολικού πληθυσμού, η αύξηση των ηλικιωμένων σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, η αύξηση του προσδόκιμου ζωής και η μείωση των γεννήσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι

[79] Στις εκθέσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τα έτη 2023 (σελ. 49 έως 54) και 2024 (σελ. 44 έως 46) έχει περιληφθεί αναλυτική παρουσίαση των δημογραφικών δεικτών για τη χώρα μας, με αναφορά τόσο ιστορικών δεδομένων όσο και προβλέψεων για τη μελλοντική εξέλιξή τους.

βασικοί δημογραφικοί δείκτες, λαμβανομένης υπόψη και της πρόσφατης έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ageing Report 2027»[80], έχουν ως εξής:

(α) Αρνητικό φυσικό ισοζύγιο (γεννήσεις/θάνατοι)[81]
Το 2025 συνεχίστηκε η αρνητική φυσική μεταβολή, καθώς οι γεννήσεις υπολείπονται των θανάτων κατά 57.320[82].

(β) Μείωση του πληθυσμού

Ο μόνιμος πληθυσμός της χώρας, κατά την 1η Ιανουαρίου 2025, εκτιμάται σε 10,37 εκατ. άτομα. Επισημαίνεται ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας από το 2011 μέχρι και το 2025 μειώθηκε σωρευτικά κατά 440 χιλ. άτομα. Ο πληθυσμός της Ελλάδας το 2080 εκτιμάται σε μόλις 7,6 εκατομμύρια άτομα (μείωση κατά 2,77 εκατ. άτομα).

(γ) Χαμηλός δείκτης ολικής γονιμότητας[83]

Ο δείκτης ολικής γονιμότητας στην Ελλάδα, από 2,23 το 1980, έπεσε στο 1,24 το 2024 και στο 1,20 το 2025, κάτω από το 1,30 που είναι ο μέσος όρος της ΕΕ. Μάλιστα, ο δείκτης είναι ιδιαίτερα χαμηλός (πολύ κάτω από το επιθυμητό 2,1) συνεχώς, από την δεκαετία του 1990 και εντεύθεν.

(δ) Αύξηση του δείκτη γήρανσης[84]

Ο δείκτης γήρανσης το 2025 αυξήθηκε κατά 6,6 μονάδες σε σχέση με το 2024, καθώς ανήλθε σε 185,4 από 178,8[85] το 2024. Αυτό σημαίνει ότι σε 100 άτομα ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούν σήμερα 185,4 άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών.

(ε) Αύξηση του προσδόκιμου ζωής

Το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση το 2025 είναι 84,5 έτη για τις γυναίκες και 79,5 έτη για τους άνδρες. Το 2080 εκτιμάται στα 90,1 έτη για τις γυναίκες και στα 86,4 έτη για τους άνδρες.

(στ) Αύξηση του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων

Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων, που απεικονίζει τον λόγο των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω προς τα άτομα ηλικίας από 20 έως 64 ετών (οικονομικά ενεργός πληθυσμός), επιδεινώθηκε οριακά το 2025 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, καθώς ανήλθε στο 41,3% (έναντι 40%)[86]. Η άνοδος του δείκτη σημαίνει ότι αυξάνεται το ποσοστό των ηλικιωμένων έναντι του εργαζόμενου πληθυσμού. Το 2080 ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων εκτιμάται στο 69,3%. Ο ίδιος δείκτης στην ΕΕ (μέσος όρος) ανέρχεται στο 38%.

3.2 Το μεταναστευτικό ισοζύγιο[87]

Η καθαρή μετανάστευση στην Ελλάδα κατά την 1η.1.2025 ανήλθε σε 54.135 άτομα (132.149 εισερχόμενοι μείον 78.014 εξερχόμενοι μετανάστες). Σε σχέση με το 2023 η μεταβολή είναι θετική κατά 24.319 άτομα. Σημειώνεται ότι στα στοιχεία εισερχόμενης μετανάστευσης περιλαμβάνονται και άτομα που βρίσκονταν στη χώρα μας την 1η.1.2025 σε αναζήτηση διεθνούς ή προσωρινής

---

[80] European Commission, 2027 Ageing Report, Underlying Assumptions and Projection Methodologies, November 2026 σελ. 147.
[81] Φυσική μεταβολή (Φυσικό Ισοζύγιο): Η διαφορά των θανάτων από τις γεννήσεις χωρίς τον συνυπολογισμό της καθαρής μετανάστευσης (εισερχόμενοι-εξερχόμενοι μετανάστες).
[82] ΕΛΣΤΑΤ: Μηνιαία στοιχεία γεννήσεων Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2025, 18 Ιουνίου 2026, ΕΛΣΤΑΤ: Εβδομαδιαία στοιχεία θανάτων, περίοδος 1η -52η Εβδομάδα 2025, 16 Μαρτίου 2026.
[83] «Δείκτης Ολικής Γονιμότητας» είναι ο μέσος αριθμός παιδιών που μία γυναίκα θα είχε εν τέλει φέρει στη ζωή εάν σε όλη τη διάρκεια της αναπαραγωγικής της ηλικίας είχε διαβιώσει τις συνθήκες γονιμότητας του έτους αναφοράς. Ο δείκτης ολικής γονιμότητας χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί το επίπεδο αντικατάστασης των γενεών που στις ανεπτυγμένες χώρες θεωρείται ότι είναι 2,1.
[84] Πληθυσμός ηλικίας 65 ετών και άνω προς τον πληθυσμό ηλικίας 0-14 ετών.
[85] ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Εκτιμώμενου Πληθυσμού (1.1.2025) και Μεταναστευτικών Ροών της χώρας (2024), 18 Δεκεμβρίου 2025, σελ.1.
[86] Eurostat, Statistics explained, Population structure and ageing.
[87] Η καθαρή μετανάστευση αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ εισερχομένων και εξερχομένων μεταναστών.

προστασίας[88]. Παράλληλα, το 2025 κατοικούσαν σε χώρες της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)[89] περίπου 386 χιλιάδες Έλληνες, σημειώνοντας αύξηση κατά 16,8 χιλιάδες σε σχέση με το 2024. Η Ελλάδα βρίσκεται στη 10η θέση στη μετανάστευση ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση στην ΕΖΕΣ (34,2 άτομα ανά 1000 κατοίκους)[90].

4. Οι αριθμοί της δημόσιας ασφάλισης

4.1 Σχέση εργατικού δυναμικού και απασχολουμένων με το πλήθος των συνταξιούχων (δείκτης εξάρτησης)

Ο δείκτης εξάρτησης του ασφαλιστικού συστήματος, που προκύπτει από τη σχέση αριθμού συνταξιούχων προς αριθμό απασχολουμένων[91], βρίσκεται πλησίον του 0,6 για όλη την περίοδο 2021-2025, παρουσιάζοντας οριακή μόνο βελτίωση κατά την τελευταία τετραετία έναντι του 2021, η οποία οφείλεται στην ταχύτερη αύξηση των απασχολουμένων (συνολικά κατά 309.780 άτομα) έναντι των συνταξιούχων (συνολικά κατά 65.302 άτομα). Τα σχετικά δεδομένα απεικονίζονται κατωτέρω:

	2021	2022	2023	2024	2025
Εργατικό Δυναμικό (αριθμός απασχολούμενων και ανέργων κατά την ΕΛΣΤΑΤ) (I)	4.671.629	4.725.425	4.714.118	4.716.840	4.731.881
Αριθμός Απασχολούμενων (II)	4.067.197	4.155.821	4.225.598	4.274.094	4.376.977
Αριθμός Συνταξιούχων (III)	2.462.229	2.473.564	2.483.573	2.502.297	2.527.531
Δείκτης εξάρτησης ασφαλιστικού συστήματος (SDR) (III/II)	0,6054	0,5952	0,5877	0,5855	0,5775

4.2 Η μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΚΑ)[92], η μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης των δικαιούχων των συντάξεων που απονεμήθηκαν λόγω γήρατος, βάσει των εγκριτικών αποφάσεων έτους 2025, ανέρχεται περίπου στα 64 έτη[93]. Σημειώνεται ότι για ειδικές κατηγορίες εργαζομένων (υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας, στρατιωτικοί, εργαζόμενοι με ειδικά καθεστώτα απασχόλησης σε βαρέα, υπερβαρέα και οικοδομικά επαγγέλματα) προβλέπονται ευνοϊκότερες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και ως εκ τούτου η αντίστοιχη μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης εμφανίζεται χαμηλότερη για τις συγκεκριμένες κατηγορίες.

---

[88] ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Υπολογιζόμενου Πληθυσμού (1.1.2025) και Μεταναστευτικών Ροών της χώρας (2024), Οκτώβριος 2025.
[89] Περιλαμβάνει τις χώρες Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν.
[90] Greece in figures, Brain Drain, 2026.
[91] ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Δεκέμβριος 2025 (δημοσίευση 29.1.2026).
[92] Σχετικό το 2231/1/10/202 έγγραφο της Διεύθυνσης Παροχών Κύριας Σύνταξης του ΥΠΕΚΑ με θέμα «Στοιχεία για την Έκθεση Δημοσιονομικής Βιωσιμότητας έτους 2025 του Ελεγκτικού Συνεδρίου».
[93] Η ηλικία έχει υπολογιστεί από τα ΑΜΚΑ των συνταξιούχων, για όσα από αυτά είναι διαθέσιμα στα αρχεία του e-ΕΦΚΑ.

4.3 Μέση συνταξιοδοτική παροχή (κύρια, επικουρική, μέρισμα)[94]

Η μέση συνταξιοδοτική παροχή και η εξέλιξή της κατά την τετραετία 2021-2025 αποτυπώνεται κατωτέρω:

Έτος	2021	2022	2023	2024	2025
Κύρια	736,87	746,93	787,86	828,99	847,55
Επικουρική	194,53	194,14	195,32	196,62	196,36
Μέρισμα	101,38	103,77	109,00	112,48	114,14
ΣΥΝΟΛΟ	**1.032,78**	**1.044,84**	**1.092,18**	**1.138,09**	**1158,05**

Η αύξηση στο ποσό της μέσης κύριας σύνταξης οφείλεται κυρίως στη νομοθετημένη ετήσια αύξηση των συντάξεων με βάση την ανάπτυξη (ποσοστιαία αύξηση του ΑΕΠ) και τον πληθωρισμό. Για τις επικουρικές συντάξεις δεν προβλέπεται αντίστοιχος μηχανισμός αναπροσαρμογής, οπότε η μέση παροχή παρέμεινε σταθερή για όλη την περίοδο 2021-2025.

Όσον αφορά στις νέες συνταξιοδοτήσεις (2025), η μέση κύρια σύνταξη, τον Δεκέμβριο του 2025, ανήλθε σε 769,63 ευρώ για τους συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα και σε 1.390,59 ευρώ[95] για τους συνταξιούχους του δημόσιου τομέα.

4.4 Συνολική δαπάνη για συντάξεις - Κρατική χρηματοδότηση - Εισφορές[96]

Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες αυξήθηκαν κατά 890 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2024. Η αύξηση αυτή αντανακλά σε κάποιο βαθμό τη μείωση του αριθμού των εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων συντάξεων. Θετικά αποτιμώνται η μείωση της κρατικής επιχορήγησης κατά 120 εκατ. ευρώ περίπου και η αύξηση κατά 1,06 δις ευρώ περίπου των εσόδων από εισφορές εργοδοτών/εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων οφειλών. Η κρατική χρηματοδότηση (13,82 δις ευρώ), που κατευθύνεται στην πληρωμή των κύριων συντάξεων, αντιστοιχεί το 2025 στο 46,19% της αντίστοιχης συνολικής ετήσιας δαπάνης (29,92 δις ευρώ), εμφανίζοντας πτωτική τροχιά έναντι των προηγούμενων ετών. Παράλληλα, η συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη μειώθηκε έστω και οριακά (0,31%) ως ποσοστό του ΑΕΠ (από 13,94% σε 13,63% του ΑΕΠ).

Τα σχετικά δεδομένα απεικονίζονται κατωτέρω:

Έτος	2021	2022	2023	2024	2025
Συνολική δαπάνη για κύριες και επικουρικές συντάξεις/μερίσματα (δις ευρώ)	29,56	29,91	31,78	33,14	34,03
Ποσοστό % ΑΕΠ[97]	**16,02%**	**14,45%**	**14,12%**	**13,94%**	**13,63%**
Συνολική δαπάνη για κύριες συντάξεις (δις ευρώ)	25,84	25,96	27,58	28,95	29,92
Κρατική χρηματοδότηση για συντάξεις (δις ευρώ)	14,32	14,51	15,17	13,94	13,82
Ποσοστό της κρατικής χρηματοδότησης επί της συνολικής δαπάνης για κύριες συντάξεις	55,42%	55,90%	55%	48,15%	46,19%
Εισφορές εργοδοτών/εργαζόμενων συμπεριλαμβανομένων και ρυθμίσεων οφειλών (δις ευρώ)	16,1	17,22	18,7	20,21	21,27

[94] Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τις μηνιαίες εκθέσεις ΕΣΕΠΣ-ΗΛΙΟΣ που δημοσίευσε η ΗΔΙΚΑ τα έτη 2021, 2022, 2023, 2024 και 2025.

[95] Έκθεση ΕΣΕΠΣ ΗΛΙΟΣ, Δεκέμβριος 2025, Πίνακες Excel -Σ8.

[96] Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τις εκθέσεις Δ΄ Τριμήνου 2021, 2022, 2023, 2024 και 2025 του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής.

[97] Σύμφωνα με το από 16.10.2026 Δελτίο της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ανήλθε σε 184,57 δις ευρώ το 2021, σε 207,02 δις ευρώ το 2022, σε 225,06 δις ευρώ το 2023, σε 237,71 δις ευρώ το 2024 και σε 249,73 δις ευρώ το 2025.

4.5 Εργαζόμενοι συνταξιούχοι[98]

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας δήλωσης απασχόλησης συνταξιούχων γήρατος και αναπηρίας, οι συνταξιούχοι με ενεργή δήλωση απασχόλησης ανέρχονταν σε 246.113 τον Δεκέμβριο 2025, αυξημένοι κατά 46.203 σε σχέση με το 2024 (199.910 άτομα). Τα έσοδα από τον πόρο υπέρ του e-ΕΦΚΑ ανήλθαν σε 127,9 εκατ. ευρώ[99], αυξημένα κατά 9,9 εκατ. ευρώ έναντι του προηγούμενου έτους.

Αν και η αύξηση των εργαζόμενων συνταξιούχων αξιολογείται θετικά, καθώς διευρύνεται η δεξαμενή των απασχολουμένων και ενισχύονται τα αντίστοιχα έσοδα από εισφορές, εντούτοις το πλήθος των εξαιρέσεων από την καταβολή εισφορών ή/και πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ (ως πολύτεκνοι, άτομα με αναπηρία, απασχολούμενοι αγρότες κ.λπ.), που ανέρχεται το 2025 στο 53% των δηλώσεων απασχόλησης (το 2024 ήταν 56,6%), βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στη νομοθεσία (άρθρο 20 παρ. 5 και 6 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει), έχει περιορίσει σημαντικά τα πραγματικά οφέλη για τον εθνικό συνταξιοδοτικό φορέα.

4.6 Αιτήσεις συνταξιοδότησης και πλασματικά έτη ασφάλισης

(α) Αιτήσεις συνταξιοδότησης

Εντός του 2025 υποβλήθηκαν 199.450 νέες αιτήσεις συνταξιοδότησης[100], που αποτελούν την τρίτη υψηλότερη επίδοση των τελευταίων 6 ετών. Από τις αιτήσεις αυτές, το 51%, ήτοι 101.718 αιτήσεις, αφορούν σε συντάξεις γήρατος.

Η πορεία των αιτήσεων συνταξιοδότησης κατά την περίοδο 2020-2025 απεικονίζεται κατωτέρω:

2020	2021	2022	2023	2024	2025
175.205	212.151	211.133	190.368	197.228	199.450

(β) Πλασματικά έτη ασφάλισης -Αποφάσεις αναγνώρισης πλασματικών χρόνων[101]

Τα πλασματικά έτη ασφάλισης (όπως ο χρόνος σπουδών, η στρατιωτική θητεία ή ο χρόνος ανατροφής τέκνων), που προστίθενται στα έτη πραγματικής απασχόλησης και μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης, λειτουργούν ως ένας μηχανισμός που διευκολύνει («επιταχύνει») την έξοδο των ασφαλισμένων από την εργασία τους. Κατά τον παρόντα χρόνο η αναγνώριση πλασματικών ετών αποτελεί το κύριο εργαλείο για την πρόωρη συνταξιοδότηση. Αυτό σημαίνει ότι το σύστημα χάνει πρόωρα ενεργούς εργαζόμενους που θα συνέχιζαν να καταβάλλουν μηνιαίες εισφορές, στερώντας πολύτιμους πόρους από τον e-ΕΦΚΑ. Αν μάλιστα όσοι αποχωρούν ενταχθούν στο καθεστώς των εργαζόμενων συνταξιούχων, ο e-ΕΦΚΑ από τη μία υποχρεούται να καταβάλλει στο ακέραιο τη σύνταξη και από την άλλη έχει περιορισμένα έσοδα από εισφορές και από την είσπραξη πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ, ενόψει του πλήθους των εξαιρέσεων από την υποχρέωση καταβολής.

Ο αριθμός αποφάσεων αναγνώρισης πλασματικών ετών κατά την τελευταία τριετία παρατίθεται κατωτέρω:

Κατηγορία	Έτος			Σύνολο
	2023	2024	2025	
Μισθωτοί	10.324	11.813	12.236	34.373

[98] Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το 26231/1.10.2026 έγγραφο της Διεύθυνσης Παροχών Κύριας Σύνταξης του ΥΠΕΚΑ.
[99] Σύμφωνα με το από 15.9.2026 έγγραφο της Υπηρεσιακής Γραμματέως του ΥΠΕΚΑ.
[100] Έκθεση «ΑΤΛΑΣ»-Μηνιαία απεικόνιση συνταξιοδοτικών αιτήσεων, 2025.
[101] Σχετικό το από 2.10.2026 e-mail της Δ/νσης Ασφάλισης και το από 6.10.2026 όμοιο της Δ/νσης Εισφορών Μισθωτών του e-ΕΦΚΑ.

Μη μισθωτοί	10.142	9.475	9.672	29.289
Σύνολο	**20.466**	**21.288**	**21.908**	**63.662**

4.7 Το Χαρτοφυλάκιο οφειλών του Κέντρου Εισπράξεως Ασφαλιστικών Εισφορών (ΚΕΑΟ)[102]

Το σύνολο των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών για την περίοδο 2021-2025 (τέλος έτους)[103] απεικονίζεται κατωτέρω:

Έτος	2021	2022	2023	2024	2025
Ληξιπρόθεσμες ασφαλιστικές οφειλές (δις ευρώ)	41,02	45,67	47,55	49,29	51,31

Οι ετήσιες εισπράξεις για το 2025 ήταν 1,92 δις ευρώ, παραμένοντας στα ίδια περίπου επίπεδα με το προηγούμενο έτος (1,96 δις ευρώ). Η επίδοση αυτή είναι η δεύτερη υψηλότερη από την έναρξη λειτουργίας του ΚΕΑΟ.

4.8 Τα θεσμικά «αντίβαρα» στις αδυναμίες του πρώτου πυλώνα ασφάλισης

Ως «αντίβαρο» στις δομικές αδυναμίες του πρώτου πυλώνα ασφάλισης έχουν υιοθετηθεί δύο πολύ σημαντικές μεταρρυθμίσεις.

Η πρώτη είναι το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), που συστάθηκε με το άρθρο 149 του ν. 3655/2008, με σκοπό τη διασφάλιση των συντάξεων των μελλοντικών γενεών.

Η δεύτερη είναι το ΤΕΚΑ, που συστάθηκε με το ν. 4826/2021 ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και έχει ως σκοπό τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης με εφαρμογή του κεφαλαιοποιητικού συστήματος προκαθορισμένων εισφορών. Δεδομένου ότι η λειτουργία του ΤΕΚΑ ξεκίνησε το 2022, οι χορηγούμενες παροχές (κεφαλαιοποιητική σύνταξη) μετατοπίζονται κατά βάση μετά το 2055, όταν και προβλέπεται να ξεκινήσουν να ωριμάζουν σταδιακά τα σχετικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

Πιο συγκεκριμένα:

(α) Το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών

Τα αποθεματικά του ΑΚΑΓΕ τηρούνται σε έξι συνολικά λογαριασμούς στην Τράπεζα της Ελλάδος. Οι λογαριασμοί αυτοί είναι έντοκοι, οι δε τόκοι αποδίδονται στο τέλος κάθε εξαμήνου και συγκεκριμένα τον Ιανουάριο και τον Ιούλιο, σύμφωνα με τις σχετικές αποδόσεις της Τράπεζας της Ελλάδος[104]. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει ανάλωση οποιουδήποτε ποσού για τη χρηματοδότηση συντάξεων.

Η σωρευμένη αποταμίευση (κεφάλαια) του ΑΚΑΓΕ και η εξέλιξή της κατά την τετραετία 2022-2025 απεικονίζεται κατωτέρω:

Κεφάλαια ΑΚΑΓΕ	2022	2023	2024	2025
(σε δις €)	13,73	15,91	19,14	21,86

[102] Το ζήτημα των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης και της αποτελεσματικής ή μη διαχείρισής τους αποτέλεσε αντικείμενο συστάσεων προς τη Διοίκηση στην Ετήσια Έκθεση έτους 2025 του Δικαστηρίου «Ευρήματα, πορίσματα και συστάσεις από την άσκηση των ελεγκτικών, δικαιοδοτικών και γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (ΦΕΚ Β΄ 6369), σελ. 66 έως 75.

[103] Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τις Εκθέσεις Προόδου του ΚΕΑΟ των ετών 2021, 2022, 2023, 2024 και 2025.

[104] Σχετικό το από 15.9.2026 έγγραφο της Υπηρεσιακής Γραμματέως του ΥΠΕΚΑ.

Η σημαντική αύξηση των μεγεθών του ΑΚΑΓΕ, που συνιστά σωρευμένη αποταμίευση, έχει ιδιαίτερη σημασία για τη βιωσιμότητα του συστήματος δημόσιας ασφάλισης και τη διασφάλιση του επιπέδου ζωής των μελλοντικών συνταξιούχων, καθώς μπορεί -όταν απαιτηθεί- να χρηματοδοτήσει ένα τμήμα της συνταξιοδοτικής δαπάνης χωρίς επιβάρυνση της τρέχουσας παραγωγής (έσοδα από γενική φορολογία-εισφορές).

(β) Το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης

Με εξαίρεση την κρατική εγγύηση που προβλέπεται στο άρθρο 60 του ν. 4826/2021[105], οι ασφαλισμένοι του Ταμείου φέρουν τον πλήρη επενδυτικό κίνδυνο, καθώς η συνταξιοδοτική παροχή καθορίζεται άμεσα από την εισφορά του ασφαλισμένου και τις αποδόσεις των επενδύσεων που κάθε φορά επιτυγχάνονται[106].

Κατωτέρω απεικονίζονται τα δεδομένα του ΤΕΚΑ σε επίπεδο αριθμού ασφαλισμένων και ύψους υπό διαχείριση κεφαλαίων για την τετραετία 2022-2025[107]:

Ασφαλισμένοι	2022	2023	2024	2025
Μισθωτοί	148.228	318.535	495.956	684.102
Μη μισθωτοί	792	2.260	3.637	5.313
Σύνολο	149.020	320.795	499.593	689.415
Κεφάλαια (σε εκατ. ευρώ)	0,141	90,54	236,69	471,93

Τα αποθεματικά του ΤΕΚΑ εξακολουθούν να τηρούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, έως την πλήρη ανάπτυξη της επενδυτικής λειτουργίας του Ταμείου και την εφαρμογή της εγκεκριμένης επενδυτικής πολιτικής. Η πλήρης μετάβαση στην προβλεπόμενη επενδυτική λειτουργία προϋποθέτει την ολοκλήρωση των αναγκαίων πληροφοριακών και επιχειρησιακών υποδομών, ώστε να υποστηρίζεται αποτελεσματικά η διαχείριση των επενδύσεων και των ατομικών επενδυτικών λογαριασμών των ασφαλισμένων.

Το 2025 το ΤΕΚΑ λειτουργούσε με προσωρινό κανονισμό επενδύσεων. Η διεύρυνση και περαιτέρω ωρίμανση των λειτουργιών του Ταμείου πραγματοποιείται σταδιακά. Έως το τέλος του 2028 αναμένεται να έχει υλοποιηθεί πλήρως η επενδυτική πολιτική του Ταμείου, σηματοδοτώντας ένα σημαντικό ορόσημο στην πλήρη ανάπτυξη της λειτουργίας του.

5. Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης - Ομαδικά Ασφαλιστήρια Συνταξιοδοτικά Συμβόλαια (δεύτερος πυλώνας ασφάλισης)

Στα σχήματα του δεύτερου πυλώνα ασφάλισης δεν παρατηρούνται σοβαρές και άξιες λόγου μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ειδικότερα, και από τα στοιχεία του 2025 τεκμηριώνεται πλήρως η «ισχνή» συμμετοχή τους στις χορηγούμενες συνταξιοδοτικές παροχές. Τούτο οφείλεται τόσο στον περιορισμένο αριθμό ασφαλισμένων όσο και στο μικρό ύψος των υπό διαχείριση κεφαλαίων. Πιο συγκεκριμένα:

(α) Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης[108]

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας, στη χώρα λειτουργούν 34 ΤΕΑ, εκ των οποίων τα 4 είναι υποχρεωτικά, προερχόμενα από την επικουρική ασφάλιση του πρώτου πυλώνα ασφάλισης, ενώ στα υπόλοιπα 30 η συμμετοχή είναι προαιρετική. Στο τέλος του 2025 οι

[105] Σύμφωνα με το άρθρο 60 του ν.4826/2021, κατά το χρόνο επέλευσης των καλυπτόμενων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, το κράτος εγγυάται την καταβολή ελάχιστης ανταποδοτικής μηνιαίας επικουρικής σύνταξης.
[106] Πολιτική Επενδύσεων του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β΄ 1900/2026).
[107] Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το από 7.9.2026 έγγραφο του ΤΕΚΑ.
[108] Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικά Στοιχεία Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης, δ΄ Τρίμηνο 2025, Δελτίο Τύπου, Μάρτιος 2026.

ασφαλισμένοι σε ΤΕΑ ανέρχονταν σε 215.735 άτομα, αυξημένοι κατά 4.177 άτομα σε σχέση με το 2024 (211.558). Το συνολικό ενεργητικό των εν λειτουργία ΤΕΑ (προαιρετικής και υποχρεωτικής μορφής) ανήλθε, στο τέλος του 2025, σε 2,84 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 380 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2024. Ωστόσο, στο μέγεθος αυτό απολύτως κυρίαρχη είναι η συμβολή των 4 ΤΕΑ υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς από το συνολικό ενεργητικό των 2,84 δις ευρώ, μόνο τα 628,85 εκατ. ευρώ αποτελούν ενεργητικό των ΤΕΑ προαιρετικής ασφάλισης (22,14%). Τα δεδομένα της τετραετίας 2022-2025 για τα ΤΕΑ απεικονίζονται κατωτέρω:

ΕΤΟΣ	2022	2023	2024	2025
Αριθμός ΤΕΑ	31	32	33	34
Ενεργητικό (δις ευρώ)	1,81	2,14	2,46	2,84

(β) Ομαδικές ασφαλίσεις-συνταξιοδοτικά προγράμματα[109]

Η διαχείριση των ομαδικών συνταξιοδοτικών κεφαλαίων συγκέντρωσε το 2025 το 9,7% (327,03 εκατ. ευρώ) του συνόλου της παραγωγής ασφαλίστρων ζωής και υγείας, έναντι αντίστοιχου ποσοστού 8,9% (290,41 εκατ. ευρώ) για το 2024, παρουσιάζοντας θετική μεταβολή κατά 36,62 εκατ. ευρώ. Τα ενεργά συμβόλαια για το 2025 ανήλθαν σε 1.812 (97.904 ασφαλισμένοι), αυξημένα κατά 267 σε σχέση με το 2024. Το σύνολο των αποζημιώσεων που χορηγήθηκαν από ομαδικά συνταξιοδοτικά προγράμματα το 2025 ανήλθε σε 258,31 εκατ. ευρώ, εκ του οποίου ποσό μόλις 22,54 εκατ. ευρώ αφορά σε συντάξεις.

6. Ιδιωτική ασφάλιση - Ατομικά συνταξιοδοτικά συμβόλαια (τρίτος πυλώνας ασφάλισης)

Η ιδιωτική ασφάλιση μέσω ατομικών συνταξιοδοτικών συμβολαίων είναι προαιρετική. Τα εν λόγω συμβόλαια, που παρέχονται από τις ιδιωτικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αποτελούν μέρος του κλάδου ασφαλίσεων ζωής (ατομικές ασφαλίσεις). Για το 2025 οι ασφαλισμένοι στον κλάδο ζωής (ατομικές ασφαλίσεις) ανήλθαν σε 1.603.127 όσον αφορά τις ασφαλίσεις ζωής και σε 509.736 όσον αφορά τις ασφαλίσεις ζωής συνδεδεμένες με επενδύσεις (συμβόλαια τύπου unit linked). Οι αποζημιώσεις από τα συμβόλαια της τελευταίας κατηγορίας ανήλθαν σε 749,12 εκατ. ευρώ. Όσον αφορά τις αποζημιώσεις ειδικά για συντάξεις, το πλήθος αυτών ανήλθε σε 7.552 και το χορηγούμενο ποσό σε μόλις 10,69 εκατ. ευρώ (έναντι 10,27 εκατ. ευρώ το 2024).

7. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Το κύριο χαρακτηριστικό και ταυτόχρονα η μεγάλη δομική αδυναμία του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος είναι η πλήρης εξάρτησή του από το επίπεδο των παροχών του πρώτου πυλώνα ασφάλισης, που όμως επηρεάζεται έντονα από τις δημογραφικές εξελίξεις. Οι λοιποί πυλώνες, κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα, έχουν αναιμική ανάπτυξη, ενώ η μεταρρύθμιση του ΤΕΚΑ αφορά σε συνταξιοδοτικά δικαιώματα (επικουρική σύνταξη) που θα ωριμάσουν μετά από δεκαετίες. Στο πλαίσιο αυτό, η σωρευμένη αποταμίευση του ΑΚΑΓΕ αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς μπορεί να στηρίξει, έστω μερικώς, το εισόδημα και το επίπεδο ζωής των μελλοντικών συνταξιούχων, οι οποίοι στη συντριπτική πλειονότητά τους δεν έχουν ενταχθεί σε κεφαλαιοποιητικά σχήματα.

Χωρίς να παραγνωρίζεται η υιοθέτηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων (ενδεικτικά ΑΚΑΓΕ, ΤΕΚΑ, θεσμικό πλαίσιο των ΤΕΑ), η χώρα μας εξακολουθεί και κατά τον παρόντα χρόνο να βρίσκεται σε περιβάλλον έντονων προκλήσεων ως προς τη διαχείριση του ασφαλιστικού ζητήματος.

Ενδεικτικά σημεία προσοχής είναι τα ακόλουθα:

(α) Το δημογραφικό ζήτημα, ώστε να περιοριστούν οι δυσμενείς συνέπειες. Ενδεικτικά, η μείωση των απασχολουμένων και η ταυτόχρονη αύξηση του οικονομικά ανενεργού πληθυσμού συνεπεία της γήρανσης, θα επιφέρουν πρόσθετες δυσκολίες στη χρηματοδότηση των συντάξεων, λόγω της διττής αρνητικής επίδρασης (μείωση εισπράξεων από εισφορές και αύξηση της συνολικής

[109] Τα στοιχεία προέρχονται από την ιστοσελίδα της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδας (ΕΑΑΕ), Έρευνα στατιστικών στοιχείων ασφαλίσεως ζωής, 2025.

συνταξιοδοτικής δαπάνης λόγω αύξησης του πλήθους των συνταξιούχων). Παράλληλα, αναμένεται να δοκιμαστεί στην πράξη και η δυνατότητα της χώρας να καλύψει το χρηματοδοτικό κενό μέσω αύξησης της κρατικής χρηματοδότησης. Υπό το πρίσμα αυτό, η βιωσιμότητα του συστήματος συνδέεται και με την πορεία των μακροοικονομικών μεγεθών, καθώς η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας ή οι αυξημένες επενδύσεις σε παραγωγικούς τομείς, μπορούν να λειτουργήσουν ευεργετικά ως προς τη διαχείριση (και) του ασφαλιστικού ζητήματος.

(β) Διαρκής και ενδελεχής παρακολούθηση των βασικών παραμετρικών συνιστωσών του ασφαλιστικού συστήματος (ύψος και βάση εισφορών, συντελεστές αναπλήρωσης, τρόπος υπολογισμού της σύνταξης, ηλικία συνταξιοδότησης κ.λπ.), με προσεκτική αξιολόγηση των περιοδικών αναλογιστικών μελετών και των σχετικών εκθέσεων αρμόδιων οργανισμών (π.χ. Εθνική Αναλογιστική Αρχή, Ευρωπαϊκή Επιτροπή), ιδίως ως προς το σκέλος που προτείνονται αλλαγές με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος.

(γ) Αξιολόγηση των επιπτώσεων της πολιτικής αναγνώρισης πλασματικού χρόνου στη βιωσιμότητα του συστήματος. Ειδικότερα, προτείνεται να ερευνηθεί κατά πόσον το υφιστάμενο καθεστώς αναγνώρισης (κατά βάση μέχρι 7 έτη), ενόψει της έντασης και της έκτασής του, οδηγεί στη μείωση της ηλικίας συνταξιοδότησης στην πράξη. Παράλληλα, η υφιστάμενη διαδικασία αναγνώρισης πλασματικού χρόνου πρέπει να αξιολογηθεί και σε συνδυασμό με το νέο καθεστώς των εργαζόμενων συνταξιούχων, ώστε να διευκρινιστεί αν και σε ποιο βαθμό συντελεί στην πρόωρη έξοδο των ασφαλισμένων από την εργασία τους, λόγω του παρεχόμενου (ευνοϊκού) κινήτρου ταυτόχρονης λήψης εισοδήματος από δύο πηγές (σύνταξη-εργασία).

(δ) Η αποτελεσματική διαχείριση των σωρευμένων ασφαλιστικών οφειλών εκ μέρους του ΚΕΑΟ, ώστε να δημιουργηθεί ρεαλιστική εικόνα για το πράγματι ανακτήσιμο ποσό (π.χ. διαγραφές παλαιών και μη ανακτήσιμων οφειλών) και να βελτιωθεί η εισπραξιμότητα.

(ε) Περαιτέρω αξιολόγηση των πολιτικών που συνδέονται με τα σχήματα του δεύτερου και τρίτου πυλώνα ασφάλισης (οργάνωση, κίνητρα, εποπτεία κ.λπ.), ιδίως ως προς την περίμετρο των ασφαλισμένων που δεν καλύπτονται ηλικιακά από τη «νέα» επικουρική σύνταξη του ΤΕΚΑ, ώστε βαθμιαία να επιτευχθεί εν τοις πράγμασι η «πολυεπίπεδη» προστασία.

(στ) Ανάληψη δράσεων ενίσχυσης του χρηματοοικονομικού αλφαβητισμού, ώστε οι πολίτες να μπορούν να αντιληφθούν τεκμηριωμένα τα οφέλη και τους κινδύνους που συνεπάγεται η συμμετοχή τους σε κεφαλαιοποιητικά σχήματα. Η μειωμένη συμμετοχή ασφαλισμένων στα σχήματα αυτά -σε σύγκριση με τα διεθνή δεδομένα- οφείλεται σε μεγάλο βαθμό και στον μειωμένο βαθμό κατανόησης των σχετικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την έλλειψη κουλτούρας αποταμίευσης.

(ζ) Διασφάλιση των νομοθετημένων πόρων του ΑΚΑΓΕ και προστασία του κεφαλαίου του, ώστε να είναι εφικτή η αξιοποίησή του μελλοντικά αποκλειστικά για την κάλυψη μέρους της δαπάνης των συντάξεων.

(η) Επιτάχυνση των απαιτούμενων διαδικασιών για την πλήρη λειτουργία του ΤΕΚΑ, το οποίο, λόγω της υποχρεωτικής συμμετοχής για σημαντικό αριθμό ασφαλισμένων, μπορεί να αποτελέσει ένα παράδειγμα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στην πράξη.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη Eurostat και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Στατιστικών Κοινωνικής Προστασίας (ESSPROS), οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας ορίζονται ως όλες οι παρεμβάσεις από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που αποσκοπούν στην ελάφρυνση των νοικοκυριών και των ατόμων από το βάρος μιας καθορισμένης σειράς κινδύνων ή αναγκών.

Η Eurostat ταξινομεί τις κοινωνικές παροχές (είτε δίνονται σε χρήμα είτε σε είδος/υπηρεσίες) σε 8 βασικές λειτουργίες ανάλογα με τον κίνδυνο που καλύπτουν:

- **Γήρας:** Συντάξεις γήρατος, πρόωρες συντάξεις και φροντίδα ηλικιωμένων.
- **Ασθένεια-Υγειονομική περίθαλψη:** Ιατροφαρμακευτική κάλυψη, νοσοκομειακή περίθαλψη και πληρωμένες άδειες ασθενείας.
- **Αναπηρία:** Επιδόματα αναπηρίας, δαπάνες για αποκατάσταση και παροχή αγαθών/υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία.
- **Χηρεία-Επιζώντες:** Συντάξεις και επιδόματα που καταβάλλονται σε συγγενείς θανόντος (π.χ. ορφανά, χήρες).
- **Οικογένεια-Τέκνα:** Επιδόματα παιδιών, άδειες μητρότητας/πατρότητας, και υποστήριξη μονογονεϊκών οικογενειών.
- **Ανεργία:** Τακτικά επιδόματα ανεργίας, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και επιδότηση θέσεων εργασίας.
- **Στέγαση:** Επιδότηση ενοικίου ή βοήθεια προς τους ιδιοκτήτες, για την ελάφρυνση του κόστους στέγασης.
- **Κοινωνικός αποκλεισμός:** Παροχές (όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα) σε άτομα που βρίσκονται σε φτώχεια, πρόσφυγες, άστεγους ή εξαρτημένα άτομα, που δεν καλύπτονται από τις προηγούμενες κατηγορίες.

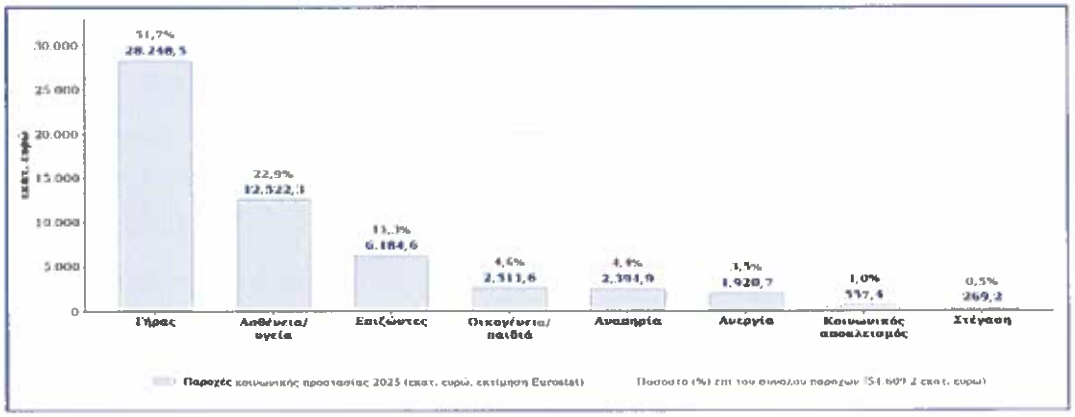
2. Οι κοινωνικές δαπάνες σε σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Το 2025 το σύνολο των δαπανών κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα έφτασε τα 54,6 δις ευρώ[110], αποτελώντας το 45,8% των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης (119,3 δις ευρώ) και σημειώνοντας αύξηση κατά 0,6% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Η αύξηση αυτή ήταν η μικρότερη ποσοστιαία αύξηση συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Το γήρας και η ασθένεια αποτέλεσαν τις δύο κύριες λειτουργίες κατανομής των κοινωνικών δαπανών, απορροφώντας αντίστοιχα ποσοστά 51,7% και 22,9% περίπου, επί του συνόλου αυτών. Ειδικότερα, ως προς τις δαπάνες γήρατος, που αποτελούν την κύρια λειτουργία κοινωνικής δαπάνης στις χώρες της ΕΕ, η Ελλάδα κατατάσσεται στην πρώτη θέση μεταξύ όλων των χωρών. Οι λοιπές λειτουργίες κοινωνικών δαπανών απορρόφησαν συνολικά το υπόλοιπο 25,4%.

[110] Πηγή: Eurostat.

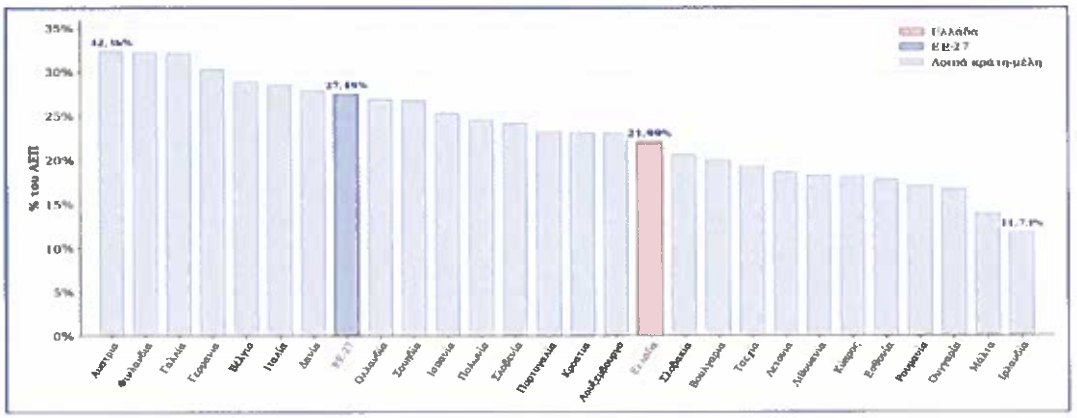
Γράφημα 1: Κατανομή των παροχών κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα ανά κατηγορία δαπάνης, 2025 (εκατ. ευρώ και ποσοστό επί του συνόλου)

Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕΛΣυν

Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας αντιπροσωπεύουν το 21,99% του ΑΕΠ, κατατάσσοντάς τη χώρα μας στη 16η θέση μεταξύ όλων των χωρών της ΕΕ. Ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις χώρες της ΕΕ ανήλθε το 2025 στο 27,49% του ΑΕΠ.

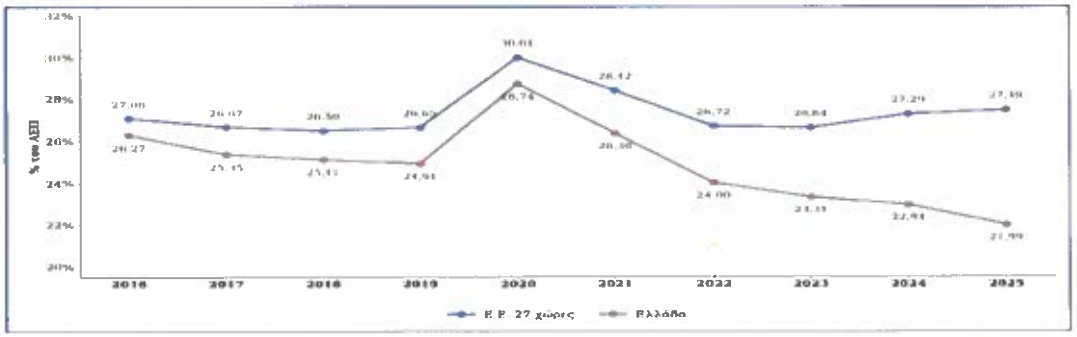
Γράφημα 2: Δαπάνες παροχών κοινωνικής προστασίας, Ευρώπη - Ελλάδα, 2025 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕΛΣυν

Όπως προκύπτει από το κατωτέρω Γράφημα 3, κατά την περίοδο 2016-2022 η πορεία των κοινωνικών δαπανών στη χώρα μας ακολούθησε την εξελικτική πορεία του μέσου όρου της ΕΕ. Η σημαντικότερη αύξηση σημειώθηκε το 2020, κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης. Ιδίως από το 2024 και μετά το ποσοστό της ΕΕ άρχισε να ανακάμπτει, αντίθετα με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας μας, το οποίο συνέχισε την πτωτική του πορεία.

Γράφημα 3: Εξέλιξη του ποσοστού παροχών κοινωνικής προστασίας στο ΑΕΠ, έτη 2016-2025

Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕΛΣυν

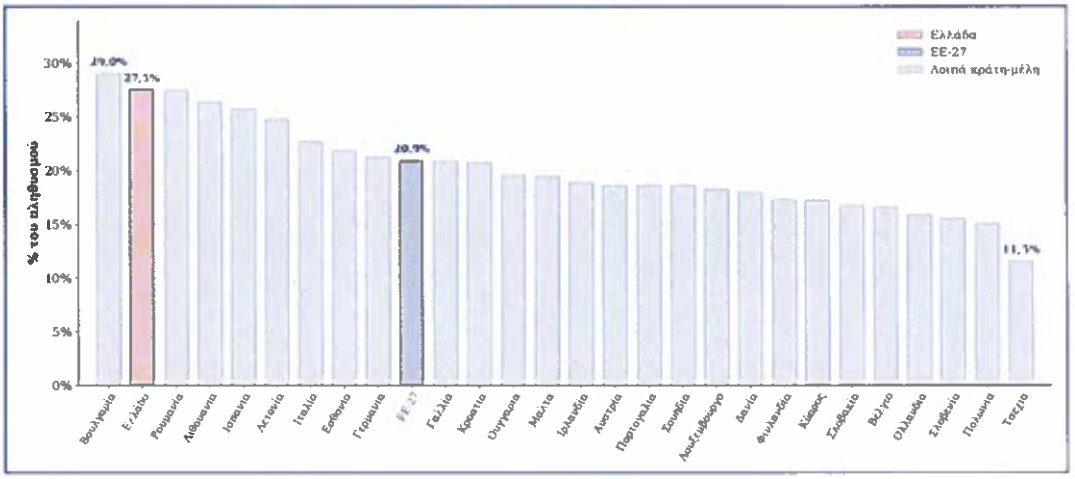
Το 2025 στην Ελλάδα το ποσό των δαπανών κοινωνικής προστασίας ανά κάτοικο έφτασε τα 5.266 ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά μόλις 0,6% σε σύγκριση με το 2024 (5.235 ευρώ) και κατατάσσοντάς τη χώρα μας στην 22η θέση μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ. Ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ ήταν 11.477 ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 4,6% σε σύγκριση με το 2024 (10.974 ευρώ)[111].

Η εξέλιξη του ποσού των κοινωνικών δαπανών ανά κάτοικο την τελευταία δεκαετία στη χώρα μας, αν και αυξητική, απείχε από την αντίστοιχη αύξηση σε επίπεδο ΕΕ. Ενδεικτικά, το ποσοστό μεταβολής στο διάστημα αυτό ανήλθε σε 23% στη χώρα μας, έναντι 49% στην ΕΕ.

3. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού[112]

Το 2025 η Ελλάδα κατατάσσεται στη 2η θέση[113] -αντί 3ης το 2024- ανάμεσα στις 27 χώρες της ΕΕ με το μεγαλύτερο ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, το οποίο αγγίζει το 27,5% του πληθυσμού (από 26,9% το προηγούμενο έτος). Το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ (μέσος όρος) ισοδυναμεί με το 20,9% του πληθυσμού της.

Γράφημα 4: Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (%) - Έτος 2025

Πηγή: Eurostat , Γράφημα ΕΛΣυν

Η Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει σταδιακή μείωση του ποσοστού του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, εξακολουθεί όμως να εμφανίζει υψηλό ποσοστό συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό των χωρών της ΕΕ[114].

Καθώς ο δείκτης του κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού συντίθεται από τρεις επιμέρους συνιστώσες, διαπιστώνεται ότι η αύξηση του εθνικού δείκτη της Ελλάδας το 2025 οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση του ποσοστού της υλικής και κοινωνικής στέρησης σε 14,9% (από 14% το 2024), ενώ τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας και χαμηλής έντασης εργασίας, ύψους 19,6% και 7,5%, αντίστοιχα, παρέμειναν σχεδόν σταθερά.

[111] Πηγή Eurostat [spr_exp_func] Expenditure on social benefits by function.
[112] Eurostat, Glossary: At risk of poverty or social exclusion (AROPE) - Statistics Explained - Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, statistics.
[113] Living conditions in Europe - poverty and social exclusion - Statistics Explained - Eurostat.
[114] Στατιστικές - ELSTAT. Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) αποτελεί μέρος ενός ευρωπαϊκού στατιστικού προγράμματος, στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντικατέστησε, από το έτος 2003, το ευρωπαϊκό panel νοικοκυριών (European Community Household Panel, ECHP), προκειμένου να επιτευχθεί η ποιοτική βελτίωση των στατιστικών δεδομένων που αφορούν στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Γράφημα 5 : Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) και οι συνιστώσες του

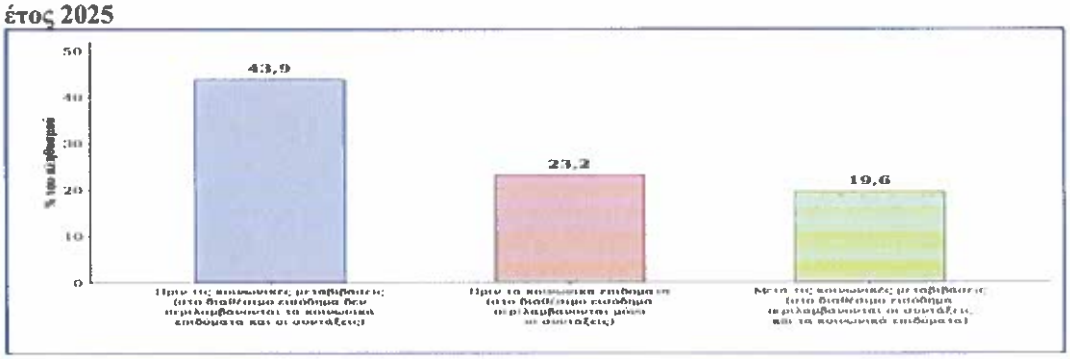
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ[115] , Γράφημα ΕΛΣυν

4. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση του κινδύνου της φτώχειας

Το 2025, σύμφωνα με την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα[116], τα κοινωνικά επιδόματα συνεχίζουν να έχουν μέτριο αντίκτυπο στην ανακούφιση της φτώχειας μέσα σε συνθήκες υψηλής ανισότητας εισοδημάτων.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ[117], το 2025 στην Ελλάδα το ποσοστό κινδύνου φτώχειας, πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις και πριν από την επίδραση της χορήγησης των κοινωνικών επιδομάτων[118] και των συντάξεων[119] στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, ανήλθε στο 43,9%. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 23,2% μετά τη χορήγηση των συντάξεων (μείωση κατά 20,7 μονάδες) και στη συνέχεια στο 19,6% (μείωση κατά μόλις 3,6 μονάδες), μετά τη χορήγηση των κοινωνικών επιδομάτων. Διαπιστώνεται, δηλαδή, η μείωση του αρχικού ποσοστού του κινδύνου φτώχειας κατά 47,15% μετά τη χορήγηση των συντάξεων και μόνο κατά 15,52% μετά τη χορήγηση των κοινωνικών επιδομάτων, ποσοστό σημαντικά μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των χωρών της ΕΕ, που ανήλθε στο 33,2% για το ίδιο έτος.

Γράφημα 6: Μεταβολή ποσοστού κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις το έτος 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γράφημα ΕΛΣυν

---

[115] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2025, statistics. Οι αναγραφόμενες τιμές αφορούν στα ποσοστά κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού 27 χωρών της ΕΕ και της Ελλάδας, ανά έτος.

[116] Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα (Ιούνιος 2026) SWD_2026_208_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v3.docx, σελ. 97-99.

[117] «Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό», Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2025, Γράφημα 6, σελ. 6.

[118] Κοινωνικά επιδόματα είναι η κοινωνική βοήθεια (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, επίδομα θέρμανσης, επίδομα στέγασης, εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, καθώς και οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα και τέκνα υποχρεωτικής εκπαίδευσης, παροχές παλιννοστούντων, προσφύγων, αποφυλακισμένων, τοξικομανών, Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφαλίστων Υπερηλίκων, βοηθήματα για αντιμετωπιση πρώτων αναγκών ατόμων πληγέντων από σεισμό, πλημμύρα κ.λπ.), τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας, τα επιδόματα/βοηθήματα ασθένειας, τα επιδόματα/βοηθήματα αναπηρίας - ανικανότητας και οι εκπαιδευτικές παροχές.

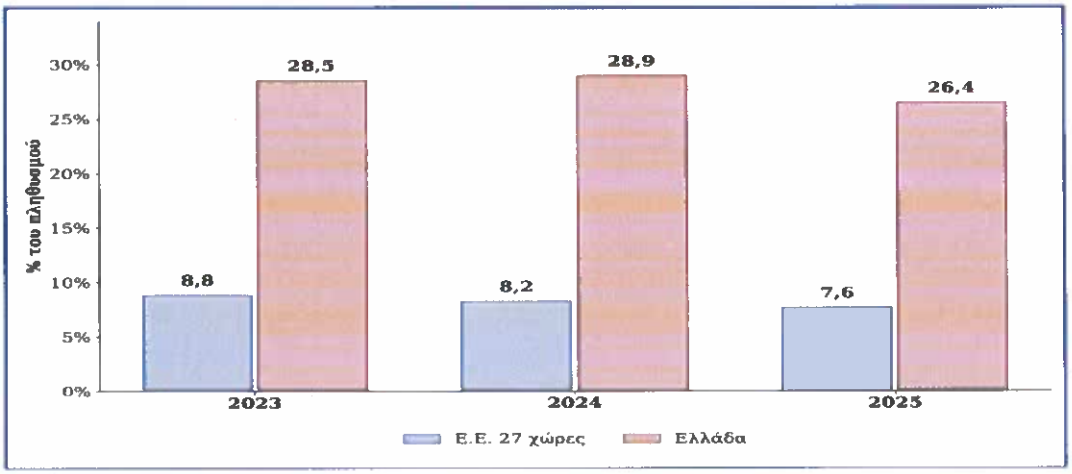
[119] Ως συντάξεις θεωρούνται οι συντάξεις γήρατος από εργασία και οι συντάξεις/βοηθήματα από τον/τη σύζυγο.

5. Οι συνθήκες στέγασης

Η στέγαση και η εξασφάλιση μιας ασφαλούς και αξιοπρεπούς κατοικίας αποτελούν βασικό κοινωνικό δικαίωμα που συνδέεται άμεσα με την ποιότητα ζωής και την ισότιμη συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

Ο δείκτης υπερβολικής επιβάρυνσης από το κόστος στέγασης[120] εξακολουθεί να αναδεικνύει τη δυσχερή θέση της Ελλάδας, η οποία διατηρεί το 2025 την 1η θέση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Παρά τη μείωση από 28,9% το 2024 σε 26,4% το 2025, ο δείκτης παραμένει περίπου 3,5 φορές υψηλότερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (7,6%), καταδεικνύοντας τη συνεχιζόμενη ένταση της στεγαστικής επιβάρυνσης στη χώρα.

Γράφημα 7: Ποσοστό πληθυσμού που επιβαρύνεται υπέρμετρα από το κόστος στέγασης στην Ελλάδα και στην ΕΕ-27, περίοδος 2023-2025.

Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕλΣυν

6. Οι λοιποί δείκτες οικονομικής ευημερίας

Σύμφωνα με τη Eurostat[121], το 2025 στην Ελλάδα το διάμεσο ετήσιο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο ανήλθε σε 13.612 μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPS)[122], κατατάσσοντας τη χώρα μας 3η μεταξύ των χωρών της ΕΕ με τα χαμηλότερα εισοδήματα ανά κάτοικο. Το διάμεσο ετήσιο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα για το ίδιο έτος στην ΕΕ ανήλθε σε 22.638 (PPS) ανά κάτοικο.

Επιπλέον, το ΑΕΠ ανά κάτοικο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPS) έδειξε επίσης σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPS) ανήλθε σε 68,4% το 2025, υπερβαίνοντας μόνο τη Βουλγαρία (68,1%) και κατέχοντας τη 2η θέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ με το μικρότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

[120] Ο δείκτης αυτός υπολογίζει το ποσοστό του πληθυσμού που δαπανά πάνω από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός του σε δαπάνες στέγασης (ενοίκιο ή δόση στεγαστικού δανείου, λογαριασμοί υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, κοινόχρηστα). Το διαθέσιμο εισόδημα είναι αυτό που απομένει μετά την αποδέσμευση από φόρους και άλλες συναφείς υποχρεώσεις. Πρόκειται για το εισόδημα που είναι πραγματικά διαθέσιμο για κατανάλωση, αποταμίευση ή επένδυση.

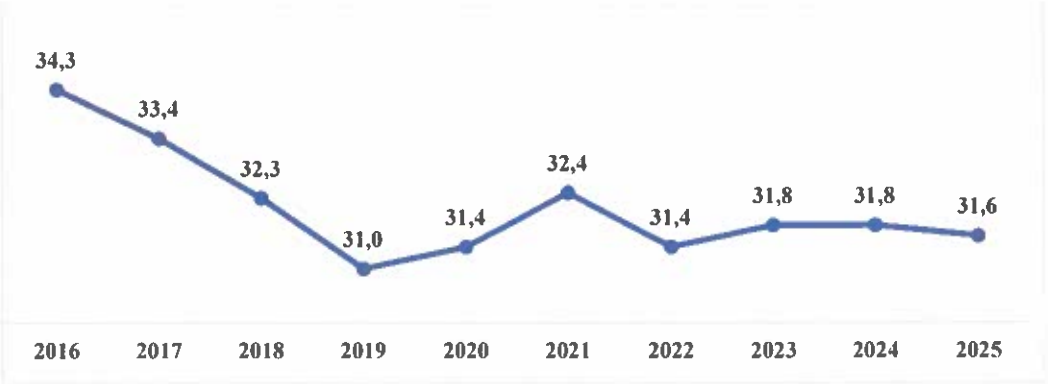
[121] Eurostat - Household material welfare across the EU in 2025 - News articles - Eurostat.

[122] Το πρότυπο αγοραστικής δύναμης (PPS - Purchasing Power Standard) είναι τεχνητή κοινή νομισματική μονάδα που επιτρέπει τη σύγκριση οικονομικών μεγεθών μεταξύ χωρών, εξαλείφοντας την επίδραση των διαφορών στα επίπεδα τιμών. Προκύπτει διαιρώντας τα μεγέθη σε εθνικό νόμισμα με τις ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης (PPPs - Purchasing Power Parities), οι οποίες υπολογίζονται από τις τιμές ενός συγκρίσιμου καλαθιού αγαθών και υπηρεσιών. Βλ. «Eurostat, *Statistics Explained*, «Glossary: Purchasing power standard (PPS)» και «Glossary: Purchasing power parities (PPPs).

7. Δείκτης οικονομικής ανισότητας - Gini

Το 2025 ο δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος συντελεστής Gini[123] στη χώρα μας εκτιμήθηκε στο 31,6%[124], παραμένοντας σχεδόν σταθερός σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το ίδιο έτος, η Ελλάδα κατέχει την 4η κατά σειρά θέση στον πίνακα κατάταξης των χωρών της ΕΕ, με τα μεγαλύτερα ποσοστά του συντελεστή Gini, μια θέση σχεδόν σταθερή στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Γράφημα 8: Διαχρονική εξέλιξη δείκτη Gini, Ελλάδα έτη 2016- 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ[125], Γράφημα ΕλΣυν

8. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η βελτιωμένη δημοσιονομική εικόνα της χώρας δεν αποτυπώνεται ανάλογα στην ευημερία του πληθυσμού. Το ποσοστό των δαπανών κοινωνικής προστασίας στη χώρα μας αποκλίνει σταθερά από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ, με την απόκλιση στο έτος αναφοράς να ανέρχεται στις 5,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (έναντι απόκλισης 4,35 ποσοστιαίων μονάδων το 2024). Παράλληλα, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών δαπανών συνδέεται με το γήρας, την περίθαλψη/υγεία και τους επιζώντες/χηρεία, που απορροφούν, αθροιστικά, το 85,9% των συνολικών δαπανών. Λόγω της ιδιαιτερότητας αυτής, στις λοιπές κατηγορίες κινδύνων (αναπηρία, οικογένεια/τέκνα, ανεργία, στέγαση, κοινωνικός αποκλεισμός) κατευθύνεται μόλις το 14,1% των συνολικών δαπανών, με συνέπεια να παρατηρείται εμφανής υστέρηση όσον αφορά τη στήριξη των προσώπων που αντιμετωπίζουν τους σχετικούς κινδύνους. Ενδεικτικά, η μη συνταξιοδοτική δαπάνη επιτυγχάνει μείωση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας στην Ελλάδα μόλις κατά 3,6 ποσοστιαίες μονάδες. Κατά τα λοιπά, η κοινωνική πολιτική έχει βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στη χορήγηση αποσπασματικών επιδομάτων, τα οποία δεν καταφέρνουν να μειώσουν σημαντικά τη φτώχεια. Θετική εξέλιξη, ωστόσο, αποτελεί η πρόσφατη λειτουργία της νέας ψηφιακής πλατφόρμας «Εθνικό Μητρώο Παροχών και Ενισχύσεων», η οποία αποσκοπεί στην καταγραφή και συστηματική παρακολούθηση των παροχών, καθώς και στον περιορισμό των αλληλοεπικαλύψεων μεταξύ των επιδοματικών ενισχύσεων.

Η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών δαπανών παραμένει περιορισμένη, καθώς η Ελλάδα εξακολουθεί να παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις στους βασικούς δείκτες κοινωνικής ευημερίας,

---

[123] Ο δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini) ορίζεται ως ο λόγος των αθροιστικών μεριδίων του πληθυσμού, κατανεμημένου ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος, προς το αθροιστικό μερίδιο του συνολικού εισοδήματος όλου του πληθυσμού. Η τιμή του κυμαίνεται από 0 (ή 0%), που αντιστοιχεί σε πλήρη εισοδηματική ισότητα έως 1 (ή 100%) που αντιστοιχεί σε πλήρη εισοδηματική ανισότητα, και ερμηνεύεται ως η στατιστικά αναμενόμενη διαφορά του αποτελέσματος της σύγκρισης δύο τυχαίων εισοδημάτων, ως ποσοστό του μέσου όρου. Αν όλο το εθνικό εισόδημα ήταν συγκεντρωμένο σε ένα άτομο, ο συντελεστής θα ήταν 1. Όσο μεγαλύτερος είναι ο συντελεστής Gini, τόσο μεγαλύτερη ανισότητα υπάρχει στην κατανομή του εισοδήματος.

[124] Ο συντελεστής Gini ερμηνεύεται ως εξής: Αν επιλέξουμε δύο τυχαία άτομα του πληθυσμού, αναμένουμε ότι το εισόδημά τους θα διαφέρει κατά 31,6% του μέσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

[125] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Οικονομική Ανισότητα, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2025, statistics.

μεταξύ των οποίων ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, οι συνθήκες στέγασης, η οικονομική ευημερία και η άνιση κατανομή εισοδήματος.

Σημαντική πρόκληση αποτελεί η καταπολέμηση του φαινομένου της απόκρυψης εισοδημάτων (φοροδιαφυγή), η οποία αποτελεί μία από τις βασικές αιτίες της αναποτελεσματικότητας των κοινωνικών παροχών στη χώρα μας. Η αρνητική επίδραση εντοπίζεται σε δύο τομείς. Αφενός συντελεί στη στρεβλή στόχευση των επιδομάτων, καθώς πολλά από αυτά χορηγούνται με εισοδηματικά κριτήρια (π.χ. επίδομα τέκνων, θέρμανσης κ.λπ.), με αποτέλεσμα να καθίστανται δικαιούχοι πρόσωπα που δεν έχουν πραγματική ανάγκη, την ίδια στιγμή που αποκλείονται ή λαμβάνουν μικρά ποσά πρόσωπα που είναι πραγματικά φτωχοί και απλώς δεν έχουν τη δυνατότητα απόκρυψης εισοδημάτων. Αφετέρου, οδηγεί σε μείωση των διαθέσιμων πόρων, καθώς στερεί από το κράτος σημαντικά φορολογικά έσοδα, τα οποία θα εξασφάλιζαν μεγαλύτερο δημοσιονομικό χώρο για τη χρηματοδότηση δράσεων μείωσης της φτώχειας και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

Πρόσθετη πίεση στο επίπεδο των δαπανών κοινωνικής προστασίας εκτιμάται ότι θα επιφέρουν και οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, λόγω της διττής αρνητικής επίδρασης τόσο στον αριθμό των απασχολουμένων, ο οποίος μεσομακροπρόθεσμα αναμένεται να μειωθεί, όσο και στον αριθμό των δικαιούχων κοινωνικών παροχών, που προβλέπεται να αυξηθεί λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Παράλληλα αναμένεται αυξημένη ζήτηση για υπηρεσίες που συνδέονται με το γήρας, όπως η μακροχρόνια φροντίδα ηλικιωμένων, πεδίο στα οποία η χώρα μας εμφανίζει διαχρονικά σημαντική υστέρηση.

ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

1. Εισαγωγή[126]

Ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος[127] είναι θεμελιώδης για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία. Κύρια συνιστώσα του αποτελεί ο εγχώριος τραπεζικός τομέας[128], που περιλαμβάνει τα συστημικά και μη συστημικά τραπεζικά ιδρύματα. Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες - Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς - αντιπροσωπεύουν από κοινού το 92,5% του ενεργητικού του τραπεζικού τομέα και επιτελούν κομβικό ρόλο στη χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας. Για τον λόγο αυτό, η παρακολούθηση των εξελίξεων στον τραπεζικό τομέα αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς αποτυπώνει την πορεία, την ανθεκτικότητα και τις προκλήσεις ενός συστήματος καίριας σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας. Καθοριστικός είναι και ο ρόλος του εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου, το οποίο, μέσω των απαιτήσεων που θέτει, συμβάλλει καθοριστικά στη διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταθετών, επενδυτών και φορολογουμένων.

2. Νομισματική Πολιτική

Η εξέλιξη των βασικών επιτοκίων της νομισματικής πολιτικής (Πίνακας 1), που συνιστά αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), επηρεάζει την κερδοφορία και τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, καθώς και το κόστος χρηματοδότησης της οικονομίας, καθιστώντας αναγκαία την παρακολούθηση των επιπτώσεών της.

Το 2025 η ΕΚΤ συνέχισε τη σταδιακή προσαρμογή της νομισματικής πολιτικής, καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις υποχώρησαν και οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές σταθεροποιήθηκαν. Οι διαδοχικές μειώσεις των βασικών επιτοκίων που ξεκίνησαν από τον Ιούνιο του 2024 συνεχίστηκαν έως και τον Ιούνιο του 2025, οπότε ολοκληρώθηκε ο κύκλος αποκλιμάκωσής τους. Έκτοτε, καθώς ο πληθωρισμός είχε διαμορφωθεί πλησίον του στόχου του 2%, τα βασικά επιτόκια παρέμειναν αμετάβλητα έως το τέλος του έτους. Παράλληλα, συνεχίστηκε η αποεπένδυση της ΕΚΤ από το Πρόγραμμα Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού (APP) και το Έκτακτο Πρόγραμμα Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού λόγω πανδημίας (PEPP), μέσω της μη επανεπένδυσης του συνόλου των κεφαλαίων από τις λήξεις τίτλων των υφιστάμενων χαρτοφυλακίων.

Πίνακας 1: Βασικό επιτόκιο ΕΚΤ	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Πάγιας διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων	4,00%	3,00%	2,00%
Πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης	4,50%	3,15%	2,15%
Διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης	4,75%	3,40%	2,40%
Πηγή: Αποφάσεις Νομισματικής Πολιτικής ΕΚΤ			

3. Η επίδραση της Νομισματικής Πολιτικής στην ελληνική αγορά

Η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής επηρέασε άμεσα τις συνθήκες χρηματοδότησης της ελληνικής αγοράς, οδηγώντας σε μείωση του κόστους δανεισμού των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, καθώς και των αποδόσεων των καταθετικών προϊόντων, όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 2.

---

[126] Οι πληροφορίες που εμφανίζονται στο παρόν κεφάλαιο προέρχονται, κυρίως, από τις εκδόσεις των: Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ), Ενιαίας Αρχής Εξυγίανσης (ΕΑΕ), Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ), Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ), Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και οικονομικών αναφορών των ελληνικών τραπεζών.

[127] Στο χρηματοπιστωτικό σύστημα εντάσσονται τα τραπεζικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τα χρηματοδοτικά ιδρύματα, οι χρηματιστηριακές εταιρείες, οι εταιρείες επενδύσεων και τα συστήματα πληρωμών, διακανονισμού και εκκαθάρισης.

[128] Το ενεργητικό του τραπεζικού κλάδου αντιστοιχεί στο 84,1% του συνολικού ενεργητικού του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Πίνακας 2: Μεσοσταθμικά επιτόκια ελληνικών τραπεζών	Δεκέμβριος 2023	Δεκέμβριος 2024	Δεκέμβριος 2025
Στεγαστικά δάνεια των νοικοκυριών	4,1%	4,1%	3,4%
Καταναλωτικά δάνεια καθορισμένης διάρκειας	11,3%	10,8%	9,9%
Καταναλωτικά δάνεια μη καθορισμένης διάρκειας	14,9%	15,0%	14,6%
Δάνεια μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων	5,8%	4,9%	3,7%
Καταθέσεις προθεσμίας προς τα νοικοκυριά	1,4%	1,6%	1,1%
Καταθέσεις προθεσμίας προς μη χρηματοπιστωτικές επιχ/σεις	2,3%	2,6%	1,7%
Πηγή: Έκθεση του Διοικητή της ΤτΕ 2025			

Παρά ταύτα, το κόστος χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας εξακολουθεί να παραμένει υψηλότερο από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Ειδικότερα, η απόκλιση διαμορφώθηκε σε 29 μονάδες βάσης (μ.β.) για τα δάνεια των νοικοκυριών και σε 47 μ.β. για τα δάνεια των επιχειρήσεων (2024: 39 και 69 μ.β. αντιστοίχως).

4. Ευρωπαϊκά και ελληνικά συστημικά ιδρύματα

Κατά το έτος 2025 χαρακτηρίστηκαν ως συστημικά ιδρύματα (Σ.Ι.) 111 ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα (έναντι 109 το έτος 2024), από τα οποία τα 4 (Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς) δραστηριοποιούνται στη χώρα μας. Από τη συγκριτική ανάλυση των μέσων όρων (μ.ο.) των βασικών δεικτών ευρωστίας μεταξύ ελληνικών και ευρωπαίων Σ.Ι. (Πίνακας 3), διαπιστώνεται ότι τα ελληνικά Σ.Ι. διατήρησαν κατά το 2025 ισχυρή χρηματοοικονομική θέση και ενίσχυσαν τη θέση τους στο ευρωπαϊκό τραπεζικό περιβάλλον.

Ειδικότερα, τα ελληνικά Σ.Ι. εξακολούθησαν να εμφανίζουν σημαντικά υψηλότερο καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (2,7% έναντι 1,5%) και υψηλότερη απόδοση ιδίων κεφαλαίων (12% έναντι 9,5%) έναντι των ευρωπαϊκών Σ.Ι., γεγονός που αντανακλά την αυξημένη κερδοφορία τους. Παράλληλα, ο δείκτης κόστους προς έσοδα παρέμεινε αισθητά χαμηλότερος (37% έναντι 55%), υποδηλώνοντας μεγαλύτερη λειτουργική αποτελεσματικότητα, ως απόρροια της δραστικής αναδιάρθρωσης του κλάδου (ενδεικτικά: μείωση προσωπικού, συρρίκνωση καταστημάτων). Περαιτέρω, βελτιώθηκαν σημαντικά ορισμένα βασικά στοιχεία της ποιότητας του ενεργητικού τους. Ειδικότερα, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) υποχώρησε στο 2,5% από 3,4% το 2024, τα δάνεια με σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου μειώθηκαν (2025: 6,6% από 2024: 7,5%), ενώ σημειώθηκε και απομόχλευση από το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης (2025: 10,3% από 2024: 11,5%). Ωστόσο, τα ελληνικά Σ.Ι. υστερούν οριακά ως προς τον κεφαλαιακό δείκτη CET1 (15,5% έναντι 16,2%), ενώ σημαντικό μέρος των εποπτικών τους κεφαλαίων εξακολουθεί να συνδέεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Στον τομέα της ρευστότητας διατήρησαν ισχυρότερη θέση, με τον δείκτη κάλυψης ρευστότητας να ανέρχεται στο 198,8% έναντι 158,6% στην Ευρωζώνη. Τέλος, ο λόγος δάνεια προς καταθέσεις των ευρωπαϊκών Σ.Ι. παραμένει σταθερός γύρω στο 100% κατά την τελευταία διετία, υποδηλώνοντας μια ώριμη και ισορροπημένη προσέγγιση χρηματοδότησης της οικονομίας. Στον αντίποδα, παρά την ήπια βελτίωση που καταγράφεται σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, ο λόγος αυτός εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μ.ο. για τα ελληνικά Σ.Ι. (2025: 62,6%). Η απόκλιση αυτή καταδεικνύει ότι υφίσταται σημαντικό περιθώριο προς ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης και της χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας.

Πίνακας 3: Δείκτες ευρωστίας	Ευρωπαϊκό Σ.Ι.		Ελληνικό Σ.Ι.	
	2024	2025	2024	2025
Έσοδα από τόκους (επί των λειτ/κών εσόδων)	58,9%	56,9%	77,3%	74,3%
Έσοδα από προμήθειες (επί των λειτ/κών εσόδων)	28,8%	29,3%	17,9%	20,0%
Βασικοί Δείκτες Απόδοσης				
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο	1,6%	1,5%	3,0%	2,7%
Δείκτης κόστους προς έσοδα	54,9%	55,0%	35,2%	37,0%
Κόστος Κινδύνου	0,5%	0,5%	0,4%	0,5%
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων	9,5%	9,5%	12,9%	12,0%
Απόδοση Ενεργητικού	0,7%	0,7%	1,3%	1,3%
Κεφαλαιακή Επάρκεια				
CET1 ratio	15,9%	16,2%	16,0%	15,5%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου	20,0%	20,3%	19,9%	19,9%
Ποιότητα Ενεργητικού				
Χρέος των γενικών κυβερνήσεων επί του Ενεργητικού	11,7%	12,4%	11,5%	10,3%
ΜΕΔ προς το σύνολο των δανείων	2,3%	1,9%	3,4%	2,5%
Δάνεια με σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου (stage 2) προς το σύνολο των δανείων	9,9%	9,3%	7,5%	6,6%
Ρευστότητα				
Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας	158,0%	158,6%	213,9%	198,8%
Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης	126,9%	126,5%	138,2%	136,4%
Δάνεια προς Καταθέσεις	100,4%	100,5%	60,6%	62,6%

Πηγές: Supervisory banking statistics for Sis, Q4 2025, Μάρτιος 2026, SSM, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών & Έκθεση Δημοσιονομικής Βιωσιμότητας έτους 2024, ΕΛΣυν.

5. Εγχώριος τραπεζικός τομέας

5.1 Σημαντικές εξελίξεις

Το 2025, οι σημαντικότερες εξελίξεις στον εγχώριο τραπεζικό τομέα, που περιλαμβάνει τόσο τα συστημικά όσο και τα μη συστημικά ιδρύματα, αναφέρονται στα εξής:

- Ολοκληρώθηκαν: η συγχώνευση της Ελληνικής Τράπεζας Κύπρου και της Eurobank Κύπρου, η εξαγορά της AstroBank από την Alpha Bank Κύπρου, η εξαγορά της Εθνικής Ασφαλιστικής από την Τράπεζα Πειραιώς και η εξαγορά της FlexFin και της AXIA Ventures Group από την Alpha Bank.
- Ανακοινώθηκαν: η απόκτηση του εναπομείναντος 80% της Eurolife από την Eurobank και η συμφωνία για την εξαγορά του 70,03% των μετοχών της HSBC Malta από την CrediaBank.
- Τα μερίδια ποσοστού 8,4% της Εθνικής Τράπεζας και 72,5% της Τράπεζας Αττικής, που βρίσκονταν στην κατοχή του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, μεταβιβάστηκαν από την 1η.1.2025 στο Υπερταμείο,
- Το πρόγραμμα «Ηρακλής» παρατάθηκε μέχρι τις 30.6.2025 και επεκτάθηκε κατά 1 δις ευρώ[129].
- Τα Σ.Ι.: α) ανακοίνωσαν τη διανομή μερισμάτων συνολικού ύψους 2,83[130] δις ευρώ, που αντιστοιχεί στο 62% των συνολικών καθαρών κερδών τους, β) εφάρμοσαν εθελοντικό πρόγραμμα επιταχυνόμενης απόσβεσης των οριστικών και εκκαθαρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (DTCs) σε συνεννόηση με τον ΕΕΜ, κατά ποσό ίσο με το 29% των διανεμηθέντων κερδών από 1.1.2025, δυνάμει του οποίου η πλήρης απόσβεση αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το 2031-2033 έναντι του ισχύοντος νομικού χρονοδιαγράμματος που

[129] Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C/2025/1168: Έγκριση των κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο των διατάξεων των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
[130] Πηγή: Full Year 2025 Reports των 4 Σ.Ι. Το ποσά διανομής κερδών τελούν υπό την τελική έγκριση της ΕΚΤ.

εκτείνεται έως το 2041, γ) διατήρησαν, για δεύτερη συνεχή χρονιά, πιστοληπτική αξιολόγηση εντός της επενδυτικής βαθμίδας, γεγονός που αντικατοπτρίζει τις σταθερές επιδόσεις των τραπεζών και δ) στην πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της ΕΑΤ του 2025 -συμμετείχαν 3 Σ.Ι.- παρουσίασαν καλύτερες επιδόσεις από τον ευρωπαϊκό μ.ο.

- Τέθηκαν σε εφαρμογή οι νέες απαιτήσεις για την κυβερνοασφάλεια[131].
- Η συνολική αξία των ανοιγμάτων που διαχειρίζονται οι διαχειριστές πιστώσεων (servicers) για λογαριασμό των αγοραστών πιστώσεων αυξήθηκε κατά 10 δις ευρώ το 2025 και διαμορφώθηκε σε 81,5 δις ευρώ[132].
- Το ΔΝΤ[133] συνιστά στην ΤτΕ να ενισχύσει άμεσα την παρακολούθηση των μεγάλων εταιρικών ανοιγμάτων μέσω περισσότερων πόρων και αναλυτικής ικανότητας, για έγκαιρο εντοπισμό κινδύνων και προτείνει στο Υπουργείο Οικονομικών να επιταχύνει βραχυπρόθεσμα τη νομοθετική απόσβεση των DTCs, εναρμονίζοντάς την με το ήδη συμφωνημένο εθελοντικό σχήμα των συστημικών τραπεζών. Και οι δύο συστάσεις στοχεύουν στην ενίσχυση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

5.2 Τα θεμελιώδη μεγέθη του εγχώριου τραπεζικού τομέα

Το 2025 ο ελληνικός τραπεζικός τομέας ενίσχυσε περαιτέρω τα θεμελιώδη μεγέθη του. Το ενεργητικό των ελληνικών τραπεζικών ομίλων διαμορφώθηκε σε 375,2 δις ευρώ το 2025, αυξημένο κατά 8,8% σε σχέση με το 2024, λόγω κυρίως της οργανικής επέκτασης των τραπεζικών ομίλων.

Πίνακας 4: Θεμελιώδη μεγέθη ισολογισμού εγχώριου τραπεζικού τομέα (σε δις ευρώ)

Ενεργητικό	2023	2024	% μεταβολή 2023-2024	2025	% μεταβολή 2024-2025
Ταμείο & διαθέσιμα στην Κ.Τ.	36,97	34,34	-7,1%	35,02	2,0%
Δάνεια & προκαταβολές σε πελάτες	157,68	177,27	12,4%	193,73	9,3%
Χρεόγραφα	64,98	79,38	22,2%	89,99	13,4%
Παθητικό					
Καταθέσεις πελατών	233,74	263,19	12,6%	280,11	6,4%
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	22,77	13,60	-40,3%	17,24	26,8%
Εκδοθείσες ομολογίες & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	13,01	18,68	43,6%	21,49	15,0%
Ίδια κεφάλαια	31,86	35,76	12,2%	40,07	12,1%
Σύνολο Ενεργητικού/Παθητικού	317.70	344.98	8.6%	375.18	8.8%

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η πορεία των υπολοίπων δανείων μετά από προβλέψεις, τα οποία διαμορφώθηκαν σε 193,73 δις ευρώ (51,6% του συνόλου του ενεργητικού), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 9,3% σε σχέση με το 2024 και 22,9% έναντι του 2023. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης. Ειδικότερη ανάλυση της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα αποτυπώνεται κατωτέρω στο Πλαίσιο Ι: «Χρηματοδότηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών».

Παράλληλα, η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου (Διάγραμμα 1) βελτιώθηκε, λόγω της περαιτέρω υποχώρησης των ΜΕΔ. Ειδικότερα, στο τέλος του έτους το συνολικό απόθεμα των ΜΕΔ διαμορφώθηκε σε 5,7 δις ευρώ, μειωμένο κατά 42,4% έναντι του 2023. Συναφώς, ο λόγος των ΜΕΔ προς το σύνολο των δανείων υποχώρησε περαιτέρω σε 3,3% το 2025, επιτυγχάνοντας σωρευτική

[131] Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός DORA (Digital Operational Resilience Act) τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2025. Για τις ελληνικές τράπεζες αυτό σημαίνει αυστηρότερες υποχρεώσεις αναφοράς κυβερνοσυμβάντων, βελτιωμένη διαχείριση κινδύνου τρίτων παρόχων ΤΠΕ και συμμετοχή σε δοκιμές παρείσδυσης βάσει απειλών. Η ΕΚΤ συνέλεξε για πρώτη φορά στοιχεία μητρώου συμφωνιών με τρίτους παρόχους ΤΠΕ, επιβεβαιώνοντας αυξημένη εξάρτηση από cloud παρόχους.

[132] Το χαρτοφυλάκιο αυτό αποτελείται από: 49,5% δάνεια επιχειρηματικής πίστης, 31,1% δάνεια στεγαστικής πίστης και 19,4% δάνεια καταναλωτικής πίστης.

[133] ΔΝΤ, «Ελλάδα: Αξιολόγηση Σταθερότητας Χρηματοπιστωτικού Συστήματος-Τεχνικό Σημείωμα επί της ανάλυσης συστημικού κινδύνου», Ιούνιος 2026, Πίνακας 1. Ελλάδα: Συστάσεις για την Ανάλυση Συστημικού Κινδύνου.

βελτίωση κατά 51% από το 2023. Ωστόσο, εντός του 2025 καταγράφηκε θετική καθαρή εισροή νέων ΜΕΔ ύψους 1,7 δις ευρώ[134], ενώ ο δείκτης κάλυψης των ΜΕΔ από συσσωρευμένες προβλέψεις διαμορφώθηκε στο 38,2% έναντι 40,8% το 2024 και 46% το 2023, γεγονός που οφείλεται τόσο στη μείωση των ΜΕΔ όσο και στην πιστωτική επέκταση.

Διάγραμμα 1: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ)

Πηγή: Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ, Μάιος 2026 & 2025

Περαιτέρω, το χαρτοφυλάκιο χρεογράφων ενισχύθηκε κατά 13,4% σε ετήσια βάση και ανήλθε σε 89,99 δις ευρώ το 2025, ενώ έχει σημειώσει σωρευτική αύξηση κατά 38,5% από το 2023. Η συνεχής αύξηση κατά την τελευταία τριετία αντανακλά στρατηγική ενίσχυσης των επενδυτικών τοποθετήσεων και της διαχείρισης ρευστότητας, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη διαφοροποίηση των πηγών εσόδων του τραπεζικού τομέα.

Από την πλευρά του παθητικού, οι καταθέσεις πελατών κατέγραψαν αύξηση κατά 6,4% (280,11 δις ευρώ) έναντι του 2024 και 19,8% σε σχέση με το 2023, παραμένοντας η βασική πηγή χρηματοδότησης του τραπεζικού τομέα -αποτελώντας το 74,7% του συνόλου του παθητικού- και ο βασικός παράγοντας χρηματοδότησης της πιστωτικής δραστηριότητας.

Η εξέλιξη των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα αντανακλά τη στρατηγική χρηματοδότησης και τη διαχείριση της ρευστότητας των τραπεζών. Οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα διαμορφώθηκαν στα 17,24 δις ευρώ το 2025 (+26,8% έναντι του 2024), παραμένοντας, όμως, μειωμένες κατά 24,3% από το 2023 (22,77 δις ευρώ), γεγονός που υποδηλώνει περιορισμό της εξάρτησης από τη διατραπεζική χρηματοδότηση. Παράλληλα, οι εκδοθείσες ομολογίες και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις παρουσίασαν μέσο ετήσιο ρυθμό θετικής μεταβολής 28,5% κατά την τελευταία τριετία, ένδειξη ότι οι τράπεζες στρέφονται περισσότερο σε χρηματοδότηση μέσω των αγορών κεφαλαίου και έκδοσης τίτλων. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται συνήθως με προσπάθεια διαφοροποίησης των πηγών χρηματοδότησης.

Η κεφαλαιακή θέση του τραπεζικού τομέα (Πίνακας 5) παρουσιάζει σημαντική ενίσχυση την περίοδο 2023-2025. Τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 12,1% και ανήλθαν σε 40,07 δις ευρώ το 2025, σημειώνοντας σωρευτική αύξηση 25,8% σε σχέση με το 2023. Τα εποπτικά κεφάλαια ενισχύθηκαν κατά 17,5% από το 2023, φθάνοντας τα 34,2 δις ευρώ. Τα στοιχεία αυτά αντανακλούν αφενός τη βελτίωση της κεφαλαιακής επάρκειας αφετέρου την οργανική δημιουργία κεφαλαίου μέσω της κερδοφορίας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτεί, ωστόσο, η ποιότητα των εποπτικών κεφαλαίων των τραπεζών, καθόσον σημαντικό τμήμα τους εξακολουθεί να συνίσταται σε οριστικές και εκκαθαρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, οι οποίες προέκυψαν κυρίως από τις ζημίες του PSI και τις διαγραφές μη εξυπηρετούμενων δανείων κατά την περίοδο της κρίσης και αναγνωρίζονται ως εποπτικό κεφάλαιο έναντι της παροχής εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Η σημαντική μείωσή τους κατά το έτος 2025 αποδίδεται στο εθελοντικό πρόγραμμα επιταχυνόμενης απόσβεσης.

[134] Το άθροισμα των «νέων ΜΕΔ» (2,2 δις €) και των «εκταμιεύσεων» (0,3 δις €) μείον τα «αναταξινομημένα προς εξυπηρετούμενα» (-0,8 δις €).

Πίνακας 5: Κεφαλαιακή Επάρκεια (σε δις €)	2023	2024	2025
Ίδια κεφάλαια	31,86	35,76	40,07
Εποπτικά κεφάλαια	29,1	31,6	34,2
Εκκαθαρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (DTCs)	12,9	12,2	11,45[135]
% DTCs επί των συνολικών εποπτικών ιδίων κεφαλαίων	44,2%	38,6%	33,5%
% DTCs επί των κεφαλαίων CET 1	-	47,0%	40,1%
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET 1)	15,5%	16%	15,3%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (TCR)	18,8%	19,8%	19,7%

Πηγή: Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ, Μάιος 2026 & 2025

5.3 Κερδοφορία των τραπεζικών ιδρυμάτων

Το 2025 διαπιστώνεται διατήρηση της υψηλής κερδοφορίας παρά την επιβράδυνση των καθαρών εσόδων από τόκους λόγω της αποκλιμάκωσης των επιτοκίων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 6, τα συνολικά λειτουργικά έσοδα παρέμειναν ουσιαστικά σταθερά (+0,5%), ενώ η αύξηση των εσόδων από προμήθειες και λοιπές μη τοκοφόρες εργασίες εξακολούθησε και το 2025 να αποτυπώνει τη διαφοροποίηση των πηγών εσόδων των τραπεζών (αύξηση κατά 14,2% έναντι του 2024 και 28,0% έναντι του 2023). Θετική εξέλιξη αποτελεί η μείωση των προβλέψεων για πιστωτικό κίνδυνο (-26,4%), στοιχείο που υποδηλώνει βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου. Ως αποτέλεσμα, τα καθαρά κέρδη μετά από φόρους ενισχύθηκαν κατά 12,8%, φθάνοντας τα 4,71 δις ευρώ.

Πίνακας 6: Αποτελέσματα χρήσεως των εγχώριων τραπεζικών ομίλων (σε δις €)	2023	2024	μεταβολή 2023-2024	2025	μεταβολή 2024-2025
Λειτουργικά έσοδα	11,03	11,80	7,0%	11,86	0,5%
Καθαρά έσοδα από τόκους	8,51	9,00	5,8%	8,66	-3,8%
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	2,50	2,80	12,0%	3,20	14,2%
Λειτουργικά έξοδα	-3,90	-4,25	9,0%	-4,55	7,2%
Καθαρά έσοδα	7,11	7,55	6,2%	7,31	-3,3%
Προβλέψεις για πιστωτικό κίνδυνο	-1,69	-1,66	-1,8%	-1,22	-26,4%
Λοιπές ζημιές	-0,29	-0,46	58,6%	-0,26	-43,5%
Κέρδη προ φόρων	5,13	5,44	6,0%	5,82	7,0%
Κέρδη μετά φόρων	3,83	4,18	9,1%	4,71	12,8%

Πηγή: Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ. Μάιος 2026 και Έκθεση Δημοσιονομικής Βιωσιμότητας έτους 2024, Ελεγκτικού Συνεδρίου

5.4 Μακροπροληπτική Πολιτική

Στο πλαίσιο της εντεινόμενης γεωπολιτικής αβεβαιότητας και των συναφών κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ[136] επανέλαβε την υποστήριξή του προς τη διατήρηση και, όπου κρίνεται αναγκαίο, την ενίσχυση των μακροπροληπτικών κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας, καθώς και τη συνέχιση εφαρμογής μέτρων δανειακής επιβάρυνσης σε επίπεδο δανειολήπτη.

Η ΤτΕ αξιολογώντας τους δείκτες συστημικού κινδύνου, διαπίστωσε την απουσία υπέρμετρης πιστωτικής επέκτασης σε συνολικό επίπεδο στη χώρα, επισημαίνοντας, ωστόσο, ενδείξεις σταδιακής συσσώρευσης κυκλικών κινδύνων στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και στις τιμές

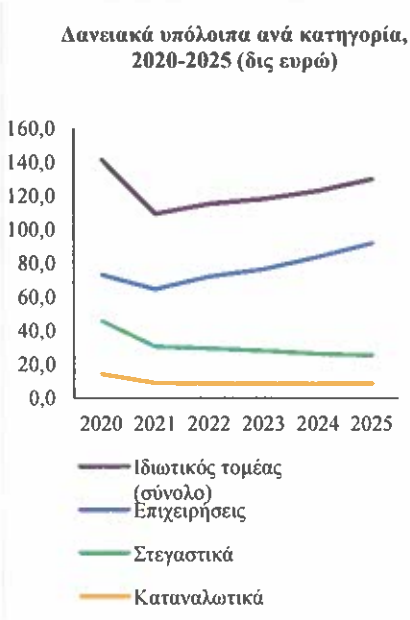
[135] Η αξία των DCTs για το έτος 2025 έχει αντληθεί από την έκθεση του ΔΝΤ με θέμα «Ελλάδα: Αξιολόγηση Σταθερότητας Χρηματοπιστωτικού Συστήματος-Τεχνικό Σημείωμα για ανάλυση συστημικού κινδύνου», Ιούνιος 2026.
[136] Ανακοίνωση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ για τις μακροπροληπτικές πολιτικές, 7 Ιουλίου 2025.

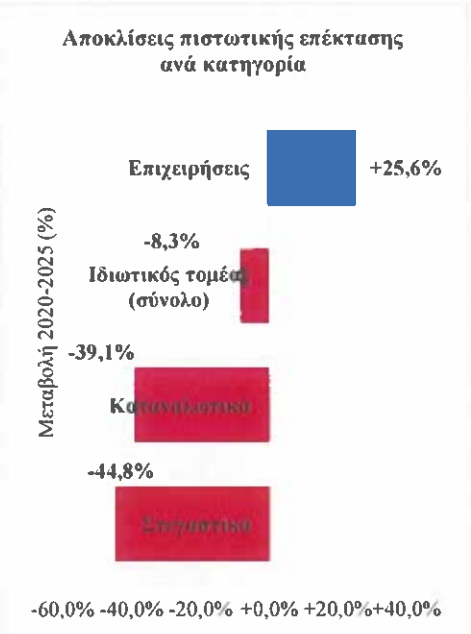
των οικιστικών ακινήτων. Κατόπιν τούτων, αύξησε[137] το διαθέσιμο «αποθεματικό» προς αποδέσμευση σε περίπτωση κρίσης για τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην χώρα και διατήρησε αμετάβλητα τα ποσοστά αποθέματος ασφαλείας[138] για τα λοιπά ελληνικά Σ.Ι., για το έτος 2026. Τον Φεβρουάριο του 2026, προέβη σε ανασύσταση[139] της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, με αρμοδιότητες τόσο στο σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων μακροπροληπτικής πολιτικής όσο και στη χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA), με σκοπό τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τέλος, τέθηκαν σε ισχύ, από τον Ιανουάριο του 2025, μέτρα δανειακής επιβάρυνσης για πιστώσεις με εξασφάλιση οικιστικού ακινήτου προς φυσικά πρόσωπα[140].

Πλαίσιο Ι: Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων και Νοικοκυριών

Η τραπεζική χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα διαμορφώθηκε την τελευταία πενταετία υπό την επίδραση τριών διαδοχικών εξωγενών σοκ: της κληρονομιάς της χρηματοπιστωτικής κρίσης, της πανδημίας και της απότομης ανόδου του κόστους χρήματος λόγω της ταχείας σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής τα έτη 2022-2023.

Τα συνολικά δανειακά υπόλοιπα του ιδιωτικού τομέα μειώθηκαν κατά 8,3% μεταξύ 2020 και 2025 (από 141,4 σε 129,7 δις ευρώ) -με την μεγαλύτερη συρρίκνωση να καταγράφεται το 2021 (-22,8%, 109,2 δις ευρώ), κυρίως λόγω των τιτλοποιήσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ηρακλής»- υπογραμμίζοντας δύο, κυρίως, αντίθετες τάσεις: την κατάρρευση της στεγαστικής πίστης (-44,8%) και την άνθιση της επιχειρηματικής χρηματοδότησης (+25,6%). Εντός, δε, του 2025 το μερίδιο της επιχειρηματικής πίστης επί του συνόλου του ιδιωτικού τομέα διαμορφώθηκε στο 70,7% (από 51,7% το 2020) έναντι 19,5% για τη στεγαστική πίστη (από 32,4% το 2020).

[137] Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) της ΤτΕ 246/1/15.09.2025: αύξηση κατά 0,25% του επιδιωκόμενου ουδέτερου ποσοστού αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας στο 0,5%, με ισχύ από 1.10.2026.
[138] ΠΕΕ της ΤτΕ 248/1/06.10.2025. Διατήρησε αμετάβλητα τα ποσοστά αποθέματος ασφαλείας για τα λοιπά Σ.Ι. για το έτος 2026, ήτοι σε 1,25% για το ίδρυμα Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Α.Ε. σε ενοποιημένη βάση και σε 1,00% για τα λοιπά Σ.Ι.
[139] ΠΕΕ της ΤτΕ 254/3/19.01.2026 (ΦΕΚ Β΄ 458, 03.02.2026).
[140] ΠΕΕ της ΤτΕ 227/1/08.03.2024 και Έκθεση Δημοσιονομικής Βιωσιμότητας έτους 2024, ΕλΣυν.

Πηγή: Ανάλυση Χρηματοδότησης κατοίκων εσωτερικού πλην ΝΧΙ από τα εγχώρια ΝΧΙ, ΤτΕ (φύλλα «Χρηματοδότηση» και «Ρυθμοί μεταβολής»).

Από το 2022, η επιχειρηματική πίστη αποτέλεσε τον βασικό μοχλό της ανάκαμψης. Τα δανειακά υπόλοιπα προς επιχειρήσεις αυξήθηκαν από 64,5 δις ευρώ το 2021 σε 91,7 δις ευρώ το 2025 (+42,2%). Καθοριστικός παράγοντας αυτής της τάσης υπήρξε η συμβολή των προγραμμάτων συγχρηματοδότησης και εγγυοδοσίας αναπτυξιακών φορέων και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το 2025, το 29% των εκταμιεύσεων δανείων προς επιχειρήσεις συνδεόταν με τέτοια εργαλεία, ποσοστό που ανέρχεται σε περίπου 40% για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Από την άλλη πλευρά, η στεγαστική πίστη, μετά από μακρά περίοδο απομόχλευσης (25,3 δις ευρώ το 2025, -44,8% έναντι του 2020), ως αποτέλεσμα της παρατεταμένης αποπληρωμής υφιστάμενων υπολοίπων, της ανόδου των επιτοκίων και της αύξησης των τιμών των ακινήτων, έδειξε σημάδια ανάκαμψης το 2025, όπου ο προσαρμοσμένος 12μηνος ρυθμός μεταβολής έγινε θετικός για πρώτη φορά (+0,7%), παρότι το υπόλοιπο τέλους περιόδου συνέχισε να υποχωρεί οριακά (από 26,1 σε 25,3 δις ευρώ). Οι εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων για το σύνολο του έτους ανήλθαν σε 2 δις ευρώ έναντι 1,3 δις ευρώ το 2024, αύξηση που εν μέρει αποδίδεται στο πρόγραμμα «Σπίτι μου ΙΙ». Η καταναλωτική πίστη, μικρότερη σε μέγεθος (8,6 δις ευρώ το 2025, μειωμένη κατά 39,1% έναντι του 2020, καταλαμβάνοντας μερίδιο 6,6% του ιδιωτικού τομέα), παρέμεινε σχετικά σταθερή τα τελευταία έτη.

Παράλληλα, η ΤτΕ επισημαίνει μια σημαντική ασυμμετρία. Ενώ το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο ΜΕΔ κατέγραψε τη μεγαλύτερη μείωση εντός του 2025 (-15,2%), τα ΜΕΔ των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 10,2%, κυρίως λόγω των στεγαστικών δανείων. Η εξέλιξη αυτή επιβάλλει στενότερη παρακολούθηση των πιστοδοτικών κριτηρίων, κατεύθυνση στην οποία έχουν ήδη κινηθεί τα μακροπροληπτικά μέτρα που εισήγαγε η ΤτΕ.

Η σημειούμενη αύξηση του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου[141] που παρατηρείται κατά την εξεταζόμενη περίοδο σηματοδοτεί ως βασική πρόκληση της προσεχούς περιόδου για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα τη διατήρηση της δυναμικής επέκτασης της επιχειρηματικής χρηματοδότησης, ως μέσο στήριξης της επιχειρηματικής ανάπτυξης, παράλληλα, όμως με τη σταδιακή αποκατάσταση της στεγαστικής πίστης. Ο χαμηλός λόγος δανείων προς καταθέσεις (62,6% τον Δεκέμβριο 2025, περίπου 40 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο), ο υψηλός δείκτης κάλυψης ρευστότητας (198,8% το 2025), η ισχυρή καταθετική βάση και η εν γένει σημαντική βελτίωση των θεμελιωδών τραπεζικών μεγεθών καταδεικνύουν την ύπαρξη σημαντικού και ασφαλούς περιθωρίου για περαιτέρω πιστωτική επέκταση, με ισόρροπη χρηματοδότηση των επενδυτικών αναγκών επιχειρήσεων και νοικοκυριών.

6. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η πορεία του εγχώριου τραπεζικού τομέα το 2025 υπήρξε ικανοποιητική, καθώς βελτιώθηκαν περαιτέρω τα θεμελιώδη μεγέθη και οι αντίστοιχοι βασικοί εποπτικοί δείκτες των τραπεζών. Τούτο, σε συνδυασμό με τη διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας της χώρας και την εν γένει αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας, δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου.

Παρά ταύτα, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας, ο οποίος εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, με τις τέσσερις συστημικές τράπεζες να διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στη

[141] Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου ως ποσοστού του ΑΕΠ διαμορφώνεται σε 15,9% το 2021, 18,4% το 2024 και 17,6% το 2025, ενώ σύμφωνα με την Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας της ΤτΕ (Μάιος 2026), οι επενδύσεις σε κατοικίες κατέγραψαν σημαντική αύξηση κατά 22,4% το 2025, σε πραγματικούς όρους, έναντι αύξησης 12,9% το προηγούμενο έτος.

χρηματοδότηση της οικονομίας, λειτουργεί την τρέχουσα περίοδο σε περιβάλλον αυξημένων προκλήσεων. Οι γεωπολιτικές αβεβαιότητες, η επιβράδυνση της διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας, οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τις απειλές στον κυβερνοχώρο, σε συνδυασμό με τις ενδείξεις συσσώρευσης κυκλικών κινδύνων στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και στις τιμές των οικιστικών ακινήτων, καθιστούν αναγκαία τη διατήρηση υψηλού επιπέδου επιχειρησιακής ανθεκτικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές προκλήσεις για τον ελληνικό τραπεζικό τομέα αφορούν στα εξής πεδία:

(α) Διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας μέσω της ποσοτικής και ποιοτικής βελτίωσης της κεφαλαιακής βάσης των ελληνικών τραπεζών, καθώς ένα σημαντικό μέρος των εποπτικών κεφαλαίων αφορά σε αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, παρά την υιοθέτηση σχεδίων εθελοντικής επιταχυνόμενης απόσβεσής τους, τα οποία, επί του παρόντος, δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής ρύθμισης.

(β) Επέκταση και διατήρηση της λειτουργικής κερδοφορίας και της ικανότητας δημιουργίας εσωτερικού κεφαλαίου, ιδίως εντός ενός περιβάλλοντος σταδιακής αποκλιμάκωσης των επιτοκίων που εντείνει την ανάγκη διαφοροποίησης των πηγών εσόδων, καθώς και εν όψει της ενεργοποίησης της μερισματικής πολιτικής των Σ.Ι.

(γ) Ως προς την διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, ευθυγράμμιση του δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων με το μέσο όρο της Ευρωζώνης, με παράλληλη περαιτέρω συγκράτηση των προβλέψεων για επισφάλειες.

(δ) Ενίσχυση της χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας (πιστωτική επέκταση), αξιοποιώντας την υψηλή καταθετική βάση και ρευστότητα και, κυρίως, τον χαμηλό λόγο δανείων προς καταθέσεις, σταθμίζοντας παράλληλα την ευνοϊκή μόχλευση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πηγών χρηματοδότησης.

(ε) Σταδιακή εξομάλυνση (μείωση) του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου (προσεγγίζοντας τον μέσο όρο της Ευρωζώνης), ώστε το κόστος δανεισμού να είναι πιο προσιτό σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Εισαγωγή

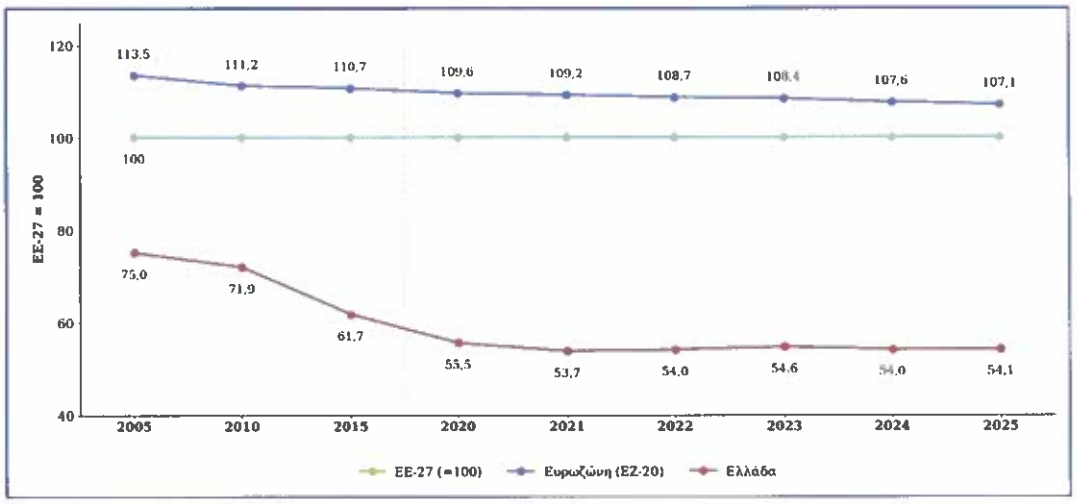
Σύμφωνα με τους ορισμούς της Eurostat και του ΟΟΣΑ[142], η παραγωγικότητα αντιστοιχεί στην εκροή που παράγεται από κάθε μονάδα εισροής και, συνολικά, εκφράζει την αποτελεσματικότητα, με την οποία χρησιμοποιούνται οι εισροές παραγωγής για τη δημιουργία εκροών, αποτελώντας τη βασική κινητήρια δύναμη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα και ειδικώς αναφορικά με την παραγωγικότητα της εργασίας, για τους διαρθρωτικούς δείκτες αυτή μετράται με βάση το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), εκφρασμένο σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης είτε σε σχέση με τον αριθμό των απασχολουμένων με συνυπολογισμό μισθωτών και αυτοαπασχολουμένων είτε με τον αριθμό των δεδουλευμένων ωρών, ενώ στους εθνικούς λογαριασμούς και στις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων συχνά ορίζεται ως η προστιθέμενη αξία ανά μισθωτό, συνεκτιμωμένου του γεγονότος ότι η αναλογία μεταξύ παραγωγής και εισροής εργασίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την παρουσία άλλων εισροών, όπως το φυσικό κεφάλαιο (π.χ. κτήρια, μηχανήματα και οχήματα μεταφοράς) και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή (π.χ. προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας), η τεχνική αποτελεσματικότητα και οι οργανωτικές αλλαγές[143].

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών η Ελλάδα πέτυχε σημαντικά μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ σε σχέση με τους μέσους ρυθμούς των κρατών μελών της ΕΕ, πλην, η μακροπρόθεσμη σύγκλιση με τα διαχρονικά ποσοστά ανάπτυξης των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών παραμένει περιορισμένη. Χαρακτηριστικό της ως άνω διαπίστωσης, παρά τη δημοσιονομική προσαρμογή, είναι το χάσμα που παρατηρείται στην παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία στην Ελλάδα, το 2025, αντιστοιχεί στο 66,7% του μέσου όρου της ΕΕ ανά εργαζόμενο (σε όρους ΑΠΑ) και μόλις στο 54,1% ανά ώρα εργασίας.

Η διαχρονική εξέλιξη της παραγωγικότητας της εργασίας ανά ώρα, σε σύγκριση με την ΕΕ-27 και την Ευρωζώνη, αποτυπώνεται στο ακόλουθο γράφημα.

Γράφημα 1: Ποσοστό παραγωγικότητας εργασίας ανά ώρα σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-27 (EU27_2020=100), σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (PPS)

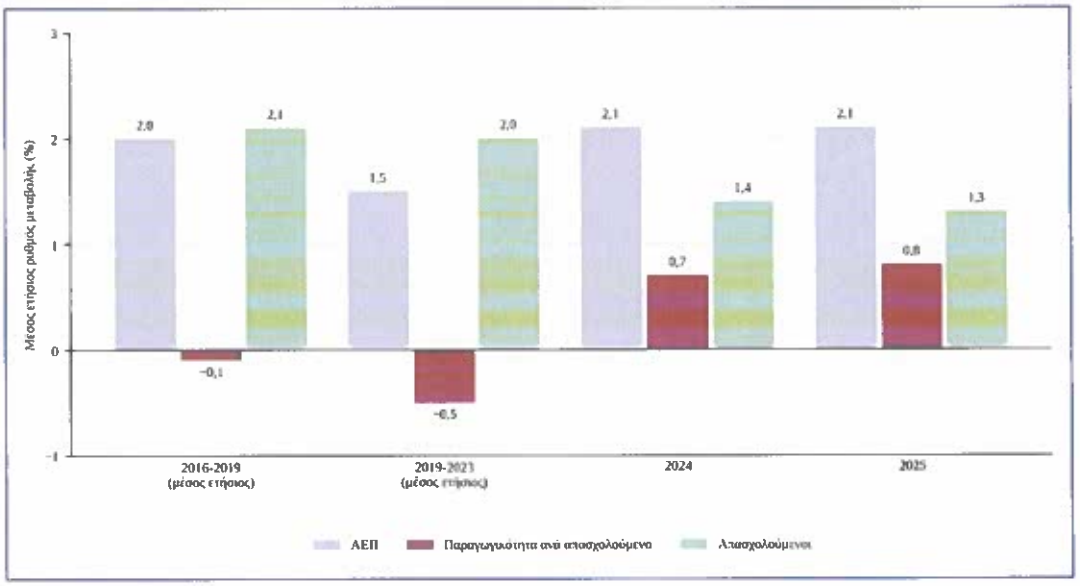
Πηγή: Eurostat, Γράφημα ΕλΣυν

[142] Βλ. Eurostat, *Labour and capital productivity (nama_10_prod)*, εν. 3.1, 3.4 (RLPR_PER, LPR_HW) και 4 «Unit of measure», https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nama_10_prod_esms.htm. Επίσης, ΟΟΣΑ, *Labour productivity and utilisation*, https://www.oecd.org/en/data/indicators/labour-productivity-and-utilisation.html.

[143] Βλ. σχ. Τράπεζα της Ελλάδος, *Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2025*, Απρίλιος 2026, σ. 87 (ΑΕΠ), και σ. 117 (παραγωγικότητα). Σε https://www.bankofgreece.gr/Publications/ekthdkth2025.pdf.

Κατά την περίοδο 2016-2023, η οικονομική ανάπτυξη στηρίχθηκε κυρίως στην αύξηση της απασχόλησης, ενώ η παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο παρουσίασε στασιμότητα ή μικρή υποχώρηση. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των απασχολουμένων αυξανόταν κατά περίπου 2% ετησίως (Γράφημα 2). Το 2024 και το 2025 η παραγωγικότητα ανέκαμψε, καταγράφοντας αύξηση 0,7% και 0,8%, αντίστοιχα, και συμβάλλοντας κατά περίπου το ένα τρίτο στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ, χωρίς ωστόσο να έχει επιτευχθεί ουσιαστική σύγκλιση με τον μέσο όρο της ΕΕ-27.

Γράφημα 2: Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, της παραγωγικότητας ανά απασχολούμενο και των απασχολουμένων, 2016-2025

Πηγή: Eurostat, Γράφημα και υπολογισμοί ΕλΣυν

Το παραγωγικό μοντέλο (ή υπόδειγμα) αναγνωρίζεται ως ο πυρήνας του προβλήματος, δεδομένου ότι η χώρα παράγει λιγότερη αξία ανά ώρα εργασίας. Το τελευταίο ισχύει, παρά το ότι οι Έλληνες εργαζόμενοι καταγράφουν τον υψηλότερο ετήσιο χρόνο εργασίας στην Ευρώπη (σε ώρες)[144], αφού η έλλειψη κεφαλαιακού εξοπλισμού και τεχνολογίας ανά εργαζόμενο δεν επιτρέπει στην προσπάθεια αυτή να μετουσιωθεί σε αντίστοιχη οικονομική αξία.

2. Επενδυτικό κενό (Investment Gap) και χαμηλή παραγωγικότητα

Το επενδυτικό κενό αποτελεί μια από τις βασικότερες διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, καθώς επηρεάζει άμεσα τη δυνατότητα παραγωγής πλούτου και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα. Διακρίνεται σε τρεις αλληλένδετες διαστάσεις, καθεμία εκ των οποίων έχει καθοριστικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα της εργασίας, ως εξής:

(α) Ποσοτικό επενδυτικό κενό. Αναφέρεται στην απόλυτη χρηματική διαφορά (σε όρους δισεκατομμυρίων ευρώ ή ποσοστού του ΑΕΠ) μεταξύ των τρεχουσών επενδύσεων και του επιπέδου που απαιτείται για τη σταθερή ανάπτυξη, με τις συνολικές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ να παραμένουν χαμηλότερες από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Αυτό συνεπάγεται σταθερά χαμηλό επίπεδο συσσώρευσης παραγωγικού κεφαλαίου, το οποίο συνιστά εμπόδιο για την αύξηση της παραγωγικότητας και τη σύγκλιση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Κατά τα τελευταία έτη, οι επενδύσεις στη χώρα σημείωσαν ανάκαμψη, πλην, το καθαρό κεφαλαιουχικό απόθεμα της χώρας παρέμεινε κάτω από τα προ κρίσης επίπεδα, οι δε εξωτερικές ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας επιμένουν, όπως η υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές (ιδίως από την εισαγωγή ενέργειας) και η περιορισμένη εξαγωγική βάση των εγχώριων προϊόντων.

[144] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/85131.pdf.

(β) Διαχρονικό επενδυτικό κενό, λόγω της κατάρρευσης των επενδύσεων και την σημαντική αποεπένδυση σε πάγιο κεφάλαιο κατά την περίοδο της δημοσιονομικής κρίσης[145]. Έτσι, το κεφαλαιακό απόθεμα εξακολούθησε να είναι γερασμένο, με χαμηλή τεχνολογική ανανέωση και μειωμένη δυνητική ανάπτυξη. Υπό τους όρους αυτούς, ακόμα και εάν η απασχόληση αυξηθεί, η παραγωγικότητα της εργασίας παραμένει στάσιμη, καθόσον οι υποδομές και οι τεχνολογίες εμφανίζονται ανεπίκαιρες και ξεπερασμένες σε σύγκριση με τους διεθνείς ανταγωνιστές.

(γ) Ποιοτικό επενδυτικό κενό. Μεγάλο μέρος των επενδύσεων κατευθύνεται σε ακίνητα και σε μη εμπορεύσιμους διεθνώς τομείς, ενώ παρατηρείται περιορισμένη κατεύθυνση στη μεταποίηση υψηλής έντασης γνώσης, την τεχνολογία και τους εξαγωγικούς κλάδους. Το ποιοτικό κενό είναι ίσως ο πιο κρίσιμος παράγοντας με αντίκτυπο στην παραγωγικότητα, λαμβανομένου υπόψη ότι, εάν οι επενδύσεις κατευθύνονται αποκλειστικά σε παραδοσιακούς κλάδους χαμηλής τεχνολογικής έντασης, η αξία που δημιουργεί ο εργαζόμενος, κατά λογική ακολουθία, παραμένει χαμηλή.

Αντιθέτως, η ποιοτική αναβάθμιση της εργασίας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος με σύγχρονα λογισμικά και αυτοματισμούς, επιτρέπει στον ίδιο εργαζόμενο να παράγει περισσότερο και ποιοτικότερο προϊόν στον ίδιο χρόνο[146].

Πιο αναλυτικά, πίσω από τη χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας κρύβονται διαρθρωτικές και οργανωτικές ευπάθειες, αφού η βελτίωση των δεικτών δεν εξαρτάται μόνο από τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού και την εντατικοποίηση της εργασίας τους, αλλά και από τον εξοπλισμό, την τεχνολογία και την οργάνωση της παραγωγής. Οι δομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τα σχετικά μεγέθη μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

(i) Κλαδική διάρθρωση της οικονομίας με φυσικά όρια παραγωγικότητας: Ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης συγκεντρώνεται σε κλάδους που χαρακτηρίζονται εκ φύσεως ως χαμηλότερης παραγωγικότητας, όπως είναι ο τουρισμός και η εστίαση, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οι μικρής κλίμακας υπηρεσίες και η αγορά πώλησης και μίσθωσης ακινήτων, καθώς και σε τμήματα του πρωτογενούς τομέα χαμηλής προστιθέμενης αξίας, συνυπολογιζόμενου, σε κάθε περίπτωση, του ενεργειακού κόστους[147]. Αντιθέτως, τα υψηλότερα ποσοστά παραγωγικότητας καταγράφονται στον χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό τομέα, στον οποίο απασχολείται έως το 2% του ενεργού πληθυσμού[148]. Επιπλέον, ο μεταποιητικός τομέας, παρά τη σταθερή του ανάκαμψη, εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με τους μέσους όρους της ΕΕ[149], ενώ αναφορικά με το ανθρώπινο δυναμικό, σημειώνονται δυσκολίες στελέχωσης και μειωμένη αποδοτικότητα, κυρίως λόγω της αναντιστοιχίας που διαπιστώνεται μεταξύ των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι εργαζόμενοι και εκείνων που ζητούν οι επιχειρήσεις[150].

---

[145] Κατά την περίοδο 2012-2024 το καθαρό απόθεμα παγίου κεφαλαίου ανά εργαζόμενο μειώθηκε περίπου κατά 30%, το κεφάλαιο δε ανά εργαζόμενο στην ΕΕ-27 είναι υψηλότερο έναντι της Ελλάδας από 1,3 έως 5,7 φορές ανάλογα με τον κλάδο της οικονομίας βλ. https://iobe.gr/wp-content/uploads/2026/05/RES_01_14052026_PRE_GR.pdf.

[146] Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης διαμορφώθηκαν το 2024 στο 1,53% του ΑΕΠ, από 1,50% το 2023, έναντι 2,24% στην ΕΕ-27. Σε: https://metrics.ekt.gr/. Ως προς τις ψηφιακές τεχνολογίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι το 2025 το 55,95% των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων διέθετε τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης, έναντι 71,39% στην ΕΕ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή *Έκθεση χώρας 2026 - Ελλάδα*, SWD (2026) 208 final, 3.6.2026, Μεθοδολογία: Eurostat, *Digital Intensity* και *ICT usage in enterprises*, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc_e_dii_esmsip2.htm και https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc_e_esms.html.

[147] Βλ: https://iobe.gr/wp-content/uploads/2026/05/RES_01_14052026_PRE_GR.pdf.

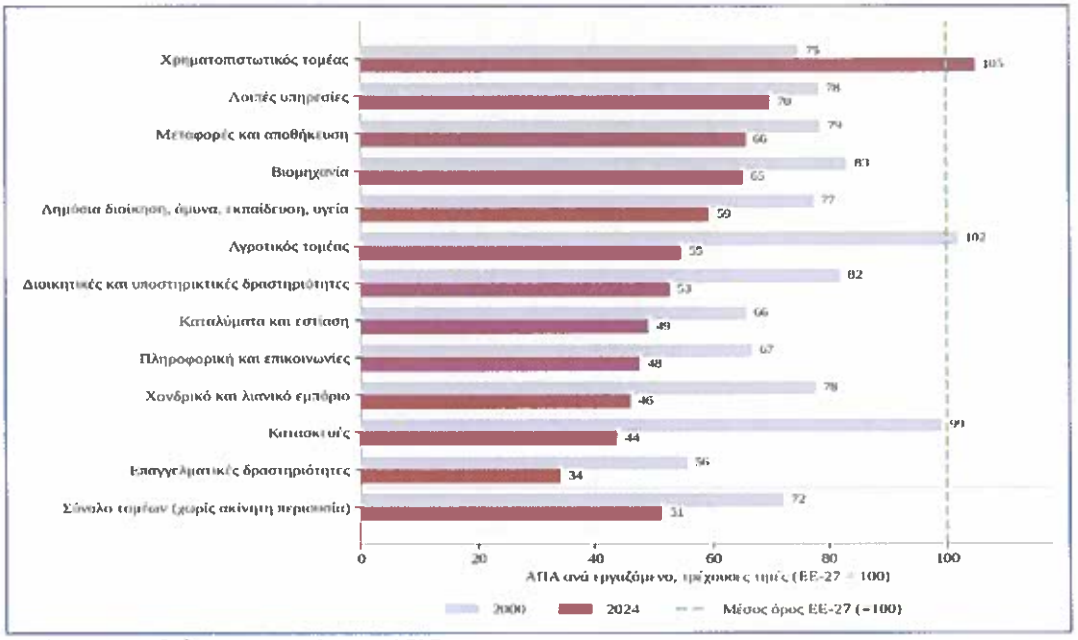
[148] ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα εργατικού δυναμικού β΄ τριμήνου 2026, σε: https://www.statistics.gr/documents/20181/5ed934cf-41ba-169e-4f33-b1c6dbd5eb3c. Βλ. και Eurostat: [nama_10_lp_a21] Labour productivity and unit labour costs by industry (NACE Rev.2).

[149] Από τη Eurostat διαπιστώνεται ότι κατά το έτος 2024, το ύψος της παραγωγικότητας της εργασίας στην εγχώρια μεταποίηση ανερχόταν στο 60,22% του αντίστοιχου μεγέθους του συνόλου της ΕΕ-27 και μόλις στο 41,21% της παραγωγικότητας της εργασίας της γερμανικής μεταποίησης. Βλ. και Businesses in the manufacturing sector - Statistics Explained - Eurostat.

[150] Βλ: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics.

Η σύγκριση ανά κλάδο (Γράφημα 3) αναδεικνύει ότι η υστέρηση δεν περιορίζεται σε επιμέρους δραστηριότητες: το 2024 μόνο ο χρηματοπιστωτικός τομέας υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ-27, ενώ σε όλους τους υπόλοιπους κλάδους η απόσταση έχει διευρυνθεί σε σχέση με το 2000.

Γράφημα 3: Παραγωγικότητα εργασίας ανά κλάδο[151], Ελλάδα ως % της ΕΕ-27 (ΕΕ-27=100) σε τρέχουσες τιμές, 2000 και 2024

Πηγή: Eurostat, Γράφημα και υπολογισμοί ΕΛΣυν

(ii) Μικρό μέγεθος επιχειρήσεων: Το μικρό μέσο μέγεθος των δραστηριοποιούμενων στη χώρα επιχειρήσεων περιορίζει τις οικονομίες κλίμακας, έχει δε ως συνέπεια τις χαμηλές επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και τεχνολογία[152], την περιορισμένη οργανωτική αναβάθμιση, την αδυναμία εξαγωγών, καθώς και το χαμηλό κεφάλαιο ανά εργαζόμενο. Συνάγεται εκ των ανωτέρω ότι η παραγωγικότητα δεν τίθεται αποκλειστικά ως ζήτημα συνδεόμενο με το εργατικό δυναμικό, αλλά και με την ίδια την επιχειρηματική δομή[153].

(iii) Επενδυτικό έλλειμμα σε παραγωγικό κεφάλαιο: Συναφώς με τα ανωτέρω, το έλλειμμα σε παραγωγικό κεφάλαιο υποδηλώνει ότι οι επενδύσεις δεν επαρκούν για την αναπλήρωση των φθορών ούτε κατευθύνονται στη διεύρυνση των μέσων παραγωγής ή σε τομείς μακροπρόθεσμης οικονομικής αξίας, όπως η καινοτόμος τεχνολογία και οι εξελιγμένες ψηφιακές υποδομές, με ταυτόχρονη αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων της τεχνητής νοημοσύνης. Ωστόσο, είναι δεδομένο ότι χωρίς επαρκές διαθέσιμο κεφάλαιο, η εργασία δεν μπορεί να γίνει πιο παραγωγική[154].

(iv) Θεσμικοί και οργανωτικοί παράγοντες: Οι περιορισμοί σε αυτό το πλαίσιο λειτουργούν ως ανασταλτικοί παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα της εγχώριας οικονομίας, σε συνδυασμό με την περιορισμένη έκταση εφαρμογής των προϋπολογισμών προγραμμάτων και επιδόσεων. Οι εν λόγω διαρθρωτικές αδυναμίες μπορούν να συνοψισθούν στα εξής: (α) Δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις στη Δικαιοσύνη οι οποίες αναπόφευκτα οδηγούν σε ανασφάλεια δικαίου για πολίτες

---

[151] ΑΠΑ ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές χωρίς τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας.

[152] Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι επενδύσεις σε μηχανήματα ως ποσοστό του ΑΕΠ υπερβαίνουν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο από το 2022. Παραμένει, όμως, υστέρηση στις κατασκευές και στα προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως το λογισμικό και τα αποτελέσματα της έρευνας και ανάπτυξης. Η Επιτροπή συνδέει ειδικά τις χαμηλές επενδύσεις στην τελευταία κατηγορία με εμπόδια στην καινοτομία και αρνητική επίδραση στην παραγωγικότητα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή *Έκθεση χώρας 2026 - Ελλάδα*, SWD(2026) 208 final, 3.6.2026, σ. 2, παρ. για το επενδυτικό κενό και Διάγραμμα 1.1.

[153] Βλ. https://iobe.gr/wp-content/uploads/2026/05/RES_01_14052026_PRE_GR.pdf.

[154] Βλ. σχ. Eurostat, *Capital stocks by industry (NACE Rev.2) and detailed asset type (nama_10_nfa_st)*, ενότητες 3.1 και 3.4: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nama_10_nfa_st_esms.htm.

και επιχειρήσεις, (β) μειωμένη αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα, αφού εξακολουθούν να ισχύουν πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδοτήσεων, ενώ οι αδυναμίες του συστήματος οφείλονται, επιπλέον, στη ρυθμιστική αστάθεια, την πολυνομία, την κακονομία και την αναποτελεσματικότητα κατά την άσκηση ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, και (γ) υψηλό και συχνά δυσβάσταχτο για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους γραφειοκρατικό κόστος συναλλαγής με τη δημόσια διοίκηση.

Όλες οι ως άνω αδυναμίες μειώνουν την αποδοτικότητα της εργασίας έμμεσα αλλά ουσιαστικά, ενώ αυξάνουν το κόστος των συναλλαγών.

Ο ρόλος των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο καθίσταται καθοριστικός για τη μελλοντική πορεία της οικονομίας τόσο βραχυπρόθεσμα, δοθέντος ότι οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύουν τη ζήτηση και την ανάπτυξη, όσο και μακροπρόθεσμα, καθώς αυξάνεται το κεφαλαιακό απόθεμα της οικονομίας, αλλά και ο ρυθμός αύξησης της δυνητικής παραγωγής, αμβλύνοντας ταυτόχρονα τις επιπτώσεις των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό. Για να επιτευχθεί βιώσιμη αύξηση των μισθών και μακροχρόνια σύγκλιση με την Ευρώπη δεν αρκεί αποκλειστικά η αναπροσαρμογή του νόμιμου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου ή η εφαρμογή μιας επεκτατικής εισοδηματικής πολιτικής, αλλά είναι απαραίτητο να κλείσουν ταυτόχρονα και τα τρία ως άνω κενά: να αυξηθεί ο όγκος των κεφαλαίων (ποσοτικό), να αναπληρωθεί το χαμένο έδαφος ετών (διαχρονικό) και να δοθεί έμφαση στην καινοτομία, στην ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στις δεξιότητες των εργαζομένων (ποιοτικό)[155]. Με άλλα λόγια, η παραγωγικότητα συνδέεται στενά με τους πραγματικούς μισθούς, δεδομένου ότι ενδεχόμενη αύξησή τους κατ' απόκλιση από τους λοιπούς δείκτες παραγωγικότητας και χωρίς ταυτόχρονη ενίσχυση αυτών συνεπάγεται αύξηση του κόστους μονάδας εργασίας (ήτοι του λόγου μισθού προς παραγωγικότητα εργασίας), με πιθανή συνέπεια την απώλεια ανταγωνιστικότητας και την υποκατάσταση της εγχώριας παραγωγής από εισαγωγές.

3. Συμπεράσματα - Προκλήσεις

Η χώρα έχει παρουσιάσει σημαντικά επιτεύγματα στις δημοσιονομικές της επιδόσεις κατά τα τελευταία έτη. Ομοίως, έχει επιτύχει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης, υψηλότερους από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στηρίχθηκε σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση της απασχόλησης και λιγότερο στη βελτίωση της παραγωγικότητας, κάτι που περιορίζει τις δυνατότητες διατηρήσιμης αύξησης των εισοδημάτων και, επομένως, μακροχρόνιας ουσιαστικής σύγκλισης με την Ευρώπη.

Σε αυτό το πλαίσιο, η αύξηση των πραγματικών μισθών και της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα. Κρίσιμος είναι ο ρόλος της παραγωγικότητας της εργασίας, για την τόνωση της οποίας απαιτείται ανάληψη πρωτοβουλιών αναφορικά με:

- το ανθρώπινο κεφάλαιο, μέσω της ενίσχυσης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, αναβάθμισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης με διασύνδεση των σχετικών προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες των επιμέρους κλάδων, κατάρτισης και δια βίου μάθησης, αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων μέσης ηλικίας, καθώς και προσέλκυσης στελεχών υψηλής εξειδίκευσης από το εξωτερικό,
- το επιχειρηματικό περιβάλλον, μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού, της ανάπτυξης ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων, της χρήσης νέων τεχνολογιών, της επέκτασης των ήδη υπαρχουσών ψηφιακών υποδομών και της αξιοποίησής τους από τις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την αναδιοργάνωση των διαδικασιών,
- το θεσμικό περιβάλλον, μέσω της απλοποίησης των διαδικασιών περί αδειοδοτήσεων, της μείωσης της ρυθμιστικής επιβάρυνσης και της γραφειοκρατίας, της θεσμοθέτησης ενός σταθερού και προβλέψιμου φορολογικού πλαισίου, της βελτίωσης της πρόσβασης σε

[155] Η Ελλάδα έχει διπλασιάσει τις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά την τελευταία δεκαετία, εντούτοις, εξακολουθεί να υστερεί σε αποτελέσματα στον τομέα της καινοτομίας. Βλ. και Α. Τσακανίκας, Αι. Πρωτόγερου, Π. Παναγιωτόπουλος, Το σύστημα Έρευνας και Καινοτομίας στην Ελλάδα: Θεσμικές εξελίξεις και Επιδόσεις, Σεπτ. 2026, σε https://www.dianeosis.org/ (Research__Innovation_2026.pdf).

χρηματοδότηση με σαφείς και διαφανείς διαδικασίες και της επιτάχυνσης της απονομής δικαιοσύνης και, τέλος,

- τις παραγωγικές επενδύσεις, μέσω της ενθάρρυνσης της εξωστρέφειας, των επενδύσεων σε τεχνολογία και της παροχής κινήτρων για περαιτέρω έρευνα και καινοτομία που συνδέονται με την παραγωγή, της σταδιακής αύξησης του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων, καθώς και της υποστήριξης συνεργατικών σχηματισμών και τεχνολογικών οικοσυστημάτων για τη διάχυση της τεχνολογίας και των καλών πρακτικών.

Πρέπει δε να εφαρμοστεί ένα ευρύ κατά τα ανωτέρω φάσμα παρεμβάσεων, προκειμένου να γεφυρωθεί το επενδυτικό κενό και να επιταχυνθεί ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Με τον τρόπο αυτό, η παραγωγικότητα μπορεί να γίνει ο βασικός μοχλός ανάπτυξης και ουσιαστικής σύγκλισης με την Ευρώπη, προς όφελος και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τις Διαρκείς Επιστημονικές Επιτροπές του άρθρου 26 του ν. 4820/2021, όπως ισχύει, με επικεφαλής την Αντιπρόεδρο Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και μέλη τους Συμβούλους Κωνσταντίνο Παραθύρα και Κωνσταντίνο Κρέπη, τους Παρέδρους Αθανασία-Μυροφόρα Σιδηροπούλου και Αθανασία Παπασταμάτη, τους Εισηγητές Αθανάσιο Ζέρβα και Νικόλαο Γαρδελάκη και τους υπαλλήλους Μαρία-Άννα Βαρθαλίτη, Μαρία Γκιουρέμου, Μαρία Ταμπάκη, Ευάγγελο Τέη, Βασιλική Ζορμπά, Σοφία Κετζετζόγλου και Στυλιανή Μπασιαρίδου. Η έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Όγδοου Τμήματος, αποτελούμενου από την Πρόεδρο αυτού Σωτηρία Ντούνη, τους Συμβούλους Θεολογία Γναρδέλλη και Κωνσταντίνο Κρέπη και τους Παρέδρους Ελένη Νικολάου και Νικολάου Σπανάκη, κατά την από 17.11.2026 Συνεδρίασή του και εγκρίθηκε από αυτό αυθημερόν, μετά από εισήγηση του Συμβούλου Κωνσταντίνου Κρέπη, μέλους των ως άνω Επιτροπών.